

קונטרס

מפיו אנו חיים

מדברותיו של מאיר עיני ישראל רבן וליבן של ישראל

התובע והמעורר הגדול

רבינו **שמואל** בן מוה"ר גאון ישראל הג"ר **שלמה זלמן** זי"ע

מפיו אנו חיים וקיימים

"...הרמב"ן אומר אני משתטח ארצה לפני כל אחד לפני רגליו, בשביל שישמעו מה שהוא אומר. אני גם, אני הקטן והנבזה חדל אישים גם אומר ככה. אני לא מרגיש שאני ראוי לכך, אבל אני רוצה שהדברים ישמעו. אני משתטח לפני כל אחד ואחד..." (מתוך שיחה ז' תשרי תשע"ב).

יו"ל מחדורא קמא לקראת הימים הנוראים אשר מי יכולנו

עת הגיענו קול הקורא אלול

שנת

"לא בשמים היא לאמור מי יעלה לנו השמימה ולא מעבר לים היא לאמור מי יעבר לנו אל עבר הים כי קרוב

אליך הדבר מאד"

(ה'תשפ"א)

תוכן העניינים

אלול תש"ע ג' - 79	פרשת שופטים תשע"ו - 3
אלול תש"ע ד - 84	ב' אלול תשע"א - 7
לקראת ראש השנה תש"ע - 88	ג' אלול תשע"ב - 11
עשרת ימי תשובה תש"ע - 93	ה' אלול תשס"ז - 16
ו' תשרי תשס"ז - 97	ה' אלול תשע"א - 18
ו' תשרי תשס"ח - 103	י"א אלול תשס"ו - 23
ז' תשרי תשע"ב - 107	פרשת כי תצא תשע"ו - 28
יומא דהלולא דהחזו"א והרב שך:	י"ד אלול תשע"א - 32
תשס"ה - 112	י"ט אלול תשס"ו - 37
תשס"ו - 120	כ"ב אלול תשס"ז - 42
תשס"ז - 128	כ"ב אלול תשע"א - 48
תשס"ט - 139	כ"ה אלול תשס"ו - 53
תש"ע - 145	לקראת ראש השנה תשס"ח - 60
תשע"ב - 153	בפתיחת בית מדרש - 64
תשע"ה - 160	אלול תשס"ט - 67
תשע"ו - 165	אלול תש"ע א' - 71
תשע"ז - 171	אלול תש"ע ב' - 75

אלול

פרשת שופטים תשע"ו:

דיברנו כבר בשבת על זה, צריך לדעת מה לדבר. ר' ישראל נתן ופתח להתחיל לעורר מלפנים בישראל, לתבוע מה שהיה פעם. אנחנו צריכים תמיד לעורר על המצב, על חובת השעה, חובת היום, חובת הזמן, כנראה שבכל זאת, אדם מתחזק מה שהוא רואה מעשה, רואים רואים, תוס' בבבא בתרא, ר' אלחנן, דבר שממחישים שזה היה קיים בעולם המעשה, כי כל הדברים הנצחיים האמיתיים שזה האמת לאמיתו ממש, שאר הדברים זה מה שיש סיבה שזה נקרא עלמא דשקרא, חז"ל לא נותנים תואר כזה סתם לזלזל בבריאה. הקב"ה מסתתר, האמת מסתתר, הוא רוצה שיגלו את האמת בהתבוננות ובדעת, שאדם יקנה קנין בזה, והעולם הזה כאילו הטבע העולם משכת, העולם חי כאילו, יש דברים שזה נקרא בתורה החיים והמוות נתתי לפניך, ואם נתתי הכוונה נתתי, שאפשר כאילו לחיות שזה חיים יקרא.

אז אם ממחישים שזה כך היה מאבותינו, מאבות אבותינו, כך היו בעולם הזה במוחש ממש, זה מעורר אותנו, זה מעורר אותנו. העולם גם עם הזמן נהיה יותר מבולבל, עם הזמן השקרא מתרחב ומתגבר יותר, אבל פעם כל אחד היה חי יותר במקום שלו את צורת הנפש, מה שיותר מתרחבים גלי העולם, אז יותר...

צריך לחזור לאבות אבותינו, עד האבות הקדושים ממש, אברהם יצחק ויעקב, זה כל כוחנו וגבורתנו, אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב. חז"ל הרי חייבו אותנו חייב אדם לומר... מה אדם חייב לתבוע מעצמו, מתי גיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב.

תחילת היסוד של האדם זה דע את עצמך, כאילו זה מה שחסר לנו אברהם יצחק ויעקב, אדם עם הנפש שלו, עם הדעת שלו, לא עם את הדעת מאסת, צריך לדעת מה בעצם אפשר לתבוע מאדם. אפילו שהוא עדיין נמצא במקום רחוק. אז אחרי שהאבות כבר פתחו את הדרך, פתחו שערים, כל אב זה אב לעצמו, אז נהיה כח בבנים, זה האבות שהם עיקר העולם. יש לא קם כמשה, יש זה... אבל זה האבות העולם. זה אדם צריך לתבוע מעצמו. ממילא עם הדעת, מאיפה שהוא עומד שם הוא מעורר את עצמו. חייב להרחיב את הדעת, את האופק, אדם מספיק בולע עם העיניים כזה עולם נכנס בתוכו, אנחנו תמיד אומרים שרב תנא ופליג לא היה יכול להיות רב אם לא היה לא מסתכל חוץ לארבע אמותיו. אם רב היה מסתכל חוץ לארבע אמותיו כבר לא היה יכול להיות רב.

התלמידים שלו קבלו על עצמם ביחד להשלים את זה, אז הם לא יכלו לעמוד, הר"ן מביא את זה, זאת אומרת שמה שרואים את העולם זה כבר חלק נורא, שאדם חי, כך נהגו אבותינו, להזכיר את הנהגת אבות אבותינו, שהם התאמצו יותר, זה גם מכניס את זה בעולם המעשה, שהדברים חיים וקיימים עד עולם המעשה. אפשר לחיות בתוך עולם רועש ומרעיש, להשכיח ולהסתיר.

אבל העולם זה העולם, אפילו העולם הכי גבוה זה הסתר לעומת ה' יתברך, אבות אבותינו פחדו מאוד בחודש הזה, מה שיותר חי בפועל מה שיותר חי בתוך האדם עצמו, לא רק ידיעה בעלמא, לדעת כי על כל אלה יביאך אלוקים במשפט, מגיע יום הדין. לקבל את זה שהנביא אומר הן יראת ה' היא חכמה, תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, זה תורה, זה פסוקים, זה דברי קבלה, אז תבין יראת ה', זה לא חכמה בעלמא, זה חכמה עליונה.

אבותינו השכילו יותר, תמיד היה בחירה והכל, אבל ר' ישראל אומר מה שנשכח וודאי שזה קרירות, שאין את היראים שמתעורר מהם, אז צריך להמחיש להעיר את זה, לראות איך צריך להיראות, איך היה נראה אלול כשר' ישראל טען שהאלול נשכח, איך היה נראה אז את האלול.

גם אדם ירומם את עצמו, ויגבה לבו בדרכי ה'. צריך לחזור על דברים שהייתי אומר בישיבה פעם, שהיה גדול אחד ר' יצחק שכשר' ישראל התחיל עם דרך המוסר הוא רצה שיראו את הגאונות שלו, כדי שהציבור יקלוט אז צריך לרדת לציבור, וירד משה אל העם, שיראו את הגאונות שלו, אז אמרו לכתוב את זה, ור' יצחק אמר שזה גוזמא. ידוע שלא אמרו דברים סתם... לנו לא נבין מה זה הגוזמא, דימו אותו לאחד מהאחרונים היותר קודמים, אז זה ר' יצחק פחד לכתוב את זה, לדמות אותו לקודמו, הוא פחד לכתוב את זה.

הבריסקער רב היה מתפעל ממה שר' יצחק כתב על ר' ישראל שכמעט הגיע למידת ההשתדלות, הבריסקער רב אמר שהוא היה כותב שהוא כבר עבר את זה, אבל ר' יצחק פחד פחד לעשות גוזמא, לכתוב שכבר עשה השתדלות ממש, כמעט... אז פחדו לא להרחיב דברים כשזה תמיד אמת, אבל בכל זאת, כמעט הגיע... והוא כותב שהיה אפשר להכיר בר' ישראל כל יום שזה מתקרב, כל יום ראו שזה יותר קרוב ויותר קרוב...

נתאר אדם שהוא עומד בצרה גדולה במשפט, פה ברור שאפשר להכיר, כבר אי אפשר לדבר איתו כמה שיותר קרוב, כבר אי אפשר, כאן אצל ר' ישראל היה אפשר להכיר, כבר יותר ויותר. לא יפה להגיד את זה, אני מתבייש, אבל הדברים צריכים לעזור, לפתח את חושי המחשבה, את חושי הדעת, כמו שאדם רואה ושומע, הוא צריך להרחיב את הדברים, שזה ספר מוסר, כל דבר, היצר אפשר לשקוע בזה, להעביר את זה מהתכלית, אין לדבר סוף, אם אין אני לי מי לי, אדם צריך תמיד לעמוד על המשמר, כמו שהמסילות ישרים אומר מכאן ומכאן לעבור את המלחמה הגדולה, לדעת בשמחה וברעדה, ר' איצל כותב שהיה אפשר להכיר, הכוונה היא שזה אשר יעשה אדם וחי בהם, צדיק באמונתו יחיה, כמה שיותר חי זה המעלה של האמונה.

הגאון מרחיב והראשונים מרחיבים על זה גם, יש שאלה דיני כריתות לא בטל, והראשונים שואלים שכריתות זה ממש בידי שמים, אומר רבינו הגאון שהכרת זה עיקר היסוד שהנפש נעקר משורש הקדושה, ומה שהדור דעה שהיו קרובים לפני ה', אז אם היה נפש רשע, אז אין לו חיים, נכרתה לגמרי, זה כרת, יהודי הוא יהודי, הוא לא גוי, הוא לא בעל חי, הוא אדם בישראל, הוא בריאה, אז כשהוא נכרת ממקור החיים, נלקח הנפש מהעולם גם במציאות, ה' ישמרנו, ומה שיותר הסתר פנים אחר כך, אז הכרת נמצא אותו דבר, אבל הוא נשאר חי, להבדיל כמו גוי, כמו בהמה, מסתובב יהודי שהקב"ה בחר בו ונתן לו חיים ונשמה גבוהה, בנים אתם לה' אלוהיכם, וחי כמו... יש גם חסד גדול, כל זמן שחי אז נשאר משהו מקושר, יכול לחזור בתשובה.

החיים זה לא פשוט, אדם מרגיש שהוא חי, לנשמה הזאת חיים יקרא, יכול להיות שהוא חי כמו בעל חי, צומח חי מדבר, החיים האמיתיים שלזאת חיים יקרא החיים האמיתיים זה חיים שיעשה האדם וחי בהם, ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום, מה שיותר דבק בה' יש לו יותר חיים האמיתיים. חיים האמיתיים.

כשאדם מתבונן כשמגיע הימים הגדולים, בעצם יש את זה בכל יום ובכל שעה, ובכל זאת... במשפט יעמיד ארץ, יש הרבה זמנים מיוחדים, זה הכי בפרסום, הכי בגלוי, מלך במשפט יעמיד ארץ, זה בפרסום, לא כמו ספירת העומר, שבועות של ספירה שחזו"ל מגלים לנו את זה, פה זה בגלוי, הקב"ה רוצה שיידעו, שנדע שיש משפט, יש משפט. בעצם כשאדם רואה בעיניים, יכול להיות שאדם רואה אדם, וזה כבר לא צורת אדם, הכוונה היא שהאדם הוא כבר לא אדם, את החיים האמיתיים כבר חס ושלוש אין להם...

נו, כל זה עד היום גם וודאי יש, המון ישראל, אבל כל זה כמו שאומר הגאון ומשריש שירידת הדורות בעיקר מה שיש זה בפנימיות הדברים, ככל שמתאמצים יותר לפעמים בדברים מבית ומחוץ, והלוואי שיתאמצו, העיקר זה בפנימיות, כמו שכבר הרחבנו, פעם האבלות היה ניכר מאוד, בין המיצרים וזה, חיו את זה, וחסר לנו, כמו שמרגישים תמיד כשמנחמים אותנו, בשבת נחמו, כשמנחמים אותנו, לפעמים אדם נמצא במצב של אבילות וצריך לנחם אותו, לפעמים באים אדם לנחם, וצריך לעזור אותו מה קרה לו שצריך לנחם אותו, אנכי הוא ה' מנחמכם, אחרי שכל כך הרבה בכינו, קוננו, עדיין עדיין בן דוד לא בא, עדיין לא רואים את הושכנתי בתוכם, אז צריך נחמה, זה צריך להתעורר בבושה, כשקוראים בהפטרה אנכי הוא מנחמכם, אז להתבונן, וככה זה אלול, וככה זה ימי הדין, ימי היראה.

חסר יראה, אדם עובר בין קוצים ובורות ולא מפחד, אז הוא חסר דעה, הוא חסר בצורת אדם. כשאדם חי חס ושלום, ושמה חי, ומי יודע על איזה חשבון זה, על חשבון של נצחיות ונצחיות, אז זה מפחיד מאוד מאוד, צריך להפחיד מאוד מאוד.

דבר ראשון כמו שרבינו יונה אומר, יסוד המוסר של הראשונים, אם אין אני לי מי לי, אפילו כי ישמע קול המוכיחים ויקרא בספרי המוכיחים ולא ישית עצה בנפשו, בחדרי רוחו... ירעיש את עצמו, יתבע מעצמו, מה לך נרדם, מה לך נרדם. לפעמים הזמנים בעצמם צועקים, יום השביעי משבח ואומר, כתוב במדרש, היום עצמו אומר, ימי פחד הדין הם בעצמם מדברים, לכן פחדו פעם מהמילה בעצמה אלול.

אני לא רוצה להאריך. והיסוד הראשון אם אין אני לי מי לי. ואחר כך מעוררים אותו, יסמוך רק על עצמו, וידחה את זה, כל המשנה, קודש קדשים, חכמי ישראל, זה נראה דברים פשוטים והראשונים מאריכים בזה עומק גדול.

ימי המה שנקרא ימי הנעורים, טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, אז זה ברכה גדולה, שאדם מעמיד את עצמו, הנסיונות אולי יותר הרבה מכמה בחינות, הנסיונות של לעבור את החיים זה נכון, אבל היסודות של להעמיד את עצמו, הנבלע בדמו, זה המציאות שלו, חיצים לכל החיים, חיצים ביד גיבור כן בני הנעורים, אשרי הגבר מילא אשפתו מהם, מה שאדם צריך להתמלא, להתגבר להתחזק לבנות את עצמו.

ועכשיו זה זמן מיוחד מאוד מאוד, הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו כך מתחיל החיי אדם בעשרת ימי תשובה, זה יותר מכל השנה בהיותו קרוב, תמיד זה מאוחר, עכשיו אתה מגיע ורוצה לעשות תשובה, הקב"ה דווקא אז מתחיל, מלא חסד ורחמים, אז מתחיל, אז נפתחים שערים שרק אז פתוחים. כמה שתמיד קרוב, אבל כלפי הימים האלה זה שכל ימות העולם אין את הזמן הזה של העשרה ימים, אז פה מקדימים לנו יותר מזה את הארבעים יום שאתנפל לפני ה' ארבעים יום וארבעים לילה, משה רבינו בעצמו תובע מכלל ישראל, ארבעים יום ולילה רצוף, רצוף, לצאת מכל נסיונות העולם, כולו בנים אתם לה' אלוקיכם בשלמות. נקרא ימי רצון. שופר, בימים האלו.

ומה שהרמב"ם מתאר, הרמב"ם מקדים, תמיד אני חוזר על לשונו הזהב, אע"פ ששופר גזירת הכתוב הוא, למה אנחנו תוקעים כי רחמנא אמר תקעו, טעמי מצוות לא נתגלו אפילו למשה רבינו עד תכליתם. אבל רמז יש בדבר, עורו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם, כמו שכתוב ברמב"ם. לשונו הזהב המתוק והקדוש. השופר של האלול זה וודאי מעיקרא רבתא, זה לא גזירת הכתוב. זה היום אלול משבח ואומר עורו ישנים משנתכם. ויש סיעתא דשמיא מיוחדת, טוב לגבר, ימי הנעורים, ימי הנעורים.

כמו שכבר אמרנו את זה כבר, בתוך ימי האיכה, בתוך הקינות, שאנחנו רוצים לבנות בחזרה את בית המקדש, אז מקדימים את היסוד הנורא הזה, את הטוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, העול הזה של עבודת ה', זה הבן חורין האמיתי האמיתי. אבל זה עבודה גדולה מאוד, גדולה מאוד.

אם אין אני לי מי לי. וודאי ש... קשה, קשה... אני רק כשליח ציבור, זה דברים שיודעים, דברי אלוקים חיים, לא להתבלבל עם החשבונות הקטנים, פכים קטנים פכים קטנים, נדמה להם כחוט השערה אחר כך, למה לא עברתם את חוט השערה. יכול להיות עושר מכל החיים, עושר ממקור החיים, להתחיל את הימי הנעורים בתבונה ובדעת, לחיות עמוק עמוק בלב ובמוח את מה זה החיים האמיתיים. הדברים בה' אלוקיכם, זה כל האדם. זה צורת אדם, זה צורת אדם, לא כמו בהמה, ידוע שהדומם החי יש לו את השירת חיים שלו, את הפרקי שירה שלו, אבל אדם לא נמצא שם, אדם יש לו את המקום שלו, הוא צריך לבנות את המקום שלו, לו נתנו בחירה, אם לא בוחר בשירי זמרה, בשירה הזאת, אז הוא גרוע מבעל חי, יתוש קדמך.

הדברים האלה שייכים לכל השנה ממש, אין שום ספק, אבל אלול שזה באמת אם לא עכשיו אימתי, שזה גם כן כל השנה, אבל עכשיו זה עם לא עכשיו הגדול והנורא עד לב השמים, לא פשוט. אני כשליח ציבור רק.

הדברים זה ידועים לכל, כלשון של הרמח"ל, כרוב הפרסום כך רוב ההעלם, אדם לא מתבונן, חורש מחשבות, לא מעמיק, פה זה חלק גדול מהחכמה, את הדברים הידועים להעמיק היטב היטב היטב. כי זה כל האדם, שלמה המלך מאריך כל הספר, היה מונח בכל דבר חכמה רבה, אבל סוף הספר כי זה כל האדם, זה כל האושר של האדם, את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור.

ובחרת בחיים. ברור לך חלק יפה, אומר רש"י, לא פרפורי חיים, לחיות ממש. כל ההתחלות קשות, אבל התורה נצחית, קרוב אליך הדבר מאוד, אנכי נותן לפניכם היום, מדברים אל כל אחד ואחד, כל הזמנים שווים, תמיד יש את היום אם תשמעו, את הובחרת בחיים, הקב"ה מתחנן תיקח תיקח.

שיהיה באמת התעוררות והתחדשות, תמיד להתחדש, כל יום יהיו בעיניך כחדשים, נו, שהדברים יהיו חיים וקיימים, כמו שאמרנו, כי זה כל האדם, והחלש יאמר חזק, ויש אחריות בצידו, יאמר חזק, לחיות עם האמת הגדול שהחיים הנצחיים זה רק החיים כולכם היום, ועל ידי כך ומלאה הארץ דעה את ה'.

ב' אלול תשע"א:

עת לדבר. לעורר את עצמי ושישמעו אחרים גם. בעצם כבר הזכרנו את זה כמה פעמים, עיקר הזמן לדבר זה לפני, לפני דלפני. מגיע החודש האחרון של השנה, מגיע כבר שלשים יום לפני, וארבעים יום לפני כבר ההתעוררות ממילא, מעצמו. איך אפשר להזכיר הדבר ולא להתעורר.

תמיד חוזר על זה שלא יכול להבין מה שר' ישראל לפני כל כך הרבה שנים כשכתב את האגרת לפני כמאה חמישים שנה, הוא מתאונן שמלפנים, פעם הוא זוכר שכשהיו קוראים קדוש אלול. ואבותינו ספרו לנו מה שהיה בתקופתנו, איזה פחדים, מה יכול להיות יותר, אנחנו לא מבינים. אבותינו לא נשאו ראש, פחדו לגשת באלול. כמו שכותב הבית הלוי שכשהיו מדברים איתו בלימוד כל הזמן, באלול היו מפחדים לגשת אליו מרוב פחד שהיה על הפנים שלו.

הזכרתי כבר הרבה, ונחזור, קשה לחזור על דברים בלי... אנחנו עוד הכרנו עד ראייה שראה בילדותו שר' ישראל בחודש אלול התחיל לומר שזה אלול והתעלה, והוציאו אותו מבית המדרש, יותר מזה לא הצליח לומר. זה כבר הזמן שכאילו כבר נשכח. ר' ישראל תולה את זה יען אשר גדולי היראים ספו תמו, כך הוא כותב באותה שנה, שנת תר"ל. גדולי היראים ספו תמו. ככה הוא מתחיל, שהיום גדולי היראים ספו תמו, אז נפלנו. כשהיה יראים מרוב יראתם השפיע הפחד על כולם.

ספו תמו. אולי הפשט בזה, אנחנו עוד ראינו, אני מפחד להזכיר את השמות של גדולים שחיו איתנו, הפחד והיראה, וספו תמו. ויראים ככה את המשנה בסוטה, שבטלה ענווה, בטלה יראת חטא. מה הפשט בטלה, הרי יש ויש. לפעמים יש ירידה של הדור. יש מצב שכלפי מה שהיה קודם לא הפשט שזה נחלש קצת, זה בטלה, זה משנה, משנה, ברוך שבחר בהם ובמשנתם. משנה, משנה קודש קודשים, בטלה יראת חטא, בטלה ענווה. אחרי יותר מאלף שנים היה רבי עקיבא איגר, מה זה בטלה. יש סוג מצב שזה נקרא בטלה.

אני ה' לא שנית. זאת התורה לא תהא מוחלפת. כותבים לנו בטלה כדי שאנחנו נתעורר, שלא נסתפק בחלשות, במועט, בטיפין טיפין, לעורר אותנו שבטלה, ולמען תירא את ה' אלוהיך, כי אם ליראה, הכל חי וקיים. כותבים לנו לעורר כמה שצריכים יותר לעבוד על זה. למען תהיה יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו.

מסתמא היראה בטבע מוטבעת בלב כל אחד מישראל. כמו שהירושלמי אומר, הרמב"ם, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. אבל מה שמוטבע בתוכינו בני אברהם יצחק ויעקב, מה יפה ירושתנו, זה לא שום דבר, זה מתנה, ואדרבא, אם זה מוטבע בתוכינו בני אברהם יצחק ויעקב, אז איך זה, נורא ואיום, איך אנחנו משכיחים את זה ומשכיחים את זה ומפקיעים את זה.

רוחניות צריכים לשמור, זה כלל גדול. התעייף בו עיניך ואיננו. לא הפשט רק לשכוח איזה גמרא. גם זה הפשט, וודאי זה עיקר. כל דבר שנשכח, כי העולם הזה זה העולם הכי חשוך שיש, פה הקב"ה רוצה מאיתנו סוף מעשה במחשבה תחילה. שהתורה ירדה עד לעולם הזה. אבל העולם הזה חשוך ביותר. בתוך גוף, בתוך חומר, חשוך יותר. יצר לב האדם רע מנעוריו. הן בעוון חוללתי. ובזה הקב"ה רוצה מאיתנו. וכלפי הקב"ה זה מילתא זוטרתא. הקב"ה מבקש.

בכל הגופי תורה דאורייתא שזה נוהג בכל עת ובכל רגע, יש בכל זאת זמנים שזה יותר ויותר. יציאת מצרים נוהג תמיד, זה מצווה מדאורייתא, אבל יש זמן של פסח שזה יותר מעמיקים ומרחיבים בזה כדי להחיות את זה לכל השנה. האבילות. ויראה ורעד, שזה עיקר התורה. הן יראת ה' היא חכמה, זה החכמה, לא להתבלבל מגלי העולם, זה חכמה. פתי הוא כעיר שהולך אחרי שיחה נאה. זה החכמה הכי עמוקה. זה בעצמו חכמה עמוקה, לא להתבלבל זה תחילת החכמה. ראשית חכמה יראת ה', זה החכמה הכי גדולה. נמצא במקום שמבלבלים אותו, מי שפתי יותר מתבלבל, מי שחכם אז הוא לא מתבלבל, הוא זוכר את המציאות האמיתית. הן יראת ה' היא חכמה. אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, זה פסוקים, כשתפוש אז תבין יראת ה'.

והחודש הזה זה חודש של יראה. יותר להרחיב ולהעמיק את היראה, שזה מה שהרמב"ם כותב, זה הפתח, זה האוצר, זה מחזיק את היראת ה' היא אוצרו, זה מחזיק את התורה. כל מה שיש. איפה מונח האוצר, התורה, לא הזכרון, זה היראת ה', זה האוצר, וכמה שיסודות היצר כמה שהיצר עמוק ורחב, ככה אפשר להכניס שמה. כשיש יראה, כשיש יראה כמו שר' ישראל אומר שגדולי היראים... המגיד מדובנא אומר ששמעתי מפי הגאון החסיד מה ה' אלוקיך שואל מעמך, וכי מלתא זוטרתא היא, אומרים חז"ל משל למי שיש לו כלי קטן ואין לו, דומה לכלי גדול, כלי גדול ויש לו דומה לכלי קטן. אומר שמעתי מהגאון החסיד, למה אני אומר את זה פה, להסביר את הגדולי היראים, הוא אומר הכוונה היא כשיש גדולי היראים ממש אם יש להם רק הכלים מלא, נשאר רק בכלי, אם יש להם יותר אז נשפך מהם. גדולי היראים שהיראה נשפך מהם, זה משפיע, וודאי למי שמבקש, לא למי שדוחה את זה, יושב ומסירם מלב.

זה לא החכמה זה הכי טפשות, אי אפשר לברוח מזה. אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאל הינך. צריכים לתפוס את העיקר הגדול, אנחנו מצפים, זה אנחנו רוצים, זה יראת ה' תוסיף ימים, זה עיקר החיים כמו שהגאון אומר במשלי מה הפשט יראת ה' תוסיף ימים, הרי החרדה והיראה בטבע מקצרים ימים, אדם שמלא פחדים זה מקצר. אבל יראת ה' זה בטבע. כל הפחדים זה החולשות שהגוף מפגין. התרופפות. רוח נכאה מי ישאנה. חס ושלוש מקצר ימים. אבל יראת ה', היראה האמיתית זה דבוק למקור החיים, למקור החכמה, זה בטבע מוסיף ימים.

ובלי תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, אוי לו לגוף שלא נתייגע ביראה, צריך להתייגע להרגיש את היראה. לטעום טעם של יראה. לא לנהוג קלות ראש. דבר ראשון עם עצמך התורה, לימוד התורה, תורה מביאה לידי זהירות, כל הדרך שעל זה בנוי הרמח"ל, תורה מביאה לידי זהירות, זהירות לזריזות, הכל הכל מתחיל עם תורה. ותורה גם, יש יראתו קודמת לחכמתו. זה חוזר, רצוא ושוב. אם חסר את היראה עם התורה, גם את התורה אין לו, זה חז"ל. כמו שאמרנו צריך אוצר שיחזיק ויקבל.

החכמה מאין תמצא. יהיב חכמה לחכימין. מאיפה נהיים חכם, מזה, יראת ה' היא חכמה. סוד ה' ליראיו, כשיותר קרובים לה'. זה דברים שזה תמיד תמיד תמיד. ועכשיו אנחנו נמצאים בזמן שזה בתוך החודש הזה. ואם חס ושלוש לא מרגישים יראה והתעוררות, כמה צריכים לדאוג על זה. אם אין יראת שמים צריך להיות מיצר ודואג, כי חס ושלוש אם אין יראת שמים זה הכי הכי. אדם חס ושלוש לא מרגיש את האיברים הוא נרעש ונפחד. לא רק כשניעור, הוא לא מרגיש את החיות האמיתית. לא מרגיש את הקרבה והשייכות למקור החיים.

אנחנו מבקשים עצות, כל העולם מבקשים עצות לשית עצות בנפשו, אצל אומות העולם חס ושלוש זה החכמה, להיות רגוע. בעולם הזה זה אין הכי נמי. אבל אנחנו מצפים ושם נעבדך ביראה. אם שומעים מה שאומרים. שם נפחד. אדם רוצה לפחד. אנחנו רוצים את היראה האמיתית, את החיים האמיתיים. בתור משל, אם אדם לא מרגיש שהוא הולך לתוך בור לתוך אש, לא מבחין בין דבר לדבר, הלזאת חיים יקרא. לא מרגישים. זה הכוונה, זה מקור החיים, בלי הכי אם ליראה אין לו הרגש של חיים. זה הפשט בחייהם קרויים מתים חס ושלוש, קרויים מתים.

מי שחי עם יראה אז הגוף חי יותר, ולהיפך חס ושלוש אז קרויים מתים. לא המתים יהללו קה ולא כל יורדי דומה. ייעור משנתו. לשון הרמב"ם בכל המקומות, ייעור משנתו. אם אדם לא מעורר את עצמו, לא עורך מחשבות, כמו שרבינו יונה אומר, הוא לא שמן על ראשך לא יחסר, הוא לא שופך שמן כל הזמן, אז חס ושלוש. נשאר נשאר בלי חיים ובלי הרגש, בלי הכי אם. התורה אומרת כי אם ליראה, והתורה ממשיכה ללכת לעבוד ולדבק. יש במדרש, כי זה ההתחלה, ואם ההתחלה חזק אז הכל ממילא. זה הכי אם.

ראשית חכמה יראת ה'. ומה שיותר מתבצר ביראה יש את ההמשך, כמו שדוד המלך אומר אחת שאלתי, זה לא אחת, זה הרבה דברים, שבתי בבית ה' לחזות בנועם ה' לבקר בהיכלו כי יצפנני בסוכו ביום רעה יסתירני בסתר אהליו בצור ירוממני, גם אומר המדרש שמדברים למד את זה. כי אם ליראה, מה הפשט, כי אם ליראה הכוונה היא על ידי כך כל השאר זה דבר קטן, קטן למי ש... דוד המלך מבקש אחת שאלתי שבתי בבית ה', וזה ממילא כבר הכל יהיה.

החיים והמוות נתתי לפניך, ככה התורה אומרת, הקב"ה אומר לנו. מאן בעי חיי, זה כולם, מי רוצה למות חס ושלום, הקב"ה נתן כח הבחירה. ותחסרהו מעט מאלוקים. הרמב"ם מאריך שזה יסוד התורה והאמונה, קשה להשיג את זה, אבל זה עמודי התורה ממש, הקב"ה נותן לכל אחד ואחד מהלך של מוות, הוא יכול לבחור במוות והוא חושב שהוא חי, זה החיים שלו. נמצא תחת המוות, המוות רואה אותו, כמו צאן שמוציאים לשחיטה, בינתיים עוד רואים אותו.

אני שליח של הצבור לדבר, אני לא יודע אם יש בדור הזה מוכית, אבל מוכרחים להתעורר. עד אנה אשית עצות בנפשי. צריך לעשות תחבולות, יגון בלבבי יומם, עד אנה ירום אויבי עלי, התרגום אומר עד אנה ירום יצרא בישא עלי. זה האויב. דוד המלך אומר שעיקר האויב זה אתה, זה האויב האמיתי, גם כתוב במדרש שהוא רע, שהוא דוחה את האדם ליפול, זה לא בגשמיות, אבל הוא יודע את מקור החיים האמיתיים. אין אדם יכול לו, אבל הקב"ה עוזרו. כמו שהגאון אומר, אם הוא עושה את הכל מה שיכול אז מגיע בהכרח העזרה.

וכמו שאמרנו שלשים יום זה זמן בית דין. הקב"ה מלא רחמים וחסדים. זה זכינו על ידי עבדיו, עבדי משה, הנאמנים, שנשאר לדורות. כמה אין לנו השגה במשה רבינו כמה שהוא השקיע ארבעים וארבעים. אמצעים בכעס, גם זה לא הפיל אותו. בכל המצבים. עד שארבעים יום האחרונים האלה שזה התרצה הקב"ה. נשאר לדורות ימי רחמים. וידועים דברי הגאון שזה דין וחשבון, כמו שאומר הגאון, כמה שאפשר להשיג, זה לא רק חיסרון עבירה, בזמן שאפשר יותר, זמן יותר רצון, יותר מוכשר, יותר קרבת ה', אז הדין וחשבון גדול. מי שנמנע, המלך בא לקראתו, גם אז הוא מבעט.

מתרפה במלאכתו חבר הוא לאיש משחית. הוא לא מרגיש כלום. הוא לא מרגיש שהוא הולך למה שירבעם בן נבט עשה שהעמיד עבודות זרות, חז"ל אומרים פשט שאם הוא לא עושה אז ממילא, אם הוא לא חזק ואמץ אל תירא ואל תחת, אם הוא לא מחזיק ביראה, אז חבר הוא לירבעם בן נבט. זה המציאות. פחות או יותר, אבל אותו מצב, חבר. אותו חבר.

בזמן של קרבת ה', ימי רצון, אז התביעה גדולה מאד, התביעה גדולה מאד. החרשים משמוע והעוורים מהביט. כך הנביא אומר. איך חרש יכול לשמוע, וודאי מי שחס ושלום במציאות עוזר... אבל הרמב"ם אומר לפני עוזר כעוזר ממש. פה תלוי אם לא מסתכל, סוגר את העיניים. לא סתם סוגר. אומר לחושך אור ולאור חושך, רואה את הרע טוב ואת הטוב רע. כמו פתן חרש יאטם אזנו. אפשר לטמטם את האוזן. כמו נחש שלא מושפע מלחשים, כך זה משל לאדם. חרש, אבל אומרים לו תשמע, תתחיל לשמוע, אל תהיה חרש, אל תהווה יותר את החירשות, אל תהווה יותר את העוורות שלך. עוורים הביטו. דבר שזה תמיד בעיני השכל, בידך.

זה דבר שנוהג בכל השנה בכל עת, אבל יש זמן שזה נורא נוראות. ממילא גם יראים וטובים, זה היה ניכר יותר, יש הרי דרגות תמיד לאין קץ. אני כברוש רענן ממני פריך נמצא זה נבואה תמידית, אני כברוש רענן רש"י אומר זה עץ שהפירות כפוף למטה, לא צריך לטפס על העץ להוריד את הפירות, לטפס יש בזה סכנה. צריך לבא לקחת. ככה הקב"ה אומר לכלל ישראל, נבואת אמת, הקב"ה כביכול מתכופף כברוש רענן, ממני פריך נמצא.

טעמו וראו כי טוב. והתורה היא נצחית, קרוב אליך הדבר מאד. וכמו שאנחנו תמיד חוזרים לא כתוב קל מאד. זה טפשות שיהיה קל מאד. אדם שרודף אחרי השגים של עשירות בעולם הזה, איזה עשירות שרוצה, איזה זה, לא אפילו רוצה לחשוב, אין לו טעם לחשוב שיבא בקל. הוא רוצה להפעיל, כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, רוצה להפעיל. איך אדם יכול

לחשוב שעיקר הרוחניות, עיקר המעלות, עיקר החיים האמיתיים, להגיע לקצת קנין קצת שלימות שזה יכול לבא בקל. אם אדם חושב שזה רחוק ממנו, זה שקר, התורה מכחישה אותו, קרוב אליך הדבר מאד, אם אדם מתאמץ, להפעיל את כלי הדעת. החרשים שמעו והעוורים הביטו, להתחיל להסתכל, להתבונן, להתבונן להתבונן, כמו שרבינו יונה הידוע לערוך מחשבות.

אז תבין יראת ה'. לבבו יבין ושב ורפא לו. לכן מקדימים חכמה לתשובה. לבבו יבין זה רק אם רחמנא לבא בעי, לאדם מערכי לב, וחס ושלום אדם יכול לטמטם את הלב, לטמא את הלב, לב טהור מכלל דאיכא טמא, לב טהור ברא לי אלקים, מכלל דאיכא לב טמא.

קחו עמכם דברים. הדברים שידועים לנו. אבל שיהיה הדברים חיים וקיימים, חיים וקיימים. ליצנות אחת, קלות ראש, התעניין בו עניין ואיננו. התעניין בו עניין ואיננו. יש לאדם שתי הכוחות הנוראים. והחושך יכסה ארץ, אז אם הוא לא מתאמץ לראות ולהתבונן, לשמוע, בשביל זה אדם קיבל מח, קיבל חכמה ולב, בשביל זה נתנו לו, אם הוא לא מתבונן, וודאי שזה נשאר בלי כלום. אבל הדבר קרוב אליך מאד, והתורה נצחית, זה על כל ימות השנה, אבל יש קרוב בתוך קרוב. יש זמנים מיוחדים שזה קרוב ממש. הולכים להגיע לבהיותו קרוב הכי חזק,

וטוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. זה לא נגמר אף פעם. אבל בכל זאת יש נעורים שזה האושר הכי גדול. לא לדחות, כי הימים עוברים והשעות חולפות. בשעה שאדם בכוחו ובגבורתו יכול עוד לתפוס את החיים, חיים שיש בהם ושיש בהם ושיש בהם, חיים של ממש, לא החיים המדומים.

לא בשמים היא ולא מעבר לים היא. רש"י מביא את חז"ל שלא בשמים היא, הכוונה היא אם היא הייתה בשמים אדם היה מוכרח להתאמץ להגיע לשמים, כמו משה רבינו, הקב"ה נתן קרוב אליך הדבר מאד. בדרך הטבעית אם אדם חי ומתבונן עד שלבו ער ומתחיל לשמוע. כי הלב מלא בדברים לאין חקר. הבלים. עד שהלב מקבל ונכנס בו, נכנס בו תורה, נכנס בו יראה, נכנס בו המלך הראש. אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה. זה נמצא אצלו. הקב"ה ליבן של ישראל. הקב"ה נמצא. צריך לחפור להוציא את נגעי הבית. שיהיה מקום.

עכשיו בזמן מיוחד מאד, לא חס ושלום לא לזלזל בזה, לא להיות מזלזלים בזה, זה נורא נוראות, מי יכולנו.

סוף דבר הכל נשמע. שיהיו הדברים חיים וקיימים אצל כל אחד ואחד, כל אחד יחשוב לעצמו, ימצא זמן לעצמו, לא סתם להתרגש ממוסר, לא סתם להתפעל, כל דבר חשוב, כל דבר חשוב, אבל מבקש אמיתי לא מסתפק ברפיון, שזה גם שווה. למה להסתפק במועט שבמועט. למה לא למצוא חיים ממש.

זה התכלית, זה נדרש ממנו תמיד, ובמיוחד במיוחד בימים הגדולים האלו שהקב"ה קרוב אלינו, לטוב לנו, כי זה כל האדם. בשביל זה בריאת האדם, זה תכלית האדם.

ג' אלול תשע"ב:

ר' ישראל כותב באגרת הידועה. לפנינו בישראל כאשר ידעתי כל אחד אחזו פלצות מקול הקורא אלול. ככה ר' ישראל כותב. זה כבר בדורו, כבר התאונן שלפנים בישראל. ומחפש את הסיבה ר' ישראל, הלשון מאד מחודש, הלשון קצת פלא קצת מה הסיבה, מה הסיבה, הסיבה היא כללית. אבל ר' ישראל מעמיק. כאשר גדולי היראים תמו ספו. פעם היו גדולי היראים. היו יחידים ועל ידם נתעוררו כל הציבור. כשגדולי היראים תמו ספו, לשון מפחיד, ספו תמו. אנחנו עוד ראינו בימינו בעלי יראה גדולים, בעלי יראה בעלי תורה, אבל ר' ישראל כותב ספו תמו.

הגאון כותב בכמה מקומות שירידת הדורות זה בעיקר בפנימיות. אפילו בדברים עיקריים, וודאי, יש לנו את התורה והמצוות, הלוואי שזה יהיה, אבל הדברים הפנימיים באמת, יראת האבילות, מה שפעם היה ניכר יותר, באלול, הפחד מיום הדין מה שממשש ובא. לא כמה שזה בפנימיות, בזה ניכר ירידת הדורות. כך כותב הגאון כמה פעמים. בין בית ראשון לבית שני ראו גם.

אנחנו כבר כנראה אין לנו מושג מה זה יראה. מה שראינו עד היום, ראינו גדולים, הבריסקער רב היה אומר בשם ר' חיים שמי שלא ראה את ר' יהושע בער לא ראה יראה מימיו. הוא לא בר הכי להגיד, אנחנו ראינו קצת את היראה והפחד של הבריסקער רב, ושאר הגדולים. כשמגיע אלול היה. יש מן הדברים האלה. תמיד הייתי מספר, קשה לי תמיד לספר את זה שאב בית דין בירושלים הגאון הרב בענגיס כשנפטר ר' דוד בהרן גאון ירושלים, היה בשבת מברכין, ואז הוא גם תיאר בפחדים נוראים מה שהיה פעם בעיירות בליטא, שכשהחזן היה אומר ראש חודש אלול היה בכיות, מישוהו התעלף.

וזה כבר הזמן שר' ישראל כותב שהאלול נשכח. זה כבר הרבה שנים אחר כך. מי שראו צריכים להתבייש. אלו שראו ולא מתביישים בזה זה בושה וכלימה באמת. אבל וודאי שאני ה' לא שנית. האלול נשאר אותו אלול, התורה נשארה אותה תורה, הראש השנה נשאר אותו ראש השנה. צריך להתעורר. צריך להתעורר.

מה שמזכירים שהיה פעם זה מראה כמה שאדם לא יהיה שלם בנפשו. יראה לא מתכוונים עצבים חס ושלום, מתכוונים יראת ה' טהורה, יראת ה' היא חכמה. החכמה היא שאדם בא במקום אחד והוא נבוך, כל אחד מושך אותו לפה ולפה, קשה למצוא, לתפוס מה הבלבולים פה ומה האמת פה. זה גם חכמה גדולה. אנחנו נמצאים בעולם שגלי העולם מכים ומבלבלים. פה זה העולם הכי הכי חשוך, הכי הסתר. העולמות העליונים זה לשון העלם. כל עולם שזה רק נקרא עולם כלפי יתברך שמו, זה מן הסתר. אבל זה עדיין עולם שזה כולו קודש קודשים. פה בעולם הזה זה העולם הזה. זה הכי העלם ומבלבל. זה בלבול. על זה המלאכים רצו שלא תרד התורה לעולם החשוך הזה.

זה בעצמו, לא רק זה, יש חכמה כמו שהמסילת ישרים. אבל זה גם כן חכמה, לא להתבלבל מכל ההמולה, קול המונה של רומי, כל ההמולה, לתפוס בשביל מה הגענו לעולם, בשביל מה הגענו פה. נמנו וגמרו נח לו שלא נברא. אין לנו מושג בעומק המחלוקת, היה ויכוח בין בית שמאי לבית הלל אם נח לו שלא נברא או שכן נברא, נמנו וגמרו נח לו לאדם שלא נברא. זה קשה מאד. וכמה שזה עמוק עמוק הנח לו שלא נברא, אז עכשיו שנברא, הקב"ה ברא את העולם, אז וודאי שיש תרופה, יש תשובה, יפשפש וימשמש. לא להיות רגוע. להיות רגוע בשכל ובדעת. לפשפש ולמשמש. לפשפש זה במעשים הרעים, לממשש זה במעשים הטובים כמה שזה זך ונקי. קשה לנו להבין. אין לנו שום השגה בזה. מה שייך להתווכח.

ופשוט וברור שלא כתוב טוב לו שלא נברא, מקרא שלם, וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מדברים על הנוחיות. טוב לא שייך, מהקב"ה לא תצא חס ושלום הרעות. הקב"ה ברא את העולם להיטיב. זה גם דברים עמוקים, אבל להיטיב ולהתקרב בכל אופן, רחום וחנון. אבל זה נת.

ועכשיו שנברא, זה היה להגיד על העומק של כמה גדולה הבעיה הזאת. שזה דבר שזה מאד לא נח. אז אשר על כן יפשפש וימשמש. על ידי זה יראה כמה זה עמוק. נמנו וגמרו, לא נשאר מחלוקת בזה. זה לקח הרבה זמן. הדבר הזה לא נוגע לחדש הזה דווקא, כמו כל הדברים מה שנוגע ליראת ה'. אדרבא, הזכרנו מה שהאריז"ל הזהיר על פי הפשט, לא לחכות לאלול, כבר הזכרנו את זה כמה פעמים. בפשוטו מונח פה שאלול זה כבר מיוחד ומסוגל להיות בדרגא, אבל לא אז להתחיל. בכל זאת.

אני תמיד חוזר על זה שיש כמה מהלכים. דבר הראשון שזה זמן בית דין שלשים יום. זה אחד הטעמים של השופר שפרקי דר' אליעזר שתקנו שופר. בדרך כלל זה במקום הסליחות שאומרים, אבל אנחנו תוקעים. והכוונה היא באמת להתעורר. היתקע שופר בעיר. כל מה שהרמב"ם מזכיר אף על פי שגזירת הכתוב הוא, הרמב"ם בלשונו הזהב, רחמנא אמר תקעו, אבל רמז יש בדבר עורו ישנים משנתכם, הקיצו מתרדמתכם. כל הרמב"ם עם לשונו הקדוש. וודאי שעכשיו זה רק זה. לא שופר של זלזול ככה, תקיעות, זה הכל.

ויש בטבע השופר שזה מעורר. ואם השופר מה שתקנו שופר, מונח בזה. זמן בית דין שלשים יום. בן אדם שלא חי ולא מרגיש זה לא פשוט. צריך מזה בעצמו לקבל פחד ויראה.

ארבעים יום. ארבעים יום לפני סליחה ומחילה. היום הקדוש.

חוץ מזה יש מהלך שזה זמן שהקב"ה מתרצה. הטור מביא את זה בהתחלה, אז ירד משה מן ההר, ארבעים יום של רצון משה רבינו פעל את זה בזמן לדורות. משה רבינו, רבן של כל ישראל, מי עלה שמים וירד, תורת משה, משה רבינו. הוא קבע את הזמן לדורות. משה רבינו מה שהוא קבע זמן זה לא רק לו, זה לכל ישראל. כשעס הקב"ה על כל ישראל נפסק ממשה רבינו הדיבור כתוב. נפסק ממנו הדיבור. כשהנביאים נתנבאו וכשמשה רבינו, זה לכל ישראל. אז הוא פעל קדושה בזמן הזה. זה ארבעים יום שלא אכל ולא שתה והכל, זה זמן של עליה.

היום זה יותר מפורסם כבר, על התרומת הדשן שהיה מאריך בברוך שאמר, הכוונה לפסוקי דזמרה מסתמא, כל יום שעה רק הזמן הזה. מיוחד שאלול עד יום כיפור, או עד אחרי שמחת תורה, מה הפשט, הרי מדרכי התשובה לא שייך הזמן הזה. אבל דרגא של התרוממות, דרגא של יותר קרוב לקרבת ה', יותר שייך לקב"ה, זה כן, תמיד, שבת זה זמן מיוחד של הקב"ה, ראש חודש. זה זמן מיוחד של קרבת ה', התרומת הדשן בגדלותו בזמן הזה היה יותר שייך שינגן פסוקי דזמרה כשעה שלמה. כך כתוב בתלמיד המשמש. אחר כך כבר לא היה את הדרגא הזאת.

אבל הדרגא אולי שנוגע לאנשים כערכי, כערכינו, זה הגאון מזכיר זמן של הרגל, כך הגאון מזכיר, שלשים יום זה זמן של הרגל. יש גם בקדמונים, שלשים יום הוא כבר התרגל. זמן שלהתרגל לדרכי התשובה, לפקח על ענייניו, לפשפש ולמשמש. ולתקן מעשיו הטובים מן הרעים, כמו לשון הגאון. ועד יום מותו, כמו שהגאון אומר כל זמן שאדם חי יש לו לשבור משהו. כי היא חייך. חיים הכוונה היא להתעצם. הגאון במשלי. כי היא חייך, אדם שכבר בשלימות לא שייך. תמיד כי היא חייך. יתעצם בחיים יבחר בחיים יותר ויותר. ובפרט להיזהר מהדברים, כל אחד יודע תחלואי נפשו ונגעי לבבו. אז כל השלשים יום האלה להתעצם ולהתחזק בזה. יותר להתוודות.

על זה לא שייך לומר, חס ושלוש חס ושלוש, זה היפך כל התשובה, שרק עכשיו הוא מתעורר. זה כולם מרעישים על זה. זה הגאון אומר לב רשעים כמעט, בזמן ההתעוררות הוא מתעורר, הלשון שם באמת קשה, כשאומרים רשעים לא הכוונה סתם רשעים, כשהוא מתעורר והכל, אבל זה לא עמוק בלב שזה לבבו יבין ושב ורפא לו. אם נכנס בלב אז זה תשובה. כי אם לבינה תקרא. לבבו יבין. תקנו את הברכה של בינה לפני תשובה. רק על ידי כך מגיעים לתשובה. בזה לא שייך פה שרק הזמן הזה יותר. חס ושלוש. מה שזה מוסיף אהבה ויראה ודיקות, זה זמן להתעלות.

אפילו מי שחושב שהוא לא שייך לזה זה גם לא כלל. אם הוא לא שייך לזה לא, אם הוא עושה משהו הוא חושב הוא נהיה בר דרגא. לא זה הכוונה. אבל וודאי שהפעולה לכשעצמה להתעורר ולהתרומם ו...

וודאי שכשאדם הולך כסדר זה יותר מעלה. אני אפילו זוכר שפעם מישהו שאל את מרן החזון איש, רבינו הגדול, אם אפשר לעשות את המסילת ישרים לא לפי הסדר, אז הוא אמר, אני לא זוכר את הלשון, הוא אמר בשם ר' ישראל שכשיש שריפה היה ברוסיה בתים של עץ, שריפות, אז תופסים מה שאפשר. אז לא משנה הסדר. אז אנשים חוטפים מה שאפשר. זה היה התשובה שלו.

בזמן שאפשר להתעלות לא לחכות עד שיהיה שייך לזה, ואז כמובן מה שעושה זה יותר את העומק עומק עומק, לא, כי בעצם כל אחד מחויב גם במעלות הגדולות גם כן. כל דבר זה מצוות עשה מן התורה. ממילא כל אחד שייך לזה. אדם צריך להיות בר דעת, שלא יחשוב שאם עושה פעם הוא כבר הגיע לדרגא. אדם מתעקש בדבר אחד, יש מסילת ישרים על זה על מידת החסידות, יש כלל, אם הוא מוחזק בחסידות גם בפרהסיא. אם לא, אז בפרהסיא לא. המסילת ישרים נחת לעומקו של ענין, יש תלמיד חכם יותר גדול שלא. אבל בעצם הדברים אף אחד לא מופקע. כשמגיעים למצב של נחפשה דרכינו ונחקורה כדי להגיע לתשובה, זה גם כן דבר אחד, כשאדם עכשיו תופס יותר דרגא בתפילה, מה שלא יהיה, בתפילה בתורה באהבה בדביקות ביראה, אני לא ראוי לדבר על זה, אז ממילא זה משתלב. זה מתעצם מכח התשובה הפשוטה, מה שצריך להיות התנערי מעפר קומי.

יש קונה עולמו בשעה אחת. אדם יכול להתרומם בדרגות, אם הוא מכיר את מקומו. יראה צריך תמיד להישאר. אין ה' בקרבכם, יש רש"י לשון מיוחד, מי גער לכם להקל ראש, אשר אין ה' בקרבכם. רש"י אומר שהיה ה' כל כך קרוב אליהם שזה היה אמור להועיל לעלות לדרגות יותר גבוהות. אני אומר, הפוך, אם אדם מרגיש פעם שהוא מתפלל תפילה יותר, היראה כשאדם מתפלל צריך לעשות יראה עוד יותר. הבריסקער רב אמר פעם שגדולי עולם שהגאונות שלהם בנה את כל העולם, אני אומר מה שידוע לא רק מה שמאמין בהם, שביראה שלהם היה משהו הרבה יותר גדול, כמה שמפורסם בכל העולם הגאונים בגאונותם, היראת שמים שלהם היה עוד יותר גדול. וכך זה נמשך תמיד רואים את זה תמיד. קשה להזכיר, יראת חטא, יראת שמים. עוד יותר. זה הרי האוצר שמחזיק, כל שמעשיו מרובה מחכמתו זה דבר מתוקן. והאוצר זה יראת ה', זה אוצר, זה מחזיק.

מה שאדם מרגיש משהו, אני אומר דברים אולי... צריך אדרבא, להגביר את היראה. יותר קרוב לה'. כולו קמיה כלא חשיב. הניסיון האמיתי אם כן נתקרב, מה שיותר מרגיש הכנעה וביטול. אם הוא מרגיש...

למעשה יוצא שהכל מכוון לדבר אחד. שתי הדרכים, עם פרטי פרטים לאין קץ, אבל שתי הדרכים מה שפה בחודש הזה זה בהרבה זמנים, כל זמן מקודש, פה זה יותר במיוחד זמן של יראה. מובילים למקום אחד. למרות שאנחנו צריכים בעיקר בעיקר להתעסק בסור מרע, כמו שאנחנו תמיד חוזרים על דברי הגאון המפחידים בפרשת בראשית, ש"י עולמות שהגאון אומר שלש מאות על סור מרע וי' על עשה טוב. מזה רואים עד כמה זה מה חובתנו בעולמנו. מה חובתו של האדם. אם השלש מאות עולמות זה על סור מרע, משמע שזה עיקר העבודה. אחר כך יש עשרה עולמות על טוב.

אדם לא צריך להזניח שום דבר. אם הוא מרגיש ענווה שלא במקומה. ר' חיים וואלווינר שהיה עניו גדול ונורא, כותב בהקדמה של הבן משבח הרבה, תמיד הוא מדבר על ענווה ושפלות, יש לפעמים במאי זהיר טפי. כל אחד היה לו ענין. ר' ישראל דיבר תמיד על שכר ועונש, ור' חיים תמיד היה מדבר על ענווה ושפלות, זה היה ההוא היה אומר שלו.

הוא כותב בשער א', אל יאמר אדם מי אני ומה אני. לא, כל אדם ואדם בכל מחשבה דיבור ומעשה או שהוא מרים את העולמות אין קץ או חס ושלוש חס ושלוש עושה את הקלקול יותר ממה שעשה הכי בקדשי הקודשים, הוא היה גוי, זה שום

דבר לא, אנחנו יהודים. לא שייך מי אני ומה אני. כל אדם יש לו בשבילי נברא העולם. חז"ל הרבה מאריכים על זה על ענווה ושפלות, בשבילי נברא העולם, זה לא סתירה, כשזה קם זה נופל. זה חלק מהחכמה של יראת ה'. לדעת במה יגבה לבו.

משה רבינו עניו מכל האדם אשר על פני האדמה. התורה מעידה עליו, התורה נצחית. מי עלה שמים וירד. משה רבינו לא אמר מי אני ומה אני לעוף לשמים. אומר אדם מי אני ומה אני. דע מה למעלה ממך אומר ר' חיים מוואלוז'ין בדרך אמת, מה נעשה למעלה ממך, הקב"ה מסר את העולם לנו, לכלל ישראל. אנחנו במחשבותינו, או שמרימים את העולמות ומקדשים את העולמות, מגלים יותר כבוד שמים, או חס ושלום להיפך.

בדברים אחרים שזה צרכי עולם הזה שזה צרכים אחרים וכוליה וכוליה, אז אדם צריך להיות נכנע. כל תפילה. אדם עניו למטה וליבו למעלה. העין רואה שזה הסכנה, לראות את העולם זה כבר סכנה. רב לא יכול להיות רב בדרגא שלו אם לא היה הסתכלות מחוץ לד' אמותיו. לא היה תלמיד שהיה יכול לעשות את הכל כתוב בחז"ל, וכל אחד קיבל. והדברים הכי קשים היה להסתכל חוץ מארבע אמות. זה היה לעיכובא ברב. אם רב היה רואה מחוץ לד' אמות לא היה רב. את הרב תנא ופליג לא היה יכול להיות. רואה את העולם גם.

משה רבינו כתוב ותמונת ה' יביט, הוא רואה רק את התמונת ה', כמה שמתגלה בתוך ההסתר, הוא רואה את הקב"ה. ונחנו מה. נכתב במשה ואהרן יותר ממה שנכתב באברהם אבינו, עפר ואפר, זה גם משהו, גמרא. מה הוא אמר, גם זה לא. האבות היה תפקידם לקדש את העולם, אברהם אבינו השכיל נפלאותיו, היה צריך להיות עפר מהמלכים, אברהם אבינו הוריד את זה עד לאפר, הוא הרגיש כבר שאין לו כלום, עפר ואפר, מה שיותר זה הקב"ה, מתנת ה' ממש.

משה רבינו כבר היה כגדול על גבי ענק, הוריד את התורה לארץ, כבר שמי ה' לא נודעתי להם, לא היה הזמן עוד, בחוקר מוסדי ארץ אלו האבות, משה רבינו היה צריך מי עלה שמים וירד, היה ונחנו מה. שום מציאות לא. הכל תמונת ה'.

אז אדרבא, מתוך השפלות והענווה הזאת, אז הנשמה מה שהנפש רוצה, מי עלה שמים וירד זה משה רבינו. לא חס ושלום את הענווה הפסולה שהרמב"ם דואג על זה מאד. אומר אדם מי אני ומה אני. זה כותב העניו הגדול. לא ראוי לאמרו הדברים האלה.

אני רק כשליח, כאחד מן החבורה למסור את הדברים, חיים הם למוצאיהם, ודברים ידועים זה הכלל הגדול של הרמח"ל במסילת ישרים ממחיש לנו קצת היפך לכאורה ממה שהיה צריך לראות, שדברים שזה היפך לפי שעה הגשמיים זה אפשר יותר לשכות. דברים שנוגעים לחיים הרוחניים לחיים האמיתיים ממש, זה היה צריך האדם תמיד לא לשכות מזה. אבל כדי שיהיה בחירה הקב"ה ברא את המצב הזה. את המצב הזה שזה בחירה. שלא יהיה נהמא דכיסופא, הדברים הידועים, דווקא ובקשתם משם את ה' אלוקיך. משם. מלאכים לא הבינו את זה. לא יכולים להבין את זה. זה פשוט, אנחנו לא מבינים את זה, זה רצונו הפשוט, שדווקא מפה. כדי שיהיה שייך לנו באמת, שיהיה שייך לנו, שיהיה קנין. ככה היה אפשר למעלה...

כשאדם לוחם והעולם נגדו, מושך אותו בטבע נגדו, נח לו שלא נברא, עם היפשפש וימשמש יש לו קנין. דווקא בדברים הרוחניים הנצחיים זה לא עובד לבד, כמו הלשון של הרמח"ל בהקדמה למסילת ישרים. הדברים הגשמיים מה שהגוף שייך לארץ, פה זה מקומו, אדם מעפר, חומר, הדברים האלה מה שזה גשמי שבגשמיות עובד לבד. כל צמא ורעב קנאה וכבוד כל דבר עובד לבד.

הדברים של הנשמה שזה נצחיות שזה עיקר האדם, בשביל זה הוא נקרא אדם. אם הוא לא מפעיל את החכמה ואת הדעת שהרי זה עיקר צורת האדם, זה הקב"ה ברא בטבע שזה צריך תמיד שמן על ראשך לא יחסר. זה לא מספיק, לא מספיק

המושכל הפשוט הזה לכאורה. כי זה מסתיר, העולם מסתיר ומחשיך, בייחוד כשזה זמנים של אנכי אסתר אסתר, הסתר בתוך הסתר, אבל וודאי שזה ככה.

זה הקב"ה נמצא, במצב כזה, הורידו לנו נשמה מלמעלה למעלה, למעלה מהמלאכים, יותר מהמלאכים, למקום יותר גבוה מגיע, בתוך גוף עכור ושפל. ורק על ידי זה ושאדם נלחם עם המפריע לו. מפשפש וממשמש. עוזב את הבלי העולם ונדבק בקב"ה. רק על ידי כך הוא שייך. הוא בא עם משהו. הוא לא נהמא דכיסופא. זה חסדים ככה, ישלם לאיש כמעשהו. מה הפשט כמעשיו, מה זה חסד, אבל זה הכוונה. הקב"ה מחייב אותו לעשות מעשה, הוא מחויב, אבל כיוון שזה קשה הקב"ה עושה חסד כאילו זה כל מעשיו ממש, אף על פי שאם אין הקב"ה עוזרו אין יכול לו. כל הסוגיות. זה חסד ה'. אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו. חסד ה'.

לא חכמה להאריך. קשה לדבר. לתלמיד לפני רבו. לבאר דברים. צריך להיות שלם עם זה. מישהו מוכרח לדבר.

יראת ה' תוסיף לקח, חיים הם למוצאיהם, להוציא מן הפה, הקב"ה ברא מוצאות הפה, תפילה צריך דווקא בדיבור. זה לפני הקב"ה, מה צריך דיבור, כך זה, חיים הם למוצאיהם, צריך להוציא את הדברים בפה. כך הדברים מקבלים חיות והאדם מקבל חיות.

שיהיו הדברים האלה לעצמי ולמי שצריך להתעורר, וצריך להתעורר. הזמן זה כל השנה, כל מה שנוגע לאלול זה שיהיה יותר התעוררות, אבל בכל זאת כמו שר' ישראל היה אומר, יש גבול. וכמו שהזכרנו זה חודש הרחמים. חודש שהקב"ה יותר מתקרב אלינו. יותר קל להתקרב לקב"ה.

שיהיה הדברים חיים וקיימים, ושיהיה בר קיימא, יכנס בלבנו, לקיים את שליחותנו בעולם, כי זה כל האדם, זה כל האדם, זה כל התועלת והתכלית לשוב אל ה' בשלמות, זה רצון ה'.

ח' אלול תשס"ז:

יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו. אגב אני כל הזמן מזכיר, ידוע מרבינו הגאון החסיד שאמר על המסילת ישרים שאין שמה תיבה מיותרת, בדקדוק, שמעתי פעם ממישהו ששמע מר' יוסל פטרובר ששמע מר' ישראל דוגמא, שהוא התחיל לפרש שהרמח"ל מתחיל יסוד החסידות ושורש העבודה, ר' ישראל הקדים שזה בדקדוק, חסידות, איזהו חסיד המתחסד עם קונו, מתחסד. כתוב במסילת ישרים בהמשך הפרקים שיש אחד שמקיים כיבוד אב ואם מה שמחייבים אותו בפירוש לעשות, מה שהרמב"ם אומר לו הוא מקיים. וודאי שזה שלימות גדול. אבל יש אחד שמבין מה שהרמב"ם רוצה. לא רק מה שהוא שומע להדיא שזה מה שצריך לעשות. הוא מבין, מתבונן מתוך כך ומתוך כך מה רצונו. זה החסידות. גם גמרא זה ככה, ללמוד דבר מתוך דבר. לחדש דברים שזה בנוי על מה שמזה מבינים. לעשות נחת רוח. חסידות.

העבודה זה עבדות. זה לא לחדש דברים, זה עבד, זה ההכנעה יותר, יש עבד כלפי חוץ, להשריש בתוכו שהוא עבד. עבדך בן אמתך, יליד בית רש"י אומר. זה בנוי ככה. חסידות ר' ישראל אומר זה אדם צריך לחדש דברים, זה ההבדל בן יסוד לשורש.

יסוד כמה שזה יותר עמוק אפשר לבנות יותר דברים. אבל צריך לבנות. לבנות על זה. יתברר ויתאמת זה רק יסוד, אדם צריך לעבוד ולחדש על זה עוד ועוד. כמה שזה יותר עמוק ואיתן יותר בונים. שורש זה כבר דבר שצומח. צריך לעבד את זה, לשמור על זה, זה ענין של חסידות מה שלא צווה. לבנות, להתחסד, נחת רוח עוד ועוד. ועבודות כשיש שורשים, זה כבר ממילא. כבר קיבל. צריך לא להסחית דעת, זה ממש דקדוק המילים בלשונו הזהב של הרמח"ל. יסוד ושורש.

זה מה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, אדם נברא עם המציאות בעולם הזה ועם המציאות בעולם הבא. מה שנתברר ומה שנתאמת אצלו, אדם לא נברא, העולם הזה זה עולם שפתוח לפני האדם. הכל מול פנים, כל כולו עם כל החושים ועם כל המציאות שתול בתוך העולם הזה. פה הוא נולד פה הוא גודל. כל הזמן נמצא בתוך זה. מתגדל בתוך זה. זה טבע הדברים שאדם רואה. את זה הוא חי. עין רואה. פה זה, לא צריכים לתאר את זה, חיים את זה כל כך שלא מרגישים שזה משהו משפיע, זה ממילא, כל כך ממילא, כל מה שאדם נושם, כל החושים, מלא מלא... כמעט לא מרגישים שזה ההשפעה. זה המציאות שהוא גודל אל זה. אין לו אלא מה שענינו רואות.

ואדם מעמיק במחשבתו, שיתברר ויתאמת, ממש זה ברור כשמש, יתברר, בהירות הכוונה היא שזה תוצאות כלפי זה. זה בעצמו עבודה גדולה מאוד מאוד. כל רגע ורגע כל נשימה ונשימה שסופג בתוכו, צריך לעורר בעצמו שלא זה החיים.

החיים זה עולם שזה עין לא ראתה, להיפך, פה זה העין רואה ושמה זה עין לא ראתה. שיהיה מהפכה הזאת בתוך האדם החי, כשהוא חי את זה, זה יתברר ויתאמת. מצב אחר. לפעמים מביאים אדם באיזה רגע לאיזה מקום אחר, באותו רגע גם כן יכול להתבלבל, אבל זה יותר קרוב הדבר אליו. הוא לא פה, הוא כל הזמן במקום אחר, הוא יודע שהולכים להביא אותו למקום אחר, אין לו פה מנוחת הנפש. יביאו אותו, זה גם כן מה שאפשר לראות.

כלל ישראל הלכו במדבר בדור דעה, הדור הכי גדול, הדור של משה רבינו, ראו את הגילויים הכי גדולים, חיו את האשר הוצאתיך מארץ מצרים, יומם ולילה, לחם מן השמים, המים זה באר, הכל הכל. וכל רגע וכל ראה זה... אהרן הכהן נפטר בגבול אדום, כתוב בתורה על מה מת, על מי מריבה. אבל חז"ל דורשים את הפסוק, לקחת את אהרן הכהן מכלל ישראל, אי אפשר אלא רק בעוונות. חסד ה' מכל הצדדים, מלא פסוקים וחז"ל. מלך בשר ודם לא יכול תמיד להתחשב מה מסביב.

אבל הקב"ה השופט כל הארץ, מלך במשפט יעמיד ארץ, כל צער של כל מישו ומישו לקחת את אהרן הכהן שכל בית ישראל בוכים עליו, יותר מבינים, אפילו הדור דעה, הם ידעו מה זה משה רבינו, אבל בכו עליו יותר. לא קם כמשה, עד כדי כך, הדור דעה בחושים, אהרן הוא אוהב שלום ורודף שלום, אז ככה יותר קרוב לארציות. עליו בכו יותר.

התקרבו לאוי לרשע ואוי לשכנו. עברו דרך אדום, עברו דרך שם. הפסידו את אהרן הכהן. אם לא היה שום השפעה ממה שראו, היו צריכים לעורר שנאה, נתקרב לרשע, נתחברת לרשע. פרע ה' לך כמעשיך. הדור דעה הלכו וראו, והשתבשו. נלקח מהם אהרן הכהן, יש בתרגום עמודא דצלזא דישאל. היה השורש. למה, כי ראו והסתכלו.

הכח הגדול של כח הראייה. זה בנוי על מידת חסידות, החסידות הגדולה של רב, שאחר כך לא היה מי שיכול לעמוד בכל, שרב לא הסתכל חוץ לארבע אמות. הרבה כוחות יש בעין. הרבה כוחות רוחניים בלי גבול יש בעין. וכמה שאדם יותר שומר לא להסתכל, לא צריך, וודאי נשאר הכח הרוחני. נשאר השורש של העין, מהמת, הכח הזה שכולו רוחניות. לבא לבית המקדש, לראות, צריך לבא עם העין, מה רואים, לא באים לראות את המוחש, אבל צריך עיניים בשביל השלימות. סומא בעין אחת פטור מן הראיה. צריך לראות ולהיראות. נתן ה' לכם לב לדעת ועיניים לראות, אבל צריך לשמור, צריך לשמור. תנה בני עינך ולבך לי. צריך לשמור, שמירת העין. קל כנשר אומר האר"י לשמור על העין. להיות קל כנשר לברוח.

יש בתוספתא בשבועות שלראות עבירה זה עונש. כשרואים עבירה זה גם כן עונש. מראים לו מי שעבר על רצון ה' זה עונש. אבל הזכות המלאה של העיניים לא רק לא לעשות קלקולים בעיניים, ארבע אמות זה מקומו של אדם. לא הסתכל חוץ לארבע אמות, זה המקום שלו. מה שהעיניים מסתכלים חוץ מארבע אמות, זה כבר... רב תנא ופליג. מילי דחסידותא. שמר על עיניו. שמר על העיניים. לא להכניס בתוך העיניים את העולם הגועש והרועש המסתיר והמקלקל. אבל ארבע אמות יש לו רשות.

משה רבינו הגמרא אומרת גילה יותר בזכות תפילה ומעשים טובים, משה רבינו נהנה בזכות תפילה, ממה הוא נהנה, אמרו לו עלה ראש הפסגה שא עיניך וראה. אפילו העיניים של משה רבינו, על ידי תפילה הוא נהנה לראות. נגזר עליו לא לבא שמה, את המצווה הוא רצה מה שיש שמה, נגזר עליו, רב לך, אבל נתנו לו כח לראות. דבר ה' יראה. הכלי יקר מרחיב על זה.

זה מידת חסידות שתלמידי רב לא יכלו לעמוד בזה. כל אחד לקח מידה אחרת של רב, אבל בזה אף אחד לא יכל לעמוד. והשלימות שאדם יגיע ויחיה את המציאות בעולם הזה והמציאות בעולם הבא, זה מעלה גדולה מאוד. המסילת ישרים מתחיל עם הפתיחה, פותח לנו שערים.

כאן נפסקה ההקלטה

ח' אלול תשע"א:

אה, חז"ל אומרים, זה ידוע, יעקב אבינו כשעבר חרנה, שאחר כך קפצה עליו הארץ, אחרי שעבר, התחיל לחשוב עברתי במקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי, מיד קפצה עליו הארץ. אומר אני אומר רש"י שהארץ קפצה לפניו. חז"ל שואלים, רש"י מביא את החז"ל הקדושים, אם האבות בעצם קפצו לפניו רק במחשבה, איך זה קרה שקודם לא, מה קרה שהתעורר דווקא אחר כך. זה דברים ידועים וכתוב פה יסוד גדול.

יעקב אבינו, בחיר האבות, עמוד התורה, איהו לא יהיב ליביה, אם הוא בעצמו לא מתעורר לא שיין. אותו אדם השלם שעל ידי מחשבתו יגיע לשמה, כח המחשבה של האדם גדול מאד, יש מתלמיד הרמב"ן כמו מעין, תמיד אפילו כמה שהוא יורד תמיד יכול להגיע למקור, המקור זה ממקום גבוה, אז כמה שיורד יש לו כח לעלות. נשמת ישראל זה מקום גבוה מעל גבוה מעל גבוה. הכח הזה זה גדול מאד. כח יותר מהמלאכים בנשמה מצד עצמה ממקור מחצבתה. מחשבות של אדם פועלות. מחשבה פוגמת, אם אדם חושב מחשבות רעות, תנו עוז לאלוקים, עם המחשבות הטורות והקדושות. יעקב אבינו כשהוא בלבו חושב בתשוקתו ולבו להגיע את המקום, התשוקה כל כך גדול עד שמגיע אליו. כי המקום שיין אליו. סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. יש השפעה בשמים עם הדמות שלו. המלאכים רואים למעלה.

וזה עומק השאלה איך יתכן שיעקב אבינו במקום כשהיה שמה, למה כל כך הרבה זמן אחר כך, במקום בעצמו. אומרת הגמרא לא, כל זה רק אם אדם יש לו כח ועוצמה מאד, צריכים לחיצה על הכפתור, צריכים פה התחלה, איהו לא יהיב ליביה, אז לא עוזר הכי שלימות. אדם צריך לעורר את הדבר.

מגיע זמנים שהזמנים בעצמם צריכים לעורר יראה ופחד. שלשים יום. ארבעים יום לפני יום כיפור. כל מה שנאמר בזמנים האלה, ימי הרצון, זה צריך לעורר את האדם מצד עצמו. כמו שהאדם מרגיש קור וחום, אדם רגיל מרגיש. הנשמה שהכח שלה כל כך הרבה יותר חזק, זה עיקר האדם, הכח הרוחני זה הרצון, זה האדם ממש, זה צריך לבד לעורר את האדם מתרדמתו, להרגיש את האהבה את היראה את הפחד, את ההתעלות.

זה סוד הדבר. אם איהו לא יהיב ליביה, אם אדם לא מעורר את הלב, אז כל הכח העצום הזה נעלם. והכח נמצא, הכח נמצא. אם זה נעלם, זה ירידה גדולה ללב. ירידה גדולה ועצומה. ויש בחירה, יש בחירה. הצד הקדושה, צד האמת, זה צריכים להתעלות מהמקום שנמצאים במוחש, בחוש, מה שממששים בעיניים מה ששומעים באזנים, הצווחות והצעקות, זה צריכים להתעורר, להתבונן בדעת. יש לאדם דעת עצומה. זה גם לא נפעל לבד. אם לא עוסק בליצנות, אם עוסק בדברים רציניים, זה משכיח ממנו דברים שנמצאים בעמקי נפשו ממש, כי אם צריכים את הדעת והתבונה, צריכים להפעיל את זה. איהו לא יהיב ליביה.

אם אדם ככה יושב בשלווה ובתרדמה ולא מעורר את עצמו, עוברים עליו ימים שצריכים להוריד אותו עד עמקי הנפש. וזה לא חי ולא קיים. והלב נרדם. מה לך נרדם. הלב נרדם. תחילת מפלה שינה. אין שם משהו שנשאר ריק, איזה חלל, מתמלא לאט לאט בדברים אשר...

יסוד ההצלחה, יסוד הקדושה, יסוד הקימה מהנפילה זה כחוט השערה. הנה וכהנה וכהנה, זה כחוט השערה. זה עומק הדברים. בקל מאד מאד מאד עוברים מפה לפה ומפה לפה. אם אדם לא כל הזמן מעורר את עצמו, שמן על ראשך לא יחסר, יוצא מה שיצא.

הזכרנו כבר שיש שתי מהלכים ראשיים שזה בכל התורה. את הסור מרע ואת העשה טוב. הלמעלה למשכיל, והלמען סור משאול מטה. בזמנים קדושים, בזמנים של עת רצון שה' יותר קרוב, זה שתי הדברים. בזמן של יותר זמן של פכחות הדעת, יותר זמן שהדעת שולט, יותר זמן של עת רצון, אפשר יותר לבקר את עצמו, בחולי הנפש ובנגעי הלב. נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן. יש כח. הקב"ה נתן לאדם החשך הזה בעולם החשך עם הגוף החשך, הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתיני אמי. כל הדברים אפשר להוציא עם הנר אלוקים נשמת אדם. שבוזה אפשר לבדוק כל חדרי בטן. ולהתאמץ לטהר את הלב, לזכך את הלב, לרפא את הלב. לב טהור ברא לי. אהלך באמיתך. וייחד לבבנו ליראה את שמך.

יש גם כן זמן של התעלות ודביקות, יותר זמן של תפילה. אנחנו תמיד מזכירים את תרומת הדשן ועוד, שהתפילה היה נמשך הרבה זמן. זה לא מצד התשובה של הסור מרע, שזה הכי גרוע, הכי פגול הוא אם זה זמני, זה היפך כל המושג תשובה, שלא ישוב לכסלו, שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו. הקב"ה שבוחן כליות ולב עם כל עומק הנפש, אם אדם משתנה קצת עם הימים האלו כאילו זה קצת כבר מובטח לכתחילה שזה זמן, פיגול הוא לא יירצה. אבל זה זמן של התקרבות ודביקות, זמן שיותר שייך לתפילה, יותר עת רצון, יותר יש טעם בזה, זה זמן מקודש. אין הכי נמי. יש הבדל. הקב"ה מבדיל, מבדיל בין קודש לקודש, בין עת לעת. אחרי שבת לא שבת. אמנם כן אדם צריך להמשיך עם קדושת השבת, זה כל התכלית, כך כתוב, שזה כל התכלית שיהיה המשך של קדושת השבת, אבל יש גבול, יש הבדלה. וכיוצא בזה.

ולכאורה אנשים כערכינו, כל העיקר וודאי שככה זה העיקר זה הסור מרע. יוצא מפחת, כמו שרבינו יונה מתחיל, מהפחתים, לנוס מבור השאול. לצאת מהבור שהוא נמצא, מהבור העמוק. זה מן החסדים שהקב"ה נתן. אדם נמצא במקום לא לפני ה' כל כך. וגם מי שעושה דברים רוחניים שזה עיקר התכלית עדיין לא אומר שהוא התנער מן המקום מן הפרצה מן הפחת. עדיין יש קצת את היצר אשר יאמר שלי הוא. לא עוזב. גם זה וגם זה. שתי הסעיפים, לא חס ושלום, אבל אפילו, באיזה מידה.

ובלי הסור מרע אין כל כך קיום. נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים, זה הפשט, רוצים לזרוע תבואה צריך להוציא את העשבים הרעים. זה אותו דבר ממש. האלשי"ך מאריך בזה. לכאורה אין כל כך טעם בדביקות שאדם לא מיסודו עומד בדרגה הזאת. אבל זה לא בונה את ההנהגה למעשה. מה שאומרים בשם ר' ישראל, זה אולי שייך לדברים, שכשיש שריפה, פעם היה שריפות, היה בתי עץ, כשהיה שריפה אין סדר כל כך, חוטפים וחוטפים מה שאפשר. זה דבר אחד. ויותר עמוק מזה, בעשה טוב זה גם היכי תמצוי של לעקור את הרע. יש הבדל. אם אדם מתבצר על עמדו, לא חושב, לא מחפש דרכים ועצות ותחבולות איך לצאת מהעומק שכל אחד יודע בנפשו איפה שהוא נמצא. וישר על המקום עושה דברים אף על פי שזה דברים גדולים מאד, זה באמת חיסרון נורא. אבל כשאדם יש לו את המודעות הזאת, בכל עמקי נפשו חותר ומשתוקק, זה ההתחלה ומכאן זה הוא מחפש ומטפס בהתעלות. נודע לו ממילא שזה דרך, אז יותר אפשר לצאת מן הסור מרע. זה חלק מהמהלך שלו.

וזה הדרך האמיתי בפשטות. שאדם לא יחכה שבאיזשהי מדרגה כל אחד לפי מדרגתו, שבתפילה יתאמץ, הלוואי שיהיה התחלה, אבל אפילו אם הוא בתפילה ובכל דבר במדרגות יותר עילאיות, אם הוא במודעות שלו שביסודו הוא חותר לצאת, אז זה גדול מאד. כמו הפשט בפסוק, זה לא הפשט הפשוט, אבל זה גם כלול בזה, אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה, זה חלק מזה.

הנביא אמר להם איך אפשר שתי הדברים ביחד, שהיצר הנורא, זה היה היצר הכי גדול, שחז"ל מעידים שמנשה אמר לאחד התנאים והאמוראים גם אתה היית רודף אחרי זה, זה היה הטענה של אליהו. איך אפשר שתי הדברים ביחד. וזה נבואה לדורות, לדורות ממש, לדורות ממש, אותו דבר היום הזה ממש ממש. כל הדברים שאדם יודע, הוא מודע לזה

שזה מוריד אותו, אפילו לא נתבטא עד באר שחת, אפילו שזה כן כך, אם מוריד אז אי אפשר לעלות, אי אפשר לעצור. לפעמים אפשר לעצור. כל זמן שזה ביחד, זה ממש הדברים האלו, לומדים את זה בציור של אליהו הנביא, אבל איך שהחובות הלבבות ורבינו יונה למדו את הפסוקים האלו כמו שמדברים לעצמם, לעצמם.

חז"ל אומרים שהיו נביאים כפלים כיוצאי מצרים, השכם והערב, נבואה שנצרכה לדורות נכתבה. לדורות נכתבה. וכמו שאני אומר תמיד, וודאי שאי אפשר לומר שאין מה ללמוד מנביאים מן השמים, עלהו לא יכול, שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד, נבואה מן השמים. אבל נבואה שנצרכה לדורות הכוונה היא שזה נאמר במיוחד. הנביא אומר את זה לנו, לנו ממש, לנו ממש. נבואה שנכתבה בספרי הקודש. כל זמן שעוד לא הגיע הזמן של ומלאה הארץ דעה את ה', שיתגלה מלכותו יתברך בגלוי ממש להשביט את הרע, לתקן עולם, עדיין דברי הנביאים חיים וקיימים לכולנו.

עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים. גם עבודה זרה. זה לא הולך, זה נעצר. פה היצר שחטו אותו, אבל אדם מגיע עד סוף הרע מה שהוא יכול להגיע, ה' ישמרנו. עם שתי הדברים ביחד. מתחזק אפילו בזה וזה, ולא לעזוב. לא יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו. זה לא דרך. דרך לא דרך. זה דרך מלא חתחתים. זה דרך של היצר הרע. דרך טעות.

כשאדם בעצם מלא בעומק לבבו, יעשה מה שאפשר, וודאי שזה דרך גדול מאד, זה דרך מלא קדושה, להתעלות גם בתפילה להתאמץ, אם הוא אומר עוד לא הגעתי לזה ובאמת עוד לא הגיע לזה, זה הדרך מוציא אותו מן הרע. אם הוא לא פוסח, הוא עושה את זה בשביל לעקור את זה. דבק בעשה טוב כדי לעקור את הלמען סור משאול מטה.

זה עוד דמיונות בעלמא, הדמיון הכוזב, דמיון של יצר הרע.

קשה קשה להגיד לציבור, אני לא חושב שיש בדור הזה מוכיח. ולא מדברים בפרטות. בתור דגמא, עת לעשות לה' הפרו תורתך, רש"י אומר, זה חז"ל, אדם קובע עתים לתורה פה יש את החיסרון הפרו תורתך. מה שמקריב אותו, לא רק את השעה, עדיין אין דעתו. אדם צריך לישון, אדם נולד עם שינה, מגיע זמן לנוח לקום עם עבודת ה' בבוקר, לא ליפול בשינה של שחרית מוציאה את האדם מן העולם בעולם הזה ובעולם הבא, בעולם הזה ובעולם הבא ביחד. היצר נותן כח להסתובב בלילה. כשאדם קצת ברגש מרגיש שהיצר חי, אז נייעור בלילה לפעמים לבטלה. הנייעור בלילה. בלילה זה זמן של לילה. אם הוא מקדש את הלילות, זה התורה. אם הוא מטמא את הלילות, זה חושך. וימש חושך.

עושה עתים. יש זמן שזה כבר עושה קלות. יודע בתוך לבו, עדיין מסור למעשיו. מאמר החכם, בית המדרש מאסר הרשעים ועונג הצדיקים, עונג החכמים. הוא מחכה בעומק לבו, הוא מחכה ומצפה... איזה טעם יש לזה, איזה טעם יש לזה.

וגם וגם בזמנים שאדם צריך לצאת מהשגרה שלו. הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו נתן לנו זמנים. אני כברוש רענן ממני פריך נמצא. זה תמיד, אבל יש זמנים שזה יותר בגלוי. משה רבינו, זה נקבע לדורות. עד סוף כל הדורות. ימי רחמים ורצון. משה רבינו, איש האלוקים, מי עלה שמים וירד, הוא עלה לשמים והוריד את התורה משם, הוא הביא את זה, אדם כזה ששמים וארץ אצלו ביחד. ואז היצר מרדים עם כמה בדיחות, עם כמה ליצנות, עם כמה קלות, עם כמה זה. עייף קצת.

אדם נדמה לו שלא עושה שום דבר כל כך, אבל חז"ל גילו לנו ברוח קדשם, חז"ל מעוררים אותנו, מעוררים אותנו, חז"ל יודעים שאנחנו לא חיים עם זה. מצפה לחטוא חבר הוא לאיש משחית. מצפה לחטוא. אנחנו חס ושלום. היצר מרחיק כל הדברים שאנחנו יודעים שזה מדבר אלינו. גם מתרפה במלאכתו. הוא יכול להמשיך, הוא מתרפה במלאכתו.

מה מגלים לו, אם הוא רוצה להיכנס, אם הוא רוצה לשמוע, אם עדין הלב לא אטום לגמרי שחס ושלום, חבר הוא לאיש משחית, לירבעם בן נבט, הוא העמיד עגלים וחטא והחטיא את הרבים, ואומרים לו תפתח את הראש, אתה חושב שלא, אבל יש כח נורא, הוא יצר הרע הוא מלאך המוות הוא השטן. שהוא עושה לך את זה, זה לא סתם לבד. אם לא היצר היית בולע כל הזמן. ללכת לישון בזמן שכמו שהרוח חיים אומר עד מתי עצל תשכב, צריך מקום לקום בבוקר, החפץ חיים היה מאריך על זה, לעשות חס ושלום סדר רביעי, על ארבעה לא אשיבנו. לחזק את השינה. לחזק את הרע. לחזק את הטומאה. אפילו יוצרו קרוי רע. הקב"ה הרי יודע את האמת שהכל לטוב, הכל טוב, אבל כל כך רע, שאפילו יוצרו קרוי רע. במקום האמת קוראים אותו רע. חפצא של רע.

יש בחירה, ואם אדם לא מנצל את זה, את המלחמת היצר, היצר נקרא חולה ולא מרגיש. אדם מוציאים את דמו והוא לא מרגיש. הוא יושב ומתבדח, והוא לא מרגיש שמוציאים את דמו. כשמתחיל להרגיש זה כבר שעה קשה ביותר רחמנא לצלן. החיים והמוות נתתי לפניך. עוז וחדווה במקומו. אנחנו מאמינים בני מאמינים, מי שנמצא בקרבת ה', עוז וחדווה במקומו. עלה אור על פניהם, כתוב בחובות הלבבות. עוז וחדווה במקומו. להתענג על ה'.

אין דרך אחרת. הנפש לא תמצא את מקומה. תורת ה' תמימה משיבת נפש. אם לא, הנפש לא במקומה. אפשר לעורר ולבלבל אותה מדחי אל דחי.

עורר ישנים משנתכם. הרי תוקעים בשופר רק בגלל זה, רק בגלל זה, רק בגלל זה. אנחנו לא נעשה גם עם מנהג ישראל להפוך את זה להוללות. אנחנו צריכים הרי לחפש התעוררות, כידוע בחז"ל כי מטא להאי קרא קא בכי, חיפשו להתעורר, חיפשו להתעורר. אוי לנו מיום הדין. חיפשו וחיפשו התעוררות. מאן בעי חיי, כולם באו, מי האיש החפץ חיים, דוד המלך צועק מי האיש החפץ חיים, ולפעמים נשמע לאיברים ולראש שהוא קצת בא לדבר, לא תופסים שזה החיים ממש ממש. בלי זה למה לי חיים. אוהב ימים לראות טוב. מרגיש שהוא מפנק את עצמו, דואג לעצמו, שונא את העניינים. לא חושב על זה, אבל אם לא אוהב אז הוא שונא. קשה לומר, הוא שונא את ההבל, כל דבר צריך יותר, לא שזה בשאט נפש חס ושלום, מתרפה במלאכתו, לא עושה את זה, אבל שלמה המלך בחכמתו אם מפרשים את הטייטש של הדברים, חבר הוא לאיש משחית, מה הנפקא מינה למעשה. כל דבר קצוב, אבל למעשה בעולם המעשה הוא שייך שמה, באיזה מידה יותר קרוב. המזרח של הגיהנום. למאי נפקא מינה כל כך.

אוהב ימים לראות טוב. מה מצאו אבותיכם בי עול. החובות הלבבות אמר את זה על בשרו ממש, כשאדם מתרפה משהו לפעמים, הנביא צווח, הנביא זועק, מה מצאו אבותיכם בי עוול כי רחקו מעלי. הם אמרו את זה לך, לך, אתה בעצמך. אם מתעורר קצת זה עושה גדלות נוראה זה עושה. תובעים ממנו שיצא מהחושך.

אני כשליח ציבור. אם לא עכשיו אימתי. אם לא עכשיו אימתי. וכמו שחוזרים תמיד על דברי הגאון, בתחבולות תעשה מלחמה. המלחמה אתה תעשה, אדם לא יכול לבד להתעורר, לשמוע תמיד ולחפש, אדם לא יכול לבד להתעורר, לשמוע ארחות דרכים ארחות חכמים ארחות צדיקים. המלחמה מוטל עליך, כי היצר נלחם אתך. אתה צריך להילחם נגדו.

בעוז בגבורה ובשמחה. כי אדם רוצה להתגדל, אדם רוצה. זה בטבע האדם. היצר גונב לו את זה. מעקם לו את האפיקים. טועם על רע מתוק ועל מתוק מר זה כפשוטו כפשוטו ממש.

זה דברים שלא יוצאים באמירה, לא יוצאים בשמיעה. מוכרחים, מוכרחים. עת לדבר, עת לדבר. חיים הם למוצאיהם, זה רק לפתוח, אבל אדם צריך לפתוח את עצמו, לפתוח את סכלות הלב. שלא יתבייש בזמן האמת שבגלל זה, בגלל ככה שאולי

מישהו יצחק עליו ככה בלב שלו, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה. נדמה לרשעים כחוט השערה. אפילו את חוט השערה עזבנו בגלל כל טפשויות העולם.

אם אנחנו בעצמינו, אין לנו מה להשיב לעצמנו, לא רק למלך מלכי המלכים.

תחילת דבר וסוף דבר הכל נשמע, את האלוקים ירא. יראת ה' טהורה עומדת לעד. יראת ה' תוסיף ימים. ובחרת בחיים, ובחרת בחיים. קשה קצת בהתחלה. סימן שעושים משהו. לא קל, אבל קרוב אליך הדבר מאד, ומי פתי שלא מתבונן להתאמץ, זה בטבע האדם, אדם רוצה כמה שיותר שיבא לו בלהבדיל כחי ועוצם ידי, בבחירה פה דורשים את כחך ועוצם ידך. מלחמת מצווה בעוז ובקדושה בשמחה וברננה, לקבל את מה שאין לו, זמן שאוצרות השמים נפתחים.

לחיות, שיהיה בא בימים, לא לריק ולבהלה. ימים שיש בהם ושיש בהם ושיש בהם. חיים שיש בהם. זה הקב"ה רוצה מאיתנו, זה תכלית האדם בעולמו, לטוב לנו כל הימים.

י"א אלול תשס"ו:

בעצם לכאורה, פעם חשבנו ככה, אף על פי שזה נכון, אבל... יש זמנים שכיוון שאנחנו נמצאים וחיים במה שנקרא עלמא דשקרא, אנחנו לכתחילה ככה, לא ממש לכתחילה, זה לא היה מתחילת הבריאה כך, אבל בכל זאת אין איתנו יודע עד מה, ומסתמא כל מה שיצא יתברר אחר כך שזה הכל היה רצונו יתברך. יש רצון שזה השלימות, ויש רצון שזה, על ידי החשבונות הרבים יצא מה שיצא, אבל וודאי שהקב"ה עיני ה' תלויות והכל מתברר. וצריך ככה לעבור עד שיבא הימים האמיתיים, הימים שזה חיים ברצונו, החיים מה שזה מרגישים באופן טבעי את החיי עולם, מרגישים את עצם החיים, מקור החיים, בלי כל הבלבול וההעלם, זה שקר מה שנקרא. זה יהיה התכלית, זה יהיה הזמן, החיים האמיתיים.

וכדי שאז כשיגיע נבין את זה יותר, אלו שטעמו טעם של חיים ממש, הימים שצריכים להיות מצופים ומקווים, ואמר ביום ההוא, יגיע הימים ההם, ואז וודאי שנבין את הדברים, נבין גם למפרע. יתברר.

אבל אנחנו כעת עדיין לפני הושבתם וראיתם, לפני הושבתם וראיתם למי שעניינים להם ויראו. לנביאים. עכשיו לא רואים. אפילו אלו שזכו, נקראים חוזים, הרואים, הדרגא הכי גבוהה של נביאים, חוזים, רואים, כמה דרגות. מכל מקום החיים האמיתיים, חיים שזה עם הקב"ה, עניין רואות את מוריק, בלי שום ספק שאז וודאי. איך אנחנו יכולים להשתייך, איך אפשר להשתייך. אבל כמה שנברא באופן טבעי ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו, יש שנברא משיג את בוראו באופן טבעי. רצוא ושוב. משיגים ו...

זה הזמן ושבבתם וראיתם. וגם כן בלי שום ספק שתלוי כמה שאדם טעם פה. הכל כמה שאדם מכין את עצמו לפני, הזמן של ההכנה. יש במדרש שלעתיד לבא יבא הקב"ה וידרוש, הקב"ה ידבר, שנדע ונבין באיזה בחינה, הכל מתייגעים על התורה, כדי שהקב"ה יבא ויפרש ויבאר וידרוש. גם אז, מה שאדם לא הכין פה לא יבין שם.

הזמנים פה יקרים ביותר, יקרים ביותר. זמנים שמכנינים ונותנים את הכח לחיות כשיגיע הזמן של היו עניין רואות את מוריק. הזמן הזה חוץ ממה שאין כלים במצב הכי גבוה להשיג את הקב"ה, ממילא לא משתייכים. אבל יש גם העלם, יש גם מעלים ומסתיר, מה שבאופן טבעי האמת, המציאות הרוחנית, זה באמת המציאות הכי קיים, הכי נצחי, זה המציאות האמיתי ממש. השקר זה רק הרי דמיון. אבל מכיוון שכלפי הקב"ה בכבודו ובעצמו, כמו שהנפש החיים מגלה קצת. הרמב"ם מתחיל לבאר בלשון כמה שאפשר לבאר, אין עוד מלבדו, כל מה שזה מקרה, שזה יכול להיות, במקרה זה כן, אז זה לא מציאות מוכרחת. ובעומק הדברים זה דמיון ממש. דמיון. מציאות של דמיון. יש מציאות של שקר. מתברר שזה שום דבר לא. יש בבריאה קצת כח של מסתיר, כח של מעלים, עולם, מעלים. כשהקב"ה יוריד את כל המסתירים והמחיצות, אז זה הזמן ששייך.

וודאי, אדם לא יכול להשיג, זה בלתי מושג, אבל אז מה שמשתייך לזה הוא מרגיש את הכח, הוא מרגיש את הכח המחיה אותו בלי הסתר. זה מה שיתגלה.

וכמה שעכשיו אנחנו עכשיו במצב שאדם צריך להיות, ישלם לאיש כמעשהו, זה חסד, כך צריך להיות, ישלם לאיש כמעשהו, הרבה מבארים את הפשט, הגאון ועוד ועוד, כל אחד בשפה שלו, הכל דברי אלוקים חיים. חסד שאיש כמעשהו. תמיד חסד הכוונה היא שיותר. כי מעשה האדם זה בעצם מעשי אדם, כשבעל הבית משלם לפועל זה אותו סוג בן אדם, הוא עובד והוא משלם, אבל נתינה מהקב"ה זה אין לנו שום השגה בזה, מעשי אדם תולעה ורימה, לקבל על זה שכר מאמיתת מציאותו, אנחנו לא יודעים מה זה, זה חסד נורא. ישלם לאיש כמעשהו.

כל מה שמקבלים מהקב"ה זה מציאות אחרת. מלא במדרשים כמה זכו לגבורה ועושר וחכמה, ענשו של קורח, עונשו של אחיתופל, עונשו של המן, יש כמה, כשלא היה מתנת ה', נהפך עליהם לרעה. המציאות של האדם זה מלא מלא תקלה, מלא חיסרון, מלא כישלון. כשזה מתנת ה' זה מציאות אחרת שאין לנו כלים לבאר ולהסביר.

יש בזה מובן שגם כן ההבטחות הגשמיות של התורה שהראשונים שם מתקשים, הרמב"ם אומר דיברה תורה בלשון בני אדם, שאנשים יבינו, הכל אמת, אבל יש כמה מדרשים, שעצם הדבר שהקב"ה נותן זה אין ערוך לו, אין ערוך לו. אין לנו ערוך. הקב"ה נותן את זה. מתנה מה'. לא רק העולם כמנהגו נוהג, שזה גם הקב"ה ברא, אלא מתנה מה'.

הקב"ה מחסדי ה' הגדולים ה' נתן לאדם כתר מהקב"ה, זה כל המציאות, הזכרנו כמה פעמים שיש לאין ערוך, יש יתרון, יש מצוות, והמצוות מצד עצמותם זה ציווי ה', המעשה והפעולה, ציצית וכיוצא בזה, אפילו דברים שבקדושה, רוחניות, אבל זה הכל אדם עושה פעולה. אנחנו יודעים שזה ציווי ה'. גיבורי כח לשמוע בקול דברו. המלאכים יודעים את הסוד, שמה זה לא סוד, שם זה טבעי וזה מובן, שהנחת רוח הכי גדול, החיים הכי גדול, התשוקה הכי נוראה זה לעשות רצון ה'. מזה הנפש תמלא. זה מזון הנפש, זה חיי הנפש.

הייחוד של מצוות שזה באופן ישיר, שאדם מתקשר לקב"ה, גם כשנסתם כל חזון, אין את הגילוי של נבואה ממש, זה היתרון מה שיש תורה ותפילה. זה שונה מכל הדברים. אין ערוך ללא תכלה. תפילה, כמו שר' חיים וויטאל אומר שכל המצוות תלויים בתפילה. אבל הייחוד של שני הדברים האלו שזה לא סתם פעולה גשמית של ציווי ה', שזה גם כן מי יכילנו, אבל פה זה לכתחילה דבר. תורת ה', מה שיש השגה בקב"ה, הקב"ה לומד תורה. אנחנו לא משיגים את הקב"ה, ולא משיגים מה זה תורה. אבל בזאת אנחנו מאמינים, שהתורה הזאת יורדת ומשתלשלת מעולם לעולם, שזה יותר מדושן ויותר מדושן, והתורה הזאת שאנחנו לומדים זה תורת ה' ממש.

וודאי, כשם שפה אנחנו לא משיגים דבריהם של ראשונים, כפתחו של אולם, ראשונים כמלאכים, אם הם כבני אדם אנו כחמורים, זה דבר שלא שייך כמעט, אבל לאין ערוך הרבה יותר מהעולם שלא שייכים לזה, הכל הכל מתחיל ממה שאין לנו מושג מהקב"ה. זה השתייכות באופן ישר ממש. זה אחד מהשורשים הנוקבים תלמוד תורה כנגד כולם.

תורת ה' תמימה משיבת נפש, משיבת נפש. הנפש שזה רוחני, זה רוחני ממש, דבקה נפשי אחריו תמכה ימינך. זה רק בדבר שזה הכי שייך, גבוה מעל גבוה לבורא. למקור הנפש. הדבר הכי גשמי זה רק רוח ה', מלא כל הארץ כבודו, אבל הנפש, שזה באמת רוחניות, אז לא תמלא. אין שום דבר משיב את הנפש כפשוטו, רק אם מגיעים לתורה שזה אותו תורה שמיסד בעומק עומקה, זה תורת ה' ממש.

המלאכים היו צריכים את זה, זה היה התפקיד שלהם. לא היה תביעה עליהם. הם צריכים לווכת, הם צריכים אדם מלמטה שמקושר למעלה מן המלאכים שיבא וינצח בדין. אחוז בכסא כבודי, היה יכול להשתייך, לנצח. היה צריך לבאר שאפשר להוריד את זה. כי המלאכים לא נקרא בחירה. אבל המלאכים היו צריכים לעצור את זה. לא יכלו לראות שכבוד ה' יורד ויורד. אין להם השגה בזה. תנה הודך על השמים זה גם כן ירידה נוראה מהקב"ה, בהכרח שפה בעולם שזה נעצר זה כבודו של ה', בעולם הזה. וזה גדלנו ותפארתינו, בשביל זה נבראנו.

הדבר השני זה תפילה, שזה גם כן זה מיסד ברוך אתה ה'. אדם מדבר עם הקב"ה, מבקש מהקב"ה. ואשפוך את נפשי.

כמה ששום דבר לא יכול להגיע לתלמוד תורה כנגד כולם, אבל אם התורה לא ממלא ולא ממצה את כל המציאות של האדם, תורתו אומנותו של ר' שמעון בר יוחאי, שכל כולו זה פנימיות ה', שהמלאכים מפחדים ממנו, מאורו של ר' שמעון בר יוחאי, זה דור אחר, כמו שהיה דור דעה, דורו של משה רבינו, היה דור של ר' שמעון בר יוחאי. לא נראתה הקשת. היה מציאות אחרת, כשזה לא אותו דרגא נוראה, אז תפילה חביבה יותר מכל הקרבנות. קרבנות זה כידוע הקב"ה קרבני לחמי

לאישי, ריח ניחוחי, אלמלא מקרא שכתוב אי אפשר לאמרו. עד שאתה מצווה אותי על בני, תצווה את בני עלי. כשמשה הולך מן העולם הקב"ה מבקש ממנו שהוא יצווה שיזכרו את קרבני לחמי. קרבנות. ריח ניחוחי. זה מקיים ומחזיק את גילוי ה'.

אחרי שהקב"ה ברא את העולם יש כביכול מציאות של מתישין כוחה של מעלה, יש תנו עוז לאלוקים, תפילה צורך גבוה, הכל לשונות בחז"ל, דברים אמיתיים. בני אדם מזלזלים בהם. אלה אשר זכו למה שזכו, מוזכר בראשונים, מלא לשונות במדרשים כמה חביבין אנחנו, ישראל, הקב"ה בשביל זה ברא את כל העולם. אנחנו מפקירים את עצמינו, מפקירים את כבודינו, נעשיתי אכזרי עלי, לשון של רבינו יונה, הוא חי את זה, נכנס יצר אכזרי על עצמו, יכל להסתובב לעזוב את מקור החיים, אפילו כשהוא לומד תורה זה לא באותו הכרה, באותו דעת, שמשתייך עם מקור החיים, משתייך עם הקב"ה.

רבינו יונה מפחיד, למה לי חיים אחרי שאדם מגיע לדרגה כזאת, רבינו יונה מתאר, זה התשובה האמיתית, אדם צועק על עצמו, בוכה על עצמו, למה לי חיים כאלה שזה היפך החיים האמיתיים. קל ולא נת. וודאי שאם אחד מגיע לזה מעין מעין מעין, אפילו טועם טעם של זה, מעומק האמת, זה לא מביא אותו לידי שפלות חס ושלום, כשמגיע למצב של למה לי חיים, זה מתחיל הטועמיה חיים זכו. זה כבר קצת טעם של חיים.

מה יעשה אדם ויחיה, ימית עצמו. אם הוא באמת חי במציאות, הוא לא יכול לחיות, איך הוא יכול לחיות חיים כאלה. אדם מרגיש שהוא בעצמו הרס ולא חמל, אכזרי על כל היקר לו, על נפשו, הרס לעצמו. בקל אפשר להסתיר, לא לראות את האמת, זה קל.

החיים והמוות נתתי לפניך, זה הקב"ה אמר לדור דעה, לכלל ישראל. הדור דעה בעל הדעת, דורו של משה. הם החיים והמוות נתתי לפניך אותו דבר. זה עצמו כבר ניסיון אצלינו, כשרואים שזה כל כך מסתיר, החושך יכסה ארץ, זה לא מליצות. החושך יכסה ארץ.

אחרי שהדברים שהקב"ה נתן לעולם התגלות כבודו, ואנחנו, יש בירושלמי כאילו נחרב, אנחנו לא מרוממים את עצמינו לחיות חיים שיש בהם, חיים שיש בהם. מבקש ולא שב. למה לי חיים כאלה. אדרבא, במרוצה, הוא רוצה ומתבצר יותר ויותר בחיים העובר, שהקב"ה מזהיר אותנו על כך, כידוע, הקב"ה צריך לבקש ובחרת בחיים, להתרומם. מה שהקב"ה מדבר, מי שמבין את השפה הזאת, כל אחד בדרגה שלו, הוא מבין שזה מוות. הוא מבין שזה מוות. אבל זה ערב לו, הוא חי בזה. הקב"ה צריך לבקש מהאדם שיבחור בחיים.

וזה הרי נורא מה שאדם זוכה בזה, לבחור בחיים, אחר כך כשיגיע הזמן של החיים שהחיים ישלוט בעולם, וראו כל בשר יחדיו, כשכולם יכירו כח מלכותו, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, זה יתקיים במלואו, אדם יבין שהוא נפעל ממי שפעל אותו, הוא נוצר ממי שיצר אותו. כשהקב"ה יוריד את כל השקר והדמיון והכזב שאפשר לחיות עם זה. החיים והמוות נתתי לפניך, נתן מוות לפניך.

על ידי הכח הזה שהוא בחר בזמן שהיה צריך לבחור, כשהמלך מסתיר את עצמו, הסתר בתוך הסתר, אדם מקבל כלים כאלו שבזמן שהקב"ה מתגלה יהיה שייכות, והיו עניין רואות את מוריד. ישמע מהקב"ה וידע. אין כלים לדעת את זה איך בורא יכול להבין, עם ההשגה הכי גבוהה אין שום שייכות. בזמנים הכי גבוהים זה אפס, אין. זה לא מספיק רק מה שאין שקר, המצב הכי גבוה לא מספיק. רק על ידי שהנפש בזמן שההסתר היה חי, השקר היה חי, זה נקרא עלמא דשקרא, חז"ל נותנים שם כזה, לא מבזים מעשי ה', אבל זה המציאות. כאשר הנפש התאמצה ובחרת בחיים, אז יש חסד נורא, יתן לאיש כמעשהו.

על ידי שאדם פה התאמץ לחיות עם האמת, מכיר כמה שאפשר, כי אתה פעלתו, כי אתה יצרתו, כמה שאפשר פה, זה חסד נורא של הקב"ה שאז נקרא שהוא שייך, הוא בנה לעצמו חיים והקב"ה על ידי כך נותן לו חסד נורא נורא נורא, יכול להשתייך. זה נקרא רואות את פני מוריק, כמה שאפשר לראות.

למדנו עכשיו באבן עזרא וברמב"ן על מי שחי חיי עולם הזה זה נקרא אפיקורס, אם כל החושים שלו זה חיי העולם הזה אז באיזשהו בחינה הוא כופר, ויש דרגות, יש דרגות. כי הקב"ה רוצה מאיתנו ברור לך מנה יפה.

כשאדם לא חי עם זה זה הכוונה היא מה שהתורה אומרת שלא בוחר בדרך החיים, אי אפשר לפרט. בתוך החסד, עולם חסד יבנה. אם העולם שכולו העלם, כולו מוסתר, הכי חשוך, הכי מדושן, זה נקרא חסד יבנה. הכל חסד יבנה. לכאורה זה תרתי דסתרי, נח לו שלא נברא. עם כל החסד הנורא, חסד ה' מעולם ועד עולם, העמוד הזה מתחילת הבריאה אף פעם לא נחלש, הדברים שזה במציאות רוחנית רק רוחני, תורה ותפילה, קרבנות, זה אין לנו עכשיו במלואו, יש ויש וודאי שיש, כמה שיש זה נורא, אבל אין את זה במלואו, עמוד וודאי שיש, אבל במציאות העולם זה נחלש. מלכה ושריה בגוים אין תורה. אין את המציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. אין בית המקדש. לא אריח בריח ניחוחכם, הקב"ה אומר שהוא לא רוצה את זה.

אבל חסד תמיד יש, תמיד יש. זה המציאות, ואפילו שחז"ל אומרים, זה אמת לאמיתו, נח לו שלא נברא, כי הכל מלא מכשולים על כל צעד ושעל. פנים ואחור. מלפנינו ומאחרינו. מכל צד. אנחנו רוצים פה להתקיים.

אנחנו מבקשים מהקב"ה בצל כנפיק תסתירנו, אנחנו רוצים שתסתיר אותנו מכל השקר והנסיונות. חס ושלוש עושים את ההיפך, רצים אחרי זה ומתבצרים בתוך זה. כמו שהנביא אומר שבתך בתוך מרמה. יושב בתוך המרמה. נביא. זה לא מליצות. זה נביא, לא כמו שיש כאלה שאומרים חס ושלוש שזה איזה נוסח, שפה. שבתך בתוך מרמה, בתוך בתוך בתוך מרמה. איך אנחנו יכולים לבקש, תחביא אותנו.

ואם המעשים מכחישים את זה בצורה נורא ואיום, אין טעם. אם אדם מכין לבו, הדברים ידועים.

מתחננים הכל, כל דבר שמתחננים הכי יקר, בושה תכסה פניה, אם טועמים קצת טעם של חיים אז זה בושה. אם זה בינה להבין ולהשכיל, אם זה חסר לו, הקב"ה יתן.

אם אדם מתבונן בזה באמת ממש, כשמגיע למצבים שהיה יכול בסיבה קטנה ולא השיג, אז באמת למה לי חיים. חס ושלוש, לא מאבד עצמו, אבל הוא חי בלי טעם. לא בוחר בחיים, לא בוחר בחיים. אין לו שייכות לבצל כנפיק תסתירנו. החיים האמיתיים זה כשהוא מבקש באמת ומתחנן לקב"ה, המלחמה לפנים ולאחור, לפנינו ולאחרינו, לא יודע מה לעשות.

וזה הכוונה אם אנחנו חיים בחודש כזה, ביתר שאת להתעורר לכל הפחות בחודש הזה, קרוב ליום הדין הנורא. חודש שהקב"ה מתגלה ברחמיו. ברחמיו. כמו שאנחנו מסתכלים על בן סורר ומורה ששם כל חושיו לא בדברים האסורים, באכילה ובשתיה, לא בוחר בחיים, מתרחק מהחיים, מכניס את עצמו בתוך ההסתרים.

הקב"ה מתגלה ברחמיו, ומתעלמים מזה. אין שום אחריות עצמית, איך אני אכזרי על נפשי ולבי. אחריות של רבים. שום אחריות לא. בכל מקום שמתאספים לכבוד ה' זה כיבוד. ובתוך הבית הזה לברוח פה, לברוח שמה, זה הכוונה היא...

ר' ישראל תובע שמלפנים, מה שהיה. יש שהאלול להם למעמסה, רוצים שהאלול כבר יעבור, וגם זה כבר לפנים. אבל אין מצב כזה. ר' ישראל כותב על זה לתבוע, לא לספר הסטוריות חס ושלוש, לא תהא כזאת בישראל, אני ה' לא שנית, אנחנו נתבעים בכל רגע ורגע. זה בא לעורר מהתרדמה. כל אחד מחויב שיהיה עכשיו. והדברים האלה לחיות עם זה. זה הראשית, לא חס ושלוש הובחרת של הלהיפך מחיים. בקשות נוראות. לתבוע מעצמינו, לקרוע מעצמינו, לא להסתפק במה שיותר טוב מהשכן שלו, לזכור איפה אנחנו נמצאים. כמה אדם מבין איך צריך להיראות, כמה שהוא מבין, כמה שהוא רואה, כמו שר'

ישראל אומר הוא רואה את היראים, ואני מוסיף אם הוא מבין את זה. אם הוא לא מבין מה שהוא רואה אז גם כן לא יעזור המוסר.

זה מציאות, זה שמה. זה למעלה. יש חס ושלום הכופרים, אנחנו לא כל כך קשורים לזה, אשרינו מה טוב חלקינו, כל מיני עבודות זרות, אבל אחריות הדברים, לחיות, לא להיות חס ושלום לא עם האמונתו יחיה. לא זה היה פעם חס ושלום, קשה להוציא מן הפה.

גדולי ישראל תבעו מה שהיה אז, הכוונה היא איפה אתה נמצא. היצר ידו בכל. בשעת ההתעוררות גם שומעים את זה, היה פעם היה פעם היה פעם, זה בריחה מהחיים, זה בורח מן החיים. אפילו אם הוא מתחיל להבין מה שזה, אבל זה לא שייך אליו חס ושלום. לא רוצים את זה.

בתחבולות תעשה מלחמה. היצר הרע מלא תחבולות.

והאחריות כשאדם נמצא בתוך ציבור. דבר ראשון אדם לעצמו, זה לפני הכל ואחרי הכל, אבל גם זה, קצת קרירות זה משפיע. יותר קל להיות מושפע מגדולי היראים, לא צריך כבר איזה רצון לוותר על דברים. כמו שאמרנו, כשהוא מבין שזה בחרת במעות, זה בכל זאת, שבתך בתוך מרמה, הוא כבר נמצא בתוך זה.

קרוב אליך הדבר מאד. זה כל רגע מהחיים קרוב אליך הדבר מאד. בפיך ובלבבך לעשותו. כל ההתחלות קשות זה לא מוריד מהקרוב אליך הדבר מאד. זה רק עושה שלא יהיה הדבר ריקם בלי התאמצות בלי רצון, בלי תבקשנה, כמטמונים. אם אדם מבין, אם אדם נהנה מהיגעת ומצאת, הוא נהנה, חפר ומצא. אבל זה קרוב אליך הדבר מאד. נשאר לנו את ההבטחה אז תבין. להבין זה ההבטחה הכי גדולה, לבבו יבין ושב ורפא לו. ולהיפך זה השמן לב העם הזה, זה ההיפך מלבבו יבין.

יש מצב שאנחנו בוחרים כל הזמן בהשמן, שזה העונשים שזה קשה מאוד. העולם לא הפקר. יותרו חייו. חסד וחסד ורחמים בלי גבול, אבל לא הפקרות. צריך יגיעה נוראה ביותר לפקוע ולשבור את ההשמן. ששוב יחזור ויהיה בעל בחירה על לבבו יבין. מרובה מידה טובה, מרובה מידה טובה, מרובה מידה טובה. כמה שנבקש באמת.

אלה שבאמת ראויים להיות מוכיחים, שהם בעצמם הגיעו, אי אפשר להגיד לציבור חס ושלום, אבל הדברים אמיתיים. להציג את הדברים למי שרוצה להבין. אי אפשר להיות מוכיח. צריך קצת שייכות לזה. אנחנו קצת מרגישים, מי שרוצה באמת להרגיש, לא לאבד את הענין, לא לאבד את החודש הזה, בשביל זה אנחנו צריכים להציל את נפשותינו ממוות, להשיב את הנפש, משיבת נפש, הנפש לא במקומה, מבלבל, איזה חיים זה.

להתעלם מזה באכזריות נוראה, יש אכזריים שעושים דברים ולא מכוונים לשם אכזריות, הם חיים ככה, איזה מהלך כזה רחמנא לצלן, איך היית אכזרי, רבינו יונה צוות. הוא צועק כשהוא מבין את זה, לא יכול לחיות חיים כאלה.

וכמו שאמרנו כשאדם חושב באמת, רוצה, וחשב עם קונוהו, בשמחה, לא בעצבות, זה דבר חיובי, לא שקט ולא נח בקרבנו, הוא מרגיש שמוכרח לעשות. כל רגע ורגע ורגע החיים והמהומה והשקר לפנינו.

היצר הרע מבחין אומר הגאון, הגאון שעבר את גן המבוכה אומר שהיצר הרע שמבחוץ יותר קשה. קשה להבין את הדברים, היצר הרע שבתוך האדם כנראה יכול להתעורר בתוך תוכו יותר קרוב משהו כשרוצה להתעורר. אבל מה שרואה את ההלך ילך מסביבו, ברגע אחד יכול לאבד, זה יותר קשה, היצר הרע המטופש הזה יותר קשה באיזה בחינה מיצר הרע של הלב בעצמו. כשאדם רק עם עצמו שייך משהו, מה יפה ירושתינו, אנחנו שייכים. אבל נגד הסובב אותו, זה יצר הרע יותר קשה.

אין גבול. תכלית הדברים להתעורר אל הדברים, לא מתכוון פה לשום סגולות, לשמוע, כששומעים מפי אדם אולי זה באמת ככה, אבל פה זה באמת רק לשמוע ולפכת, לא לחיות חיי הפקרות ואפיקורסות, הבל וריק, לחיות עם הנשמה, להתרומם

למעלה למעלה, למעלה למשכיל, כל אחד כמה שהוא משיג, ויגבה ליבו עם ההשגות, בתבונה ובדעת שזה עמוק עמוק, יישוב הדעת בתבונה, שירגיש איזה חיים. ירגיש איזה אכזריות עושה עם עצמו. ואז טועמיה חיים זכו, אפילו בדרגא הכי קטנה ביותר, כל עלמא לא ישוו בה.

אדם צריך לקרוע כדוב שכול, ככה הנביא אומר, אדם צריך מעצמו, הנביא אומר את זה, כשחי עדין עם בית המקדש, כדוב שכול יקרע סגור לבבו. אנחנו סגרנו את זה מדברים רוחניים. שומעים, אבל קרוב אליך הדבר מאוד.

וחוץ מזה יש את מה שמאיר אלינו, הבהיותו קרוב, החודש הזה שהקב"ה מתקרב אלינו להוציא אותנו מהשפלות. בצל כנפיו. ופרוש עלינו סוכת שלומך.

כל אחד ואחד אם אין אני לי מי לי, להתעורר ולהתעורר, ייעור משנתו, בפרט בפרט כי ישא עול בנעוריו. חיים, משיבת נפש מחכימת פתי משמחי לב, הקב"ה רוצה לעשות לנו, לבחור בחיים לטוב לנו כל הימים.

פרשת כי תצא תשע"ו:

כל השומע קדוש אלול, אחזו פלצות. סמר מפחדך בשרי, ר' חיים ואלז'ינר בדרשה הידועה, סמר מפחדך בשרי, הפחד כל כך נראה, וממשפטיך יראתי, הנפש הנשמה, דוד, רגל רביעית במרכבה, כל כך היראה מתפשט עליו, סמר מפחדך בשרי. ואני, המתבונן, וממשפטיך יראתי, עומד לפני מלך מלכי המלכים. כל הזמן מזכירים מהאר"י הקדוש שזה כבר מאוחר, תמיד אין גבול לזרז, להתחיל את האלול, זה כבר... אבל וודאי ש... כמה טעם יש לזה, ליפול לתוך ראש השנה, עכשיו מתחילים, בנוסח התפילה, בניגונים, כמה זה רצוי לפני ה', אין שום ספק, אבל כמה אנחנו רחוקים מדוכתא קמא, כמה רחוקים אנחנו, אני אומר אנחנו, לא כולם, חס ושלום, כמה רחוקים אנחנו. כל אחד צריך להרגיש, לבא ליום הדין ולומר את כל הדברים הקדושים, שרובם נאמרו גם כן ברוח הקודש, בלי שום ככה... למרות שהקב"ה בוחן כליות ולב, למרות שכבר באו ימי טעם, כבר שמעו את ההכרזה של ה' יום, שמעו את קול השופר, היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, שיתעוררו. מדברים על ההתחלה, שיתעוררו. שיעשו חשבון הנפש.

הזכרנו כבר את הרבינו יונה, שגדולי עולם פחדו ורעדו, גדולי עולם פחדו ורעדו, הנודע ביהודה והקצות כותבים במכתבים שקשה להם להאריך עכשיו, זה ימים של חשבון הנפש, חישוב עם קונוהו, חישוב עם קונוהו. מזכירים את הראשית חכמה, בעיקר זה ההתחלה וזה הסוף, את העצמיות, את האדם בעצמו, שיהיה יעזוב דרכו, ואיש און מחשבותיו, לעזוב ולהגיע, כל משהו, כל תזוזה שווה כל עלמא, כל התקדמות ברוחניות, שכל מצווה בהאי עלמא ליכא, אין מציאות, כל העולם הזה לא מגיע, פירות, כל משהו תועלת מה שמשנתנה במשהו אין ערוך לזה. אין ערוך לתשובה בעולם הזה, כי הנפש לא תימלא, כי מהנפש לא נשאר, נפש מכירה, כל אחד מכיר את המזון שלו, נפש מהשמים, שכל נפש בשמים היא.

דור דעה, שקיבלו את התורה, אז גם הלחם שאכלו היה לחם מן השמים, מלאכיםדיק. ניתנה תורה לאוכלי המן, הם יכלו לקבל את התורה. אבל אדם בעצמו, הנפש, לא בשר אדם, האדם בעצמו, צריך צריך אם כבר נמצאים בתוך החודש, הירח ימים, זה החודש הידוע חודש אלול. עוזבים את העבר, מתקדמים, מתקרבים לאמת האמיתית, לאמת הנורא, עולם השקר יעזבו, ככה זה האדם בעצמו, בתוך תוכו האדם עולם קטן, צריך להזיע את עצמו, נחפשה דרכינו ונחקורה, ועכשיו שנברא יפשפש וימשמש. עכשיו שנברא, כל כך קשה, כל כך לא נוח, זה טוב, זה לא נוח, אבל הקב"ה ברא את זה זה השלימות האמיתית. אז שלא יהיה שלווה כסילים.

לא דווקא העצה של הרק רע כל היום, פרישות, השלווה, השלווה. ליבם מלא להם כאולם, לא מדברים חס ושלום על אלה שלא... חס ושלום... המציאות, המציאות, העולם הזה, עלמא דשקרא, מחזיק את האדם ככה, בלי שיודע וזה... אדם לא מרגיש שזה שייך מאוד הובחרת, מה שהקב"ה מבקש מאיתנו, ובחרת בחיים, ברור לך חלק יפה.

טוב לגבר, טוב לגבר, כולם יודעים את ההמשך. אושר של כל החיים. שאדם יכול בימי הנעורים ולפעמים הוא דוחה את זה בידיים, מחכה לזה, מחכה לזה, מבזבז את הכוחות הטמונים בו, לפעמים אדם מבזבז כוחות מלאים, כל אדם יש לו את הכח שלו. כל אחד חסר העבודה שלו, חסר התורה שלו, התפילה, יש תפילה כתכלת, ויש כארגמן. כמראה הזהב, כמראה זה, הקב"ה רוצה את התפילה של כל אחד ואת התורה, כמו שמזכירים תמיד את לשון הרמב"ם אין בכלל מאתיים מנה ברוחניות. כמו שבקטורת מה שאדם יעשה לא ישלים ללבונה, זה מוכרח כל אחד ואחד. חסר חסר העבודה שלו לשלימות, יש לו מה שאין לאחרים, יש לו, יש לו.

אדם לפעמים מבזבז, יש לו כוחות ולא תופס את הכיוון. לא מחזיק בעץ החיים כמו שצריך, הולך לאיבוד, אז חס ושלום יכול להפוך את הדבר של רוממותו, כבר לא יכול להגיע לשלימות שלך נוצרת, זה התפקיד שלו. ויש בחירה. כל דבר אפשר לעשות כנגד. כמה תרדמות, תרדמות של שטות. הוא בעצמו יודע הוא עושה את ההיפך, לא, זה המשך, החזקה

ממשיכה, עולם כמנהגו נוהג, הוא יכול לחשוב להבין להתבונן, אבל החזקה שלו ממשיכה. אדם צריך לתפוס הרבה, כמו שר' ישראל אומר לתת את החיים שלו על זה, לתפוס היטב במה שיותר וכמה שאפשר, וכמה שלא אפשר, להתאמץ, חיים, חיים, חיים ומוות, חיים ומוות, מי יחיה, הרבה דרגות. זה עיקר התכלית וההתבוננות. לא רק בשעה שחושבים להתעורר משהו, זה גדול מאוד, אסור לזלזל בזה חס ושלום, אבל כמו שאני אומר תמיד למה להסתפק בפרפורי חיים, הלזה חיים יקרא, זה הכוונה חיים שיש בהם, חיים כולכם היום. ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום, כמה שדבק בקב"ה שהוא מקור החיים אז הוא חי, אז הוא חי.

והגיל הזה של ימי הנעורים, טוב לגבר, טוב לגבר. אין ערוך לזה, אין ערוך לזה. אז יותר יש לו ראש לכל החיים, בגיל זקנה גם, מחר יותר מתבגרים, יותר קשה, אבל עכשיו זה ימי הנעורים כפשוטו ממש, זועק עד לב השמים. והכל תורה מונחת בקרן זוית, לאו דווקא התורה, וודאי שזה כפשוטו התורה ממש, אבל הכוונה היא כל הרוחניות, כל העבודת ה', כל הכוחות, שאפשר להגיע מרקיע שחקים, רואים תמיד, מי שלוקח את עצמו, מי שתופס את זה, לא רק הנהגות טובות קצת ואיזה הרגש, תופס את זה כי זה כל יסוד החיים, לתפוס ולשמור, להיות איש חיל. לתפוס את ההגה ולשלוט כמה שאפשר, לעולם ירגיז אדם, לערוך מלחמה. אתה ישן לו והוא ער לך. לא מרפה, לא מרפה מן האדם. זה כבר הוא בעצמו, ה' ירחמנו.

אבל כמה אושר וכמה כל רגע ורגע יש לכל אדם ברגעים שלא מחמיצים. כל שעה אפשר לקנות עולמו, רואים את זה בחוש עד היום הזה. עם איזה מחשבה טובה, אם איזה מחשבה רצונית, לתפוס יראת ה' היא חכמה, זה החכמה הכי גדולה, בתוך כל הבלבולים בתוך כל החיים לתפוס את הנקודה האמיתית העמוקה ביותר, שמזה מגיע כל החיים לעתיד ולנצח נצחים. היא חכמה, זה החכמה האמיתית.

והיפך, מי שלא, זה הכסיל, יצר הרע נקרא זקן וכסיל, זה תפקידו. בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. להתחבר לכליון, יש למעלה למעלה מציאות, יש מציאות של רע, אנחנו יש לנו מציאות של כסיל, ואם אדם חי בתוך זה אז זה נמשך ונמשך ונמשך.

יש רמב"ם קשה, אני מפחד להזכיר את זה.

מרובה מידה טובה, הבא ליטהר, הבא ליטהר, הבא ליטהר, אה, למה נחמיץ את העולם היקר הזה, הבא לטהר. טיפה בקושי, נעשה קצת חשבון, חשבוננו של עולם, כמה זה שוקל, כמה זה שווה כלפי חיי נצח, אותי עזבו מקור מים חיים, לחצות בורות נשברים אשר לא יכילו המים, אפילו את העולם הזה שלו זה לא מכיל.

לא עת לחשות, לא עת לחשות. הקב"ה מצפה לכל אחד ואחד, עד יום מותו תחכה לו, תחכה לו, לא תחפוץ במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחייה, מלך חפץ בחיים. והיצר הרע עושה באכזריות, באכזריות, בקרירות.

דע את עצמך. זה ההתחלה של העבודה. אדם צריך להכיר את החולשות שלו, ואת הכח שלו גם, את הגבורה שלו, ולדעת שההשפעה פה אין דומה לזה, אם מההשקעה לא יוצא, אז זה למען לא ניגע לריק. ישמח לב מבקשי ה', יש מבקש, יש אלפי דרגות מה זה נקרא לבקש. דוד המלך אומר על עצמו ברוח הקודש אחת שאלתי. לשלמה המלך הקב"ה אמר יען אשר בקשת חכמה, הקב"ה יודע. לא ביקשת שום דבר, שלמה המלך החכם מכל האדם.

היצר הרע מרדים, בהרבה דרכים, בהרבה דרכים. אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, המקור של הכל זה עצות, ודרך זה בדרך חטאים לא הלך, אדם לא חי ולא מרגיש, ממלא קצת, באותו רגע, על מה הוא מוותר, על מה הוא דוחה מעצמו, את המוצא שלל רב.

אם ישוב מיד תקבלו. הרמב"ם מתאר את ההבדל באותו יום שאדם נהפך, את שהיה מרוחק היום הוא קרוב, הרמב"ם מונה ומונה, הנודע ביהודה היה אומר שלא צריך מוסר יותר מזה, אדם נהפך בהרהור התשובה, כשמתעורר, חושב שהוא מתעורר, הכל לפי רוב המעשה, להתעורר הכוונה שיהיה פרי, שיהיה המשך, לא יתבייש לא מעצמו ולא מאחרים, אם יחשוב קצת עמוק, קצת עמוק, דברים שהוא יודע, אדם חי סתם עם החשבונות לתפוס את האושר האמיתי, אדם מחפש וכל העולם נמצא בתוך תוכו, בתוך תוכו. ימצא את האושר, מבשרי אחזה אלוקה, כשאדם יתפוס את עצמו, מנוחה, שלוה האמיתית, יגיע לתוך עצמו. יש לו נפש ונשמה ורוח, נר אלוקים נשמת אדם, ויפח באפיו, מאן דנפח מדיליה נפח, בנים אתם לה' אלוקיכם, מקרא מלא, ימצא את עצמו בזה, ירים את עצמו בזה.

זה אחריות נוראה באמת בתוך ציבור, מה שחסר משפיע קרירות, בלי מזכה את הרבים באיזה הנהגה טובה. כל מה שאדם מעורר זה משפיע, משפיע. וגילו ברעדה. במקום גילה שם תהא רעדה. רעדה שזה מסמל את החיים האמיתיים, חי ומרגיש, לא כמו איזה בהמה. ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, ומותר כשזה נהפך חס ושלום, כגודל גדלותו כך גודל מפלתו. אדם מבזבז את הדעת, הדעת, שזה המתנה הכי גדולה שהקב"ה נתן לאדם, שעם זה אדם מתקרב לה', השכל והדעת והתבונה, כשהוא מבזבז את זה על שטות וכלום, ומכניס נזם זהב באף חזיר, שזה דא ביה כולא ביה, שזה נהפך לרועץ, נהפך לרועץ. הימים הולכים, הולכים.

דוד המלך אומר כי גז חיש ונעופה, נעים זמירות ישראל, שעד היום נשאר מונח זמירות ישראל, הרגיש כל צער של כל ישראל, וזה מונח. שירי דוד עבדך, זכרוננו לברכה. הבוחר בשירי זמרה, דוד המלך מה שהוא אמר, כולו לה', כמה אושר עוז וחדווה מונח בזה, מונח לפני האדם, צריך לבוא לקחת את זה. כשאדם בא מאוחר כבר דוחים לו את זה.

למבקש חכמה. הן יראת ה' היא חכמה. יראת ה' היא אוצרו. היראה הזאת היא מקור החיים, יראת ה' תוסיף ימים, אומר הגאון, זה לא איזה סגולה, פחדים מקצרים ימים בדרך הטבע חס ושלום, אבל יראת ה' זה נדבק במקור החיים, במקור החיים. מרגישים קצת, או שלא מרגישים, הקב"ה מעורר אותנו, כל יום יוצא בת קול אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, יש להם את התורה מונח, ולא... הבת קול לא מגיעה סתם, הבת קול מגיעה לעורר את האדם, אבל הוא מטורף ומבולבל, כסוס רץ, נרדם בתוכו. בשעת השקט אז הוא שומע, מה שלא יוצא לחינם בת קול, זה מגיע לאדם. ואם האדם משקיע את עצמו...

צריך להרגיש שאז זה החיים, לא שאז מוותרים על החיים, כשאדם חי, כשבא לתורה הקדושה, מוותר, תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב, הרמב"ם אומר שעל זה בא כל הקללות, כשאתה כן עובד את ה', אתה לא עושה את זה בשמחה הכי גדולה, עכשיו זה היום שלך, עכשיו זה החיים שלך, אז על זה התוכחה הנוראה, כך הרמב"ם משריש בקרבנו. השמחה בעבודת ה'.

הדברים זה דברים ידועים לכל, דברי אלוקים חיים, ונתתי לפניך אומר הקב"ה, כי קרוב אליך הדבר מאוד, והתורה היא נצחית, יש זמן יותר רצון, אז מזניח את זה עם לב האבן זה קשה מאוד, קשה מאוד, קשה מאוד.

כאן נפסקה ההקלטה

י"ד אלול תשע"א:

קשה מאד לדבר אף על פי שאין דברי נשמעים כל כך. יש כאלה ברוך ה' שלא צריכים, אבל מי שצריך... הסיבה מסתמא קשה לי מאד לראות, כאחד מן החבורה אני מדבר, לראות שלא יהיה החרדת אלול ניכר, שלוות כסילים קצת, לא... יש כאלה ברוך ה', אבל החצי השני... צריך להפחיד הדברים, צריך להפחיד. אם אדם לא מרגיש, הוא מבין, כמו שאני תמיד אומר, אדם בריא עם הכל, אם הוא עוור הוא נבהל מזה. אין הרגשים. אין הרגשים. מי שלכל הפחות באמונתו יחיה, חי עם ה', יודע שעולם שאינו שלך, כמו שאמר אותו נזיר כשהביאו את הקרבן שלו, למה אתה תדאג על עולם שאינו שלך. כל הנזירים זה פרישות, יזיר עצמו זה לבעלי מדרגה. חוטא כשהוא מפסיק, קדוש יהיה, פה צריך לדעת ענין אחר, למה אתה מתגאה על עולם שאינו שלך, עלמא דילי הוא, אדם חי שזה עולם שלו, מפריע לו, חסר לו, יש לו טענות גדולות שלו. זה נזיר הבין שזה לא שזה יכול לקלקל, שזה אמת, מה המקום שלך, מה אתה פה מתגאה, עולמו של הקב"ה שמים אותך בעולם הזה על מנת הדברים המיוחדים. לטוב לך, לנועם לך, זה נעים, אבל זה לא שלך.

הזכרנו הרבה פעמים שהיה משגיח בלומז'ה איש קדוש מאד, ר' יהושע, שהיה אומר את הפשט אמר נבל בלבו אין אלוקים, זה לא הפשט בפסוק, כי הפשט בפסוק הוא נבל, אמר רשע תמיד, נבל הכוונה היא משל לאדם שעובר ברחוב וראה אנשים יושבים במסעדה במלון ואוכלים שמה, כולם אוכלים אז גם הוא ניגש לאכול. כשבא בעל הבית לבקש תשלום הוא לא מבין מה הוא רוצה ממנו, זה מקום שכולם אוכלים, למה נגרע. זה נקרא נבל. לא רק... זה נבל. בלי דעת בלי מת. אם אדם חי בעולם והכל מגיע לו...

רשעים בחייהם קרויים מתים. רואה את השמש ואינו מברך הוא לא מבין שום דבר. נבל אמר בלבו אין אלוקים. זה עולם שלו. כך נראה חס ושלום אלול הזה ככה. אמרתי החיסרון שר' ישראל כותב, אין מי שישפיע. אבל בכל זאת תמיד כל אחד יודע את האמת, ולא מספיק ההתעוררות, זה גם דבר גדול, אבל זה לא תכלית, לא תכלית, עדיין היצר יכול להגיד שלי הוא. הוא מתעורר קצת אבל עדיין נמצא אצלו. להוציא מהפחת, מה שרבינו יונה מתחיל את שערי תשובה, עם החסדים הגדולים, להוציא מפחת מעשיהם, להוציא מן הפחתים, יש מצב שאדם יכול להתחזק קצת, היצר לא מרוצה הלוואי, אבל לא לצאת לגמרי, לצאת מן הבור, לא רק לראות קצת בתוך הבור ולא לצאת מן הבור. לא לצאת ממש. לחיות עם הקב"ה. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, להיות דבוק במקור החיים, במקור הברכה.

הוא נמצא פה במקום שכל מה שאומרים, יציאת מצרים מה הפשט, היינו עבדים והוציא אותנו להיות עבדים של הקב"ה. כל הפסוקים. אשר הוצאתי אתכם להיות לכם לאלוים, קודם עבדי פרעה, השתא עבדי ה'. כאילו מתעלמים מזה חס ושלום. לא, זה איזה רעיון טוב, קצת הרגש גם. אבל זה לא אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, וחי בהם ממש, לחיות בזה.

על ידי חיים הרגילים. לא צריכים לשבת ולבעט. לחיות את העולם כמנהגו נוהג, זה הדבר נורא ואיום נורא ואיום מי יכילנו. חס ושלום כמנהגו נוהג. עוברים בראש השנה וביום כיפור. דוד המלך נעים זמירות ישראל, כשבא דוד בא תפילה, שהוא ממש באמת חי עם הקב"ה לגמרי, כל הזמן, במצב הכי קשה שאדם מאבד ורק מחפש, הוא מזמור לדוד מזמור. הוא מבקש דבר אחד, זה הקב"ה רוצה, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש. יש הדגשה מיוחדת. לא שאדם רוצה גם זה וגם זה וגם זה. אין דבר כזה. צרות זו לזו כמו שאומר חובת הלבבות. אותה אבקש, זהו זה.

אני מזכיר את המדרש, שהמדרש מבאר את הפשט, כתוב פה כמה דברים, לחזות בנועם ה' לבקר בהיכלו כי יצפנני בסוכו ביום רעה יסתירני, ממשיך וממשיך, המדרש אמר הקב"ה לדוד כאילו לשון קשה שמה, אחת שאלתי ואתה מבקש הרבה, התשובה הלשון שמה דוד למד כביכול מהקב"ה, שגם אותו דבר, כי אם ליראה, הקב"ה ביקש דבר אחד, כי אם ליראה. גם אני אומר כן אחת שאלתי וממשיך עוד.

מסתמא שמה המובן הפשוט בפשטות כי אם ליראה, אין הכי נמי, הכוונה היא כי אם ליראה, זה השער לה', יראה זה השער, יראה כולו לה', כמו שהמדרש אומר, אדם יש לו את היראה האמיתית יש לו את הכל. אין לך דבר מגרש את הרע כמו היראה. הן יראת ה' היא חכמה. היא החכמה. היא החכמה. כל אחד ששומע משהו אחר, מאמין לכולם ומתבלבל, זה טיפש, לא חכם. צריך לשמוע את הדברים לאשורם. אדם נמצא בעולם מבולבל, לא תופס את האמת, לא תופס מה פה, מי בעל הבירה, למי זה העולם הזה, מי נותן לך עצה שאינה הוגנת, מי רוצה להוריד אותך לבאר שחת, לא רוצה להרים אותך עד למעלה, להושיבי עם נדיבים, עם האבות. זה החכמה. לא להימשך אחרי אלה שרוצים חס ושלום להוריד לבאר שחת. להתחכם בזה זה טפשות נוראה.

הקב"ה מבקש כי אם ליראה. להרגיש את הקב"ה. לחיות פחות את העולם. כשאדם חי מרגישים. זוכה ליראת ה' טהורה. כמו שאנחנו תמיד חוזרים שזה יראה שזה מקור החיים, הן יראת ה' תוסיף ימים, לא יראה ששפלות, שמוריד את האדם, מקצר ימים חס ושלום. היראה שזה מקור החיים, הן יראת ה' היא חכמה, זה חכמה. אז ממילא זה הקב"ה אומר, אם רק דבר אחד, אם ליראה.

אז דוד המלך גם מבקש, שבתי בבית ה'. שבתי בבית ה'. לזכור שיושב בבית ה'. אדם מגיע לישיבה, שם מקודש מאד, מימות אבותינו לא פסקה ישיבה, אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה, יצחק ויעקב, אבל לא יושב בבית ה'. הולך ומגיע. אולי בסוף אותה שנה כן משהו. זה האחת שאלתי של דוד המלך של אותה אבקש. הוא רוצה שבתי בבית ה'. להגיע לירושלים, לבית המקדש, אבל ד' אמות של הלכה, תורה, זה אחת שאלתי. מאחת הוזה מגיעים להכל, לחזות בנועם ה', כל הדברים הכי מאושרים שאדם יכול לקיים בעצמו. כי יצפנני בסוכו ביום רעה יסתירני בסתר אהליו בצור ירוממני, הכל יש.

וזה זמן שמי שמבקש כמטמונים וככסף, אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה', זה לא ברגע אחד ולא בשעה אחת, יש קונה עולמו בשעה אחת, עם התעוררות חזקה שמשנה אותו, אבל קניינים זה אם תבקשנה ותחפשנה. אז תבין יראת ה'. ובזמן שאדם מבקש, כמו כל דבר שמבקש, יש זמן שאפשר להגיע יותר לבקשה, יש זמן שמטפלים בזה, מקבלים מי שמגיע יותר, המלך יורד אל העם, וודאי שאז הוא משקיע כל כוחו. וממשיך תמיד.

החודש הזה החודש הזה החודש הזה. ירח ימים. החודש הזה. ומל' ה' אלוך את לבבך ואת לבב זרעך. סימן שהקב"ה רוצה לטוב לנו, שנזכה ליום הדין.

זה רק שייך עם הוא לא חי עם הכמנהגו נוהג. באמונתו יחיה. וחי בהם. אם אדם חס ושלום נגזר עליו להשאיר לו קצת לאכול את הדברים הטובים שעשה, זה מדרש, משל למלך בשר ודם שגזר גזירה ואינו יודע מה יהיה עם עניינו, הקב"ה תמיד תמיד נמצאים ברשותו. מאריך אפיה וגבי דיליה, ה' ישמרנו. העולם מתנהג עם אנכי אסתר אסתר. צריך להבין דבר מתוך דבר. וגם מה שמבינים העיקר לחיות ולהרגיש. יראת ה' היא חכמה, והחכמה תחיה בעליה. זה החכמה מאין תמצא, אם לבינה תקרא. זה יראת ה'.

כל התשובה זה עם יראה. זה השער. אדם מתחרט ועושה, הרי אם אדם חס ושלום היה רחוק לגמרי, תינוק שנשבה ומתעורר, זה מובן, התשובה הזאת מובנת. אבל אדם שיודע ונכשל ועשה תשובה, מה משמעות שאחר כך ינהג אחרת, גם קודם הוא ידע את האמת. זה לא משנה. זה רבינו יונה הרבה פעמים, יראת ה' תוסיף ימים, זה יראה, זה יראה, להחיות ולהחיות את היראה, לצייר ולהחיות. אם אין אני לי מי לי. לערוך מחשבות לחיות.

וזה עבודה קשה. אדם נמצא בסביבה שכולו... ולפעמים יותר קשה. אבל אם אדם נמצא חס ושלום בין גויים, בין כופרים, אם הוא זוכר שהוא ישראל הוא מתחזק. אבל גם ברבים אדם מפחד שקצת יאבד את עצמתו, את הכבוד המדומה, הכבוד המטופש, אדם לא יכול להתאפק והוא מוכרח להגיד איזה מילה לפעמים, הוא פוגם את הקדושה, מכניס סתירה בלבו. כל הנהגה.

חושבים על חיי עולם וחיי נצח, מה מוביל אותו, לא נסיונות גדולים, מה שנעשה סביבו. אולי לא יהיה מספיק כל כך... כיוצא וכיוצא. הרבה אפשר להאריך, זה על כל צעד ושעל נקשרים לזה.

ר' ישראל כותב לשון, כנראה שזה היה פעם זה כבר לא מספיק, צריך להתעורר ולהתעורר ולא תרדמה, לא תרדמה. יש מדרש תרדמה של שטות. אדם עושה מהפכה בנפשו. אדם כואב לו משהו ולא הולך לחפש דברים.

אין לו מנוחת הנפש. ועל מה יש לו מנוחת הנפש, על דברים שהוא יודע שהוא מפסיד בזה נצחיות נצחיות מקור החיים, יגיע זמן ששמה כבר יש חשבון, ואז באשר אתה הולך, עולם שדומה למדבר וים, שמה אי אפשר להתחיל להתעורר שם. שמה הוא בוכה על כל רגע ורגע.

כי אם ליראה. להתחיל להרגיש, לזעזע אותו. ועם הלמעשה, זה העיקר, עם הלמעשה. הלילות המרות הלילות המרות תשת חושך ויהי לילה. יש קריאת התורה ויש חס ושלום חס ושלום. מתחייב בנפשו. בלילה. ישן, ממש שינה, כשיש קריאת התורה צריך יותר, אבל לבטלה.

תחילת מפלה שינה. ומה עיקר המפלה, הבטילה, הולך בטל כישן דמי זה השינה הכי גרוע. אין פה שום דבר, זה עולם שלו, הוא מנעים את עצמו קצת, שוכח את העיקר, שוכח את הכל כמעט, ועכשיו טוב לו. אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב. ככה בלעם אמר, נכון, יהיה הכל, אבל זה לא עכשיו. צריך להוריד את זה. גם מעשה קטן, גם בתוך מחשבתו. הלמעשה זה הכי גרוע מהכל, הכי חזק מהכל. ומה שעושה בתוך מחשבתו, לתפוס את העולם הזה, זה היפך הגמור של האמת לאמתו.

ואם לא עכשיו זה נורא ואיום. אם לא עכשיו. המשנה מדברת על כל רגע בחיים, אבל כל אחד מבין שבכל דבר יש מצבים מיוחדים. אם לא עכשיו, עכשיו הזה. יום הדין ממשמש ובא ומי יכילנו, מי יכילנו, אמר הנביא. וכמה שאדם עושה למעשה ועושה שינוי, שינוי מעשה, שינוי מקום, שינוי בעצמותו, העיקר זה יעזוב וישוב. הבא, הבא ליטהר, הוא הגיע, הוא הגיע.

אם הוא חי עם הסביב שלו עם הנוחיות שלו עם העצמו... שערי תשובה פתוחים תמיד. אבל חז"ל אומרים לנו לשונות קשות גם כן, אחרי הבהיותו קרוב אפילו הביא כל אלי נביות שבועלם, פשוט, כי הרי תשובה זה רק מה, כידוע מהמדרש הידוע, שאלו לחכמה שאלו לנבואה, נפש החוטאת היא תמות, חטאים תרדף רעה, אפילו בנבואה אי אפשר להשיג את הענין של תשובה. אדם שמרד במלך ומתחרט. שאלו לתורה אמרה יביא קרבן, הכהנים בעבודתם, הלוויים בשירתם, רואה את המערכה והקדושה, בית המקדש, לב נשבר, מתעלה, ואז אם הוא זוכה אז מטהרים.

התשובה זה עד ה' אלוקיך. זה הרמב"ם, עד שיעיד עליו יודע תעלומות, וידוע מה שכולם אומרים, שהוא יגיד, ואז לחכות לאישור על זה כביכול.

הלילות, קשה להוכיח, הלילות. ביזיון נורא. מי יודע, מי יודע... אדם, מי שמרגיש, נבהלים מזה. אמרתי כמה פעמים עת לעשות לה' הפרו תורתך, יש איזה שעה שכבר אפשר הכל. אפשר להשתחרר מנועם ה'. אפשר כבר להסתובב בעולם שלו. היצר מחכה, לפתח חטאת רובץ. היצר יושב בין שני פתחי לבבו וקוצר את הלילות. מרוקן את התורה שנכנס בקרבנו, נותן כח יותר, לאחר ולאחר, לאחר את התפילה, גם לא לבא לתפילה, הוא כבר אומר לפעמים לא לחשוב שצריכים לקום.

יש הרבה פעמים שלא יוצאים תפילה, אנחנו, כמבטל משאו. תפילה זה הרי דבר מיוחד, לבא להתחנן, אדם מגיע ומתפלל ולא יודע, אולי ואולי מתקבל מה שהוא רוצה, שפכי כמים ליבך, לשפוך את הנפש, כתוב בנפש החיים באריכות, זה כבר מדרגות, אבל... אין לאדם ראש שצריך לקום. מה יפסיד. לפי מה שהוא חי, לפי מה שטוב לו, לפי החשבון שלו עדיף לו ככה, ככה הוא צועק מתוך מעשיו ומתוך מחשבתו. עדיף לישון קצת, עדיף לישון קצת. תמיד אפשר לגמור עם התפילה.

בורחים מקדושת השבת, בורחים מהשבת, בורחים מהשבת. בורחים מהקדושה. באמצע בין הזמנים שבת מפריע. יש יום של הפקרות. זה דבר פשוט, אם נשארים בשבת לסעודות, תפילה זה עוד איכשהו, זה לא בעיה, מקום שיש קדושה ויש קדיש, חס ושלום... זה נורא ואיום. כמו שאמרנו לא על זה דוד המלך מתאונן בכרום זולות. לא על זה הוא מדבר. זה בכלל לא תפילה. דוד המלך ברוח הקודש, הוא מדבר למי שמתפלל עם כל עמקי לבב, מעמקים. והוא תובע שזה לא מספיק רומו של עולם, לא מי שחס ושלום מבעט בתפילה, מזלזל בתפילה. הוא לא רוצה לבזות, רק לא בפרשה, אינו בתורת. רק מה שהרגילו אותנו מילדותינו.

טוב להודות לה' על זה. הלזה חיים ייקרא. זה מאן בעי חיי, כולם רוצים לחיות, הוא ממחיש שהוא לא רוצה לחיות. ליל שבת הולכים לישון, שבת שבת קודש, תפילה והתורה ככה בקושי. אין את היום השבת של עם הארץ. בורחים ובורחים משבת.

אני לא בא להוכיח, אני אומר את הדברים בשם כולם. כל אחד ישמע בתוך עמקי לבבו, מסתמא עדיין יש את הרוצה אני, אם מכים אותו יש עד שיאמר. זה הרי נמצא בתוכינו, כמו שהרמב"ם אומר. זה יתעורר. טובה מרדות אחת בלבו של אדם. שאדם בעצמו מתעורר ולוקח את עצמו, מתוך מאה מלקויות, מתוך שזה בא מבפנים, לא מכוח שזה בינתיים עד שיעבור זעם. כשזה מתחיל מבפנים אז זה רפואת הנפש, חטאתי לך, אז לב טהור ברא לי, בריאה מחודשת.

היצר כל הזמן מרפה, הנחש היצר מלאך המוות השטן, כל הזמן סוחב וסוחב, משתלט על הלילות, משתלט פה משתלט שמה, למה לתת לו, למה לתת לו, הוא לוקח בידיים שלטון. אמרנו מה נדברנו עליך. ככה הנביא אומר, הדברים הידועים, בא הנביא ואומר שוא עבוד אלוקים, הוא אומר נבואה מה, נביא אמת, אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת, הוא אומר שאתם אמרתם שוא עבוד אלוקים, והם אומרים לא אמרנו. כשאדם לא חי את זה, הוא ישן אוכל ועושה מה שהוא רוצה, אבל לא שום דבר חס ושלום. הנביא אומר זה אתם אומרים.

שוא נדחה את קדושת השבת. יותר טוב להסתובב חופשי בלי... כל מה שאפשר לברוח. ויש לו יצר, באמת קשה לו.

אבל אדם לא רוצה להיות שוטה, אדם לא רוצה לאבד מה שנתנו לו. בכל דבר שיש לו את התחבולות שלו הוא שואף ללחום עם זה, מה שנוגע לחיים המדומים, לעולם. ובחיי הנצחיים הוא שוכח, יושבים עוזבים.

מי יכילנו, מי יכילנו. לפעמים אדם מגלה באיזה שעה אחת כמו שהגמרא אומרת טוב לו שלא יתפלל, גומרים בסוף את העושה שלום, הוא משתחרר. אם היה לך קשה מי ביקש ממך. מה תתן לו. רואים כבר את השעה שאפשר לברוח מהחיים האמיתיים. נח לו.

הקב"ה אומר לנו התענג על ה', זה הצורה הכי טובה, יתן לך משאלות לברך. טעמו וראו כי טוב, ידוע האור החיים בפרשה שלנו, כי תבא, ושמחת בכל הטוב, אם היו בני אדם יודעים במתיקות ועריבות התורה היו משתגעים ועוזבים כל חמודי עולם, כל הדברים שבעולם היו עוזבים ורצים אחריה. אבל לא יודעים. טעמו וראו כי טוב, הגיד לך אדם מה טוב, דואגים לטוב לך.

ואשריך בעולם הזה, לפעמים הקב"ה קרוי רע, אפילו יוצרו קרוי רע. הקב"ה יודע שזה תכלית הבריאה, מכל מקום. אנחנו לא יודעים מה זה נקרא, לפעמים נקרא לא מבטא את האמת. לעתיד לבא נקרא ונכתב חד. וגם את השם הקדוש. פה עכשיו היצר שמטרתו כן, אבל בינתיים יוצרו קרוי רע. אוהבי ה' שנאו רע, צריך לשנוא את הרע. סימן שאוהבים את הרע. אדם רוצה שתי הדברים, על שתי הסעיפים.

אני מתבייש גם מהדברים, אולי שיעשו רושם, הלוואי.

זכור את בוראך בימי בחורותיך. זה דבר נורא נוראות. כמה שוודאי שתמיד צריך לזכור, תמיד יש ימי בחורותיך, אבל לא לצאת מידי פשוטו. לא לסלף את הפסוק לגמרי חס ושלום. זה היפוך דעת האדם, כשירווח לו, כשיסתדר. עכשיו זה הזמן עכשיו זה הזמן להיות מאושר. אשרי האיש, אשרי האיש, אשרי האיש. עכשיו זה הזמן של האושר. קצת להתגבר.

כתוב קרוב אליך הדבר מאד ולא כתוב קל מאד. לא הנוחיות. נח לו שלא נברא. אדם יש לו מספיק דעת ובינה להפעיל את זה. לא את הדעת מאסת, לאהוב את הדעת, אוהב ימים, לאהוב את הימים, לא את עצמו ואת הלהתבלבל, להיות רק מבלבל. לאהוב את הזמן לרצות את הזמן לנצל את הזמן, לראות טוב, לראות טוב, לראות טוב טוב טוב טוב.

מה שדיברנו, מה שאני אומר זה בשם כולם, כאחד מכולם. שיהיה משהו להתעורר, וגם למעשה, ולא ליצנות אחת, ולא חס ושלום, עם יישוב הדעת, עם מתינות, בחכמה ובדעת, אנחנו מבקשים חננו מאיתך דעה בינה והשכל. מבקשים את ההשכל. להגיע להגיע עד למעלה.

מה פעל קל. דעה בינה והשכל. חונן הדעת. דעת אלוקים תמצא. קרבנות חביב עליו, אבל דעת עוד יותר. כל מי שיש לו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, זה הקב"ה רוצה. שהחכמה כמו שמבין יתפשט, שאדם יחיה את זה.

לא מספיק הדעה שלו ולא מה ששומעים, רק מה שהדברים נכנס בעומק לבו, עד אנה אשית עצות בנפשי, עד אנה ירום אויבי עלי, למה אדם ייטפש. למה לא להיות מאושר, למה לא להתענג על החכמה, להתענג על ה', לחפש את הנועם את הקדושה את הטוהר את המתיקות, ושמעו אמרי כי נעמו כי נעמו כי נעמו.

זה יהיה התכלית האמיתי, מה שהקב"ה חפץ מאיתנו.

י"ט אלול תשס"ו:

תשובה קדמה לעולם. חז"ל מגלים לנו. התשובה כבר היתה לפני בריאת העולם מה שאנחנו ראינו, בלי תשובה לא היה נברא העולם, לשון המדרש. היו מקטרגין איך אפשר לברוא את האדם שזה עיקר הבריאה, זה היום תחילת מעשיך זה יום בריאת אדם. אבל גם לפני החטא, איך תכלית הבריאה מתחיל את זה האדם.

יש תשובה, עולם התשובה, מציאות התשובה, שזה לפני, שורשו מקדים את העולם. משמע שזה מוכרח להיות ככה, לא שייך הענין הגדול החסד הנורא, הדבר הגדול שאדם יכול לעשות תשובה ולהתרצות. אדם הראשון לא יכל להשיג את זה, שלא היה כמוהו, אדם הגדול בענקים, אחרי שהוא שמע מקין שעשה תשובה, אז פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת, אז היה יכול. אפילו שהוא ידע והאמין, חז"ל הרי לא רצו לתקן בתפילה הגיבור והנורא, איה גבורותיו, איה נוראותיו, עד שראו הנה נוראותיו וגבורותיו.

אדם הראשון היה יכול להגיד טוב להודות לה', על כל הבריאה מה שיש שמה, כל השבחים, אם אין תשובה בעולם, ואפילו שהכל אותו אמת, אבל אי אפשר לו לאדם לפתוח את הפה, אין פיו ולבו שווין. לא פשוט, אלוקים בשמים ואתה בארץ, הקב"ה נותן לנו את הכח לזה. מקדימים שפתי תפתח. צריך להרגיש את זה יומם ולילה, נותן לנו כח לפתוח את הפה.

אם אומרים, צריך להיות הלב מרגיש, חיים הם למוצאיהם, כשאין תשובה לא שייך לזמר על העולם. כל כך פחד. נח לו שלא נברא נשאר אחרי ההכרעה הקדושה של חז"ל.

וכל מהות התשובה שזה לא מושג, לא בנבואה ולא בחכמה, לשון חז"ל לא בתורה, שאלו לחכמה שאלו לנבואה, חטאים תרדף רעה, נבואה, כמה שמשיגים ההשגה הקדושה של נבואה, לא משיגים דבר כזה שאדם שקלקל חטא ופשע, גם אדם מישראל שזה נורא ואיום, כולם יודעים, הנפש החיים מרחיב בזה בשער א', כל מחשבה לא טהורה, כל יותר ויותר, זה מה שעשה טיטוס הרשע, זה לפני ולפנים, וזה טיטוס שהוא לא מגיע, אבל אדם מישראל ששורשו בני יעקב חבל נחלתו, שורשו למעלה למעלה, הפגם שלו זה נורא נוראות. החכמה, החכמה האמיתית אין לה השגה להבין מהות של תשובה. חטאים תרדף רעה.

בתורה כבר נתחדש שיביא קרבן ויתכפר. התשובה שעל ידי התורה, זה חידוש של התורה. זה שהקרבן יכפר זה גם לא מושג לחכמה ולנבואה לבד, צריך כבר תורה. שאם אדם, כמו שהרמב"ן מתחיל לבאר, מוסר נפשו, זה התשובה, עד ה' אלוקיך, מוסר נפשו. אני לא ראוי לדבר על זה, זה דברי אלוקים חיים. ר' חיים וואלוז'ינר בדרשא הידועה, מסירות נפש ממש, כשאדם צריך לעזוב את הרגליו זה לא פשוט. דברים שהוא דבוק בזה. אבל זה עד ה' אלוקיך, אם לא למה לי חיים. תורה נקרא זך. כשאדם מביא לתכלית, נפש תחת נפש, אז הקרבן מכפר, עם המחשבה הזכה והטהורה. הגאון מרחיב קצת בביאור הענין של הקרבנות, הכין לבם, כמה שצריך הכנה גדולה לקרבן. אדם צריך להיות במצב כזה. להביא קרבן שיהיה אפשר לומר נפש תחת נפש, לא ניבול בעלמא חס ושלום, צריך הכנה גדולה לזה.

וכמו שהזכרנו כבר את הרבינו יונה, שאם אדם מתעורר וחי קצת, איך הייתי אכזרי על נפשי, אם אדם יגיע להבנה הזאת, למה לי חיים כאלו. שיבין, מה הוא חי, לא צריך חיים כאלו חס ושלום. זה ההתחלה של הטעם המתוק של מרירות התשובה.

מרירות לא הכוונה שהוא נופל, מרירות שזה דוחף אותו לעשות, להתעורר. הכוונה היא שהוא מגיע להכרה שלא עת לחשות. לא לחיות עם השלוות כסילים, ה' ישמרנו. כשמרגיש כבר את טעם החיים הזה של למה לי חיים, ואז הוא מביא באימה, זה חסד ה', אברהם אבינו פעל את זה כששמע קול ה', לקח את האיל תחתיו, שייראה, שייראה, שיהיה מונח, אז התחדשה ההלכה ביותר שזה מונח, שהאיל זה ייראה כאפר יצחק, עם הכוונה המלאה. לא רצה לעזוב את ציווי ה'. הקב"ה אמר לו להביא קרבן שישחוט את כולו לה', הביאו לו איל תחת זה. אז הוא ביקש שייחשב כאילו אפר יצחק מונח.

אבל זה מתחיל ביעקב, תתן אמת ליעקב, יעקב זה התורה. התחלת התורה בגילוי בעולם הזה זה עמוד האמת יעקב אבינו. אז אפשר לחתום על זה, חותמו של הקב"ה אמת. אבל זה רק כשבית המקדש קיים, אין קרבן, אז אין גם את התשובה המלאה.

נשאר הקב"ה בעצמו. הקב"ה אומר יעשה תשובה. רק זה. זה לא ההשגה שלנו, זה שייך רק לקב"ה. נביאים נתנבאו לימות המשיח, אבל לא לעולם הבא, זה חוץ לעולם ממש. זה עין לא ראתה. יעקב אבינו לא מגיע לזה. פה צריך את הקב"ה בכבודו ובעצמו.

תשובה. עד ה' אלוקיך, עד ה' אלוקיך. כי המצווה הזאת, הרמב"ן אומר שזה הולך על תשובה, פרשת השבוע. צריך לבא לפני הקב"ה. זה רק הקב"ה בעצמו יכול להגיד.

התשובה במושכל זה רק על ידי הקב"ה. וזה באמת קדמה לעולם, זה לא נכנס בעולם הזה. לתקן את העולם שקלקלו, וקלקל את כל העולם כולו. צריך להתחיל גבוה מעל גבוה. צריכים להגיע לקב"ה בעצמו, צריכים להגיע.

ר' ישראל מסלנט אומר שהתחלת התשובה זה שאדם יעיד על עצמו. אם אדם לא יכול להעיד שלא ישוב לכסלו, אז אין שום התחלה, לא צריכים את זה, הוא בעצמו מעיד. האדם המלא דמיון הזה גם הוא לא יכול להעיד על עצמו, אחרי שאדם עומד על דעתו, לא כסיל, ידוע דברי הרמב"ן אין חפץ ה' בכסילים, כסיל זה ההיפך, לא להתעורר, למעשה הוא חושב שהוא עושה משהו, אסור לוותר על כל דבר קטן, אבל לא שזה התכלית, לא להיות שבע מזה חס ושלום. אין הקב"ה מקפח, אבל זה לא ובחרת בחיים, זה לא טעם של תשובה.

כשהוא מתעורר ואחר כך לא מקיים, אבל הוא מרגיש שהוא התעורר, זה אין חפץ ה' בכסילים, הקב"ה עשה דבר נצחי. מים חיים זה מעין המחזק, צריך להיות בר קיימא. ואחרי שאדם חושב בשכלו ובעומק שכלו וברוחב שכלו מה שיש לו שהוא רוצה להתעורר לטעום טעם של חיים, רוצה בכל כוחו, הוא מגיע עד ה' אלוקיך. אז מתחיל הפרשה הזאת. מי יודע, הקב"ה כבר מעיד עליו, וזה באמת כך, זה אף פעם לא נגמר, הלוואי כל ימיו בתשובה, תמיד תמיד להיות עם הצמאון לשוב ולשוב ולשוב. זה לבעלי מדרגות, אבל...

זה חובת התשובה, קדמה לעולם, יסוד העולם, בלי זה אין לנו כח לבוא ולהגיד טוב להודות לה' אפילו ביום הקדוש, כמה צריכים. התשובה זה שייך כל רגע ורגע. יש לשון במדרש שתפילה דומה למקווה, תשובה דומה לים, תפילה לפעמים פתוח לפעמים נעול, תפילה לפעמים נעולים שיערי התפילה. תשובה דומה לים, ים לעולם פתוח. זה באיזה בחינה ואיזה דרגא. חסד ה'.

נוהג תמיד, ואנחנו מתקרבים לבהיותו קרוב, דרשו ה' בהמצאו, לא לבזבז את הזמן היקר והנורא הזה של בהיותו קרוב. אם אנחנו עכשיו לא מתכוננים לזה, סתם ניפול לתוך זה אז איזה טעם יש לזה.

ידוע רבינו יונה, לא ניתנה שבת אלא לעמי הארץ, עם הארץ הכוונה אפילו אדם כשר, אבל תמיד עסוק עם לזרוע ולחרוש ולקצור, טרוד בעסקיו, לא תמיד לובש ציצית גם, אין לו, צריך כדי מחיתו. אדם כשר אבל טרוד, אז הוא מתאחר. מגיע שבת והוא נבדל מן הבהמה. אדם כשר.

אבל מי שהוא חי עם התורה תמיד, לא שייך אחרת, וודאי עשה תשובה, תמיד יחשוב איך יכול להיות, איך אפשר לאחר. אנחנו תמיד חוזרים על זה, שהשוב יום אחד קודם מיתתך לא בא לחדש שלא לחכות, זה וודאי. התנא בא להשריש לנו באיזה צורה התשובה. מי יודע מה יהיה לפני מיתתך, שוב יום אחד לפני מיתתך, אין זמן אחר, אין זמן אחר. אבל וודאי שלאחר את התשובה חס ושלום זה שלווה כסילים.

כמו שאנחנו תמיד חוזרים, וצריך תמיד לחזור לכל העומק והרוחב, מה שרואים בחז"ל במדרש כל זמן שאתה חי, ובחרת בחיים מי שלא התחכם בעולם הזה לא יתחכם בקבר, לא יתחכם בעולם הבא, שם אין עצה ואין תבונה. מה שאדם מתחכם פה זה לא התכלית, פה זה ההתחלה והפתח שמגיע עם זה לשם, מגיע לטרקלין, מגיע למדבר ולים, שמה אין סוף, אין מזון, אין את ההתחכמות. מה שמתחכמים פה אז שמה מגיעים לטרקלין הגדול.

ההכנה זה רק פה, מי שטרם בערב שבת, שבת זה לא זמן של הכנה, מופקע מהכנה.

ויש זמנים נוראים, ימים נוראים, התרגלנו למילה הזאת, אין שום עצה ותבונה אלא אם מתעוררים לזה, אם אדם לא מעורר את עצמו אז כך דבר מתחלשים ומתחלשים. אם הימים הנוראים זה עצה טובה אז לא מתחיל. יודעים רשעים שסופם גיהנום, אבל לבם כבד עליהם כאולם. זה המצב, שני הצדדים, החיים והמוות נתתי לפניך, נתתי את המוות גם למי שיודע שזה מוות, נתתי לפניך, גם מי שיודע בשכלו, הוא מאמין ממש, אשרינו מה טוב חלקינו, אבל בכל זאת הוא יכול לחיות ככה עם המוות, אם הוא לא אשרי איש אשר לא ישכחך ובן אדם יתאמץ בכך, אז הוא נמשך אחרי מה שזה באמת מוות.

זה המציאות, זה המציאות. זה כל עת וכל רגע וכל שעה. כל העסק הגדול, כל זמן שאתה חי. אבל יש עכשיו מיוחדים. יש זמן שזה חשבון נוקב ויורד עד התהום, המעלה של הצדיק באמונתו יחיה, חבוק בא ופעל שכבר לא מספיק, הדור דעה היה יכול לחיות שכל חטא כחוט השערה היה סביביו נשערה מאד, וכל חטא היה קצף והיו נופלים חס ושלום, דוד בא והעמיד על יסודו שאדם לא יוכל ליפול, שיוכל תמיד להישאר. בא חבוק, אבל רק אם זה החיים, עם זה הוא חי ועם זה הוא נושם, אז תמיד קרוב יותר לתשובה. לא חס ושלום אבדנו חס ושלום, יכול תמיד לחזור.

יום הדין, שזה בטבע מפחיד את האדם, מי יכילנו, אם אדם לא מתעורר, אני אומר לעצמי. הזכרנו כבר את רבינו האר"י שאלול גם נקרא היכל, אם אדם חיכה לאלול, חודש האחרון, זה באמת מורגש, אם חיכינו, והלוואי שנחכה, אם אפילו אנחנו מחכים, אז אין לזה אותו פנים.

כמה שחי עם הדרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב כל זמן שאתה חי, אז ממילא כשאדם חי הוא מרגיש טעם של חיים. חי זה מרגיש. אם הוא לא חי ומרגיש אז יבואו כל הדברים שבעולם, כמחט בבשר החי, אם הבשר לא חי, אם הוא לא חי כל השנה עם כל מה שאתה חי, אז הוא כבר יושב ומסירם מלבו. חס ושלום, ה' ישמרנו. אדם עושה לעצמו מחיצות, משמין את עצמו, סוגר את הלב, סותם את הלב. העונש הוא חס ושלום זה השמן, קשה לו לחזור. באיזה בחינה לא מגיע לו שיתעורר ושב ורפא לו. כל כך הרבה זה לא... מתי שיקום, מתי שיבחר... עם החסדים הגדולים, זה לא יכול להיות דבר כזה. זה לא יכול להיות כל רגע שהוא רוצה, אף על פי שבאמת זה כל רגע וכל זמן שהוא רוצה. זה לא סתירה.

אנחנו תמיד חוזרים על דברי הרמב"ם, פתח בפרעה וסיים בלהבדיל בדוד המלך ובנביאים, אצל כל באי העולם הקב"ה פרסם אז, כל העולם הסתכל על האדם המטורף הזה, הקב"ה עשה הכבד את לבו, הטרם תדע כי אבדה מצרים, אז הכבד את לבו, עונש, להודיע לכל באי עולם איך אדם יכול להגיע למצב של חטא שלוקחים ממנו חס ושלום.

אנחנו חיים את זה על פרעה, והרמב"ם אחר כך מסיים זה הנביאים והחכמים פחדו מזה. זה לא דבר שכל מתי שרוצה ומתחשק לו, וודאי שגם כשעושה בזמן שלא מתקבל אשרי חלקו, באיזה מידה, אבל הלזאת חיים ייקרא, זה נקרא ובחרת בחיים, הקב"ה לא מקפח שכר שיחה נאה, אבל...

כשמגיע ימי רחמים ורצון כאלו, אנחנו הזכרנו כבר שאין שום ספק שזה חלק מימי הדין בעצמו, שזה עוברים, הימים הנוראים, כל אחד ואחד מחשבנים עד התהום. אם הוא נזכר עכשיו, עד היום הדין הוא לא חשב, איך הוא מגיע פה, אם מה הוא מגיע פה, עם כל העזות פנים, החציפות פנים, והוא אפילו לא יודע מזה. הוא כבר לא מרגיש חוצפתו האיוולת. אין לו כבר את ההרגשות חס ושלום.

איך נחשה, לא עת לחשות, לא עת לחשות, לא עת להמשיך בתרדמה. הבא ליטהר מסייעין בידו, ונמשך. כל בא לטהר מסייעין בידו אפילו במצב שזה לא כל כך פשוט. זה לא פוטר אותו מה שזה כבר לא ימי רצון. אם אחד נדמה לו שהוא כבר לא ייצא, זה דבר לעצמו, תשובה מעכבת בכל המצבים. כבר רואה שהוא לא כמו שחשב פעם שהוא ייצא, וכהנה וכהנה, ירבעם אמר אי הכי לא בעינא. מי בראש, אמר אי הכי לא בעינא. אנחנו מסתכלים על זה ואנחנו עושים את זה כל רגע ורגע. אם הוא לא יצא... כן... אני אומר רק ראשי פרקים.

אבל צריכים לתפוס את החיים האמיתיים, בפרט אלו שכבר נכנסו במציאות החיים הזאת, זכור את בוראך בימי בחורותיך, עול תורה, כי ישא עול בנעוריו, תלמוד תורה כנגד כולם וביטול תורה כנגד כולם. והדרגות בזה לאין קץ, לא ברכו בתורה תחילה, או שברכו אבל עשה את זה בלי... ובלי גבול, ושבתם וראיתם בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו, כלפי זה הוא לא עבדו, אמר ברכות התורה, ולא עד כלות הנפש, הוא בא ללמוד תורה, נו, למה לא. יש שבאים עם הכי הם חיינו, וגם זה עד אין קץ. ובחרת בחיים, ברור לך מנה יפה.

וזה רק בעולם הזה, שמה כמו שאמרנו זה רק דומה למדבר, דומה לים, מה שהביאו מפה, שמה זה עין לא ראתה, אבל המקום זה פה. היישוב והיבשה זה פה בעולם החשוך הזה שזה מלא העלם והסתר פנים. פה זה המקום שאפשר כל רגע ורגע להרים מה שאין מלאך ושרף יכול להשיג.

קרוב וקרוב ליום הדין המי יכילנו. אדם צריך לחשוב עם עצמו, לא מספיק להתעורר, מוכרח לדעת את ה', אבל לא לצאת ידי חובה עם קצת טעם שזה באמת שווה ככל מני דעלמא. ההתעוררות של כסילים זה גם כן שווה הרבה. אבל לא חס ושלום לגמור עם זה. הקב"ה לא וותרן. אבל וודאי שזה ההתחלה של החיים של ההשתייכות.

עד שהוא מגיע, אם הוא ממשיך וממשיך אז הוא מגיע. יתחכם. כך דרכה של תורה. רק כשאדם ינצור את האמת לעצמו. תמיד אנחנו חוזרים על דברי הזהרה, כל הפסוקים באשרי נפסקים עם וא"ו חוץ מפסוק אחד, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. פה זה טייטש פשט מה זה קוראיו זה כל אשר יקראוהו באמת. כשאדם קורא לשני והוא רוצה שהוא יהיה קרוב אליו וקורא לו ראובן שמעון, לקרוא סתם את השם מה צריך לקרוא. זה אמת, אם הוא קורא באמת, אז הוא מתקרב אליו. אין פה פלגינן, אין פה הפסק.

רובו של חודש כבר עבר. כל אחד יודע בעצמו. אין טעם חס ושלום ייאוש, זה איסור, אין עצה, זה טיפשות גדולה, החוק נשאר לעולם, אני ה' לא שנית, בכל רגע ורגע יש את אותו חיוב, מה שהוא עושה בכל רגע חשבונות לעצמו זה חלק מהנשתרש בחטא, זה טיפשות, זה טיפשות.

וכל רגע ורגע שאדם חפץ אז מגיע ומגיע. הנה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, הגאון אומר היום זה בכל רגע ורגע בכל מצב, ובקשתם משם את ה' אלוקיך. מאיפה שהוא נמצא. מקימי מעפר דל, כמו שהגאון אומר, מהעפרוריות, דל מן המצוות, מאשפות ירים אביון, אם הוא תאב, לצאת, להושיבי עם נדיבים. האבות נקראים נדיבים, כמו שהגאון מפרש. כשזה באמת אביון, כשבאמת רוצה לקום. אם אדם מתאמץ ומתאמץ הקב"ה מקים אותו. ויגבה לבו, הוא רוצה להרים את עצמו והקב"ה מרים אותו.

הזמן הנורא כבר לפנינו ממש, לא להסתפק בהתעוררות מה שאומרים, מה ששומעים, איך לקחת את הדברים זה החכמה הגדולה, הדבר שכמעט אי אפשר להבין משהו אחר, זה ראשית חכמה יראת ה', אבל זה צריך להשריש את התחפשנה, לקחת למעשה בעולם המבולבל הזה כל רגע ורגע איפה שהוא רואה. שבתך בתוך מרמה. לא להיות מבולבל עם הבלבולים, לחיות עם האמת שזה ברור לו ויודע.

זה ראשית חכמה. בלי זה זה טיפש ממש. דעה חסרת מה קניית. דעה הכוונה היא דעת המתפשט באדם, לא שיש לו בראש חכמה, יודע להסביר את זה, כמו שיכול להרים משהו כך הוא יודע להסביר את זה, דעת זה נקרא כמה שזה מתפשט באדם, זה נקרא בדעת חזרים ימלאון, כמה שהדברים אצלו חיים וקיימים נאמנים ונחמדים.

חונן הדעת זה הקדמה לתשובה. לבבו יבין, בינה ודעת זה דבר אחד, נמשך, זה הלב, זה השורש, כי ממנו תוצאות חיים, מכל משמר נצור לבך. לב טהור ברא לי.

ישים בלבו, ישים בלבו. נקבל על עצמינו באמת ובאהבה באמת וביראה ובשמחה את מלכותו, את העול, אבל שיהיה למעשה למעשה למעשה למעשה, פה זה עולם המעשה. לחיות את החיים המתוקים, לבחור את החיים ולא את המוות חס ושלום.

והקב"ה וודאי מסייע, מסייעין ויותר מזה לכל בא ליטהר, אם הוא בא. נחשוב חשבון האדם בעולמו, כראוי לכל בר דעת, להגיע לתכלית האמיתית שזה תכלית חיינו זה כל האדם לטוב לנו כל הימים.

כ"ב אלול תשס"ז:

יום הדין ממשמש ובא. הימים נהיו יותר ויותר מה שנקרא ימים קרובים. קרבת ה' גדולה מאד, שזה מתבטא וודאי בהרבה, אבל בשני דברים ששורשם אחד. כשיש קרבת ה' גדולה אז מלא רחמים וחסד, מה שיותר קרוב לה' מה שיותר דרגות גבוהות אז זה יותר חסד. ומה שיותר קרבת ה' סביביו נשערה מאד.

דור המדבר שהיו קרובים לה' בהנהגה גלויה בצורה מיוחדת, אהבת ישראל שהיה, קרבת ה', נורא. וגם דין נורא. כשיותר רחוקים ההעלם יותר גדול, אני ה' לא שנית, אצל הקב"ה לא שייך, הקב"ה היה הווה ויהיה לא שייך שום דבר, אבל הרי הכל זה כמה שאנחנו משתייכים. יש זמנים שההעלם פחות ויש ימים שההעלם יותר. יותר העלם מונח בזה עולם כמנהגו נוהג, יש פחות הנהגה, כמנהגו נוהג. כשמתקרב ממש יום הדין, עולם כמנהגו נוהג.

התורה מזהירה תמיד לישראל, גם כן בדרגא גבוהה מאוד, בדור המדבר מקבלי התורה זה ניתן לאשר ישנו פה ואשר איננו פה, יש בתרגום יונתן, כל כלל ישראל כולם. בכל אופן זה נקרא דור מקבלי התורה. אשר צווה ה' אלוהינו אתכם, הם שמעו, הם שמעו. אז היו ממש בקרבת ה' נורא. קשה להוציא מן הפה, כשמגיע יום דין שזה בהכרזה גלויה, כמו שאמרנו כמה פעמים יש הרבה זמנים מיוחדים שנאמר עליהם באיזה בחינה כמו שחז"ל אומרים על הימים האלו בהיותו קרוב, יש את ימי הספירה, אבל פה זה בריש גלי. מלך במשפט יעמיד ארץ. והאלוקים עשה שיראו לפניו.

אבל התורה כמו שאמרנו לדור דעה, מה הפחד, להתרחק מן הגויים, מאומות העולם, הקב"ה בחר אותנו לישראל, ושמרו על כל העמים אשר סביבותיכם הקרובים והרחוקים. לא נתערבו בגוים. בגלות נתערבו בגויים ולמדו ממעשיהם. הפחד, הפחד. יש שבעים אומות העולם. כי בתחילת הבריאה של כלל ישראל שהיו לפני ה' ממש באיזה בחינה של יש מאין, הגמרא אומרת שלא היה דבר כזה לקחת גוי מקרב גוי, דברים נוראים מאד, כלל ישראל היו מוכרחים בהתחלה לקבל את הדרגא הגבוהה. כולם בבחינת נביאים שומעים מפי הגבורה. יש פחד והדין בעולם. כל השתייכות קלה, כמו שהזכרנו פעם לא מזמן שכשכלל ישראל עברו דרך אדום חז"ל מעידים שאהרן הכהן נפטר. כלל ישראל דור הדעה הדור הגדול והנורא עברו דרך אדום, יש איזה השפעה. אהרן הכהן, כתוב בתורה משה ואהרן בקשו שימלא חסרונם, דיברו אל הסלע, אבל זה לא נוגע לכלל ישראל שיפסידו את אהרן הכהן. אבל דור דעה נענש, שעברו ליד אדום, באיזה קבלת פנים, לא רצו שום דבר, אבל ההשפעה, ההשפעה.

השפעה נוראה שאהרן הכהן שכל ישראל כל כך אהבו אותו, כל כך ספדו עליו, כשעשו איזה מעשה כאילו מסתכלים שמה, לא מסתכלים על הד' אמות שלהם, לא צריכים את אהרן הכהן, לא נותנים לכם אותו.

מה שיותר כלל ישראל מעורב בין הגויים, משירדה תורה לישראל ירדה שנאה, הגויים מתרחקים, היתה ירושלים לנדה ביניהם. אבל הניסיון הנורא זה בתוך אצלינו ממש. עולם כמנהגו נוהג בתוך ישראל קדושים. כמו שאנחנו כל הזמן חוזרים שבית ישראל כבר מחפש את היראים שלא מושפעים מהכמנהגו נוהג, שמסתובבים ביראה ופחד. אחד שנמצא בבית של כסילים וחולמים וטפשים, ויש איזה פחד שמלחמה מגיע, והוא רואה שלא איכפת להם, חסרי דעה, זה לא עושה לו שום קלות דעת לאדם שנמצא שמה. אבל כשנמצאים בין כאילו בעלי דעה, וודאי שהפחד יותר ויותר.

כמו שהיה בדורות יותר מאוחרים, שיותר היה שייכות שמא ילמוד ממעשיהם של ישראל בתוך תוכם. אני לא יכול להוציא ידי חובה. בתוך בית המדרש שזה נקרא, אנחנו מכריזים על עצמינו, אני אומר דברים לעצמי ולכל מי שרוצה לשמוע, אנחנו נמצאים בשם קדוש, בשם ישיבה, מימותם של אבותינו לא פסקה ישיבה. אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה. יצחק ויעקב יושבים בישיבה. לא רצים עם העולם המטופש ביחד, המשקר, הבהלה שאין זמן לחשוב לרגע, יושבים וחושבים ביישוב הדעת, עם היושבים ועם הגודרים. נצח בית ה', יושב בבית ה'. נעצרים, יושבים מכל המהומה הגדולה.

בית מדרש. מחיצות משפיעות. כל המקומות המקודשים זה עם מחיצות. מקומות מיוחדים. הייחוד הראשון של ארץ ישראל זה הערים המוקפות חומה. יש איזה קדושה וצריך לשמור. חכמתו של שלמה גדרה לו, השבח של שלמה המלך החכם. נשאר עליו בתביעות, שסמך על חכמתו, נשאר טענות עליו, על החכם מכל אדם. אבל החכמה גדרה לו. אם זה פרוץ לא בגדר, אז זה שום דבר.

מחיצות של קדושה, להיבדל מן העולם. אבל יום גבר אויב ותבקע העיר. יש בקיעות בבית המדרש, מנסים לאחוז בפנים, לא מרגישים חס ושלום. משכחו לבית המדרש, כידוע. לא כתוב שבבית המדרש הוא לא נמצא, אבל משכחו לבית המדרש, בחוץ אין כל כך שליטה עליו. חז"ל הקדושים. פגע בך מנוול זה, צריך כבר למשוך אותו, כי אם לא אז הוא מושך אותנו. זה הפשט. פגע בו, אם סתם לא נתייחס אליו אז פגע ביה.

איך יש לו כח, רק אם נתנו לו כח. איך הוא נכנס לתוך האדם, זה לא היה בבריאה. הקב"ה לא ברא את זה. האדם הכניס אותו לבפנים. עובר אורח, ואחר כך נהיה בעל הבית. מספיק משהו משהו, כשמשכחו לבית המדרש שמה זה מקום יותר מקבלים כח. שמה אדם ידו על העליונה באיזה בחינה. חז"ל מדברים לאלה שנמצאים בקשרי המלחמה, שמרגישים שפגע בו. זה דרגא גבוהה. מרגיש שהיצר הרע פגע בו. אם כמו שהחובת הלבבות מתאר שלא מרגישים את הפגע ביה כבר, דוד המלך מבקש שלא ימשלו עליו. חשוך עבדך, שלא ימשך אחריו, דוד המלך הקים עולה של תשובה, אל ימשלו בי. אז איתם וניקיתי מפשע רב. תפילה של דוד המלך, ואני תפילה, בא דוד בא תפילה, תשובה ותפילה הולך ביחד, יום אחד שאתה עוסק בתורה, מבקש שיקחו את השליטה שלו. כי כל דבר של זדים כמה שמעורב בו זדון הוא כבר נהיה מושל.

אין לו כח לבד למשול, רק אם נתנו לו ממשלה. ממשלה, לא כל כך כמו מלך שמרגיש שבחרו בו, גלוי וידוע שונאך זה בעומק הלב, זה כמעט לא העבודה שלנו, אשרינו מה טוב חלקינו, ממשלה זה אחד שבא בכח, אבל אי אפשר למשול על אדם כשהוא לא נכנע ולא מתרצה. דוד המלך יודע לפתות ולרצות, כמו שהמדרש אומר, מתחיל אחת שאלתי וממשיך לחזות ולבקר. מתחילים עם המי יבין, זה קשה מאוד, צריך להיזהר, ממשיך עם נקני, צריך להמשיך לנקות ולטהר, ומגיע אחר כך לאל ימשלו בי. אין לו שליטה. אין לו עצמאות. אין לבם ברשותם.

בית המדרש זה לא תרופות פלא, שמה פחות הממשלה אם יודע את הגבולות. וברבים כל אחד אחראי גדול כידוע. התעוררות בלי לערוך מלחמה נגדית, יש אדם מייסר עצמו במוסר ה', מייסר עצמו, שלא יצטרך שהקב"ה חס ושלום... שומע את הרמזים, כשאדם לא צמא לחיים לא מבקש חיים צריך לבחור בחיים זה לא הולך מעצמו. לבחור בחיים. אין הכי נמי, קרוב אליך הדבר מאד בכל עת ובכל שעה, יש בחירה ויש כח, אבל זה לא חס ושלום... יש משפט נורא, ברוחניות זה וודאי. זה לא הפקר מתי מתי. אם אפשר טוב מאוד אז... צריך לוותר לוותר על הבלים שזה חיי האדם, מי שנמצא בזה זה כל החיים שלו. הפורש ממינות, הוא רוצה לפרוש בכל לבו, אבל זה נהיה חלק ממנו. זה הדרשא של ר' חיים וואלוז'ינר, הדרשא הנוראה, הגמרא אומרת כל מה דאדיק ביה כמינות דמי. דבר שאדם נדבק לזה כמינות דמי חס ושלום.

דבק ביה הכוונה היא שהוא כבר פרק עול. יודע ומתכוון למרוד. אדיק ביה, אז נהיה הוא, כמינות דמי. דבק. בדביקות נוראה בתורה, אבל לא סתם, זה כבר דרגות בתורה, עד שאתה מבקש דברי תורה, שאל יכנסו מעדנים, אי אפשר ביחד מים ואש, אי אפשר שהתשוקות וההנאות יהיו דברים אחרים וביחד חס ושלום.

כידוע אנחנו חוזרים על דברי הרמב"ם הורני דרכך אראה באמיתך הכוונה היא שלהישאר עם הבחירה. הדברים שדשים בעקבם, דורסים עליהם ודורכים עליהם כל רגע בלי הרגש ובלי זה, צריכים רחמים נוראים שלא יתבטל הבחירה. ועכשיו זה זמן, עת רצון מיוחד. זמן מיוחד. לא צריכים לפרט רק מאדום. איש מרעהו. אנחנו אומרים את הגמרא מאן יחידים רבנן, היו אלפים ורבבות בזמן הגמרא, אבל אם הוא לא יחיד הוא לא רבנן. אם הוא חי עם סביבו הוא לא רבנן. אדם צריך לחפש את הסביבה, הרמב"ם מאריך. ר' אלעזר בן ערך. נמשך. כל אחד ודרגתו. יש דברים שצריך לבדוק שלא אדיק ביה.

אנחנו תמיד, אמרנו כבר, יש מקומות שנהגו ככה, בזמנים שמתקרבים, מה צריכים לעורר זה כבר שאלה גדולה. במקומות של יראה בראש השנה לא דיברו, אף שאז צריך את עיקר ההתעוררות, אבל אז זה כבר... צריכים לעורר את האדם מהתרדמה, יש לו הרבה זמן, יש לו הרבה זמנים של משפט, שדנים אותו לצד אחד או להיפך, יש איזה קרירות מה שחסר את הדעת זה שלווה כסילים, צריך לעורר אותו ולעורר אותו. אם מגיע כבר זמן שזה כמעט עומד לפני המלך במשפט וגם אז מסתכל פה בכל הקירות ולא שומר על לבו ופיו, מה שייך לבא ולעורר אותו.

אמרתי קודם ואפשר להאריך על זה, זה חביב עלי קצת, אי אפשר לסמוך פה על... כל אחד צריך את האם אין אני לי מי לי זה העיקר. כשמתעוררים מתעוררים וחוזרים מההתעוררות, באמת אין עצה, אין עצה, אם אדם לא תובע מעצמו אז נורא נוראות. החזרה, הלחזור, הויסעו מהר ה', שהיה טענה על הדור דעה ויסעו מהר ה', זה בכל עת ובכל שעה. ההשפעה הרגילה שיש בזמן של התעוררות זה לא עומד בשעת מבחן. לאנשים כערכי אני אומר, אסור לזלזל בכל דבר שזה אפילו, כל משהו קטן, בלי זה הרי יכול להיות יותר גרוע, זה היצר הרע הרי רוצה, בלאו הכי בלאו הכי, ממקומך אל תנח, אבל צריכים לדעת. כשיוצאים ללחום צריך לדעת כשרון מלחמה. אנחנו מושלים בעצמנו.

לפני ה' הקב"ה גלוי וידוע אולי יום כיפור שעבר האחרון וכל יום כיפור שעברו, כשהיה איזה התעוררות, וודאי שיש בזה אמת, הרי אנחנו בתוכינו דבוקים בה'. אם זה התעוררות מתוך הזמן ומתוך השעה, מתוך הזמן הקדוש הזה, מתוך המצב של הציבור הזה, אז וודאי מתגלה קצת מה שמונח בתוך עומק של ישראל, הרוצה אני של הרמב"ם.

אבל אם זה רק זה והלוואי שיהיה זה, אז אחר כך מגיע זמן אחר. חס ושלום לפעמים הדרגא עם הדעת אחר כך אפילו לא מבין את השייכות מה שהיה עד עכשיו. אם אין דעה הבדלה מגין. אנחנו מבקשים חננו מאתך דעה. הגמרא אומרת רחמי לא קבעי אם לא מבינים, צריכים קודם כל לבקש חננו מאתך דעה, ומי יאמר שנענה, הקב"ה יחייב חכמתא לחכימין, דעה למבקשי דעה. הלוואי. אבל מי שאפילו בדרגא של מתפלל עומד לפני ה', אם הוא לא רודף אחרי הדעת, אם הוא את הדעת מאסת, מאסת. אם זה התפילה הראשונה הכוונה היא שבלי זה לא היינו מוצאים ידינו ורגלינו.

לדעת, לא מבין שמה שהתעורר כל היום כיפור זה בעיקר נוגע לאחר כך, לא לאותה שעה. ואם אחר כך ישתנה, הקב"ה יודע על המקום, יודע תעלומות, אם אחר כך למעשה... נותנים לאדם פתח כתוב, באמת, אבל מקודם היה נגע ופגע, כמה שזה העיר אותו, כמה שהאדם הזה ניצח משהו, לא באותו רגע לא בעט, לא היה להכעיס, לא היה יצא מכלל ישראל, לא רק זה, אבל איזה טעם יש לזה אחר כך ברגע קט נעלם חס ושלום. סימן שאין לו דעת ואין לו שכל.

לא פשוט. ר' ישראל כבר אמר שחסר, צריכים לראות. צריכים את ההכחשה, כשר' ישראל אומר על היראים, רואים פה את ההכחשה על ההעלם על השקר הגדול, עומד אחד והוא מכחיש. אנשי אמת אנשי מעשה בטלו. והקב"ה נתן את התורה לעמוד פה עם התורה הקדושה. זה רק במעשה בהמשך אחד.

אנחנו יודעים, יש זמנים, עוד לא נכנסו כל תעלולות החיים, ובמקום שאפשר להיות נצח לפני ה', התורה והתפילה ששקול כנגד כולם, צריך להיות יותר מושרש בזמנים אלו בתור בר קיימא. חז"ל מגדירים את דוד המלך ואני תפילה. בא דוד באה תפילה. רואים שהמעלה של תפילה זה כמה שאדם נהפך להיות ואני תפילה. ודוד המלך נעים זמירות ישראל הקים עולה של תשובה, הוא באיזה בחינה אבי אבות של ואני תפילה. בא דוד בא תפילה. בא דוד כגמול עלי אמו, אין לו שום דבר.

אדם שיש לו, הגסות שבו אומר שיש לו, התפילה זה מהשפה ולחוץ. רוצה רוחניות רוצה גשמיות, רוצה הכל. ואני נשאר אותו אני. זה לא ואני תפילה. כמה שיותר לא מהשפה ולחוץ. צריך להיות בעל תורה, כמו שהמהר"ל מאריך על זה בכמה מקומות. לא שהוא בעל תורה שיש לו כח יש לו שכל ויש לו חריצות, הוא אומר, בעל תורה זה שואני תורה. תלמיד חכם

כל גופו אש, כך חז"ל מגדירים. תורה זה אש ותלמיד חכם שנדבק לזה כל גופו אש. מי שזוכה לתפילה זה אם זה ואני תפילה.

זה חז"ל תובעים מאיתנו. אם תובעים מאיתנו מתי יגיעו מעשי למעשי אבות הכוונה היא לכל אבות העולם, מתי יגיעו לאני תפילה. כמה דרגות. ואני תפילה. צריכים משהו מואני תפילה. תורת ה' בלב, כתבם על לוח לבך, צריך לכתוב את זה על הלוח, זה לא... זה עבודה נוראה. צריך להוריד את האבן של הלב, הלב שכבר קוראים לו לב אבן. כתבם על לוח לבך זה לב בשר. רשע צריך את האבנים שחקו המים, צריך לעמוד על המשמר נורא.

אני לא יודע אם יוצאים ידי חובה באמירה, לעצמי ולאחרים, אבל זה לא פוטר אף אחד מהיום הדין, מהדין שבכל יום ובכל שעה, יש תמיד דרגות. יש כל רגע.

אמרנו פעם מאחד היראים שהכרתי, משהו התאונן לפניו שעוד כמה ימים יום כיפור והוא לא מרגיש כל כך, והוא ידע מעומק לבו, הוא אמר רק יום כיפור, מה עם הקריאת שמע של הלילה, הקריאת שמע של מחר. התפילות של מחר והתפילות של היום, רק יום כיפור חסר...

אנחנו חוזרים על דברי הטור, הלוואי שייכנס בלבנו, הקב"ה לא בא בטרונאי, אבל באיזה התחלה כדיוטא חדשה, כדבר חדש. כל יום יש כתב שמזהיר על יראת ה', אהבת ה', בכל נפשך ובכל מאורך, הכל, וקשרתם לטוטפות, וצריכים כל יום דבר חדש. אם לא, אז לא מוותר חס ושלום כך כתוב. מה שלא הטרחתי אותכם יותר זה נדבה מה', מספיק זה.

אדם שלא קרא קריאת שמע דומה כאילו לא קרא קריאת שמע מימיו. למה זה דומה, כי זה אין הכי נמי, צריך כל פעם, כמו שאדם צריך נשימה, צריך כל פעם מזון לגוף, מה רע שאם כמה ימים לא אוכל, הוא כבר אכל ארבעים שנה. דומה הכוונה שזה דומה.

אדם מוכרח להתעורר משנתו. וזה לא קל, לא קל. כשהתורה כבר נתשרש בתוכינו, לא להתערב בגוים, לא לשבת יחד עם גוים, יחד עם מימינו ומשמאלו, יושבים בין כלבנו, במקום שכולם באים לשבת לפני ה'. ופה רואים את הכמנהגו נוהג חס ושלום, ואין מי שיעמוד על המשמר. תמהני אם יש בדור הזה מוכיח. לא אותו לשון של הגמרא, הגמרא מדברת על מוכיחים, מוכיחים ממש, עם הדרגא של חז"ל צריך כל הזמן... יש הרבה הרבה לפני כן.

תוכחה זה דבר גדול, שלא מיחו, עונשים נוראים שהיה בידם למחות ולא מחו. ואפילו במצב שהיה נראה שלא היה שום השפעה, הקב"ה כבר גלוי שאין לו, אבל מידת הדין קתבע לפנייהם אין גלוי. אם הקב"ה כבר גלוי שלא ישמעו זה עדיין מצב שרואים, אבל זה לא גלוי, גם על זה נתבע. תוכחה אין אהבה בלי תוכחה. קלות ראש אחת דוחה מאה תוכחות. מאה תוכחות זה נורא נוראות, וגם על זה מספיק קלות ראש אחת.

להוריד את המשמר מהלב, מורידים את הפחד מהלב, נופל הכל. ומרובה מידה טובה. משהו מהלב. לא לאותו רגע, לא לאותו רגע. אנחנו מתביישים מהדברים שאנחנו מדברים. לא באותו רגע. זה כמו הליצנות חס ושלום, זה דוחה, מונח בזה שותפות לכל מה שרואה בעיניו מבחוץ ומבפנים, ברגע קט מוריד מאה תוכחות. אם יש איזה מרדות אחת, מרדות אחת בלב של אדם הוא מורד במושל, יש מרדות, יש מרידה, יש מרידה. כל הזמן שומע לדברי היצר. יש מלחמה, מורד במלחמה. מרדות אחת הכוונה היא דבר קטן כמו ליצנות אחת.

יתנדב הלב, אם זה מלב, לבבו יבין ושב ורפא לו. אם לא שב ורפא אז לא יבין. וצריך לב שיכאב לו. אם אין לו לב... אם לבבו יבין, הוא כבר יודע שזה חולי, אז ושב ורפא לו. טובה מרדות אחת, מרידה אחת, זה לא מספיק, אבל זה כבר יותר. מידה אחת מעומק הלב, מורד הכוונה שהוא מורד, פרק ממנו.

קשה לדבר הרבה כי קשה לפעמים לגמור. אני שליח ציבור, שליח שלכם. אני אומר מה שכל אחד חושב וצריך להוציא את זה מן הפה. כל אחד עם איזה בחינה, לא יחיד, אוי לאותה בושה, לפעמים אדם קשה לו להתדבק בחיים המתוקים מדבש ונופת צופים בפרט אם מי שיושב על ידו יהיה חס ושלום מפגע קצת, מעין הבעלי הדברים הדוחים מהגוף התוכחות, אז זה לא קל, זה לא קל.

אנחנו כל הזמן חוזרים על זה, קרוב אליך הדבר מאוד, התורה היא נצחית, לא כתוב קל מאוד חס ושלו, לא יעלה על הדעת. זה לא קל. הקב"ה לא נותן חיי נצחיים שעין לא ראתה, שנביאים לא רואים את זה, לא נותנים את זה בקלות. אם ישאלו את האדם בעצמו אם מגיע לו, הוא יצעק שלא. הוא יצעק בקולי קולות. אנחנו וודאי. לא מפסיקים לצעוק.

הרמב"ם אומר שאיוב אמר, איוב היה בדרגא, הוא מוכן לעמוד לפני ה', הוא מוכן להתווכח, זה נאמר על איוב הזה מי שיש לו באמת טענות, יש הרבה הרבה שאמרו שכיוון שנתקרב וראה, כשאדם רואה את האמת אם הוא בעצמו נהיה שותף, נסתמים כל הטענות.

ויותר לתפוס עם כל זה את הבהיותו קרוב. את הבהיותו קרוב הגדול שהוא חי שזה העיקר, וזה חיים של הסתר, הקב"ה נתן, אנחנו מתקרבים, ואם באים שמה בלי הכנה אז זה עובר. כל שנה ושנה יוכיח.

עשרה ימים השערים פתוחים, אומר הגאון אין דבר כזה בעולם, כל השערים פתוחים. ופה עייפים משהו, קם שלש דקות קודם, לא נתנו לו להמשיך בחיים של פגרים מתים. אני לא מדבר חס ושלו... אני אומר באופן כללי, אחרי שעשה כמה הוללות כמה ביטול, משביע עצמו בדברים, איני ראוי לדבר דברים כאלו. אתם מדברים מתוך פי. אני ואתם ביחד. משביע עצמו בדברים בטלים אם לא יותר גרוע מזה. יכל ללמוד קצת יכל ללמוד קצת תורה עם מה שמונח בזה, ובא האויב המושל ומשביע אותו ונותן לו, מטעים אותו מטעמים. נהנה מהעולם הזה. מטעים אותו בדברים בטלים. משביע עצמו. לא נשאר שבע.

כמו שהגאון אומר שהרוח טומאה הכי גדול רוצה עוד ועוד אבל... משביע עצמו ולא שומע לתורה שנכנס ללב ומשפיע על הלב. ומתוך זה השינה זה מציאות אחרת לגמרי.

תחת אשר לא עבדת את ה' אלוֹקֶיךָ בשמחה. הרמב"ם אומר שהקללות הנוראות שהזכרנו כבר, שמשו רבינו נתן לכלל ישראל מוכפל מהקללות של הקב"ה, הקב"ה מראה את הרחמים, תפילין שלו זה מי כעמך ישראל. משה רבינו שזה ביני וביניכם, משנה תורה דברים זה כבר משה, הכריתת ברית בלי הניחומים.

אנחנו פה מתקשרים לקב"ה, זה לב הנחמה הכי גדולה. משה רבינו מפרש תחת אשר לא עבדת את ה' אלוֹקֶיךָ בשמחה. להתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. מה רוצים מאיתנו, תבא תתקרב למקור העונג. אין למעלה מן העונג הזה. העונג להתענג על ה', אין שום דבר שזה נדמה שמתחרה עם זה. הוא בא להתענג. לא בא להתיישר, בא להתענג, ויהיה לך את הכל.

כשאדם לא רוצה גם זה. הוא לא רוצה. בעומק עומק הלב הקב"ה עמו עדיין, ר' חיים וואלוז'ינר מפרש שיש מקומות שהוא מגיע, שלאדם גם יש שייכות לזה, אפילו שחס ושלום הוא לא במצב של הקב"ה בעצמו, זה עדיין מלך, גם מצידנו. זה ה', זה ה'. צריך גילוי מחדש, הוא עקר מלב.

מלך עלוב. והמלאכים רואים איך שהקב"ה סובל את עלבוננו ונותן חיים, באותו רגע שאדם ממרא פי ה' ומשביע עצמו בדברים שזה נגד, אז הקב"ה נותן לו באותו זמן חיים. ועד יום מותו תצפה לו. מלך עלוב. אבל מלך במשפט, ולא וותרן, זה הקב"ה.

הקב"ה רוצה מאיתנו את המרדויות. במי למרוד, ביצר הרע. בשונא הכי נורא. הקב"ה מתחרט שבראו. למרוד בו ולבוא למקור השמחה ולמקור העונג. ומי יכילנו. התביעות האלו מתריעים על החיים והשמחה האמיתיים, ממאסים לא מתוך חס ושלום להכעיס, זה אנחנו יכולים להסתפק במועט הנורא הזה, לא, מתוך שינה ומתוך תרדמה כמו שהרמב"ם מאריך. בתרדמות של שטות והבל ומתרפה במלאכתו. ממילא בעל כרחך חבר הוא לירבעם בן נבט. לא בחר את זה. לא נהיה מורד. אבל נתכוון לחטוא אז נמצא שמה, נמצא סביבו.

לכו ונשובה אל ה'. לכו ונעזוב את החיי הבל שזה ריק ריק. ורק אם זה גדרה. חז"ל יש לשון נורא חכמתו של שלמה גדרה אותו. חכמה שמביא למעשה. שזה מחייה בעליה. בלי גדר בלי שמירה, בלי שמירה בתוך בית המדרש, שמירה שמירה שמירה בתוך שמירה, אדם ששומע וממשמש בכל שעה ושעה, זה בתוך כיסו, מפחד אולי אין את זה. זה הדרגא של יראת חטא. הוא מפחד אולי החיים נאבדים לו. אולי הכל נאבד לו. זה לא עצבים. זה חיי שמחה. זה להתענג על ה'. לא לאבד את זה.

כמה שנשתדל להתקרב לקרוב אליך הדבר מאד באמת נהיה בטעם של החיים האמיתיים, לכל הפחות טועמיה, טעם של תפילה, טעם של תורה. טוב טעם ודעת למדני. צריכים לשמוח שהקב"ה מתקרב אלינו. הרי אדם מחפש תרופה למצבו והגיע הזמן שאפשר עכשיו להתעלות להגיע למקור הברכה מקור החיים מקור העונג, להידבק. כולם בעי חיי. נבחר בחיים האמיתיים. נבחר בחיים שהקב"ה מתחנן ברור לך מנה יפה. באיזה בחינה לפי ערכנו, נזכור שמתקרבים הימים הנוראים שמי יכילנו, נוראים נוראים כפשוטו. ונזכה, נזכה. כי זה כל האדם, רק חיים כאלו זה נקרא ובחרת בחיים, חיים כולכם היום.

כ"ב אלול תשע"א:

כבר מגיעים ימי הביקור. סליחות נקראים ימי הביקור. השנה זה יוצא כמו הזמן, ארבעה ימים. בדרך כלל זה יותר. לא פחות מארבעה ימים. הביקור של הפשוט של הקרבן, בודקים ורואים. הביקור של האדם, תחלואי נפשו ונגעי לבבו, זה עבודה גדולה מאוד. עבודה רבה מאוד. אין לזה מובן, זה כבר אחרי האלול, אחרי האלול הגדול והנורא. כבר בתוך השלשים יום, בתוך הארבעים יום, ממילא כבר מזה אחר. חז"ל קבעו כל דבר בסדר, מהלך, לא להתחיל עכשיו עם ביקור. אם זה בשלימות, יש מהלך.

הזכרנו כבר דברי האר"י שאלול זה גם כן כבר איחור. מי שמתחיל בחודש אלול, צריך להתחיל קודם. זה חיסרון. דברים קדושים. זה חיסרון. כשאדם מתחיל בעת רצון מיוחד, עכשיו מתחיל ככה להוריד את הלכלוך את הבוץ... אלול זה כבר דרגא. ממילא מובן שימי הביקוש, ימי הביקור, זה אחרי העבודה של אלול.

ואדם כשמגיע לידו כל דבר, כמה שמצטער על האיחור, אבל כל עוד נשמתו בו הוא מרעיש עולמות. אם הוא בר דעת. אם הוא לא שוטה הוא מרגיש, הוא מרעיש עולמות. צריך לקחת בחשבון, החשבון הנוקב היורד פלאים, כשמגיעים ימי הביקור, ועוד אנחנו... חז"ל אומרים אין אומרים בקרו גמל אלא בקרו טלה. ביקור לא נאמר על דבר כזה שאין מה לבקר. טלה שנראה כשר, אם הוא בעל מום לא מביאים אותו. ביקור, צריך להסתכל.

קשה לומר עלינו, אם אנחנו כבר נמצאים במצב של בקרו טלה. כסוס כפרד ינהגו. זה הפשט. טלה זה כבר דרגא, שאדם פשפש ומשמש כל מה שכתוב, כל מה שצריך להיות בימים הנוראים. ובכל זאת עכשיו צריך ביקור, ביקור זה בעיקר למעשה, לראות בפועל ממש, בפועל ממש, זה כבר לא רק התבוננות, לראות למצוא את עצמו איפה הוא עומד בפועל. כמה עשה עליו רושם. כמה הוא חי את האלול. כמה הוא חי כל ימות השנה זה בעיקר. מיום כיפורים שעבר עד יום כיפורים זה. זה הטעם של ביקור.

עוד יש לנו כמה ימים, ימים יקרים יקרים, יום חמישי ויום שישי, שלכל הפחות שזה לא יהיה הפקר, ולהתעורר מהביקור שאף פעם לא יהיה הפקר. קשה להגיד לרבים את הצרות, השבתות של אלול שגם כן לא, בלי ההרגש...

אבל עכשיו עכשיו ממש, לתפוס את השבת האחרון של השנה, את הערב שבת האחרון של השנה. לתפוס את עצמו בעיקר. אם חס ושלום כמו שאני חוזר על זה תמיד, אם אדם לא מרגיש, לא חי ולא מרגיש, זה הכי סכנה, כמחט בבשר החי, אם לא מרגיש הבשר לא חי חס ושלום. הנפש הנשמה בשפל המדרגה.

עכשיו זה ימים של עשייה ממש. ביטול תורה כנגד כולם. דבר ראשון, ביטול תורה כנגד כולם. ואדם גם כשמתעורר במוסר אם לפעמים זוכרים, עיקר העבודה זה בשעה שנוגע למעשה ממש. בשעה שמחליט בקל, קצת הולך לנוח, הדברים הכי רעים, אני לא רוצה לומר, קשה להוציא מן הפה, הדברים שיותר מזה. אז זה הזמן של ההתעוררות. הפרי משעת המוסר. אז זה שעת המבחן אם התעורר מהמוסר או שזה למעשה.

התעורר קצת מהדברים, זה דבר חשוב, אבל לא זו הדרך. רחוק רחוק רחוק מאוד. עדיין מבחון, ממש מבחון. צריך כשיעקור עצמו לראות מה עושה עכשיו, אם בוחר בחיים או בוחר במוות חס ושלום. התורה כתבה על זה מפורש בפרשת השבוע. מה אני עושה, זה ביקור, מה אני עושה.

ואז להיכנס ליום הדין, לא אז להתחיל חס ושלום ה' ישמרנו. הכל לפי רוב המעשה. ובמעשה יש דרגות ודרגות בכוונת הלב, אבל להתחיל עם המעשה. ביטול תורה ותלמוד תורה, ביטול תפילה, חס ושלום התפילה נהפך לקטרוג, או שזה מתקרב

לרומו של עולם, מתקרב לה', מנסה לצאת מן השפלות. להתבונן בשפלות האדם כמו שהרמ"א אומר בתשובה, להוציא תענוגי עולם מלב.

הימים האלו שיהיו ימים נוראים ממש. לא לחשוב רק על דברים קטנים, על המקום, כל הדברים מה שזה קשור לטכני, שזה לעזוב את הנשמה ואת הלב להתעסק בדברים של מה בכך, מה בכך.

ימי ביקור. כתוב ועשיתם, בעצרת כתוב ועשיתם, קיבלתם עול תורה כאילו עשיתם עצמכם. וגם בראש השנה, קיבלתם עול תשובה, כאילו עשיתם עצמכם. פה אדם עושה את עצמו קרבן. עושה את עצמו קרוב לה', חלק לה'. חי עם עולמו של הקב"ה. זה לא עולמו שלו. זה עיקר התפילה לשבור גאוותו, מה שרוצה להתנופף, כל ההצלחות המדומות, לראות כל השבירת הלב שזה בנין הלב. לב טהור, ויגבה לבו, להגביה את הלב משפלותו, שבירתו זוהי תקנתו. זה עיקר כל התפילה, כל תפילה זה ככה, לפני התפילה, במקום תמידין תקנום, במקום קרבנות, וכל קרבנות זה ככה, כאילו מסר נפשו, נפש תחת נפש.

והשנה זה במיוחד, מתחילים ימי התשובה המיוחדים, צריך שזה יהיה ממש, התורה אומרת ועשיתם, צריך שזה לא יהיה אינו בתורת. מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת. אי אפשר להיכנס לשבת בלי טירחה בערב שבת. זה הולך בעיקר על רוחניות כמו שרבינו הגאון אומר. שבת שישתייך לאדם, שיהיה שבת שלו, שהוא יחיה עם השבת, שלא ישאר שבת של הקב"ה, הקב"ה ישבות. אבל שאנחנו אי אפשר בלי מי שטרם בערב שבת. אי אפשר אז להכין. מי שטרם בערב שבת, השבת בעצמו זה מגיע למעלה למעלה.

בכל מצב שאדם נמצא, לא יעזוב את המעשה. כמו שאומר רבינו רבינו הגאון, מקורו בזה, עומד בתפילה אפילו נחש כרוך על עקביו לא יפסיק. נחש זה המפתח, חיי עולם הזה, תענוגי עולם הזה, עד מה שהנחש יכול לעשות, תאוות, לא יפסיק, לא יגיד שזה לא הזמן עכשיו. אדרבא. וודאי שצריך. לעולם ירגיז אדם. לא להיות במנוחה. אדם לפעמים לא מרגיש שיש לו פה מצב של מלחמה. חז"ל צריכים לעורר אותו. אדם חולה שלא מרגיש חס ושלום צריך לעורר אותו. כבר מפחד קודם, מרגיש... פה חז"ל אומרים ירגיז אדם, לעולם, אל תחשוב שזה שעת מנוחה, שעת שלווה, יש יצר הרע, אין לו מנוחה, לא נח. צריך ללחום נגדו. כי קיבלת יצר הטוב. לעולם ירגיז אדם. להפוך את זה לעבודה. שני יצרים.

כשאדם מרגיש חס ושלום מנוחה, שלווה כסילים תאבדנו, תחילת מפלה שינה, המנוחה האמיתית זה אחרי המלחמה האמיתית, וירא מנוחה כי טוב, כל מה שהיצר מנסה לגמרי. ולמצוא את הכי טוב, אין טוב אלא תורה, משיבת נפש, רק זה המנוחה האמיתית. עם האוצר של יראת ה'. לא חכמה בעלמא. חכמה מאין תמצא. זה הן יראת ה' היא חכמה, זה מקור החכמה, כמה שיש לו אוצרות ה' אפשר להיכנס בו תורה.

הכל לפי רוב המעשה כמו שאמרנו. ואפילו שזה מצב שצריך הרבה תיקון, וודאי, קבעו עתים, קבעו זמנים של מוסר, זמנים של התעוררות. בשעת התפילה, התפילה כשעומד לפני ה', וודאי שיש התעוררות, וכמו שאמרנו כבר הרבה פעמים מסתמא שאחד הדברים בתפילה שרק כר' שמעון בר יוחאי כחבריו שכל הזמן בדרגא עילאה ביותר, הם היו עומדים לפני ה' אז תורה לבד מספיק, לפרקים כן מתפללים, יש בירושלמי, אבל כל עוד שלא כרשב"י וחבריו, אז יש קצת מזון, אדם רדום, צריך לתחוב לו אוכל. כמה שאדם חי כלי העיכול הכל פועלים. זה התפילה, התפילה מקיץ את האדם.

אם הוא רוצה לעמוד לפני ה' ולבקש, הוא מבקש רפאינו, סלח לנו, השיבנו, אם זה לא בשפתיים, כמו שהחובות הלבבות אומר שאדם שולח למרום עוורים וחרשים, בלי לב. זה בעצמו מעורר את האדם מהתרדמה, תרדמת היצר, תרדמה של שטות.

אדם יסודו מעפר, יש במסילת ישרים שאם אדם מבין את הכל ומתעורר, אבל טבע החומריות עפרי וגס ויכול להבין הכל אבל הוא דוחף אותו כמו אבן. גם זה בלעולם ירגיז. צריך לעורר את עצמו, להקיץ את עצמו. בתחבולות תעשה מלחמה, משמע שצריך תחבולות.

אם לא עכשיו אימתי. גם כל מצב שנמצאים, ואדרבא, ככל שדש בעקיביו יותר יתאמץ בתורה ובתפילה, יותר ויותר. כי גחלים אתה חותה על ראשו.

והכל חס ושלוש חס ושלוש, זה עיקר, חס ושלוש במשהו באמונה זה נורא נוראות, זה חס ושלוש. זה ירושה מאבותינו. זה הנחש זה...

ומתקרב ביותר ביותר. יותר ויותר. שפרו מעשיכם אנחנו אומרים. אפילו מי שהוא קצת יותר בדרגה בתורה ותפילה, זה וודאי, איני ראוי לדבר אליהם, גם כן כמו שאמרנו, כל דבר יכול להיות להשפיל ולרומם. אדם בעצמו, אדם עושה דין לעצמו, אם יש קצת חשבון קל, לא שתול על פלגי מים, לא ישר על המקום, יושב עם שורשים על התורה על העבודה, לא כמוץ אשר תדפנו רוח. כמה שאדם ממחר לבטל את התורה, בזה הוא מראה כמה התורה ערך אצלו.

יש הרי גמרא ידועה בקידושין, גמרא נוראה, ההפלאה על המקום, המקנה על המקום עומד על זה שעשה עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר, יודעים את זה, המשך הגמרא זה נורא מאוד, שכאינו מצווה ועושה. אדם מגיע למצב, מצווה ועושה זה שכרו כפול אנחנו פוסקים, עושה ובא לקבל פרס מהמלך אם עשית עבודת המלך, אם לא עשית קח לעצמך משהו, לא בעול, לא בקבלת עול מלכות שמים, אנחנו כל יום מזכירים שאת זה המלאכים מקבלים זה מזה. מה אנחנו מספרים סיפורים על המלאכים, זה אנחנו. זה נמשך אלינו. מספרים עליהם וממשיכים עלינו. הם צריכים את הקדושה של מטה. אנחנו רק אומרים כשם שהם מקדישים. עול מלכות שמים זה מזה.

אפשר להרים את הדרגה. אדם יושב ללמוד כל רגע כל רגע, ביטול תורה כנגד כולם, זה אחריות יותר ויותר, הוא רוצה את החיים, הוא רוצה את הטעם של ובחרת בחיים, רש"י הפשט, ברור לך חלק יפה, מניח ידו על היפה, לא רק מציע לו, הקב"ה אומר לו ובחרת בחיים. נותן כח לאדם לובחרת בחיים, לשמוע את התורה. כי נתנו לו כח לבחור חס ושלוש להיפך, כדי שיוכל אחר כך להיות טעם שמגיע לו. הנפש מרגיש, אנחנו עוד לא הרגשנו את זה, נהמא דכיסופא, בעולם הבא יש גם נהמא דכיסופא. אין את ההרגשים של העולם הזה, אבל יש גם כן בעומק הנפש שמקבל יש לו בושה לקבל. מרחמים עליו והוא מקבל.

אדם מרגיש שהוא עשה מלחמה, הוא לחם. ערך מלחמה. הוא מרגיש שזה תמורה. זה לא סתם מרחמים. תמיד ממך החסד והכל, אבל זה הקב"ה נותן את החסד, גם זה בכלל החסד, נותנים את החרפה של הכיסופא. שיהיה קניינו, תורה דיליה, תורתו יהגה, תורה דיליה, דברים נוראים. התורה שלו.

החשבון הנפש בואו חשבון זה לא סתם בואו חשבון זה יותר כדאי זה פחות כדאי, התורה נותנת את המבט הנכון, את החיים ואת המוות. יש הרבה דרגות שעדיין לזה חיים יקרא, יש דרגות, יש חיים, ויש דרגה חס ושלוש של מוות. עד עמקי שאול. זה הגמרא שהרמב"ן מביא שמעמיקים לו גיהנום, ומרחיבים לו גיהנום, גיהנום זה כבר השיא, הגיהנום נהיה מעבירות של ישראל, כשאין חוטאים בעולם אין גיהנום גם. לעתיד לבא כשלא יהיה חוטאים לא יהיה גיהנום. הגיהנום בא מאיתנו. נברא הכח הזה שזה, זה לכל אחד בעולמו, עולמך תראה בחיך. הגן עדן זה שלו, הגיהנום שלו, מה שהכין לעצמו, אשר הכין לו.

ואם עכשיו חס ושלוש אדם לא תפעם רוחו, לא יתגעש, צריך לרחם על עצמו. עוכר שארו אכזרי. גומל נפשו איש חסד. רואים שגם לעצמו, הרי אדם אוהב את עצמו, לא, לתת מזון לנפש זה נקרא איש חסד. כי אדם אוהב את גופו מטבעו בלי ירגיז את יצר הטוב על יצר הרע, בלי שמעורר את עצמו, בלי התחבולות בלי הקבלת עול תורה בשמחה, הוא מזניח את

עצמו. מכרית את הנפש. כשאדם נכנס לזה הוא מרגיש שהוא מוותר ונותן. גומל נפשו איש חסד. ועוכר שארו אכזרי. כי בסוף הוא נשאר רק עם הנפש. הוא אכזרי על עצמו באכזריות נוראה. אכזריות נוראה.

היצר מרדים את האדם, הוא לא מרגיש, מתעולל בעצמו.

ר' ניסים גאון היה אומר, אנחנו מתמיהים על עצמנו, אנחנו מתמיהים על עצמנו, אין לנו יישוב, איך עשינו את הרעה הגדולה הזו, איך עזבנו מקור מים חיים לחצוב בורות בורות נשברים אשר לא יכילו המים. גם את המים העכורים והדלוחים גם הם לא מכילים.

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון. הרמח"ל מתפעל כל כך מהחכמה של חז"ל הקדושים שאדם צריך לעשות חשבון לעורר את עצמו, כי אדם מה אין לו מה לחשב, אומרים לו תעשה חשבון, הכל ערוך לפניו. רק חז"ל הקדושים אלו שעברו את המלחמה עברו את גן המבוכה המבלבל, הם תופסים שהמצב בעולם הזה שאדם צריך את הדברים הפשוטים שמונחים אצלו באמונה שלימה, אבל זה נמצא בתוך עולם חשוך ומחשיך. גוף חשוך ומחשיך. טבע החומר משכה. צריך כל הזמן לעורר את זה. להכניס את זה לתוך הגוף.

בית שאין אומרים בו דברי תורה נשרף, בית אומר רבינו הגאון פשט זה הגוף. הבית של הנפש ושל הנשמה אם אין שם דברי תורה נשרף. שריפה. אין דבר שמחיה אותו. ודברי תורה זה בעצמו פה מתחיל הדרגות. כמה זה כי הם חיינו ואורך ימינו וכמה זה... כל לימוד תורה בדרגא הכי קטנה זה כל חירו דעלמא.

אבל אדם נתבע, אדם נתבע, אם לא מבקש למעלה אז למטה. אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה. כמו שאנחנו תמיד אומרים בשם רבינו הגאון, לא רק שלא מגיע למעלה, זה כדי שלא יגיע למטה. אדם הוא לא עומד. הוא לא מלאך שנעצר במקום. הוא נסחף, אם לא למעלה אז הוא למטה.

בואו חשבון, נחפשה דרכינו ונחקורה יפשפש וימשמש זה כבר דרגא, זה נאמר גם לשלימי הנפש, כי אדם עלול להיכשל, אדם מועד לעולם, בטבע, מועד להיכשל. הכי שלם צדיק אין בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. אדם. אדם מן האדמה. כמו שהמלאכים צועקים, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו. אדם שטבעו להיכשל, אפילו שהוא משלמי המעשים, מוכרח לפשפש ולמשמש. עכשיו שנברא. לא מצב של נוחיות. יפשפש וימשמש.

זה כבר דרגא. אבל כל אחד יכיר את מקומו. דע את עצמך זה תחילת המחשבה, תחילת ההשגה ותחילת העליה, דע את עצמך. אדם לא צריך הרבה לחפש, לא לחקור, העבודה לעשות בפועל למעשה, ישוב. נמצא שמה ויגיע לפה. הראש שלו והמח שלו במקומות חס ושלוש שמשקיע את המח ב...

פקודי ה' ישרים משמחי לב. ראשית חכמה יראת ה'. כמה שזה אדם צריך לעשות את הכל בשמחה ובאהבה, אי אפשר להיכנס כמו שאומר ר' חיים וויטאל רק עם מורא ויראה. כי אם אדם רק מתחיל רק עם זה, אז הגוף גם אוהב את עצמו ונמשך. צריך להפחיד את הגוף ביראה. אין לך דבר מגרש את הרע אומר הרמח"ל יותר מהיראה. לא יראה של חולי הרוח, יראה של חכמה, יש דין ויש דיין.

אדם בולע עולם כמנהגו נוהג. את זה הוא רואה ואת זה הוא בולע חס ושלוש. עם ראש השנה. זה שורש רע. נורא נוראות. צדיק באמונתו יחיה הכוונה שיחיה עם האמונה. והכמנהגו נוהג זה חס ושלוש השורש של הכפירה, זה ההסתר פנים, זה שליטת הרע. זה אנחנו מצפים ומבקשים שיגיע הזמן שימלא הארץ דעה את ה', עקירת הרע. אדם בעצלות ושפלות ידיים אם תלכו עמי בקרי, חי שזה... ככל הגוים, זה המציאות.

וכשמכניס תורת אלוקיו בלבו תורת ה' בלבו, מעורר את הנר ה' נשמת אדם. הנר ה' גם כן כשמדליקים אותו יש איזה פנימיות שלא חי עם זה. לא חי עם מלכות שמים. בלי תורה ובלו תפילה בלי התבוננות בלי לחיות את מצב החיים אחרת זה עקירת הרע, הדבר המכרית והמקלקל, אדם נמצא במקום שהאוויר שמה מעופש ומלא מחלות, צריך מגן ומושיע מזה. זה המרפא, רפאה נפשי כי חטאתי לך, רפואת הנפש. לכל בשרו מרפא. כי נעים כי תשמרם בבטנך יכוננו יחדיו על שפתיך, לכל בשרו מרפא.

וכמובן דע לפני מי אתה עמל. מפעם לפעם אדם צריך להעיר עצמו. כמו שאומר נפש החיים שכשלוּמדים צריך ללמוד עם כל החושים, אבל לעורר מפעם לפעם, לא לשכוח לא לשכוח. זה כבר דרגא. אבל גם זה אל לנו לשכוח מזה.

בפרט בימים של וחשב עם קונהו. בזמן שגדולי היראים בתשובות רואים את החרדה בימים האלו, בפרט כשיש את היראה כל השנה הוא מרגיש יותר את החרדה. יותר חי. יש לו אוצר שהתורה נמצא שם. תורת אלוקים בלבו. זה נמצא בלב, לא מן השפה ולחוץ, שלא יהיה כמו דואג ואחיתופל.

יש לעורר ולעורר, אבל העיקר זה הרי כל אחד לעצמו. לא המדרש עיקר, לא השמיעה עיקר, אדם יבקר עצמו בכל עת ובכל שעה, ביקור ביקור, יבקר עצמו, ההתרשלות עכשיו זה נורא נוראות. ככל שהזמן יותר קרוב וקדוש המבעט יותר ויותר...

סוף דבר הכל נשמע. להקיץ מהתרדמה. לקחת, לחיות עם חרדת הדין. לחיות לא עם קלות ראש ועם ליצנות. שיהיה מתורגם למעשה, תורה ותפילה, להסיר קנאת איש מרעהו, הדברים המשחיתים. זה גם כן בלי לשרש את זה מהלב... כל דבר, כל דבר. נפש עמל עמלה לו. מה שהוא עמל, מה שהוא הכין. מי שטרח בערב שבת. לפני השבת הגדול. כי זה כל האדם, זה תכלית האדם, בלי זה אין לו צורת אדם, זה התכלית האמיתי, זה תפקידנו בעולם לטוב לנו כל הימים.

כ"ה אלול תשס"ו:

עולם חסד יבנה. אבל הימים הראשונים עד בריאת האדם זה עולם חסד יבנה ממש, נמשך גם אחר כך, אבל אז זה ממש ימי חסד, כי אז אין שום ביקוש, אין מי שיתפלל. אדם אין. יום החמישי זה ההתחלה, תוצא, זה כבר מרומז פה, אבל אז זה עדין אדם אין, אז הקב"ה משפיע חסד חסד בעצמותו.

וכמו שאומר הגאון שזה נשאר לדורות מה שהימים הללו. הגאון מוסיף שזה אחד מן הטעמים מה שאנחנו מתחילים אז ימי הסליחות, זה ימי חסד, ימים גדולים ביותר. כל הבריאה זה מלא חסד, חסד כל היום, עמוד החסד זה תמיד אומר הגאון, מהרגע הראשון של הבריאה עד בלי גבול, כי עמוד התורה והעבודה מתרופפים, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, אין לנו שיוור אלא התורה הזאת, אבל זה לא, חסר הרבה בשלימות לעמוד התורה. כשהיה לשכת הגזית בירושלים, כשהיה המקור. כל הבית המקדש זה אחרי שהתורה ירדה לארץ, כמו שידוע במדרש, שהקב"ה רצה מקום בארץ עם התורה, מלכה ושריה בגויים אין תורה, התורה והעבודה וודאי, והשב את העבודה לדביר ביתך, אבל חסד אין בלי זה, שהקב"ה משפיע חסד זה התחלת הבריאה, זה מציאות העולם, זה הדברים הרוחניים נשמת העולם, זה מחזיק את העולם.

ועכשיו זה ימי חסד מיוחדים, הקב"ה נותן חסד, זה זמן מיוחד למצוא חסד בעיני ה' שיסלח לנו, זה אנחנו מתחילים. וכידוע שבימים גדולים שהקב"ה יותר משפיע חסד ויותר מתגלה אלינו, אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, כמו שקוראים לזה בנביא, רש"י אומר שזה עץ אילן שכפוף כל הזמן, הענפים שרוגים, לא צריך לטפס עליו, צריך רק לקחת את הפרי. לא צריכים לעלות.

עכשיו זה ממש זמן מיוחד לכך, בזמנים כאלה כמובן מצד שני חס ושלום מי שמתרשל ממילא התביעה הפגם יותר גדול. הקב"ה מתקרב ומתקרב ומחכה עד הפה כביכול, ממני פריך נמצא, ואדם גם זה חס ושלום... זה יסירם מלבם, חושב הכל חוץ מזה, חס ושלום.

מי פתי שלא יתעורר. ואדם חס ושלום אדם מרגיש שהוא לא מתעורר, כמו שכתוב בספרים זה עצמו הכי התעוררות, כשאדם מרגיש שהוא לא מתפקד, זה בעצמו צריך לקומם אותו, כשאדם מרגיש שהוא בתרדמה בימים האלו, פחד צריך ליפול עליו. יחפש עצות בנפשו, עד אנה ירום אויבי עלי, התרגום אומר עד אנה ירום יצרא בישא עלי, זה דוד המלך קורא אויב.

זה הזמן של לשוב בתשובה. מגיע הזמן הגדול שבהיותו קרוב, זמן נורא, עשרה ימים של השנה, יש גמרא, זה יחסית, אבל בגמרא כתוב שאחר כך לא יעזור שום דבר שבעולם, ידוע שתמיד אפשר, אבל אחר כך זה עם הרבה מאמצים, סגור, שערי תשובה לעולם פתוחים זה גם כן במדרש, תפילה דומה למקווה פעם פתוח ופעם סגור, תשובה דומה לים, ים לעולם פתוח, אבל יש כנראה דרגות קשות ביותר, הקרוב ממש זה הימים האלו, עד כדי כך שכלפי זה לא יספיקו. צריך יותר ויותר, אדם צריך לפחד, מי יאמר שיכול להגיע אחר כך.

וזה גם כן הקב"ה מקדים ברוב חסדו וטובו, החיי אדם פותח את עשרת ימי תשובה, חסדי ה' שביום הראשון של השנה ביום הדין כבר נפתחים שערי רחמים. הקב"ה נותן לנו זמן קודם לזה, שאם אדם נופל לתוך זה זה היכל התשובה, זמן כל כך זך, ימים מיוחדים, רק אז יתעורר מהשינה, כמו שהזכרנו כבר שלהתחיל באלול זה גם כן איחור, כל שכן וכל שכן ביום הדין עצמו, אין שום ספק שזה חלק מן הדין, הקב"ה יורד אז דנים אותו, אפילו אם עכשיו אולי ואולי מתעורר, זה יום הדין, אפילו שאדם יודע קודם והוא בא ככה ערטילאי עכשיו להתחיל זכרינו לחיים, עכשיו להתחיל.

והקב"ה מכין לו ימים קרובים, החודש המיוחד, הימים האלו המיוחדים. אדם צריך עם קצת תבונה ושכל כפי עיון הראוי לך, לשון חובות הלבבות, עם השכל שלך, כמו שאתה ניגש לדברים אחרים שנאמר שזה קצת אכפת לך אפילו. אם לא עכשיו אימתי נאמר על כל רגע ורגע מהחיים, משנה, משנה באבות, אני תמיד מסביר את זה, התנא, תנא, משניות, תנא, מסיני, כל

אבות, משה קיבל תורה מסיני, הברטנורא אומר מיד בהתחלה שזה אבות, למה זה כתוב פה, זה היה צריך להיות בתחילת ברכות, הוא אומר שפה יש הרבה דברים מוסרים, בין אדם לחבירו, מידות, שלהבדיל גם הגויים אומרים, אז היה אפשר להבין שגם חכמי ישראל זה גם היה חשוב בשכלם הכביר ובשכלם הגדול הבינו דברים, לכן התנא מקדים שזה מסיני, מסיני ממש, הכל מסיני, כמו כל משניות, תורה שבעל פה, אין ישראל נגאלים אלא בזכות המשנה, כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית, זה תורה שבעל פה.

אם לא עכשיו אימתי, התנא לא בא לחדש שיש זמנים שזה הפקר חס ושלום, וודאי שכל רגע בחיים בכל דרכיך דעהו, אדם מתנהג לפי כחו, כל אחד לפי כוחו, אין זמנים של הפקר ממש חס ושלום. התנא בא להגיד איך להתייחס לכל רגע של עכשיו, שלא גם עכשיו, גם עכשיו צריך, לא לסמוך על מה שקודם ואחר כך, אלא כל רגע מהחיים אם לא עכשיו אימתי, צריך להסתכל על זה שאם לא עכשיו אז מתי, זה נורא, ככה להתייחס לעכשיו, לא גם, לא סתם לא לפספס את זה, אלא זה נורא, כל רגע אם לא עכשיו אימתי.

כמו שוב יום אחד קודם מיתתך, זה המשך המשנה, וודאי שאיחור התשובה זה רק לעמי הארץ, וודאי עשה תשובה, אבל איך להסתכל על זה, לא שזריזים מקדימין רק, בצורה של לפני מיתתך, מי יודע אם אחר כך תוכל לעשות תשובה, רק עכשיו. עוד יש זמן לתשובה.

זה כל השנה. כל השנה ככה, משניות מפורשות, כל השנה ככה. אבל יש אם לא עכשיו, יש יום אחד ומי יכילנו הנביא אומר, זה נורא ואיום. כל התשובה כידוע זה חסד נורא של הקב"ה, שאלו לחכמה שאלו לנבואה, שאלו לחכמה העליונה, לא סתם חכמת ישראל, החכמה הקדושה, הנבואה. חטאים תרדף רעה. נפש החוטאת תמות. אי אפשר להגיע לנבואה העליונה, אי אפשר להגיע לענין של תשובה. נבואה לא משיג את זה. כמו שעולם הבא, עין לא ראתה, נביאים התנבאו לימות המשיח, עין לא ראתה, יש דברים שנבואה לא מגיע לזה.

החידוש הזה, הכח הזה שאדם עושה תשובה ויתכפר אחרי שקלקל בבריאה, כל פגם שאדם מישראל עושה, כמו הנפש החיים הידוע שאדם מישראל זה יותר ממה שטיטוס עשה לפני ולפנים, שהוא גוי, דוד המלך התפלל שייחשב כאילו הם פגעו, כי אנחנו החרבנו, כמו שהירושלמי אומר כל מי שלא נבנה בדורו כאילו נחרב, חטאינו, עוונותינו, חטאו ופגעו, לקחו את הקדושה. שפך חמתו על עצים ואבנים, עצים ואבנים ממש, כבר נהיה עצים ואבנים, כי השכינה התגרשה, אנחנו גירשנו. דוד המלך מתפלל שייחשב כמביא למעלה, שייחשב כאילו הם עשו. הבריסקער רב מוסיף שמה שהם חיפשו דווקא את הקודש לקלקל זה מראה שהם רצו, השוו אותם, אבל אדם מישראל שפוגם זה הפגם גדול.

ואדם פגום לא פשוט תשובה. אדם הראשון הגדול בענקים לא הבין ברגע הראשון. לא היה מי שהשיג השגות כמו אדם הראשון לפני החטא, כמו שכתוב בנפש החיים ולפניו כבר זה כתוב. אפילו משה רבינו, הוא היה יציר כפיו של הקב"ה, עשה את האדם ישר, וברגע שחטא הוא לא תפס, זה כתוב במדרש. אם היה שם על המקום, היה כמו דוד המלך, דוד המלך תיקן הרבה דברים לא כמו אדם הראשון, חטאתי, מיד.

הוא איחר. ואחר כך הוא ראה את קין שיצא בתשובה, הוא אמר עד כדי כך כוחה של תשובה, שפוגמים ועם תשובה. אצל קין משמע שזה היה תשובה חלשה, אבל התייחסו אליו בכל זאת. פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת. לפני כן לא היה יכול להודות על הבריאה, אפילו שלפני כן ידע והאמין שהכל לטובה, אבל לומר שירה, מזמור שיר, בעולם כזה של פחד וקלקול ואי אפשר לתקן. אחר כך נודע לו, אז טוב להודות לה. אפשר להודות על כל הבריאה, על כל העתיד.

ממילא החכמה והנבואה והתורה, אפילו תשובה מרומז בתורה, אבל הגילוי של התשובה ממש כתוב יביא קרבן ויתכפר, זה גם כבר חידוש שהוא לא מהחכמה והנבואה, שהקרבן יכפר, וודאי, כמו שהרמב"ן מבאר את הדברים, שהקרבן האמיתי,

צריך הכנה גדולה מאוד לקרבן, זה לא סתם. הכנה גדולה להגיד שהוא מקריב את עצמו למיתה, והוא מרגיש כמו שאומר רבינו יונה ביסוד התשובה, אם הנפש יבין שכל כך אכזרי על עצמו, ועם חיים כאלה למה לי חיים, ככה צריך להיות ההרגשה, זה ההרגשה של החיים האמיתיים, הוא לא יכול לחיות, הוא רק מחריב ומקלקל חס ושלום.

אבל לאדם אסור להקריב את עצמו, לאבד את עצמו, אז הוא מביא קרבן. הרמב"ן אומר יותר, שזה ריח ניחות, זה הדברים ביסודות הבריאה, אבל זה ההתחלה של קרבן, שהוא הולך להביא את עצמו. ובכל זאת, כשזה ייחשב נפש תחת נפש צריכים איזה מעשה, לא מספיק סתם מחשבה, ונתפס פה בעולם העשייה וזה עושה תיקון.

כשאברהם אבינו ביקש אחרי העקידה, הקב"ה אמר לו אל תשלח, הוא ידע שהקב"ה צווה עליו להקריב את הקרבן, ולא שמח עם האל תשלח, שמא פגמתי, הוא פיחד, הוא רוצה לקיים רצון ה', שמא אעשה בו מום, לא, אל תשלח ידך אל הנער, אז ראה איל, ואז היה הקרבן הגדול, מזכירים תמיד את הקרבן הזה. אחר כך ביקש שייחשב שאפר האיל ייחשב כאילו אפר של יצחק. איך הוא ביקש את זה, כי זה הוא עשה באמת. כתוב במדרש שעל כל אבר היה אומר כאילו של אברהם אבינו, אין לנו פה לדבר, כשאנחנו עושים תשובה צריכים קצת להתבונן בזה, אברהם אבינו שחט את יצחק, יש מרמזים שבאל תשלח ידך אל הנער, כבר אין את האשר אהבת, השמעתתא בהקדמה, הקב"ה הבטיח לו ברוב חסד, הבטיח לו על זה, אבל איני חותם אלא בימי יעקב בנך, למה, כי יעקב זה עמוד התורה. ידוע, שלשה עמודי עולם. תתן אמת ליעקב. תורה אמת כתיב בה.

יעקב זה ההתחלה. אין לך אדם שעמל בתורה כיעקב אבינו. יעקב אבינו היה העמל הכי גדול שהיה בכל הדורות. כך כתוב במדרש תנחומא. אז זה נקבע.

המדרש ממשיך שזה בזמן שבית המקדש קיים. שאלו לקב"ה מה יעשה אחרי בית המקדש, אמר יעשה תשובה, ישוב אלי, נשאר הקב"ה בעצמו. לנו אין שום דבר, אין שום עצה, רק עד ה' אלוקיך. הקב"ה בעצמו זה דבר שאף אחד לא יכול להשיג. וצריכים להתרומם לזה. גדולה תשובה שמגיעה עד לשמים, עד ה' אלוקיך, כי זה המהות של תשובה, הקב"ה בעצמו, בלי כל הגילויים שנתן לנו, החכמה הנבואה והתורה.

תשובה קדמה לעולם. הזכרנו את זה בסליחות. לפני בריאת העולם, לא היה יכול להיברא העולם. גם כן לא רצה העולם להיברא, עולם של קלקול, אבל זה גם כן כפשוטו, היה מוכרח להיברא התשובה, כח גדול כזה מצד הקב"ה, אתה הוא עד שלא נברא העולם, אתה הוא משנברא העולם, אז גם התשובה הכוונה היא יבא אלי, עד שלא נברא העולם, הכוונה היא למעלה מן העולם, מתחילים מחדש. זה הכח הנורא של תשובה שיהא מתחיל, והופך את האדם, ועשיתם שעיר עיזים. כתוב בקרבן של עצרת בספרי על המקום בעצרת קיבלתם עול תורה, כאילו עשיתם עצמכם. בראש השנה גם כתוב ועשיתם, קיבלתם עול תשובה, כאילו עשיתם עצמכם.

מגיעים מגיעים. כתוב בנפש החיים בסוף שער א' שיסוד התשובה הוא שאחרי הקלקול כבר אי אפשר, צריך להתחיל יותר למעלה, יותר למעלה. אדם הולך יותר למעלה, אל הקב"ה, למעלה מן הבריאה, למעלה מכל ההשגות שאנחנו לא משיגים, נבואה וזה.

בזמן כזה כמו שהזכרנו, לא צריכים להזכיר, סוף, כמעט סוף כל הקיצין. אין חפץ ה' בכסילים. הרמב"ן מזכיר את זה בפרשה הקודמת, לא ידור, כי אדם חושב שהוא יתעורר, יכול להתעורר ולהתעורר, אנחנו אסור לזלזל בכל דבר, כל דבר קטן חס ושלום, צריכים ברוחניות לתפוס, אבל צריך להיות בר דעת, להתעורר ולא עומד בזה. לב רשעים כמעט, אומר הגאון במשלי לא מדברים על רשעים שפגועים, מי שאין לו לב בכלל, מדברים על נכשל, שהוא לא מתגבר על יצרו. אומר הגאון שהוא מתעורר, שומע את המוסרים קורא מוסרים ושומע, ולאט לאט נחלש ונחלש. זה לב רשעים.

כדי להגיע לתשובה, שידועים הדברים מה שהרמב"ם אומר שישוב לכסלו, ידוע מה שר' ישראל אומר ועוד הרבה אומרים על זה, שאדם צריך לומר כל יום על עצמו שלא ישוב לכסלו, הוא צריך להחליט ככה. אחרי שאדם מעיד על עצמו אומרים לו שלא יודעים, יודע תעלומות. אבל אם אדם עצמו לא יכול להעיד חס ושלום, וודאי וודאי. לא צריכים את הרמב"ם, הוא בעצמו לא מקיים את השטר.

ואדם באמת רוצה לדעת את זה, ואין הכי נמי, אי אפשר לדעת את זה, נמצא כל ימיו בתשובה, אין גבול, צדיקים כל ימיהם בתשובה. צדיק, מה שכתוב בגאון, כל הזמן משיגים יותר. מי יאמר שכבר יודע תעלומות.

ומהות התשובה זה כמו שאמרנו להגיע עד ה'. זה הימים. יש וודאי הרבה דברים, שרואים שורשים. אני אומר לאנשים כערכי, וודאי שהעיקר זה סור מרע, בכל הדברים. ביטול תורה כנגד כולם, אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה כמו שאומר הגאון על המקום שבני אדם הם לא מלאכים, מלאכים עומדים על המקום, אדם בשתי הקצוות, למעלה למשכיל למען שלא יפול חס ושלום, הגאון אומר זה המציאות של האדם, אם הוא לא מתאמץ למעלה למשכיל אז הוא לא נשאר חס ושלום. הדרך זה שאול מטה. פן יפתה לבבכם ועבדתם אלוהים אחרים, מגיעים לעבודה זרה הכי גרוע. אין את היצר הרע הזה, אבל מגיעים, כל אחד ליצר שלו.

וזה העיקר מה שהימים האלו, תמיד תשובה זה לא התעוררות לעכשיו, שאדם עם מזג האוויר של יום כיפור, אני לא ראוי לומר, אני רק שליח, אני מוכיח. היום זה יום כזה. ככה זה בטבע האדם, ביום כיפור עושים תשובה. ברגע של מוצאי יום כיפור, אם התשובה היה ממש, אז מה נפקא מינה, אבל אם זה התעוררות של היום, אז וודאי, בל נזלזל בזה, אבל אין חפץ ה' בכסילים כמו שאמרנו. אם זה התעוררות של היום, אז באופן טבעי כשזה לא יום כיפור אז הוא חוזר. אם זה היה דבר חיצוני, אסור לזלזל בזה, אבל זה חיצוני. אני ה' לא שנית. ה' רוצה את אותו תשובה שזה קורה תמיד.

ר' ישראל קורא שבזמנו נשכח האלול, זה נורא ואיום, אין לנו השגה מה שבמשך הדורות שהולך. אני תמיד מתמיה בעניי איך שר' ישראל שדייק בכל תיבה כידוע, הוא אומר שכל היראים תמו ספו, אין יראים. לשון נורא. תמיד אני מספר מה שנשאר לי מילדות, שהיה בירושלים הגאון הרב בענגיס זכרוננו לברכה, גם ידוע היה דייקן במילים, היה לווייה של הגאון ר' דוד בהרן, היה בירושלים, היה צדיק גדול, נפטר במוצאי שבת מברכין אלול, אני הלכתי עם אבי מורי זכרוננו לברכה, אז הוא יצא והספיד בקול הארי, הוא התחיל לומר שהיום היה שבת מברכין של אלול, כשהוא אמר את זה זה היה... הוא אמר שהוא זוכר שבילדותו היה בכיות נוראות בשבת מברכין אלול, בכיה נוראה, כל בית המדרש התחילו בבכיות נוראות, אחר כך צעקו להביא מים התעלפו, היה נורא נוראות. זה הזמן שר' ישראל אומר שהאלול נשכח. ספו תמו. הוא אמר שכשהקב"ה לוקח מאיתנו אדם גדול אולי על ידי כך נתעורר שלא תלכו עמי בקרי.

אבל זה לא מוריד חס ושלום כחוט השערה מיום הדין. תובעים מאתנו שנחפש עצות כל הזמן, בתחבולות נעשה מלחמה, מוכרחים להתעורר, מוכרחים להתעורר, מוכרחים להתעורר. אנחנו עוד ראינו קצת. לא מזמן שמעתי מאיזה זקן אחד שהגיע מארצות הברית, גם כן זקן מופלג, שהוא למד בוואלווין בזמן שהיה שם הבית הלוי, היו מדברים בלימוד בעיקר, הוא זכר שכשאלול נכנס היו בורחים מפניו מפחד. היה מסתובב בפחד כזה שהיו בורחים. הוא היה מהפשוטים שמה, אבל אי אפשר היה לעמוד.

אני אומר דברים שזה גבוה, אבל התורה נשארה אותה תורה, זה אותו דבר. אנחנו יותר בתרדמה. היראה והפחד זה הרי גדלות הנפש, אור הנפש, אם אנחנו ראינו קצת את היראים, אנשים לא עצבניים, אנשים שהם חכמים ראו שהם חיים למעלה. כשאדם חסר דעה ויכול ליפול שמה ולא אכפת לו, ואדם בר דעת מפחד כל רגע, זה נקרא שהוא חי.

שמעתי פעם ממרביץ תורה היום גדול בירושלים, הגיע מארצות הברית, הגיע ממקום רחוק קצת, ראה את המשגיח ר' יחזקאל זכרוננו לברכה, אמרו לו שיש לו יראה, הוא אמר שכשהוא ראה אותו הוא ראה בפעם הראשונה את האדם המאושר הגדול ביותר בעולם. הוא היה רחוק, אבל הוא הרגיש אדם מאושר. זה הפחד הייראה של אדם שהוא חי, הוא לא הולך ויכול ליפול להיכשל פה ושמה. עלה אור על פניהם.

יראת ה' תוסיף ימים, הגאון אומר על המקום פשט כי בטבע היראה מקצר ימים, פחדים מקצרים ימי האדם. יראת ה', לא רק בגלל סגולה, אולי גם זה, יראת ה' זה נמשך ממקור הקדושה מקור החיים. היראה זה הסימני חיים. אין לך דבר שמגרש את הרע והטומאה כמו היראה. הגוף בטבע פרא יולד, רק רע כל היום, אבל יראה מזעזע אותו, מה שהיראה בא יותר מהתבונה האמיתית, להתבונן ולהתבונן, מגיע למשהו משהו זה החיים. מה יעשה אדם ויחיה ימית עצמו. מדברים לאדם שהוא יודע מה זה החיים. אם לא אומרים לו ימות ויחיה. ובכל זאת זה ימית עצמו, כשהוא חי בתוך זה, אז כמה שהוא מבין שזה דרך החיים והמוות, אבל זה נתתי לפניך, יש בחירה, ותחסרהו מעט מאלוקים. אפשר לחיות לבחור חס ושלום עם המוות. יש כח של אדם שמבין שזה מוות, רק אם לא מחיים את זה, אם לא עובד על עצמו, אז החומר והטפשות.

כשאדם הולך בדרך הטוב הוא מתעצב מבקש להגיע, יש שתי מלאכים, ויש כח יותר מזה, וכשאדם הולך בדרך לא טוב, גם כן מקבל שטות למעלה מדרך הטבע. יש לשון כסיל העליון. אם אדם משתטה אז הוא מגיע. זה העונש של השמן. ידועים דברי הרמב"ם על פרעה שהעונש הגדול להודיע לכל באי העולם, זה היה מפורסם בכל העולם, הטרם תדע כי אבדה מצרים, ראו פה את העונש, לפרסם לכל באי העולם את העונש שאדם משתרש כל כך בחטא עד שלוקחים ממנו חס ושלום את הכח של התשובה.

הרמב"ם מתחיל בפרעה, ובהמשך מגיע... מפחיד ההמשך... מגיע הנביאים, דוד המלך פחד מזה, כל אחד בדרגתו, זה דברים שאדם דורך על זה כל הזמן, עקב, זה לא פשוט, לפעמים מרגישים שאדם רוצה להתעורר, והולך קשה, ומי יודע, אולי יש איזה השמן שזה אדם מביא על עצמו. תמיד תמיד אפשר. כשהוא עושה את זה כל הזמן אז כבר השמן לב העם הזה, כבר עונש, הוא כבר לא יכול סתם, את הכוחות שהיה לו קודם כבר אין לו.

לבבו יבין ושב ורפא לו, כשמגיע לעונש, ברגע שיתחשק לו זה... הקב"ה מלא חסד, אבל מלך במשפט יעמיד ארץ, כל האומר הקב"ה וותרן הוא וותרו חייו. חז"ל מקללים מי שאומר. הקב"ה מלא חסד עם המשפט, מי שטועם מאורות ה' זה צריך להיות מהקב"ה, מי שזכה לטעום טעם נופת צוף עבודת ה' יתברך, הקב"ה חסד, בגלל שזה קשה לנו, אני מנסה להסביר לכל אחד כפי דרגתו, בגלל שזה קשה לנו אז צריך להתעצם, מקבלים שכר על זה.

חז"ל אומרים גם כן שאדם שמבין מה זה חיים ומה זה מוות, ימית עצמו, אין ברירה אחרת, עכשיו ימית עצמו, עכשיו שהוא חי עם ההרגל הזה, אני לא רוצה לפרט חס ושלום דברים יותר גרועים, אדם מכיר נגעי לבבו. אז ימית עצמו. זה יסוד החיים. אדם מגיע מה לי לעשות בחיים. כל כך קשה לו, אכזרי על עצמו, אז הוא מתחיל לחיות, זה יסוד החיים, זה הימית עצמו. מגיעים לעריבות הכי גדולה, אנחנו מתפללים והערב נא, אז מגיעים לעריבות ומתיקות הטוב, מתיקות המצווה. לחזות בנועם ה', נועם ה'. דוד המלך קורא לזה נועם.

הקב"ה נתן לפנינו דברים גדולים, תורה ותפילה, שבת קודש, היום ראש השנה זה בשבת, וודאי שצריך לעשות גם חשבון איך ניצלנו את השבת, המתנה הגדולה שהקב"ה נתן לנו. בתפילה אנחנו מודים שלא נתן את זה לגויי הארצות, יש הרבה דברים בתורה, אבל שבת כידוע זה יומו של הקב"ה. כל החגים זה שייך לנו קצת, זכר ליציאת מצרים. כי בו שבת, יום השביעי זה שייך לקב"ה בעצמו. יומו של הקב"ה. מתנה. זה לא שייך לבני נח, יסודי התורה, יסודי הבריאה, אבל זה מתנה, רק לכלל ישראל זה שייך. קשה להאריך בזה. מתנה נקרא שאדם צריך להיזהר שלא יפול בסקילה חס ושלום... אם זה

בשוגג אז כרת, חס ושלום, קרבן. אינו דומה תפילה של חול לתפילה של שבת. אדם מאיר פניו בשבת. אם אדם טורח בערב שבת, כמו שכתוב בגאון שכפשוטו הכוונה היא לפשפש במעשיו בערב שבת בתשובה.

התפילה זה אחרת, והתורה בשבת זה אחרת. יומא דנשמתא, אז הוא חי, כל תפילה, כשאתה מתפלל יהיה לבך שמח, דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בזה. דוד המלך אומר את זה ברוח הקודש, הוא לא אומר את זה למי שבא בתפילה כחוק גומר את התפילה, ודברים אחרים הוא חושב באמצע, מעשים בכל יום. דוד המלך אומר למי שמתפלל, מי שעומד לפני ה', זה דוד המלך אומר זה עדיין, התפילה זה עומד ברומו של עולם כזה, בני אדם מזלזלים בהם. ברומו של עולם. ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם. מזלזלים בהם. כשבא דוד בא תפילה, הוא יכול לומר את זה. אפילו התפילה הכי טובה זה רחוק רחוק. ועם תפילה של שבת אנחנו מלאים בנועם ה', נועם שזה בלי גבול, בלי גבול.

ועם כל זה יכול להיות חס ושלום להיפך, למען סור משאול מטה. כשאדם לא מתעלה בתפילה ובתורה והוא לא חותר להתקרב לפני ה'.

אני חוזר, אני ראוי לומר, אבל הדברים בעצמם דברי אלוקים חיים. עומדים סמוך ממש למי יכולנו. התפילה, כדי שנבא לפני יום הדין, עם איזה קבלה של תפילה. כל משהו, אסור לזלזל באיזה דבר, אבל לזה חיים ייקרא. על זה ר' ישראל תובע. הדברים הידועים לנו, להחיות את זה, בתורה להבין קצת יותר, עם יותר להרגיש שעכשיו אין לך אושר יותר גדול מזה, כשהוא זוכה ללמוד תורה, ה' עמך גבור החיל, התורה אומרת שכשאתה לומד תורה והוא מתקרב לפני ה'...

ויפשפש וימשמש, הכל נעלם, דברים שאדם לא מרגיש, בין אדם למקום, בין אדם לחבירו, החיים והמוות נתתי לפניך זה כפשוטו. לא כתוב משהו אמצעי. או שקרוב לקדושה, או חס ושלום...

הקב"ה מבקש ממנו ובחרת בחיים, ברור לך מנה יפה, אם אדם רוצה משהו אז חס ושלום, אז כבר יותר שייך. אם אדם מסתפק במועט אז אין לו את הרצון, אין לו את התשוקה, אז מי יודע למה שהוא יגיע. מנה יפה, רוצה לחיות, וחי בהם, וחי בהם כפשוטו.

זה זמנים שזה עובר, וצריך להיזהר שלא ליפול חס ושלום פתאום לתוך העשרה ימים. אדם צריך להיות חכם ובר דעת כמה הוא חי, זה דברים טכניים שאדם צריך לדעת מה הוא יכול להשיג מזה דברים נצחיים שבנצחיים. לחיות כמו בר דעת. לרדת לעומק הדברים.

יש בהרבה ספרים את הרמז לוכל העם רואים את הקולות, הדור דעה במדרגה, ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים. משה ניגש אל העומק הנקודה אשר שם האלוקים. להיכנס לראש השנה והיום כיפור עם... והלוואי ככה... אבל לדעת את ה', דעה חסרת מה קנית. דעת ה'. להודות, חסד, הקב"ה רוצה שנחיה איתו. לקיים.

ויגבה לבו בדרכי ה' זה הענווה האמיתית, לחיות חיים של תורה, של תשובה.

זה דברים שכל אחד יודע. אני וחברי נתחזק ביחד לחיות את הדברים ממש, לחיות את הדברים ממש. ימי ביכור, כתוב גם בראשונים. ימי ביכור, ארבעת הימים הראשונים, ועשיתם, כמו שאמרנו. ימי ביקור. פשטות ביקור זה כבר, לשון הגמרא אין אומרים בקרו גמל אלא בקרו טלה, ביקור הכוונה היא צריך לבקר ולפש. הזמן האחרון ממש הגיע. זה יום הדין.

עין כפי הראוי לך, כל אחד כפי דעתו ושכלו באמת. באמת נשתדל ושיהיה סיעתא דשמיא, נשתדל באמת להתבונן, ושיהיה מתורגם למעשה. לא להתרפות לרגע. זה החיים ממש. ועל ידי כך נזכה באמת לקרב את ה' לדעת את ה'. הקב"ה מחכה מאיתנו, ואם אנחנו נשוב וודאי שזה משפיע, וייעשו כולם אגודה אחת, ועל ידי כך נזכה ביום הדין, ר' חיים ואלוז'ניר אומר שהעיקר הדין זה על רוחניות, וגם על הגשמיות, אין שום ספק, גם על הגשמיות. ר' ישראל אומר שאדם שמבקש רק

על הרוחניות זה גם צריך בדיקה כמה... אולי חס ושלום... אם האמונה חושית רואים גם את זה, אבל לדעת, חייבים לדעת את הדברים האמיתיים. סיעתא דשמיא של רוחניות. ומלאה הארץ דעה את ה', ונראהו עין בעין בשובו אל נווהו, במהרה בימינו אמן.

לקראת ראש השנה תשס"ח:

אני כברוש רענן ממני פריך נמצא. קוראים את זה בהפטרה עכשיו. זה הולך על כל השנה. ורש"י מבאר אילן שזה כפוף ענפים שרוגים, לא צריך לטפס, צריך רק לבוא לקחת את הפרי. ככה הקב"ה אומר. אני כביכול מתקרב אליכם ממש. זה בעצם תמיד. כל עת וכל שעה. זה המשנה של שוב יום אחד לפני מיתתך. המשנה לא בא להגיד שוב סתם לא לעכב את התשובה, וודאי שלא לעכב את התשובה, אדם שנכשל ויש חסד איך הוא מעכב את עצמו. תשובה זה דברים העומדים ברומו של עולם שאפילו אדם הראשון עיקר הפגם. התעכב משהו. אמר אכלתי ואוכל. לא צעק אכלתי ואוכל, אדם הגדול בענקים, אדם הראשון, אבל הרגיש הרגיש שהוא נפל. אחר כך הוא ראה את קין, ראה כוחה של תשובה. לפני כן אמר אני אין מה לעשות, אכלתי ואוכל. אם היה עושה תשובה מיד, אז היה...

זה דוד המלך תיקן חטא של אדם הראשון שאמר מיד חטאתי, לא התעקש. לא היה היכל התשובה לרגע. שאול עשה אחת ועלתה לו שתיים ולא עלתה לו, הוא בא להתחרט, הדקות האלה, אם שלא יקרה חס ושלום, שלא יקרה חס ושלום איזה קלקול, שאנחנו נהיה בריאים, כל שניה זה עיכוב. דוד המלך כשהנביא אמר לו, לא נשאר רגע להצטדק, מיד מיד. הגאון מבאר באריכות את הפסוקים אמרתי אודה את ה', דוד המלך התחיל לומר תהילים, והנביא הפסיק אותו, אחר כך אמר אמרת חטאתי, כבר גמרת. לא צריך יותר. בלי שום דבר. שאול המלך בחיר ה', עשה רצון ה', לקח לו זמן.

כמו שאמרנו, כמו שהדברים ידועים, התשובה זה כל השנה ממש, כל השנה ממש. השערים פתוחים. אפילו שזה מצב שזה מוגדר בגמרא... אבל אין שום תירוץ, אדם צריך להתאמץ בתשובה. לא בשמים היא. הרמב"ן אומר שזה הולך על המצווה הזאת. ואם בשמים צריכים לעלות גם שמה. הפגם מגיע עד שמה, וצריך להגיע עד שמה. ואדם יכול להגיע, משה רבינו הגיע.

להתעכב זה... לא העיכוב שלאדם ושאול לא היה... העיכוב שלנו זה דבר נורא. זה מה שהאר"י הקדוש קובע שלהתחיל באלול זה כבר חיסרון.

אז כמובן עכשיו הימים האלו זה זמנים נוראים ביותר. זה גופא. הקב"ה קרוב, זה כמו שהגאון מאריך שכמו בכל הדברים הרוחניים שהקב"ה נותן מתנה מי שיקח יקח מי שלא יקח לא יקח, זה לעומת זה. סביביו נשערה מאד.

שבת שזה יום כל כך מקודש שאפשר להתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך, שבת לה', קודש קודשים אומר הגאון. יומו של הקב"ה, יומא דנשמתא, העונש הוא סקילה, העונש הכי חמור, זה לעומת זה.

הקב"ה כל כך קרוב לפתוח עם החסדים הנוראים שהחיי אדם מתחיל ככה, מתחיל ביום הראשון של השנה ככה. וגם זה ימי דין. ימי הדין. ימים נוראים, עשרת ימי תשובה. נקרא ראש השנה. ככה הגאון מדגיש כמה פעמים, זה הראש. ומה שכל הזמן כותבים, אנחנו מתפללים בתפילה כתבנו, בענייני עולם הבא צדיקים נגמרים בראש השנה, אבל החיים הרגילים כל הזמן כתיבה, זה המעלה, לא חותמים, יש יותר קל לתקן עד ימי החתימה.

ימי דין הקב"ה יושב. קיבלנו ממלכות שמים. כולם שואלים את זה. שתמליכוני עליכם זה כל השנה, כל עת, אנחנו כל יום בתפילה חיים את זה עם המלאכים, וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה, בשביל מה אנחנו אומרים את זה, זה הרי הסדר, כידוע, קודם פסוקי דזמרה, מתעלים מעלה מעלה. לפני התפילה שזה כעומד לפני ה' ממש.

זה גם כן הדברים הגדולים שברומו של עולם, כרום זולות לבני אדם, מזלזלים בהם, ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם, זה תפילה. אז אפשר לעמוד ברומו של עולם. ובני אדם מזלזלים בהם. אני תמיד בעניי חוזר על זה. דוד המלך כותב את זה ברוח הקודש, לא מתכוון למי שבא להתפלל כמשא סתם, זה לא צריך רוח הקודש להגיד שמזלזלים בהם. דוד המלך

מדבר לעומדים בתפילה. אבל עדיין לפי רוממות הדברים ברום עולם, אדם יכול להגיע לזה, לקב"ה, דוד המלך הוא התובע, ואני תפילה, גמרא במגילה כיוון שבא דוד בא תפילה, כל מהותו זה תפילה, ואני תפילה, הוא תובע למתפללים ממש, עדיין זה רומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, לא מספיק.

חביבה תפילה יותר מכל הקרבנות. הגמרא אומרת את זה מפסוק, למה לי רוב זבחיכם יאמר ה' גם כי תרבו, משמע שזה יותר. הקב"ה רוצה קרבני לחמי לאישי, צריך להתפלל על זה, אבל כל אחד במצב איפה שהוא נמצא יש הקב"ה. טוב מי שעוסק בתורה יותר מאלף עולות שעתידי שלמה להקריב אומר הקב"ה לדוד המלך, וגם תפילה, תפילה.

זה לא מתחיל עכשיו. וודאי היום המיוחד, תשובה ותפילה זה דבר אחד, זה בכל עת ובכל שעה ואנחנו מזלזלים בהם. עבודה שבלב, ברומו של עולם. זמן שהקב"ה יותר קרוב, יותר שייך תפילה. אני תמיד מזכיר את תרומת הדשן בימים הגדולים, באלול, ובימים האלה עוד יותר, מסתמא אצל אנשים כערכי העיקר זה סור מרע, התשובה היודע תעלומות, לא הכוונה כמו שאמרנו לחיות עם הזמן הזה, זה לא תשובה. אין חפץ ה' בכסילים, כמו שהרמב"ן אומר בפרשה הקודמת טוב לו שלא ידור, הקב"ה רוצה התעוררות שזה בר קיימא.

הגאון אומר, קשה לי לומר את זה, לב רשעים כמעט, הגאון מבאר שם שלא מדברים חס ושלום על רשע שאין לו לב, לב רשעים שהוא לומד בספרי המוסרים ומתעורר ושומע ומעט מעט מתקרב. זה נקרא לב רשעים. וודאי זה עיקר התשובה שלא יסור מזה, עד שהוא יודע תעלומות. ידוע בשם ר' ישראל ועוד שאמר שהאדם קודם שיעיד על עצמו שהוא חושב על עצמו שלא ישוב לכסלו. ואז מי יודע, גם יודע תעלומות מעיד על כך. באמת לא יודעים אף פעם, כל ימיו בתשובה.

אם אדם לא מעיד על עצמו לא צריך את הרמב"ם שיעיד עליו, הוא בעצמו לא...

זה וודאי עיקר מסתמא. אין שום ספק. תמיד הסור מרע זה השורש של הכל אחר כך. כי היא חייך, כמו שהגאון אומר במשלי. למה לי חיים. אבל יש גם ענין מיוחד כשהקב"ה יותר קרוב שזה גם זמן התעלות. הגאון מאריך על פסוקי דזמרה, כתוב שם ברוך שאמר, מסתמא הכוונה לפסוקי דזמרה, בארבעים יום האלה שעה שלמה זה לבד לקחת.

כשהקב"ה יותר קרוב אז צריך כל אחד יותר שייכות לואני תפילה. זה מיוחד לימים האלה וודאי, כמו ששבת זה שבת. אבל אנחנו מדברים על ההתחלה ההתחלה של תפילה. אם פותחים את הרמב"ם ואם זה רבינו יונה, הרמב"ם בהלכות תפילה, הלכה, מה זה תפילה. שלבו פנוי וכאילו עומד בשמים. רבינו יונה גם כן כותב את זה. רבינו יונה זה... אבל זה הלכה ברמב"ם, המקור זה בגמ' כשאדם מתפלל צריך שיהיה לבו למעלה. בארץ לא צריך שום דבר, כאילו עומד בשמים. אין לו שייכות, לא סתם שיתרכז קצת בדברים.

והדברים האלה, כל החיובים, הדברים הפשוטים, החיובים הגדולים שזה באמת בני עליה משתייכים לזה, אהבת ה', והייתם קדושים והכל, לא חס ושלום רק שזה נמסר ליחידים. מי שמפקיע את עצמו מהוהיתם קדושים, זה הבן סורר ומורה, זה לא סתם מומר לדבר אחד, זה מומר לעיקרי התורה. רק המצוות המעשיות כל אחד יכול להגיע לאותו דבר, זה יכול לעשות תפילין יותר מהודרים, הדברים האלה יש הבדלים, שבני עליה מגיעים לקדוש יאמר לו. חסיד יאמר לו.

אבל להפקיע את זה, מי שהוא אומר שזה הפקר בשבילו, זה מבעט נורא. זה מומר לאהבת ה' מומר לקדושים תהיו. זה הרמב"ן שלא עושה שום עבירות. האבן עזרא אומר שלהתעסק עם העולם הזה זה מומר. כל הדברים האלה שהרמב"ם אומר זה הלכה, לא סתם דופקים על הראש, יש עבודה. יש כאלה שמגיעים יותר. בני עליה והם מועטים, אבל חובת הדברים זה וודאי מי שזוכה יותר כל השנה מגיע לימים שזה יותר ימי קצירה, ממילא אם הוא חי את זה אז עכשיו הוא יותר חי את זה. אם הוא חי את התפילה אז מגיעים ימים שיותר חי את התפילה. מי שנמצא כל ימיו בתשובה כמו שהגמרא אומרת שוב יום אחד לפני מיתתך, אז מגיעים ימים יותר מסוגלים ממילא הוא חי את זה. הוא עם זה ביחד.

אם עכשיו מתחיל... אז אדרבא. אבל... אז אדרבא, צריכים באמת להתאמץ, זה זמן מיוחד, זה לא ממילא, אם זה ממילא כמה שמתעורר קצת אז זה, והלוואי, אני אומר לזלזל אסור בשום דבר קטן ברוחניות. אבל הקב"ה אומר ברור לך מנה יפה. ובחרת בחיים. רש"י אומר ברור לך מנה יפה, תבחר בחיים.

אם עכשיו אנחנו מתעוררים, אז צריכים באמת למצות את הדברים, זה לא זמן רק לעכשיו, עכשיו זה הזמן לעשות תשובה, זה עמוק עמוק בלב האדם, ואחר כך ממילא מכלל הן אתה שומע לאו.

הן יראת ה' היא חכמה. חכמה גדולה. הדברים באמת חכמה גדולה להבין באמת שזה לא עכשיו התעוררות. באמת להשתנות לראות את החיים האחרים כי כל מה שהדברים הכי שאדם רואה ומתעורר בימים הכי מקודשים, אדם נתפס לדברים הטכניים הגשמיים, בעיקר כי זה... לא מדבר לבני עלייה... אני שלית.

יש בהרבה ספרים זה כמעט קרוב לפשט, כל העם רואים את הקולות, ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים. רואים קולות, גם אז משה ניגש אל הערפל, משה ניגש אל הדברים, ניגש אל ה', גם בכל מצב יש סביב סביב... הרבה סביבים כדי לחזק את הדבר, אבל זה נהיה דברים טכניים, וחס ושלום בלי גבול. צריך להיות בר דעת גדול לרדת לעומק הדברים הפשוטים. אשר שם האלוקים. אם אדם מתעורר בימים האלו לחכמה העמוקה הזאת, לא עמוקה דווקא בפילוסופיות, החכמה העמוקה כפשוטו ממש. ההתעוררות שיש, אם זוכים להתעוררות, שיהיה עמוק בנפש, שלא יהיה התעוררות של היום הזה, לא יהיה התעוררות של יום כיפור, זה המעלה הגדולה מה שהאר"י תובע, אם אדם נמצא כל הזמן, הקב"ה נתן אחר כך, סוף סוף זה עבודה קשה, נח לו שלא נברא, קרוב אליך הדבר מאד, אבל זה לא קל. אדם בטבע נמשך אחרי זה.

החכמה תחיה בעליה. השיא היה אדם הראשון לפני החטא, אחר כך לא היה מי שהגיע לזה. הנפש החיים אומר אפילו משה רבינו. כי לא היה שייך, נתקלקל העולם. ואם אדם חי בחכמה אז הוא דבק במקור העולם, הוא מקושר עם הקב"ה, וגם אחר כך זה תכלית האדם, כמו שהרמב"ם מגדיר לא שבט לוי בלבד, זה הרמב"ם מבאר לנו, כל איש מישראל אשר נשאו לבו והבינו מדעו להיות ישר כאשר עשהו אלוקים, הרמב"ם מגלה לנו שזה עדיין נשאר עוד, האלוקים עשה את האדם ישר. אדם הראשון מיד כשנברא, הוא קלקל את זה מיד, המה בקשו חשבונות רבים. אין את היושר הזה, אי אפשר להשיג טעמי תורה עד תכליתם, אפילו משה רבינו, אחרי הקלקול הנורא שהעולם מפסיק.

הרמב"ם אומר שאין כאספקלריא המאירה, אבל כאספקלריא יש. ההמה בקשו נשאר, זה לא אותו דרגא, כל אחד נדבו לבו כאשר עשהו אלוקים, עדין נשאר, השאיר לנו. הקב"ה תמיד משאיר לנו. לא מאסתי ולא געלתי. אין לנו שיור אלא התורה הזאת אבל את התורה הזאת יש לנו. אני כל הזמן אומר שכשבת המקדש קיים יש יותר תורה, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, מלכה ושריה בגויים אין תורה. אבל יש את התורה הזאת. עדיין יש את העשה את האדם ישר. כל נדבו לבו, כל אחד ואחד.

המעלות הגדולות, כמו שהרמב"ם מבאר והחובות הלבבות, כל אחד ואחד.

נסיים מעין הפתיחה שאני רק שלית. לא לדקדק עם הציבור, אבל אני מוכרח להגיד את זה לעצמי. הדברים האלו זה לא חשוב מי שאומר. זה דברי אלוקים חיים. זה הקב"ה. קרוב יום הדין, מי יכילנו. כמו שרבינו יונה אומר שדווקא הצדיקים הגדולים מי שלבם קיים, דווקא אדם פחות זה צריך יותר להפחיד אותו. רבינו יונה אומר שאדם שמרגיש דברים כאלו זה התחלת החיים. זה טעם של חיים. זה גמרא בתמיד, ימות באהל, מי שרוצה לחיות ימית את עצמו. ימית את החיים המדומים מה שהוא קורא לזה חיים, אז הוא מגיע לחיים ממש.

שנתחזק ושיהיה סיעתא דשמיא באמת להרגיש את הזמן הנורא בדעת ובתבונה ה' יחננו לא התרגשויות, לא לפי שעה, שזה יהיה עמוק עמוק. יש עמקים בלב. אדם צריך לחפור כמה שאפשר. ככסף תחפשנה אז תבין יראת ה'. שנקבל עלינו עול ה'.

בשמחה וה' יזכנו לשמחה, זכרנו לחיים, מקבלים כמו שאנחנו מבקשים. למענך אלוקים חיים, אומר הגאון שזה מדברים על הרוחניות, גם מקבלים את זה בכל שנה לפי המצב שלו. למענך אלוקים חיים. שבאמת נזכה להתכונן ולהתפלל באמת ובשמחה ועל ידי כך נזכה. ומה שמתעוררים זה משפיע על כל כלל ישראל, וימלא הארץ דעה את ה', ונראהו עין בעין בשובו אל נוהו, גאולה שלימה וחתימה טובה במהרה בימינו אמן.

בפתיחת בית מדרש בהולילנד אלול תשס"ז:

ברשות ידידנו משכבר הימים הגאון ראש הישיבה שליט"א, ברשות ובבקשת, לא רק ברשות. אני מאד שמח לבא למקום מה שהראש ישיבה שליט"א הזכיר מה שהיה לפני כמה שנים, אז עוד הכרתי פחות, מאז ראיתי גברא רבא, ראיתי מה שהוא עשה, הוא מאשים אותי על זה, אני חושב שזה הענווה שלו, החן שלו והאהבת התורה שלו פעלו הרבה ברוך ה'. ה' יתן לו ויוסיף לו כח וגבורה מהשמים להגדיל תורה ולהאדירה.

אנחנו נמצאים עכשיו כידוע לכל אחד, בחודש רחמים, בחודש של גילו ברעדה. ארבעים יום לפני יום כיפור, ארבעים יום שזה זמן של הלוחות השניות, זה מה שנשאר לנו, אחרי הארבעים כעס, שהקב"ה כביכול אוהב עמו ישראל, כעס וודאי זה גם כן תוכו רצוף אהבה, אין לנו השגה בזה, אבל בשבילנו זה הסתר פנים.

זה היה שעה קשה, ואנכי אסתר אסתר כתוב בירושלמי אין לך שעה קשה כמו שהקב"ה אומר אנכי אסתר אסתר. אני רגיל בעניי לומר שכתוב אין לך שעה קשה כמו שהקב"ה אמר את זה, עיקר השעה הקשה זה בזמן שזה קורה, אבל הקב"ה תמיד מלא רחמים וחסד, גם כשקשה יש חסדים, מבינים פחות, מבינים יותר. בשעה שיוצא מפי הקב"ה אנכי אסתר אסתר זה השעה הקשה. אנחנו מצפים לחסדים גלויים כידוע. משה רבינו אחרי זמן של כעס כביכול פעל לדורות, לא קם כמשה, ארבעים יום של ימי רצון, ימי רצון.

תמיד אני מזכיר כמה עניינים, אבל יש שני עניינים עיקריים, דבר ראשון אדם צריך להאמין ולהכניס בקרבו את היראת ה', את הפחד, זמן של שלשים יום שבית דין מודיעים שיש דין, ומי יכולנו. פחד מיום הדין ויראה זה לא פחד שזה שובר את האדם. יראת ה' תוסיף ימים, אומר שלמה המלך החכם מכל האדם. הגאון מבאר שבטבע הגמרא אומרת עשרה דברים קשים, הפחד שובר את האדם, מקצר ימים חס ושלוש. אבל יראת ה', לא רק מבחינה סגולית, כי יראת ה' בדרך הטבע של זה, סתם יראה מורך ופחד לב זה מחליש את האדם. אבל יראת ה' הכוונה היא הוא קשור למקור החיים, למקור, לקב"ה.

אין לך דבר שמגרש את הרע, לשון של האריז"ל הקדוש, כמו היראה והפחד. לשבור קצת את החומר. הקב"ה נתן לנו אחרי החומר ואחרי כל ההסתר שכל אחד מרגיש את זה, אבל הקב"ה מאיר עינינו.

מגיע חודש שאנחנו צריכים להרגיש, לא תלכו עמי בקרי. כל אחד צריך להתבונן. הקב"ה לא בא בטרונא עם בריותיו, כל אחד איפה שהוא נמצא יכול להתקדם. קרוב אליך הדבר מאד. התורה היא נצחית. לא כתוב שזה קל מאוד, חס ושלוש. כתוב קרוב אליך הדבר מאד. הכוונה היא שזה לא קל, אדם יש לו נטיות, יצר לב האדם רע מנעוריו, אבל אם אדם מפעיל את הדעת והתבונה שבו, חובת הלבבות יש לשון כפי עיון שכלר, לא מבקשים יותר מזה, לא מבקשים הרבה יותר מזה, כפי השכל שלך, לא צריך יותר מזה. על ידי כך אם אדם יחיה בדעת ובתבונה, אז הדבר קרוב מאוד. אם אדם יבין מה זה חיי נצח ומה זה חיי שעה, מה זה לחזות בנועם ה', ומה זה סתם הוללות, אם אדם יחיה את זה, והחכמה תחיה בעליה, לא רק לחיות עם זה בראש, אלא תחיה בעליה, זה וודאי קרוב מאד.

ועיקר התפקיד של חודש אלול, כתוב בראשונים ששלשים יום זה זמן של הרגל. באים בראש השנה אחרי חודש שניסינו למעשה להתחזק ולהשתנות, ועכשיו זה צורה אחרת. וזה בעיקר לא רק האלול, שישאר ככה. אין אדם יודע תעלומות, כידוע הרמב"ם אומר עד שהקב"ה יעיד שלא יחזור לכסלו. הרבה אומרים, ר' ישראל סלנטר, עוד אמרו את זה, שבהתחלה אדם צריך להעיד על עצמו שהוא יודע שלא יחזור, ואפילו אחרי שאומר את זה לא יודעים אם הקב"ה מעיד. אבל אם הוא בעצמו הן ולאור רפיא בידיה, אין לזה התחלה כל כך חזקה. ואדם צריך להחליט, להתגבר, בסיעתא דשמיא.

עד מתי יודע תעלומות, באמת לא יודעים, נמצא כל ימיו בתשובה. אנחנו מחפשים תמיד להתחזק יותר ויותר ולהתקרב עד שימשך, אריכות ימים ושנים. אם חיים בזה וודאי שזוכים לזה.

יש וודאי גם שזה זמן של התעלות. יש בתרומת הדשן רבן של ישראל, השולחן ערוך בנוי הרבה על תרומת הדשן, הרמ"א וכולם מביאים את זה, יש בלקט יושר כתוב הנהגות שמחודש אלול עד אחרי יום כיפור, ויש אומרים עד אחרי סוכות, היה מאריך בברוך שאמר, מסתמא הכוונה לפסוקי דזמרה, שעה שלמה. מרוב דביקות בה'. זה הנהגה רק לזמן הזה. תשובה זה להישאר ככה, אבל זה משהו אחר, שבת זה היום, מחר זה לא אותו דרגא. אותם ארבעים ימים של דביקות בה' של לחזות בנועם ה' שמתעלים. וזה הרבה דרכים למקום, ואפשר הכל ביחד, זה לא סתירה אחד לשני.

זה באמת זמן כמו ששמענו קודם מהראש ישיבה שליט"א, בלב הזך שלו, זה דבר בעיתו. זמן מיוחד, ירח ימים. ידוע מהזוהר, האור החיים אומר את זה מעצמו שהירח של חודש אלול, יש זמנים שיש חיסרון מצד הראש, יש מזג אויר, יש שהלב נמשך לדברים. זמן של ימי רצון. כל ימי רצון על ידי כך אדם יכול להתקרב לאבינו שבשמים.

אם יחליט עם שמחה של מצווה בעבודת ה', ואז הנפש מרוצה, והנפש לא תמלא. בת מלך, בת מלכים אפילו כל דברים שבעולם לא תתרחש. אבל המגיד משנה אומר על הרמב"ם הידוע בהלכות לולב שהרמב"ם אומר ששמחה בעבודת ה' עבודה גדולה היא, תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה, הרמב"ם מפרש את הפסוק בתוכחה שהקללות באים תחת אשר לא עבדו את ה' בשמחה. זאת אומרת אם אתה עובד ה', יש איזו בחינה שאותו אחד מקיים מצוות, עובד ה', אבל הוא לא שמח, זה פגם גדול.

אני אספר, זכיתי להתארח אצל הנכד של החפץ חיים זכרוננו לברכה, היה בחודשים האחרונים שלו, החפץ חיים כידוע היה הרבה מתבודד ומדבר בינו לבין עצמו. משתפך לפני קונו. כמו שאר הצדיקים. בסוף ימיו היה חלש וכבר היה אפשר לשמוע אותו, לא שם לב כל כך שעוקבים אחריו, שמעו שהיה עושה חשבון הנפש, מה שעשה ומה שלא עשה, ומה היה עיקר התביעה שלו, הוא אמר לעצמו ישראל מאיר, הנחת כל יום תפילין, עשית עוד מצוות יום יום, חיברת משנה ברורה, לא היה מספיק שמחה של מצווה. כך היה אומר לעצמו. יחד עם זה אני מצרף ששמעתי מיהודי אחד בירושלים, היה יהודי מוכר מנעולים, שהוא סיפר שלפני שהגיע לארץ עבר דרך ראדין, בסוף ימי החפץ חיים, בשנתו האחרונה, הוא ראה שהגיע בערב שבת מהמקוה, בא בבית ובשארית כוחותיו הוא רקד סביב לשולחן. והוא שאל אותו הוא אמר וודאי זה ענין גדול לטבול בערב שבת, החפץ חיים אומר לו לא מזה רקדתי. נסעתי בעגלה, היו נוסעים אז עם סוסים, אני גם נסעתי, אני זוכר פה בירושלים. וקיימתי ביומו תתן שכרו. קיימתי את המצווה. שלמתי לו על המקום. מזה הוא רקד מתוך שמחה בשארית כוחותיו ממש. זאת אומרת אני מביא ראייה שהחפץ חיים כן עבד את ה' בשמחה, ובכל זאת על זה היה התביעה.

ברוך ה' הולכים לבנות ישיבה, דבר קדוש, מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה. אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה, יצחק ויעקב, כך חז"ל אומרים. יושב בישיבה הכוונה שהעולם מבלבל, כמו שהמסילת ישרים מאריך, יש סוס שוטף, כל רגע הוא רואה ונמשך אחרי כל זה, אין יישוב הדעת, אין יישוב הדעת. להתיישב, זה ישיבה. העולם הזה מה שאפשר פה להספיק בפרוודור הזה זה חיי נצח, כל רגע ורגע אדם יכול להשיג דברים שהם למעלה, לשון הגר"א באגרת, תורה, תפילה, אמן יהא שמיה רבא, חסד, זה עובר ועובר הזמן בבלבול הדעת בלי כוונה. חס ושלום בלי כוונה להרע, אבל המתרפה במלאכתו, קשה להוציא, חבר הוא לאיש משחית. זה נקרא ישיבה, נצח לפני ה'. אברהם אבינו התיישב. כל העולם מצד זה הוא מצד זה, חשבוננו של עולם.

זה ראש המאמינים, וכי יש בירה בלא מנהיג, אלך לי אצל בעל הבירה, וככה המשיך יצחק ויעקב, יושבים בישיבה, ביישוב הדעת, עושים חשבוננו של עולם מה טוב חיי נצח, המגיד משנה מבאר שאין שמחה אמיתית, רק משמחי לב. פקודי ה' ישרים משמחי לב. תורה נותנת שמחה, כי הנפש לא תמלא. כשהנפש מרגישה דבר שזה נצחיות שלה, אז מרגיש שמחה. לא שבעים, רוצים עוד ועוד, אבל אז מרגישים שמחה.

זה לפתוח ישיבה. זה הכוונה היא להמשיך. האבות הקדושים זה ההתחלה של כלל ישראל. אברהם יצחק ויעקב. היה קודם כבר צדיקים, בכל דור, אבל הם התחילו לתקן את העולם. היו קודם צדיקים אז העולם לא נחרב, לא היה בדרגא, הרי אדם הראשון חטא ובלבל כידוע טוב ברע, אברהם אבינו התחיל מהתחלה, התחיל מבראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, לא סתם לא נמשך לא להיות מקולקל מדור ההפלגה ומדור המבול. התחיל עם בעל הבירה.

זה המושג של ישיבה. ישיבה זה שם קדוש מאוד. וברוך ה' כמה שאדם רוצה, זה כוונתו, זה רצונו. וזה ממש דבר בעיתו. זה כל הזמן דבר בעיתו. דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב. חז"ל מגלים לנו שיש זמנים, העשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים זה הכי קרוב. לשון רבינו הגר"א, כל השערים פתוחים, הכל פתוח, אדם יכול להשיג מכל מצב שהוא. זה גם עובר עם טרדות, עשרה ימים יכול לעבור... כל אחד יודע על עצמו, עם טרדות, עם חגים, לפעמים שוכחים את עיקר העיקרים.

אבל חז"ל אומרים במדרש כתוב קראוהו בהיותו קרוב כל זמן שאתה חי. תמיד זה בהיותו קרוב. בהמשך שם המדרש אומר שחבריו ורעיו של ריש לקיש, מראים להם בעולם הבא מה שריש לקיש זוכה, והם אומרים הוא היה איתנו ביחד. הוא נהיה ריש לקיש. אמרו גם הם רוצים להיות, אומרים להם לא, הוא עשה את זה בהיותו קרוב. בחיים, בעולם הזה, אדם יכול להתהפך, לעשות מה שרוצה. פה זה כבר אחרי הזמן.

כל החיים זה בהיותו קרוב. כל רגע ורגע. אם לא עכשיו אימתי. שוב יום אחד לפני מיתתך. וודאי, זה פשיטא, מה חושבים, שיש רגעים של הפקר, אדם צריך להיות עם יישוב הדעת, עם מה שצריך, בכל דרכיך דעהו. המשנה באה להגיד באיזה צורה, לא שהרגע הזה גם יקר וגם חשוב, כל רגע זה אם לא עכשיו אז מתי. רבינו יונה אומר שהיכל התשובה זה רק לעמי הארץ. עמי הארץ שכל היום בשדה, אין לו זמן לחשוב, אולי בשבת הוא מתעורר. אבל תלמיד חכם לא שייך איחור התשובה. לא שייך דבר כזה. וודאי שכל רגע ורגע חשוב. אבל אם לא עכשיו אימתי, שוב יום אחד לפני מיתתך, הקב"ה יאריך ימים, לא, יש לך רק את הזמן הזה, כמה הוא יקר, כמה זה.

זה הכל מהדברים שאדם צריך להיות. זה נקרא מקום שמגדלים בו לתורה ותפילה. אדם צריך להיות עם יישוב הדעת, להתיישב ולחשוב חשבוננו של עולם, ולתפוס את החיים הנצחיים, לחזות בנועם ה'.

כמו שאמרנו ברוך ה' הראש ישיבה שליט"א ידידנו שכבר אהוב למטה ונחמד למעלה, הקב"ה יתן לו כח וגבורה להמשיך עם התלמידים היקרים שבאים לעזוב את מה שגילו מחמדי עולם, כל מה שנמצאים בזה, ובאים לטעום טעם של חיים האמיתיים, טעם של חיים נצחיים, חיים שזה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, הקב"ה הבדילנו להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש.

באים להחזיר עטרה ליושנה. לא חס ושלום לחדש דברים. להמשיך את הישיבה מימות אבותינו אברהם יצחק ויעקב. כל הזמן ישיבה ישיבה, בלי שום כלאים ושעטנז, ישיבה כפשוטו, יושב לפני ה', נצח לפני ה', בעבודת ה' בשמחה וביראה, גילו ברעדה.

נברך בכל לב שהישיבה תצליח בכל המובנים, במנוחת הנפש ובמנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות להצליח בכל המובנים להאיר עיני ישראל, ויתקיים בנו בקרוב ומלאה הארץ דעה את ה', וייעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, ונראה עין בעין בשובו אל נווהו בבית מקדשנו ותפארתנו. ונזכה לכתיבה וחתומה טובה, כל הברכות הטובות אמן אמן.

אלול תשס"ט:

ערב שבת קודש, בחודש אלול. אין אומר ואין דברים. האמת הפשוט שבזמן כזה מצד הסברא צריך להיות, זמן שבעיקר וודאי שצריך לעורר ולעורר, גם כן באמצע השנה, זה זמן שכבר השנה קרובה לסופה. השנה הבאה ממשמש. יום הדין ממשמש ובא. יום הדין. מלאכים ושרפים רועדים. זה זמן שאין אומר ואין דברים. מה צריכים לדבר כבר.

בכל זאת, אנחנו תמיד מזכירים דברי ר' ישראל, לא רואים את גדולי היראים. לא רואים את היראה. באים ומדברים בעיקר על היראה שזה מלומדה. ותהי יראתם. מה שהנביא קורא לזה יראה הכוונה היא שאפשר להגיד ותהי יראתם. הנביא תובע שלא מספיק בעומק הדעת. האדם יכול להתרגל לדברים, דברים יבשים, ויראת ה' שזה חכמה, בחכמה לא שייך בלי דעת. חכמה בלי דעת זה לא חיסרון, זה לא מתחיל. ויראה זה חכמה. יראת ה' היא חכמה. אם זה חכמה זה סתירה, בלי דעת חסר בכל המהות של היום.

וודאי בשעה שהקב"ה יותר, הקב"ה תמיד מלא רחמים, תמיד, מלא כל הארץ כבודו, אבל בזמנים שהקב"ה יותר ויותר כביכול מלך במשפט יעמיד ארץ, אם הדבר מושג לאדם בחכמה ובדעת, ממילא היראה מסתעף מזה בדעת. אם זה שטחי, הרגל, הנבואה הנוראה הזאת, אם אפשר להשתמש בדבר שהיא חכמה, כמו שהרמח"ל אומר היא חכמה, לא גם זה חכמה, היא היא החכמה האמיתית, אפשר להשתמש בדבר של חכמה בצורה חיצונית, זה הקב"ה כמו שרמב"ם אומר כמה פעמים, העונש הכי גדול הוא שלוקחים רוחניות, הקב"ה לוקח מהאדם זכותים ברוחניות ובפנימיות, זה העונש הכי גדול מה שנוגע לאדם הרוחני, הנצחי, מה שנוגע לנפש. מה שעושים ולא הולך זה העונש הכי גדול. אתם לא צריכים חכמה, אתם מסתפקים בהרגלים. והלוואי ההרגלים. העונש הוא שלוקחים חכמה. ואפילו הנביאים הגדולים, גם למשה רבינו, לא קם כמשה, כיון שישראל לא במצב, לא רוצים להשפיע, לוקחים גם את זה.

הנפש ביסודה היא קרובה מאוד לזה. נפש הרי ונשמה זה כל כולו נר אלוקים נשמת אדם, כל כולו אלוקות. מה שיותר קרוב לה' כל השאר לא חשיב, יותר סביביו נשערה מאד, יותר אימה ופחד. כל נברא צריך מזון. אין דבר כזה, אין עוד מלבדו, רק הקב"ה לא שייך, אבל כל הנברא הכי גבוה מעל גבוה צריך מזון המחיה אותו. אתה מחיה את כולם. זה השתלשלויות, שמה שיותר קרוב לה' אז יותר ואתה מחיה. כשהנפש ניזונת מהמזון הרוחני, התורה והתפילה, ההכנעה, העבדות, השמחה בעבודת ה', היראה, הגילו ברעדה, הנפש מקבלת מזונה. מה שהנפש יותר בשלימות, יותר חיה, ממילא היראה, ממילא. עד לדרגא של ביטול לקב"ה, ענווה יראת ה', הענווה האמיתית זה התבטלות לקב"ה.

כשמוזנח מזון הנפש, אפילו בלי חס ושלום דברים שפוגמים את הנפש, מה שפחות שומר, אם אתה שומר את נר, משמע שצריכים לשמור את הנר. כח האדם גדול מאד. ותחסרהו מעט מאלוקים. יש בו אוצרות. מה שכל אחד מוכן, כל אחד ואחד, יש לו חלק בתורה, כל אחד ואחד תפקיד מיוחד להשלים, יש בו כוחות ואוצרות. אם לא מבזבזים את זה.

והכוחות אין דבר שלא נמצא, הכוונה היא שעולם הזה נברא בבחירה, זה עולם הזה, אי אפשר שיהיה בחירה בלי שזה כביכול אפשרות כאילו מציאות אחרת. כח האדם כל כך חזק, שמה שהוא בוחר כאילו נהפך למציאות. יש במדרש אתם עשיתם את הרע, הקב"ה לא עשה את הרע. נתן לאדם כח להשתמש בכוחו הגדול להגיע עד ה' אלוקיך, גם כש... והכח הזה חס ושלום זה לעומת זה, זה עושה מצב, מה שנקרא פה בעולם הזה מציאות, החושך יכסה ארץ, כשאין את השמו אחד ושמו אחד שלזה אנחנו צריכים לצפות ולחכות, ביום ההוא יהיה, זה נהפך למציאות מה שהאדם רואה. אתם עשיתם את הרע.

ותמיד, חסדי הבריא, מהחסדים, כמו שרבינו יונה מתחיל, יצר וחרט עולמו, כתוב במדרש, וראה שאינם מתקיימים, זה דברים עמוקים, כל דבר זה... מוכרח להיות סדר כזה, ראה שלא מתקיים, מפי הקב"ה מוכרח להתחיל כביכול ככה, וזה דבר

שמיד צריך תיקון, להקדים רפואה למכה, דברים מלאים, אמת, אמיתיים, אבל כיוון שזה נמסר לאדם, זה כוונת רצונו הפשוט, והארץ נתן לבני אדם, לא מתקיים. הקב"ה מוכרח להתחיל עם זה, לא מתקיים. הכח הבחירה, כח הרע, ולא מתקיים.

עד שברא את התשובה. לא היה מספיק, נברא העולם ומיד יש גם תשובה. בתוך הבריאות הנפלאות, כולם בחכמה עשית, מוכרח לברוא תשובה, עד שברא את התשובה, תשובה קדמה לעולם, אחר כך אפשר לברוא עולם. הקב"ה יכול להגיד שהעולם הזה, אחרי הוויכוח הנורא שאין לנו השגה בזה של בית שמאי ובית הלל, נמנו וגמרו נח לו שלא נברא. וכידוע לא אומרים טוב לו שלא נברא, נח. אם אדם עם רוממות כוחו, עם הצד השני, אז נח וודאי שלא נברא. הקב"ה ברא, זה הטוב האמיתי. וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. התכלית התברר והתפשט עם הנה טוב מאד.

ועכשיו שנברא. אנחנו לא מבינים את עומק הסוגיא, עומק הענין, וודאי שאדם יש לו בחירה ואדם עלול להיכשל, וודאי צריכים, בלי יפשפש וימשמש... אבל רצו יפשפש וימשמש אחר לגמרי, שזה המשך אחד עם הנח לו שלא נברא, כמו שאמרנו, הקב"ה ברא את זה וזה הטוב האמיתי, זה החסד האמיתי. ובכל זאת עם כל הבחכמה עשית, עולם חסד יבנה, בלי זה לא היה שלימות, זה לא נח, נח לו שלא נברא.

ואז זה פרשה אחרת לגמרי, ועכשיו שנברא, אם רואים שנח לו שלא נברא, עכשיו שנברא מעמיק הרבה לאין ערוך יותר, הרי עכשיו שנברא, הקב"ה רצה, וזה האמת, כך צריך להיות, איך מקיימים את זה, אין לזה קיום רק עם היפשפש וימשמש. וכמו שהמסילת ישרים אומר יפשפש שלא יעשה מעשים רעים. ימשמש הכוונה היא אומר המסילת ישרים שזה בעצם מעשה טוב, אבל יפשפש וימשמש. כי הנרצה לה' זה המובחר כמו קרבן המובחר, אפילו מביאים קרבן, זה קין לא הבין את זה, שצריך לממש בזה, הקרבן צריך להיות מן המובחר. אבל וודאי שאדם בעצמו, חפץ הלב ותשוקת הנשמה, לשון של הרמח"ל הקדוש, וודאי שצריך להיות סולת נקיה.

אם זה לא נח, קבעו את זה אבות העולם, בית שמאי ובית הלל, מוסרי התורה, כמה עמוק זה יפשפש וימשמש.

וכמו שאמרנו זה דברים שנוהגים תמיד תמיד. ובכל זאת יש זמן שאם לא עכשיו אימתי בצעקה נוראה. ואדם שבטבע אוהב את הנה, את הנוחיות, לאו דווקא חוץ מהפרא יולד, גם במצב הטוב, נמשך הנוחיות, והנוחיות זה לא טוב, לא טוב. אם יחיה רק כמה שנח, הרי נח שלא נברא. זה סתירה. כשאדם גם במצב שלא שקוע ברע, גם כן כמה רחוק מהשלימות. מוכרח להיות גם בבריאה זמנים מיוחדים. יש ימים שזה כולו קודש, בתחילת בריאתם זה איזה קדושה, ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו, צריך להיות יום שכולו קודש, וכל הזמנים. אלוקים עשה שיראו לפניו. בעצם אדם נידון בכל יום ובכל שעה, לרגעים תבחננו, זה בבחינות ודרגות.

אבל יש יום שכולו דין. הנה יום הדין. ואם אדם רוצה להיות בעל נפש, רוצה לשמוע, רוצה ומנסה לשמור קצת את נר ה', בהכרח נמשך ומתעורר לזה. ראשית חכמה, מה שיוצא וודאי שזה עושה רושם, עלבונה של תורה וכיוצא בזה, אם אדם קול המונה של רומי, אם אדם לא משתיק את זה חס ושלום, מגיע אליו. כמה שאדם מכין לבו, מגיע אליו.

וזה חסד הבורא הנה מתחיל. זה היה צריך להיברא קודם העולם. כשיבא העולם והבריאה, התשובה כבר לפניו. והכח הזה לצאת מפחת מעשיהם, לצאת מהפחתים שאדם שם את עצמו שם, זה בא מכח שקדם לעולם. זה מחזיק את העולם. חרט ויצר ואינו מתקיים, רק על ידי כך יש קיום לעולם.

אדם הראשון, אדם הגדול בענקים, אחרי המכשול הנורא, לא יכול היה לומר שירה. רק כשנודע לו עד איפה מגיע הכח. ברוב חכמתו ודעתו לא יכול היה להבין איך יכול אחרי הקלקולים הגדולים, איך יכול לתקן. כשראה שקין יוצא עם כל החסרונות, אדם ראה כמה כוחה של תשובה. אז הוא תפס כמה כחה של תשובה. פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת.

וכל אחד רואה, אני כאחד, שליח לומר, בלי כוחות, בלי היפשפש וימשמש שאחרי העומק של עכשיו שנברא, עכשיו הנורא שנברא, לא מה שנת, מה שנברא, בלי היפשפש וימשמש, זה לא. זה מצב שאין העולם מתקיים. והוא מתקיים, נשאר עדיין הכח להחזיר אותו. מה שיותר קרוב ליום הדין מי יכילנו, צריך יותר, כמו שהיה גדולי היראים, כמו שכותב ר' ישראל, הוא מדבר על דברים גבוהים.

אנחנו נחפש את ההתחלה. להיות מתחיל. יתייצב על דרך. זה עוד לא אומר שהוא הגיע, עד יום המיתה הן בקדושי לא יאמין. אבל שאדם יהיה באיזה כיוון, בספר החיים ייחשב. שייך יותר לעץ החיים. בשם הזהר ששבת קודש זה גם כן שלטון של עץ החיים. אם לא יצרנו את הרע, אדם לא היה נותן כח ותוקף לרע, היינו חיים עם עץ החיים, ואכל וחי לעולם, החכמה תחיה בעליה. וזה לטוב לנו, אדם היה מוכרח להתגרש מעץ החיים, במצב של בריאת הרע חס ושלוש לא יהיה תקומה. אבל מה שמקיים את הבריאה זה המעין עולם הבא, השבת הקדוש. וחז"ל גילו לנו מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. שבת צריך הכנה. שבת בעצמותו זה יומו של הקב"ה.

שישאר גם לנו המתנה הגדולה והנוראה, צריך הכנה, צריך הכנה. עיקר ההכנה זה ליום שכולו שבת, אבל גם ליום שזה מעין עולם הבא. השבת באיזה בחינה יפה שעה אחת בעולם הזה. זה מוכרח הכנה. כל דבר של קדושה, כל דבר לאדם מערכי לב, להכין לבבו, הכין לבבו, הכין את הלב. מכל משמר נצור לבך. רחמנא ליבא בעי. תנה בני לבך לי.

אנחנו באיזה בחינה בסוף השבוע. וכמו שאנחנו יודעים, לאנשים כערכינו, בלי עבודת הלב, בלי עבודה, בלי התחזקות, נופלים לכח הרע, לנוחיות. שזה הסכנה הגדולה של העולם. שלווה כסילים תאבדם. השלווה. החכמה, זה מרומם את האדם, והיראה כל מה שיש לו זה מביא יותר שמחה. זה דבר אחד. יראת ה' תוסיף ימים. מזכירים דברי רבינו הגאון בזה, זה לא פחדים שבדרך הטבע מקצרי ימים, מחליש כח האדם וכח הנפש, לעומת זה יראת ה' גם באופן טבעי היראה שזה החכמה תוסיף ימים. זה גם משמח את הלב. לא הוללות, לא בלבול במהותו. שמחה אמיתית, כמו שהמגיד משנה אומר שהנפש תרגיש בנצחיותה.

בחדש הזה גם מתנה גדולה, משה רבינו, דבר שזה אל טבעי לגמרי, למעלה מן הטבע לגמרי, ארבעים יום, אבל זה נכנס בבריאה, קידש את הזמן קודש קודשים. העולם פה הכל לפי רוב המעשה. פה עולם העשיה, עולם המעשה. מעשים קטנים ומעשים גדולים, כשאדם יחיה בכח החכמה והדעת מה שיש בו.

הקב"ה נתן לכל אחד דעה בינה וחכמה. הקב"ה מחכה שיבקשו, שיהיה ביקוש החכמה, חננו מאיתך. יהיב חכמה לחכימין, זה הפשט הפשוט, למי שמבקש חכמה, למי שאוהב חכמה. והחכמה מאין תמצא. מי שמבקש יראת ה', מבקש את החכמה האמיתית, צריך לבדוק לעצמו בכל מעשה ומעשה מה הוא ברוב שעות היום, בתוך השעות, בתוך שמחה, להיות את החיים באמת. שיהיה נחיה, שיהיה מצב של חי, חי מרגיש. חי מה שהתורה נקרא חיים. כל המשמעות מה שקרוי עולם הזה, אחריות זה לזה, ערבים זה לזה, אם נמצאים במקום צריך לשמור על המקום, לשמור על עצמו, לשמור על המקום.

תמיד תפילה זה ברומו של עולם, ובזמנים שזה יותר יפק רצון מה', וודאי שצריך יותר. ובחכמה עמוקה לתפוס כל מעשה וכל פעולה מה מונח בזה. כי החיים כביכול זורמים, בלי התבוננות אין את הידיעה הטבעית מה שיש לשור וחמור, מה שאומר הנביא ידע שור קונו וחמור אבוס בעליו. שבמציאות הוא יודע. ישראל לא ידע עמי לא התבונן, אין לו כלום, רק חס ושלוש להיפך ולהיפך ולהיפך.

צריכים להוציא את הדברים שכל אחד ואחד יתבונן בחדרי לבו, וישוב בלבן, לבדוק בהתבוננות איפה אפשר עוד להוסיף. מה צריכים להתרחק ולבטל מה שנמשך, מה צריכים לקצר על כל פנים, מתי צריך להיות עיקר כובד המשקל של רצון החיים, חפץ הלב, תשוקת הנשמה, לבדוק עם יפשפש וימשמש. ובזה יגיע לתכלית שזה ממילא מה שיותר יחיה בחכמה אז

תחייה בעליה, יהיה את השמחת הלב האמיתית, בכל דבר למצוא את הטעם החיים האמיתי, טועמיה חיים זכו, בכל רוחניות, בכל דבר שבקדושה.

הדברים בעצמם דברי אלוקים חיים. כל אחד ואחד יתן לבבו שזה תכלית כל האדם, זה השלימות, זה רצון ה', לטוב לנו כל הימים.

אלול תש"ע א':

החודש הזה ידוע, קול הקורא. יש בחז"ל בקדמונים שיש ארבעים יום לפני יום הכיפורים. יש במדרש בחז"ל שזה ארבעים יום של התיבה, זה מרומז בתיבה, שנפתח חלונות התשובה. כדי להשתייך ליום הכיפורים חוץ ממה שאדם תמיד מתחילת השנה עד סופו צריך להיות בכל רגע ובכל שניה. אבל ארבעים יום זה זמן מיוחד, ארבעים יום שמשנה רבינו חצב וייסד לנצחיות, על ידי כחו הגדול, כחך הגדול וידך החזקה, ארבעים יום שהקב"ה נתרצה בזה, אחרי אמצעים בכעס, יש אומרים שבכלל לא היה אמצעים, מחלוקת ראשונים, ארבעים יום זה בשביל להשתייך ליום כיפור.

כך יש גם בראשונים שלשים יום זה זמן של הרגל, לבא לראש השנה, שספרים נפתחים, אז כשאדם כאילו מבטיח ומקבל, אם הוא זוכה, אז אם הוא בא עם שלשים יום הכנה, עם שטר מקוים, ואז בודקים שהקב"ה, כמו לשון הרמב"ם, רק הוא יודע, אין שום ציור בעולם שאחד יכול לרדת לעומק האדם עם כל המצבים ועם כל מה שעבר עליו, זה שלשים יום.

יש פרקי דר' אליעזר, מה שהרמ"א מביא מפרקי דר' אליעזר שתוקעין בשופר שחרית וערבית. אם צריכים ארבעים יום כל קצת בר דעת מבין שזה לא ארבעים יום בעצמם עושים את שלהם. משה רבינו עשה ארבעים יום, ויהי שם, זה כבר היה מספיק לבד, הוא היה בשמים, מי עלה שמים וירד, ארבעים יום עד שהגיע יום שאמר ה' סלחתי כדברך, עד שהגיעו לוחות שניות שזה הקבלת התורה שנשאר לנו. הלוחות הראשונות הפסדנו, נשאר מזה שברי לוחות, גם את זה משה רבינו הפסיד בידו החזקה, הקב"ה רצה.

אז ארבעים יום האלה, והשלשים, אם אין לב, אם לא מתעוררים, זה הכי מפחיד, הכי מפחיד, הכי מבהיל. כמו שאמרנו שאם אדם לא מרגיש איזה איבר, לא מרגיש איזה בשר חי, זה מפחיד אותו. זה מרעיש ומבהיל. אם לא מרגישים את הימים האלו זה הכי צריך להפחיד ולחפש לטעום טעם של חיים. חי מרגיש. כדי שכן נרגיש.

וכבר הזכרנו פעם, אבל זה אחר כך כבר, כמו שידוע שהאר"י מזכיר לא לחכות לירח האר"י וירח הבתולה, לא לחכות לימים האחרונים המרכזיים ממש, לא ליפול שמה עם כל הלכלוך, עם כל החס ושלום, זה זמנים שביסודם זה זיכוך ליטוש וקישוט, לזכך ולצרף, אי אפשר ללבן דבר שזה מלא...

אבל זה כבר עבר עלינו. האם לא עכשיו אימתי זה גובר וגובר בצורות נוראות. האם לא עכשיו אימתי זה כל החיים, אבל יש זמן שזה עובר כל גבול. התנא של המשנה מחדש שעל כל רגע מהחיים, כל זמן, לא בא לחדש שאף רגע לא הפקר, יש את הזמנים שחס ושלום... התנא בא לחדש להסתכל על כל הווה כאם לא עכשיו אימתי.

אבל יש זמנים שזה... וכמדומה שאמרנו כבר כמה פעמים שיש כמה דברים שמשלימים זה את זה, זה לא סתירה, וודאי שזה לא סתירה, רחבה מצוותך מאד, עבודת ה' זה רחב אין גבולות, כשאדם מצליח קצת בזה ובוזה, אבל העבודה זה בלי גבולים. יש הרבה בחינות בזה, אבל אולי כמה דברים יותר שורשיים, שוב, זה זמן שהקב"ה יותר קרוב לנו. תמיד הקב"ה קרוב.

קרוב ה' לקוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. כל הזמן אנחנו מזכירים בשם הזוהר שבכל התהילה לדוד כתוב עם וו המפסיק, בכל יום אברכך ואהללה, הפסוק היחיד שזה בלי וו, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, אם לא זה לא נקרא קוראיו, זה לא הפסק. קוראיו זה נקרא, תלוי לפני מי מדברים, כשאדם עומד לפני אדם להבדיל, אפשר לרמות אותו, אבל לפני הקב"ה מה נקרא קרוב, לכל אשר יקראוהו באמת, אם לא לא קורא בכלל, קול קורא במדבר. לא קורא בכלל. פה זה לא תוספת חיזוק, פה זה המשך אחד, לכל אשר יקראוהו באמת.

מי שמתקרב הקב"ה תמיד קרוב, אני כבדתי רענן ממני פריך נמצא, זה פסוק על תמיד בפשטות. קוראים את זה בזמן של תשובה. אני תמיד מזכיר רש"י אומר רענן זה עץ שענפיו כפופים, יש שצריכים לטפס על העץ כדי למצוא את הפרי, פה זה

כל מה שמושיט את היד מקבל, הקב"ה כביכול נדחף, אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, תבא ותקבל. לצאת מתוך זה זה שום דבר לא, חבל שנברא באמת.

תמיד הקב"ה קרוב, כמו המדרש הידוע, קראוהו בהיותו קרוב כל זמן שאתה חי, חוץ מהגמרא של עשרה ימים, בעולם הזה הקב"ה קרוב. רעיו של ריש לקיש כשהגיעו למעלה מראים להם את ריש לקיש והם שואלים בכסא אחד היינו כולנו, והם רואים שהוא נהיה ריש לקיש, הם גם רוצים, אומרים להם לא, הוא נהיה ריש לקיש בעולם הזה בהיותו קרוב, שם זה כל כך רחוק, כל כך רחוק.

קרוב אליך הדבר מאד. התורה היא נצחית. קרוב אליך הדבר מאד. לא כתוב שזה קל מאד חס ושלום, כל דבר של עבודת ה' לא כתוב שזה קל. לא יכול לבא בקל, לא בדין שיבא בקל. אבל קרוב. כל ההתחלות קשות, זה קשה, אבל זה קרוב. הכוונה היא שאדם באופן טבעי צריך להכין את עצמו, לטהר לבו, להוציא, אבל זה קרוב, אם אדם חי עם התבוננות, דעת אלוקים תמצא, אדם מפעיל את הדעת שלו, הדעת כמה שהוא קיבל מהקב"ה, לא צריך יותר מזה. לא את הדעת מאסת חס ושלום ואמאסך גם אני. הדעת כמה שאתה יכול להבין.

רק יותר נח לו הגשמיות, הנוחיות, מה שהגוף נותן לו, לוותר על הדעת, שבזה ותחסרהו מעט מאלוים, פה נמצא גדלותו, וודאי שזה לא קל. אדם נמצא פה במקום שפל, במקום של הסתר, בזמנים של הסתר, ותמיד קל מסתתר, ודווקא פה בהיותו קרוב, כשאדם מתבונן וחי עם הדעת עם השכל, בהיותו קרוב.

ויש קרוב בתוך קרוב. עכשיו זה זמנים נוראים ומיוחדים. זמנים נוראים ממש. ארבעים יום האלו שקבעו לדורות על ידי הרועה הנאמן, שהתורה נקרא על שמו תורת משה, קוראים לזה תורת משה, משה רבינו רצה שאנחנו גם נהיה שייכים עם הקב"ה, תש כוחו כנקבה, שאנחנו ביקשנו דבר אתה עמנו ונשמעה, הפסדנו את ה... משה רבינו רצה שנשמע מהקב"ה, את זה הפסדנו. הטרחנו אותו. פשטות הפסוק, משה רבינו אומר להם כי יראתם מפני האש, פשטות הפסוקים, כמו שהאור החיים אומר את זה על המקום, שבפשטות הפסוקים נראה שלא היינו צריכים נביאים, היה צריך להיות מעמד הר סיני שנשמע מהקב"ה, כמו שזה התחיל, אבל נבהלנו ונפחדנו וויתרנו על הראיה הגדולה.

כמו שהגאון מביא בשיר השירים שכששמעו שהקב"ה אומר אנכי, נתקע דברי תורה בלבם, תורתך בתוך לבי, בתוך מעי. כששמעו ה' אלוך נעקר ונפקע יצר הרע מתוכם. כשחזרו ואמרו דבר אתה עמנו, חזר יצר הרע לתוכם. הגאון בשיר השירים מביא את החז"ל שביקשו וויתרו על השמיעה בקול ה'. אי אפשר סתם להשיג הישגים, לוותר פה, יראתם, נשאר דבר אתה.

אבל תורת משה, התורה נשאר נצחית לנו. אין לנו שיור אלא התורה הזאת, אבל התורה הזאת יש לנו. משה רבינו קבע בשבילנו, לדורות, כאילו התורה, נקרא על שמך, הוא קבע לדורות לדורות כשהוא נותן התורה לנו, זכרו תורת משה עבדי, זה נשאר ימי רחמים וימי רצון. כמה שיותר להשתייך למה ששמענו אנכי ה' אלוך, מה שיותר אפשר להשתרש בזה יותר, כמה שאפשר. השלימות יהיה רק לעתיד לבא, ישקני מנשיקות פיהו.

זה אחד המעלה הנוראה מה שבאים לקב"ה, שעל זה רמזו אני לדודי ודודי לי, זמן של דביקות מיוחדת ששייך להתקרב. והתפילה יותר דרגא גבוהה. התורה יותר בדביקות. השבת יותר בדביקות. הכל יותר ויותר.

אני מוכרח לומר, באלול וודאי, מי שטרח בערב שבת, לא כמו שהיצר דואג, לא צריכים לעזור ליצר, שמיום חמישי שכבר מתחילים ביטולים להדיא, ועוד היום גדול, ערב שבת בלי חשבון, והשבת עצמו, הגאון מזהיר במשלי, על זבחי שלמים, איפה שהאכילה זה גוף מצווה, זה מצווה של אכילה ממש, לא רק עונג, גם כן צריך לשמור שלא יתחזק יותר הגשמיות ברוחניות, פה גוף המצווה גם צריכים לשמור. ושבים זה התפילה יהיה תפילה של שבת, ביומו של הקב"ה, יומא דנשמתא זה נקרא בזוהר, הנשמה שבלב, הרוח, הנשמה, אי אפשר ליפול לתוך השבת עם מטען של בטלה וכל מה שביטולים מביא.

על זה צריכים לשמור. תורה ותפילה. כל המקדש שביעי כראוי לו, כמו שהחפץ חיים מביא את זה, כל אחד לפי השביעי שלו.

בזמן של עת רצון, אני לדודי ודודי לי, זה זמן עוד יותר מיוחד להשתייך לכל דבר שבקדושה. תרומת הדשן התלמיד שלו לקט יושר בהנהגה שלו, אומר שמאלול עד אחרי יום כיפור, אולי עד אחרי שמחת תורה, היה מאריך יותר בברוך שאמר, הכוונה לפסוקי דזמרה, שעה שלימה מרוב דביקות בה'. תפילה. תשובה זה לא לנהוג בימים האלו ואחר כך לחזור, זה לא טעם טעם של תשובה, טובל ושרץ בידו, אבל בזמן של תשובה, זה כמו ששבת, אחרי השבת זה לא השבת ממש. ככה הימים האלו, המהרי"ל אביהן של ישראל הוא היה מאריך, זה זמן של דביקות בה'. לחזות בנועם ה'. מה שיותר שייך אולי אפילו לנו, כשאני אומר לנו אני מתכוון לכערכי.

זה שורש הדבר, הסור מרע. זה כבר דרגות, מה שהתרומת הדשן עשה זה כבר דרגות. זה גם כן שייך לנו. רבינו החזון איש פעם הזכיר שוודאי שיש סדר בעבודה והכל, אבל כשיש שריפה אומר ר' ישראל אדם נוטה להציל דברים בלי לחשוב מה קודם ומה אחר כך, הוא מפסיד ומפסיד דברים. אדם צריך להכיר את מקומו לדעת את ערכו, לא לחשוב שאם מאריך יותר בתפילה כבר פתר את הכל. אבל לאחוז גם בזה. בדעת ובתבונה. בזמן שהקב"ה יותר קרוב צריך את התפילה. הקב"ה תמיד מחכה ומצפה אלינו. מצפה שיבקשו, רק אדם לא יחשוב שעל ידי זה כאילו הוא כבר גמר את התשובה. אבל לא להיות כחכם שזה עוד לא בשבילו, הכל בשבילנו.

קבע רבינו הרמח"ל, שככה הגאון שיבח את הספר בהתפעלות, שאדם יודע איפה הוא עומד, אבל למען סור משאול מטה. את הלמעלה צריך לדעת בדעת ובתבונה. יש קונה עולמו בשעה אחת. ולהכיר את מקומו. דע את עצמך. בשבילנו הסור מרע זה השורש של העבודת ה'. אל תזרעו אל קוצים, כמו שהרמב"ם מאריך על זה, רוצה שיצליח הזריעה, אדם יכול להשקיע להשקות ולעשות את כל מה שמועיל לצמיחה, אבל משאיר את הקוצים, לא מרוויח. יחד עם העשה טוב, הדבר הראשון העיקר זה סור מרע. ולא ימנע עצמו מהעשה טוב, אדרבא ואדרבא, צריך כנגד כל חבילה של עבירות לעשות חבילה של מצוות. אבל לזכור היטב לעקור את ה...

יש ברבינו הגאון בפרשת בראשית, זה מפחיד מאד, למי שמתבונן זה מפחיד מאד, הזכרנו הרבה פעמים, אני מפחד להזכיר את זה, באדרת אליהו בפרשת בראשית, ש"י עולמות, זה לא סתם שין ויוד, שלש מאות עולמות על סור מרע, יוד על עשה טוב. מזה אפשר להבין מה עיקר העבודה.

כי היא חייה, הגאון אומר במשלי שכל זמן שאדם חי יש לו מה לעקור, מה לפשט עקמומיות. להוציא את השורשים הרעים מתוך הלב. את הרק רע, לב טהור, תמיד יש יותר. אם אדם אין לו מה לתקן אז לא משאירים אותו. החזק במוסר אל תרף כי היא חייה, זה החיים, לכבוש עוד, לזכך עוד, זה חיים.

זה צריך להיות אם לומדים מוסר, לא רק להישאר ככה מלמעלה בהתחלה, לרדת לעומק הדברים, לעומק הנקודה, לעומק המצב, לא רק להתעורר קצת, כל דבר אסור לזלזל, אבל לא, למה להסתפק במועט. זה בפשוטו עיקר העבודה שלנו בחודש אלול. בחודש של רחמים, בחודש שהקב"ה יותר מתגלה אלינו, ובחודש שאנחנו יודעים שעוד מעט... אדם נידון בכל יום גם כן, יש הרבה דרגות, לרגעים תבחננו, כל זה לא כמו יום הדין הגדול והנורא שמלאכים ייחפזו וחיל ורעדה יאחזו. זה הזמן שאדם צריך וחשב עם קונו. עד הבהיותו קרוב ממש. את כל זה צריכים, היה מוכרח שיהיה חודש רחמים לפני כן, אולי ואולי והלוואי.

אנחנו מתפללים על כל זה לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי, לב טהור מכלל דאיכא טמא, והקב"ה עוזרו, מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית.

ותלמוד תורה כנגד כולם, בפרט בימי הנעורים שאדם לא טרוד בעבודתו, וודאי שתלמוד תורה כנגד כולם נבלע בדמו, זה מכל משמר נצור לבך. דע לפני מי אתה עמל. זה בשעה שאדם מוכרח לקום, שיהיה עם שמירה, אדם שמירת גופו עליו, לשמור ולשמור. לא להפסיד, לא לזרוע ואחר כך הרוח לוקח את הכל. לשמור ולשמור. מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים, כשאדם לא לומד מוסר ומייסר נגעי לבבו, עם הבין אדם לחבירו, תורה אחת היא, הכל נעלם לפני חבירו, עומק הדין נורא, מה שידוע.

ופה אפשר לתקן, כל השנה, והאלול מה שידוע שזה קרוב. אם לא עכשיו אימתי, אם לא עכשיו אימתי. הימים האלו כמו שהגאון אומר שיש דין וחשבון, בזמן שהקב"ה יותר קרוב והוא לא מתקרב, אז החשבון יותר. לא רק מניעת רוח, אדם נתבע על זה. עכשיו יכולת יותר. זמן של רחמים ואדם מתעלם, אז יותר גרוע. צדיקים יילכו במ פושעים יכשלו במ.

אם אין אני לי מי לי. זה מתחיל כמו שרבינו יונה מדגיש, לחכמי ישראל, אדם צריך לשמור על עצמו. לא להסתפק במה שנמצא בתוך מסגרת. איפה שלא נמצא לשמור על עצמו. מאן יחידים רבנן. צריך לשמור על עצמו. תפילת החולה, שמירת החולה זה לפני הכל, וכמו שרבינו יונה מדגיש שאדם שלא מרגיש שהוא חולה זה נורא מאוד, כל שכן ברוחניות, אם לא מרגיש זה ה' ישמור.

ושתי הדברים זה לא סתירה. צריכים להתעצם בתפילה יותר, צאי לך בעקבי הצאן, אנחנו לא בדרגא הזאת, לנו הדרגא היא לצאת מתוך עמקי שאול, לצאת מתוך האפילה. אנחנו מצווים על ברכות, על אתה ה', על קדושת השבת, זה זמן שיותר משתייכים. ולא שאדם יחשוב שבזה הוא הגיע, אבל בזה גם כן רואים את הסור מרע. יש עשה טוב שזה סור מרע.

ולשמור שלא יהיה מה שחז"ל אומרים שאדם מכיר את עצמו ומרמה את עצמו. שתי הדברים. הוא הכי יכול לרמות את עצמו, והכי מכיר את עצמו. הוא יודע מה הוא צריך ומה הוא מוכרח. זה הפשט מוסר, לייסר את עצמו, מלא בספרים, להתעורר זה נקרא שמתעורר על דברים, מה זה ומה זה, ובודק את עצמו ומייסר את עצמו. ואם הוא עצמו נשבר מזה, שצריך לתקן, אז הקב"ה עוזרו. יש פתחו לי פתח.

כל זה לא מדברים פה מידת חסידות, מדברים פה על עיקרי היהדות, התחלה של עבודת ה'. וכמו שאמרנו שכשמתרשלים בזה זה לא רק מניעת הרוח, דין וחשבון.

אני לא יכול לומר, אני שליח של הציבור, צריך קחו עמכם דברים ושובו אל ה', לעשות מעשה, שובו אל ה', אם אדם נמצא פה וחולם לא מגיע, זה תשובה שמגיע, וישוב. נתעורר באמת, כל אחד למצוא בעצמו, ולא ייבוש מפני המלעיגים עליו. והכי קשה מה שבתוך בית המדרש, הכי קשה מה שנדמה לו שמלעיגים עליו. מלך בוחן כליות ולב. שיהיה הדברים חיים וקיימים בר קיימא למעשה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, שזה התכלית של החיים, חיים כולכם היום, לשמור ולעשות, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

אלול תש"ע ב':

לשון הרמב"ם הידוע על השופר, הרמב"ם מדבר על ראש השנה בעצמו, מדאורייתא אנחנו לא אומרים טעמים, אמאי תוקעין, רחמנא אמר תקעו. ככה הנודע ביהודה היה מכריז לפני שופר, למה תוקעין רחמנא אמר תקעו. הרמב"ם אומר בלשונו הזהב אע"פ שתקיעת שופר זה גזירת הכתוב, אבל רמז יש בדבר עורו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם, אתם השוגים בהבלי הזמן. גם ראש השנה עצמו, כשעומדים ביום הדין לפני הקב"ה ממש, זה כבר לא לפני, יום הדין ממש, אז אפשר לרמז עורו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם, להקיץ מהתרדמה. לא מדובר על כמה חודשים לפני כן שאדם צריך לחשוב, לא, ביום הדין ממש, הקיצו מתרדמתכם, אתם השוגים בהבלי הזמן, כל אריכות לשונו הזהב.

השופר שאנחנו היום נוהגים, מנהג קדמונים על פי פרקי דרבי אליעזר, פה זה רק זה, כל השופר זה עורו ישנים משנתכם. ומונה פה היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו. ובפרט דבר שנשאר לדורות כי אז תקעו, כשמשה עלה למרום היו תוקעין בשופר, וצריכים סתם להזהיר, לא כל הזמן תוקעין בשופר, זה דבר שכבר נכשלו בו, משה רבינו לא נמצא לפנינו, זה היה בחינה של הסתר, מי יודע, השטן מראה צורות.

מה שהכח של האדם יותר חלש, מה שיותר לא עמוק, לא חי, יותר אפשר לראות דמיונות. כשאדם נמצא במצב של משכני אחריו נרוצה, הוא דבוק בה, הוא חי את החיים האמיתיים, אז פחות נתפס לדמיונות. השטן מראה שיש פתח, לפתח חטאת רובין, אומר רבינו הגאון שבמקום שיש חומה אין יצר הרע, במקום שיש פתח, שמה שמה. כשחלשים קצת, בחינת ישן, תרדמה, אז במקום שינה יש חלומות ודמיונות.

זה החודש הנורא הזה. כיוון שזה מיוסד, אז מונח בזה עורו ישנים. אבל כמובן וודאי לא רק עושה רגע. העיקר זה צעקה גדולה ומרה, עורו משנתכם, הקיצו מתרדמתכם. זה כידוע לשון הרמב"ם שגם בחולי הגוף יש סתם חולה ויש טועם מר מתוק ומתוק מר, ובפרט ברוחניות, כשאדם חולה ברוחניות אדם בטוח שהוא ער, אין לו מושג, אין לו מחשבה. לא עולה לו בראש שהוא בתרדמה, הוא ישן, זה החולה הכי גדול. כשאדם מכיר בחליו הוא מבקש מזור ותרופה. כשאדם מרגיש שהוא ער, אם הוא לא היה אנוס, צריכים זעקה גדולה ומרה, צריכים כוחות. לנו חשוב לא רק האמת, כל הזמן כל הזמן כל הזמן. ברמב"ם כתוב שתמיד כל אדם מישראל בכל מקום שהוא, כמו שצריך רופא, צריך אחד שיעמוד ויוכיח, כל השנה. כל השנה צריכים עורו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם. בדברים שכופין את הלב.

אבל החודש הזה עם כל סגולותיו והקרבת ה', את השלשים יום ואת הארבעים יום, חודש שזה כל כך חי וקיים. אם יש משהו פחות הסתר פנים, פחות עם גילויי הקב"ה, פחות עם הגילוי של אהבת ה' עם הגילוי של כבוד ה', אין לזה משל כמעט, כל המשלים זה כאין. פה בחודש הזה שזה מיד אדם יכול לבנות את עצמו, יום בשנה חשוב כשנה, החותם של כל השנה. פה התרדמה והשינה זה נורא נוראות, נורא נוראות, נורא נוראות.

וצריכים להרגיש, עורו ישנים. אם אדם ישן הוא לא שומע בכלל, תרדמה של שטות, תרדמה של מה שכתוב במדרש, אפילו אם הוא שומע וחושב, הוא שומע קול שופר, הוא שומע מילים, עדיין אולי ואולי יקין, אולי יש בו התעוררות. אדם צריך לצאת מהפחת שרבינו יונה מתחיל ככה את הלשון הידוע, החסדים שהקב"ה נתן לנו לפני בריאת העולם. היה צריך תרופה כזאת שיקדים, שיהיה לפני הבריאה.

כי תשובה כידוע זה לא השגה לא על ידי חכמה ולא על ידי נבואה, ואפילו בתורה, שזה נתגלה למטה, התורה בגילוייה ובתוקפה, יביא קרבן ויתכפר, נפש תחת נפש, אבל התשובה ממש כשאין בית המקדש קיים אולי, נשאר הדבר של הקב"ה בכבודו ובעצמו, נשאר הדבר שלו. זה לא נתפס, חטאים תרדף רעה. שאלו לחכמה, חכמה הכוונה היא חכמה האמיתית. נבואה לא משיגים, כמו שעולם הבא לא נתנבאו לימות המשיח, עין לא ראתה אלוקים זולתך, כך תשובה זה אותו בחינה ממש.

ככה חז"ל אומרים, שנביאים לא משיגים דבר כזה. הנביא והחכמה האמיתית שחכמה עדיף מנביא, ויש דבר שנביא יותר. רואים את החטאים תרדף רעה, רואים שהחטא רודף אחריו. בלי נבואה לא רואים שום דבר, רואים חס ושלום את ההסתר, רואים שיצצו כל פועלי אוון. איש בער לא ידע. נבואה ורוח הקודש רואים שזה להשמדם עדי עד, הפריחה זה לא פריחה. זה משיגים.

אבל להבין להגיע לתשובה, חטא והכל, כמה גדול כוחה של תשובה, אדם הראשון גם כן, אדם הגדול בענקים, זה נשאר דבר של הקב"ה, עין לא ראתה, וזה ניתן לנו. כמו הדברים הכי מקודשים, עולם הבא, שבת, שבת יומו של הקב"ה. ותשובה, בלי זה...

הזכרנו כבר כמה פעמים שישב וחרט, בנה עולם והחריבו, עד שברא את התשובה. הבריאה מוכרח להיות עם האלוקים ברא את האדם ישר, זה נשאר, זה לא ניסיון, חס ושלום לא צריך להזכיר את זה פה, צריך שמהשלימות יהיה שלימות. אבל אנחנו מצידנו כמו שהמלאכים קטרגו, מה אנוש כי תזכרנו, המלאכים מפחדים פחדים, הם צריכים לפסוק ככה, הם רואים מה הולך פה. למי הקב"ה נותן את העיקר, ואביתה תהילה ממי, למי הוא פונה, לאדם שעלול לחטוא. אין צדיק בארץ, בקושי, וכל שכן.

עד שברא את התשובה. לא עומדים, מוכרח לברוא את התשובה וזה מעמיד את העולם. עד שברא את התשובה ואחר כך ברא עולם.

ממילא ענין של תשובה זה עד ה' אלוקיך. ושבת עד ה' אלוקיך. כל דבר רוצים לעשות לאהבה וליראה את שמך, שזה יהיה רצון ה', רוצים ומשתדלים כל אחד כפי ערכו, אבל פה זה כל הענין זה עד ה' אלוקיך, זה לא נתפס קודם. צריך להגיע לה', שמה זה נמצא. הקב"ה זה בחינה מלא כל הארץ, אבל איפה שלא יהיה ושבת משם, כתוב שיש רמז בדבר, מאיפה שהוא נמצא, שאדם לא יכול לתפוס את זה אפילו איך יכול להיות. אבל להגיע עד ה' אלוקיך זה הגיע.

זה מסתמא גם שייך לאדם יודע תעלומות, הרמב"ם הרי זה מחודש מה בא ללמדנו, ואיך יכול לדעת, ואין הכי נמי, כתוב שאי אפשר לדעת. מה שאמרו ר' ישראל והרבה שאם אדם בעצמו לא מעיד זה לא מתחיל אפילו. כשאדם לבו שלם, מרגיש שיהיה, אז אומרים לו שהוא לא יודע מה זה. תשובה זה כולו של הקב"ה, הוא צריך לראות איך שזה מגיע אליו שלא יחזור לכסלו.

כל זה השינה והתרדמה, תחילת מפלה שינה. לא מפלה שעושה דברים רעים, לא, מתרפה במלאכתו חבר הוא לאיש משחית. הקרירות הקרירות הקרירות, דברנו כבר, מה שלא רואים, כמו שר' ישראל אומר כל היראים ספו תמו, החיוב המשפטי ה' הכל קיים לעולם. התורה היא נצחית. אז אם מזהירים אותנו, צועקים לנו הקיצו, אדם חייב לראות עצות בנפשו, עד אנה ירום אויבי עלי, עד אנה ירום יצרא בישא עלי, זה התרגום על המקום. התרגום מתרגם את זה כל הזמן, זה אויב.

ומה שאתה ישן לו והוא ער לך כמו שאומר החובות הלבבות, חובות הלבבות, המעורר הגדול, הוא רואה שהוא ער ואתה ישן. איך אפשר להגיע עד ה' אלוקיך. איך אדם יכול לחשוב שהגיע. כל זה מחייב יותר ויותר. מה שר' ישראל בא לתבוע, הוא לא בא להרדים, ה' יזכנו, אבל לא זה פתרון. לא ענין שחם ושלום... מוכרחים, התורה היא נצחית, שכר ועונש, כל התורה בתוקפה בלי שום זה.

אבל מוכרחים מוכרחים להתעורר. שכשפעם שיש זה, אז יותר קל להתעורר, אבל לא מתעורר זה לא סיבה חס ושלום.

הקב"ה נתן לנו זמנים מיוחדים. מגיע עכשיו עוד ארבעים יום ושלשים יום יותר שייך להתעורר. חודש הרחמים, חודש הרחמים. אני לדודי ודודי לי. יותר ויותר שייך לה' אלוקיך. ומל ה' אלוקיך את לבבך, יש פשט בראשונים שזה אלול. בתורה

זה מפורש, התורה זה לא מליצות. זה מילי ממש. יש ערלת הלב. ערלת טפשות. כמו שרואים בחוש. כמו שמבינים ערלה, ככה זה פי כמה ערלת הלב. לב סתום, ערלה מכסה את הלב. יש איזה הבטחה מהקב"ה ומל. השלימות זה יהיה בעולם הבא שעין לא ראתה אלוקים זולתך, עולמו של הקב"ה, ויש לנו פה מעין עולם הבא. להגיע לתשובה זה רק עד ה' אלוקיך, זה נקרא עולם הבא. מגיע עד ה'. אני ה' לא שנית, אני ה' תמיד אותו דבר.

יש זמנים עם החסדים הנוראים שאדם יכול לצאת מהבור ומהפחיתים, חודש שזה מסוגל פה, מה שההבטחה שיהיה בגלוי, ונגלה כבוד ה', שנתגלה העין לא ראתה. ושבתם וראיתם. יפתחו העיניים ויראו ויראו. זה מעין עולם הבא, זה דבר כזה שזה מעין בחינה של הקב"ה מל עכשיו. אבל יום כיפור לא מכפר לאלו שמבעטים. מבעט לא נקרא דווקא מבעט להכעיס, לא, הקב"ה הרי רוצה תמיד מאיתנו. גם התשובה, החסד הנורא, הקב"ה רוצה הרי מאיתנו.

אנחנו צועקים השיבנו, במדרש זה וויכוח, שובה ישראל, הקב"ה אומר, עד ה' אלוקיך. רבינו יונה אומר ידוע הלשון, הוא מביא גמרא על זה לא נצרכה תשובה אלא בעמי הארץ, אבל נמצאים כבר בהיכל ממש, זה הגמרא, שמא עשה תשובה וודאי עשה תשובה תלמיד חכם. עם הארץ שנמצא עם האדמה כל הזמן, מטפס על אילן, יורד מהאילן, אבל מי שעומד נגד עיניו הרוחניות והתורה והכל, מה הפשט שמא, לא יכול להיות, לא יכול להיות.

ותשובה אם הרמב"ם אומר יודע תעלומות, אז הכוונה היא להוסיף יותר ויותר, מה שהימים מגיע, עשרת ימי תשובה יותר מעד עכשיו, מביאים בשם ר' סעדיה גאון שאדם הוא לא עומד. מלאך עומד. אדם לא יכול לעמוד. הוא יכול להתעלות מה שמלאך לא יכול להתעלות, אבל הקב"ה לא נותן צד אחד. אם לא פה אז חס ושלוש להיפך. זה הגמרא אומרת פתח פתוח למטה. אם אדם לא מתעלה, הוא נופל חס ושלוש. אם הוא מתעלה, מי שזוכה, אני שלוח לומר,

מי שזוכה לאיזה בחינה של התעלות, אז עכשיו הוא מבין שאתמול הוא קיצר, אתמול הוא עוד לא עשה. המדרגות הפשוטות, אני מתכוון רק לעורר, אני לא מתכוון, לא על זה אנחנו תובעים, לא ראוי לי, הקב"ה יתבע עד הסוף, כל האומר הקב"ה וותרן הוא, אבל כשאני מדבר, להבין את השפה, ההתחלות הפשוטות. ההתחלות ממש. יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו, לעזוב ולעזוב את דמיונות ההבל ומה שזה מביא.

ולהתרומם, את הדברים שהוא יודע, צריך פתח חדש בהא, מלמעלה. במקום שנפל כבר אין מסתייע. קלקל. צריך לחתור למעלה ומשם להגיע. נכנס רוח שטות ורוח שטות מתלבש עליו. צריך להתרומם להגיע לדעת ולהבין יותר מקודם. אז באמת כל מה שעשה קודם זה שטות, ועכשיו הגיע לדעת, בדעת מונח תשובה, לא קוראים לבניה אלא לתשובה אומרת הגמרא, זה הסדר בתפילה, קודם בינה ואחרי זה תשובה, לבבו יבין ושב ורפא לו, והבינה זה נקרא הברכה של חונן הדעת.

בינת הלב, שהלב בינה בעי, לדעת מה שזה מתפשט, מה שהוא חי את זה, בדעת חדרים ימלאו. אדם שמקבל דעת הוא מתחיל להבין, איפה היינו, איפה היה השכל שלנו. יותר דעת זה יסוד התשובה. כמו שהעבירה זה רוח שטות, ככה זה ונחה עליו רוח חכמה ודעת. לא את הדעת מאסת ואמאסך גם אני. הקב"ה נתן לאדם דעת, ותחסרהו מעט מאלוקים, ואדם אוהב יותר את החומר שלו, דבר שזה מכסה את הדעת, מסתיר את הדעת, וזה נמאס בעיני הקב"ה. הקב"ה נתן לך מתנה טובה, דור דעה, מי שיש לו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו. אם אדם ממאס את זה הוא נמאס בעיני הקב"ה. נתנו לאדם מתנות זהב, והוא בוחר לנבור באשפה. נמאס נמאס נמאס. אנחנו רוצים למצוא חן בעיני הקב"ה, לא להימאס חס ושלוש. נבזה בעיניו נמאס. לא יכול לסבול את השפלות שבטבע האדם תמיד נשאר, הן בקדושי לא יאמין, עוד נשאר כח השטות הזה, אותו כח וגם להתעלות יותר ויותר. נבזה בעיניו נמאס, כמה שהוא יודע יותר ויותר כמה שהוא עלול לפגום וליפול. ויגבה לבו. כשנבזה בעיניו נמאס, הוא חי בשפלות, אז ויגבה לבו בדרכי ה'.

זה התביעה הנוראה, דברים שאנחנו יודעים את זה, רק תרדמה ושינה. אלוקים ישן הוא. הוא לא היה סתם שוטה. זה לסוסתי ברכבי פרעה ממש, כמו שה' צלך, כמו שאדם חי עם הקב"ה, אז מרגיש את החיות, כשאדם ישן זה בחינה קל ישן הוא, זה בבחינתו. ישנים מן המצוות, אלוקים ישן.

התורה הקדושה לפנינו, הגמרא לפנינו, קרבת ה' לפנינו. חביבין בר נש שלא צריכים שליו שיביא לפני הקב"ה. בכל קראינו אליו, ישר אליו. מה יש יותר מזה. אין חיך מתוק מזה. אפשר להגיע לפני מלך מלכי המלכים, לא רק לפני מלך אביון, שאדם את זה הוא רואה. מלך מלכי המלכים. אפשר להגיע אליו. אם מגיעים אליו, לרומו של עולם, זה גם הכל אותו דבר. אם הוא ישן עם תרדמה הוא לא מתפלל. יש חולים, מדברים איתו, הפה והחוששים של האדם, מדבר, יש בחינה שמדבר מתוך שינה. כך יראה התפילה שלנו... החובות הלבבות אומר שאחד שולח למלך שליחים, אחד אלם ואחד עוור, שולח את הפה ואת הלשון, לא שולח את החיים. ואין יראה בעיניו.

זה קצת התרגום הפשוט של המילים עורו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם. ואם לא עכשיו אם לא עכשיו אם לא עכשיו. לא צריכים לאבד, לכל הפחות בחודש הזה, לא לאבד, לא לזרוע שהרוח יעיף את זה. כשקמים מתוך הגמרא לא לשכוח, לא לאבד את השכל לגמרי חס ושלום. שמירת גופו עליו, לשמור לשמור לשמור. ליצנות אחת, קרירות אחת, קרירות זה לא אומר שום דבר, הוא לא מתווכח, אשר קרך, אין הכי נמי, אשר קרך, זה תחילת חטא ופשע נורא, חבר הוא לירבעם בן נבט, כל הקללות, אם תלכו עמי בקרי. הקב"ה נותן ומעיר, ויש לו סיבה, הוא מתרגם. זה הקב"ה, זה הכי חמור. אפשר לכתוב אם תמשיכו, לא, הקרירות. הקב"ה עומד עלינו לרפאותינו, לשוא כיסיתי דמיכם. הרפיון שבא מתוך קרירות, מאמינים בני מאמינים, רק עולם כמנהגו נוהג. פה מונח חס ושלום יסוד ה... קשה להוציא מן הפה, ה' ישמרנו.

זה מלא ברמב"ם וייעור משנתו. הרמב"ם כמה פעמים. מי שחי אז חי. הרמב"ם מתאר את זה, הוא לא אומר את זה כחידוש, חס ושלום, כשאדם נזכר את הייחוד האמיתי, הוא נזכר בה' אחד, אם הוא לא רואה הוא עוור. מיד מיד עוזב כל הבלי העולם, כך לשון הרמב"ם, להתקרב למידות ה'. חושב יש לך דבר עומד לעד ולעולמי עולמים, וכך מתעורר ושב.

כל הדברים האלו זה דברים פשוטים, התורה אומרת ככה, ואהבת את ה' אלוך, על לבבך, ושננתם, תשים את זה על ירך, תכתוב את זה על המזוזות, פעם בכמה שנים לכתוב זה התורה אומרת, זה עבדות ה', זה שם שמה מזוזות... זה הרמב"ם טיטש. וכתבתם, את האהבת ה' שיהיה חרוט על דלת הבית. כשמגיע לביתו מיד נזכר איפה הוא נמצא. רואה את אמיתותו יתברך, צור העולמים, הדבר הנצחי. המזוזות מוציא את הבלי העולם, הקב"ה. השמירה והסגולות לא זה המזוזה, וודאי שזה שמירה, אבל הפשט הוא וכתבתם לכתוב את אהבת ה' את ייחוד ה' תמיד. כמדומה שזה כבר...

החודש הזה מה שר' ישראל תובע כל כך שזה נשכח, זה הכוונה אפילו שיש איחור התשובה, אבל זה כבר בלי גבול.

אמרתי כשליח את הדברים שכל אחד יודע וצריך להחיות בהם, חיים הם למוצאיהם, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, שיהיו הדברים על לבבך על לבבך על לבבך, להשתדל להוריד את ערלת הלב, בזמן שהקב"ה, תמיד הקב"ה עוזרו, אבל יש זמנים שזה יותר, לאין ערוך. ויש ושב ורפא לו. מתקרב יום הדין, שנגיע עם צורה, עם פנים, עד ה' אלוך.

אם אין אני לי מי לי. זה ההתחלה. אדם צריך להחליט להתבונן ולשום עצות בנפשו לחשוב עצות ותחבולות להתקדם יותר ויותר לאמת האמיתית, שזה תכלית כל החיים, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ושב ורפא לו.

אלול תש"ע ג':

בהלכות תשובה, אע"פ שתקיעת שופר גזירת הכתוב, זה כבר כאילו סוגר את הענין, אמאי תוקעין רחמנא אמר תקעו. רמז יש בדבר. עורו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם. שופר, טבע השופר להעיר. היתקע קול שופר בעיר, הישמע, ועם לא יחרדו. שופר בא להזהיר. השופר, גם עם הגזירת הכתוב של השופר והכל, יש בזה רמז. מעין די לחכימא ברמיזא, מרמזים. עורו ישנים.

הרמב"ם מצא לנכון שהשופר אפילו שזה דאורייתא, לא מדברים לדלת העם, השופר, זה כל ישראל, רמז בדבר עורו משנתכם הקיצו מתרדמתכם. המצב של האדם בעולם הזה, הטבע של העולם החומריות הגס בין כל הדברים בלשון נקיה חוץ ממה שמסתיר ומביא לידי כל הדברים, גם לפני סכנות העולם כשהחושך שאפשר ליפול חס ושלום, עורו ישנים, הקיצו מתרדמתכם, העולם מרדים, העולם עושה מצב של שינה, משתיק את קול הנשמה, קול ה' בכת, קול ה', כל הבריאה זה קולות ה', אם אדם חי בהתבוננות, אם אדם ער, הנשמה שלו הנפש בריאה, מסתמא שומע קול ה'. מתעורר מעצמו.

וכבר התעוררו אבות העולם. הם הבינו להתבונן, אם גם אברהם אבינו שנולד במקום ששקוע שקוע בעבודה זרה, אביו וכל הסביבה, הכל עבודה זרה, אבל היה לא ישן ולא נרדם. וכי יש בירה בלא מנהיג. שמע קול ה', לא מטומטם, לא רדום. והציץ לו בעל הבירה. כשאדם מתעורר אז הוא מגיע, כמים הפנים לפנים, כשאדם דוחף את עצמו, הוא בא לקראתו. מרובה מדה טובה.

אחד היה אברהם. כל האבות. אנחנו כבר אחריהם, מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתינו, אבל עדין, עדין צריך לעמוד על המשמר. באופן טבעי אדם נמצא בשינה ובתרדמה. והשופר בא לרמז עורו ישנים. אנחנו מוסיפים שהרמב"ם מביא מפרקי דר' אליעזר שתוקעין כל החודש, זה כבר לא גזירת הכתוב, פה כל עיקרו זה הרמז. ובכלל, הרמב"ם מביא את זה לא את ההלכה של הלכות שופר, בהלכות תשובה הרמב"ם קבע את זה. להראות לנו שמה מצב האדם. אדם צריך תמיד שיעוררו אותו ויעירו אותו.

בשביל זה שופר בראש השנה, ביום הדין, ביום הדין צריך שופר, אתם השוגים בהבלי הזמן, הזמן הולך עם הבלים הבלים הבלים, זה התרדמה הגדולה. חולם חלומות. צריך להתעורר. הרמב"ם תובע מהאדם בהלכות תשובה, שאדם באופן טבעי לא יסמוך על יושר שכלו, יושר דעתו, שאדם במצב הכי טוב, שהוא לא נופל חס ושלום לעמקים, אבל עדיין ישן נרדם. ובלי התעוררות... עד כדי כך שאפילו שופר שזה גזירת הכתוב גם בא לרמז.

כמה האדם צריך להשתדל, כמה צריך להתייגע לשית עצות בנפשו, עד אנה ירום אויבי עלי. כי במצב של שינה, שינה בעצמו זה מצב. אם אדם לא ער, אז הוא לא עושה. הוא לא חי. אבל זה כבר ההתחלה. חז"ל אומרים תחילת מפלה שינה, זה לא רק שחסר לו את המעשה, הוא נופל אחר כך. ההוא חס ושלום ער במקום. זה לעומת זה עשה אלוקים. בפרשת השבוע, החיים והמוות נתתי לפניך, אם לא ער פה אז חס ושלום ער במקום אחר. חס ושלום. מתוך עומק השינה נופל ונופל. תחילת מפלה שינה.

והקב"ה ברוב רחמיו וחסדים הגדולים של הבריאה, הכין דרך לצאת מפחת מעשיהם, להוציאם משאול. אפשר, זה מחסדי ה'. תשובה. החסד הגדול. עולם חסד יבנה. פה זה יותר מפורש בחז"ל, שלא היה העולם יכול להתקיים בלי החסד של תשובה, לא יכול להתקיים. חרט עולם, הקב"ה צריך לחרוט עולם, מהקב"ה יוצא שלימות, ולא מתקיים. המקבלים לא מחזיקים את העולם. ברא עולם לנו. נתן לבני אדם. אנחנו צריכים לשמור על העולם. אנחנו צריכים להחזיק. לשמוע דבר ה', תלמוד תורה כנגד כולם, ולא מתקיים, עד שברא את התשובה, ואחר כך חרט עולם שיכול להתקיים.

ועם החסד הגדול והנורא, עדיין אדם במצב הרגיל ישן עם התרדמה. ומי פתי לא יחפש דרכים לעורר עצמו לאחוז בעץ החיים. תחילת מפלה, כשאדם ישן, ידוע, הדברים הידועים, חובת הלבבות, אתה ישן לו והוא ער לך, הכח הרע שבאדם כח היצר, שזה קרוי רע, ער, ער לאדם. אם אדם לא מתעורר נגדו... כשמתעורר נגדו יש את הקב"ה, אם אין הקב"ה עוזרו אין יכול לו, אבל יש את הקב"ה עוזרו. אולי ואולי. אבל בלי זה מי ישאנו. מי יכילנו.

לעולם ירגיז יצר הטוב על יצר הרע. לעולם ירגיז. הגאון אומר לעולם, כי בדרכי המלחמה הרגילה, וזה הדרך כל שכן ברוחניות, לפני שהיצר בא עליך, לפני שהיצר עשה מה שעשה, לכתחילה אפשר להקדים את השונא ולבא עליו במלחמה להכניע. כשהוא כבר התחיל, זה כבר מאוחר. חז"ל מרמזים לנו שלעולם. גם כשנפלת תחת ידי היצר חס ושלום, גם ירגיז. כי בלאו הכי צריך את הקב"ה עוזרו. הדבר נגמר אצל הקב"ה. חוץ ממה שמידך הכל, כל מה שאדם עושה זה גם כן מהקב"ה, אבל זה כן נקרא שאדם עשה, בחירה, אדם עושה. אבל תמיד אדם עושה עד סוף כוחותיו עד שהקב"ה עוזרו. אז בכל מצב שהוא. ושבתם משם עד ה' אלוקיך. מאיפה שנמצאים.

לעולם גם כן לכתחילה. גם כשאדם נדמה לו שאין מצב של מלחמה. שלווה כסילים. אדם לא מרגיש שהוא במצב של מלחמה, ישן, חצי ישן, לא רואה את המלחמה. מי שרואה את המלחמה כבר זכה, כבר אשריו. כבר ערוך למלחמה. אבל אדם בתכונת והילוכו, בדרך הילוכו הרגיל, עם כל המוחש של העולם הזה, לא רואה את המלחמה. לעולם ירגיז. חז"ל מעוררים אותו מהשינה. אפילו שאתה כאילו לא רואה שהוא לוחם בך. לעולם ירגיז. אז תראה שיש מלחמה. בכל אופן.

זה דבר שנוהג בכל עת ובכל שעה. אדם יש לו בטבע הוא רוצה לכבוש, רוצה לנצח, טבע האש לעלות, אדם נברא בכח שרוצה להגיע, חומר. ואשרי האיש אשר מכוון כוחותיו למקום הנכון. הקב"ה ברא באדם את הכוחות. עז כנמר קל כנשר גבור כארי רץ כצבי. סימן שיש לאדם את הכוחות. לא מבקשים מאדם יותר מהכוחות. אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו. יש לאדם את הכוחות. כשהוא ער, כשהוא לא ישן, כשהוא לא בתרדמה. הטור מתחיל ככה את השולחן ערוך, את האורח חיים הקדוש, זה האורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה, לחיות, לא לישון. כשאדם לא ישן, כשהוא ער, יש את הכוחות. עזות וקלות.

אדם איכשהו משתמש בזה, אם הוא בר דעת, אם הוא חי, רק על הבלי העולם, אם הוא מתוך שינה, מתוך חלום, מטפס. כמה שאדם ער באמת, ער בשכלו, ממילא הוא מכוון את הכל לדברים.

ידוע אנחנו נמצאים במצב של מצד אחד פחד הדין. יש גבול, יש מצב שזה כבר ממש יום הדין ממשמש ובא. וגם כמו שכל הזמן מדברים, כל אחד יודע שזה ימים שיותר מסוגלים לתשובה, יש יותר קרבת ה'. ואז אם ישנים זה פשע נורא, בשאט נפש, בשאט נפש ממש. זה כבר קשיות עורף ומרדות הלב. חס ושלום תלמידים של פרעה, כמו שהרמב"ם מגדיר את זה. חבר הוא לירבעם בן נבט. מצפים לחטוא. אין את השב ואל תעשה, במצב שלנו בעולם אין שב ואל תעשה. המתרפה זה מצב של קום ועשה. חבר הוא לירבעם בן נבט. חבר הוא לאיש משחית.

במצב שהקב"ה יותר מעורר רחמים, ואדם ממשיך חס ושלום ומעמיק את השינה ומעמיק את התרדמה, במקום להתעורר כשמעירים אותו, להתעורר, אם עדיין הראש שלו מונח בשינה, אדם יותר...

או שאדם חס ושלום במצב שהוא ככה כל הזמן, כל השנה, או שאם יש קצת כן, אז כאילו שומע וחוזר וישן. חוזר לתרדמתו. אני אומר דברים פשוטים. להתעורר, ואולי אם יש מישהו שצריך גם להתעורר. זה זמן שהקב"ה מתקרב יותר ויותר. יום הדין. וימי הרחמים גם גוברים, ההשפעה, ההתחלה, האור של העשרה ימים, כמה שזה יותר קרוב זה יותר. וכשאדם מסיח דעתו מכל זה או שמתעורר לרגע, מעמיק יותר. מתחזק יותר חס ושלום בתרדמה.

איך הוא יכול לבא לבקש זכרנו לחיים. הלזאת חיים ייחשב. ככה ר' ישראל תובע. כשבא לקב"ה לבקש הקב"ה שומע עד עמקי לבב. הקב"ה רואה את הלבב, לא רק את הדיבור, זכרנו לחיים, מה שבתוך האדם מוטבע שזה חיים, זה הוא מבקש. לפעמים אומרים גם מצד ההשגות, אבל בעומק לבו הוא רוצה את החיים של... אם למעשה הוא חי בתרדמה של שטות. למעשה החיים שלו זה בצורה של שינה ותרדמה. שינה וחזור וישן. אם מעירים אותו מתעורר קצת וחזור וישן. וכשהוא מבקש מהקב"ה שומע את זה. זכרנו לחיים זה מה שאדם חי זה הוא מדבר לפני ה'.

הקב"ה אמר לשלמה המלך יען אשר בקשת חכמה ולא בקשת עושר וזה. יש ששואלים על זה הבל, הרי כל אחד שהקב"ה ישאל אותו מה הוא רוצה הוא יגיד חכמה. אבל הקב"ה שומע עמקי לבב. הקב"ה שמע ששלמה המלך בתוך תוך לבו ודעתו לא רוצה עושר, רוצה חכמה. יען אשר לא בקשת. חס ושלום אם אין פיו ולבו באיזה מדה שווין, איך יעמוד לפני מלך מלכי המלכים, חותמו של הקב"ה אמת, הקב"ה שומע את הזכרנו לחיים שלנו. אדם מה שהוא עושה זה מה שהוא רוצה. מה שיש לו מחשבות בעומק.

אדם מישראל יש לו את זה בטבע, אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, אבל לא זה עבודת האדם, אדרבא, על ידי זה הוא יותר נתבע. כי יש לך ירושה מאבות, יש לך בטבע להתעורר לאחוז בעץ החיים. על מה הוא מבקש, הוא מבקש על מה שהוא חי, מה שהוא משתדל, זכרנו לחיים.

אי אפשר לסמוך שבאותו יום יתבוננו, הקב"ה יראה את האחרי ראש השנה. אפילו אם באותו רגע יהיה, מי יאמר זיכיתי לבי, הקב"ה הרי רואה את התוצאות, אין חפץ ה' בכסילים, מה יהיה מונח בלב שלו אחרי כל ההתעוררות שעושים, אחרי קדושת הימים. זה יען אשר בקשת. הקב"ה יודע מה שהאדם מבקש. הקב"ה שומע מה שהאדם מבקש. שומע יותר ממה שהאדם מבקש. האדם גם יודע, זה בנפשו, אבל יראת ה' זה יען אשר בקשת, הקב"ה יכול להגיד מה בקשת, מה שהוא רודף אחרי זה תמיד, זה הוא מבקש.

אם לא נקיץ מהתרדמה שלנו, מהתרדמה, איך נבא אל פני המלך, חוץ מהחובה של כל רגע ורגע, האם לא עכשיו של כל עת ועת, אבל אדם צריך לעזור את עצמו להתעורר ולהתעורר, רואים אצל האמוראים, כי מטא לידיה פסוקא הוה קבכי, כל אחד יתעורר מהפסוקים.

עד יום המיתה, תמיד אדם עלול. איך אפשר להיות בשלווה כל כך. שלווה כסילים.

הברכה והחיים, הקב"ה מבקש לנו כמלך שאוהב את בנו ושם את ידו על החלק, זה החיים, תיקח את זה. הברכה אשר תשמע, והקללה אין, זה הקב"ה רוצה, זה מה שיהיה, והקללה חס ושלום אין, אבל הקב"ה מוסר לנו. נותן את כל הרמזים ואת כל החסדים, אבל נשאר בחירה. יסוד היסודות, מיסודי התורה, מיסודי העבודה, כמו שהרמב"ם אומר עמוד התורה והמצווה. יש בחירה באדם. זה יסודות התורה.

איך נבא אל המלך בלבוש שק. יש לפנינו ימים מלאים, אפשר למלאות את החיים, התורה הזאת נשאר לנו, התורה הזאת, באיזה בחינה זה התורה, התפילות, התפילה, חביבין ישראל שלא צריכים לשליח, שום שר שיעביר את זה, ברוך אתה, חביבות מצד אחד הגדולה של הקב"ה, והצד השני חס ושלום, שאדם עושה את זה בזלזול, כאילו מתוך תרדמה מתוך שינה...

כשאתה מתפלל יהי לבך שמת, עם השמחה וגם היראה והרעדה, דע לפני מי אתה עומד. וכל זה לטוב לנו. הקב"ה נתן לנו אוצרות חיים, אוצרות חיים ממש. אדם יכול להתקרב לה'. אם אדם צריך להביא שופר, עורו ישנים הקיצו מתרדמתכם, אין לך דבר מעורר יותר מהתפילה לפני ה'. אם אדם מתעורר לזה זה מעורר את הנפש, מעורר את הרוח. ככה הוא מתקשר ונדבק לה' יתברך, והקב"ה שומע תפילה.

וכל דבר, מלך במשפט יעמיד ארץ, הוא מקבל תפילה ומבעט, דברים ארוכים ועמוקים ורחבים לאין קץ, כמה שאדם משקיע את עצמו. לפעמים מה שנדמה לאדם השקעה זה ההתחלה של ההתחלה של הלקיץ מהתרדמה. תלוי איפה אדם נמצא, אדם נמצא איפה שהוא נמצא, עם כל הכוחות אולי יעיר את עצמו קצת. הקצת הזה שווה ככל מילי דעלמא.

וגם כידוע שאנשי כנסת הגדולה כמו שכתוב בנפש החיים הידוע, היה דבר שהיה רוח ממרום, לא היה אדם שיכול לתקן תפילה נוראה כזאת, שכל תיבה ותיבה מונח עד שיבא משיח, כל פעם עומק כוונות אחרות, שהקב"ה השפיע ממרום לק"כ זקנים המה נביאים, כידוע מהחתם סופר.

אם את זה אנחנו עוזבים, מקור מים חיים לחצוב בורות בורות נשברים אשר לא יכילו המים. דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. מי שמתפלל דוד המלך תובע ממנו עוד ועוד. ואני תפילה, כשבא דוד בא תפילה, דוד כל מציאותו זה כל הזמן עומד לפני המלך במלא חיותו, דוד מלך ישראל חי וקיים, חי וקיים. עומד מן התרדמה כל הזמן, ואני תפילה.

ודוד המלך אומר כמה לך בשרי. נפשי זה הנפש והרוח שבטבע, מה שאדם זוכה מחזיק בעץ החיים בכל כוחו, הגוף נהיה כלי שרת לשרת את הנפש, אז כמה לך בשרי, הבשר האדם גם כן, כל הגוף נהפך. סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי. הפחד מגיע אליו בעצמו. הנפש, אבל גם בשרי, מפחד ה'. כשאדם חי, כשאדם ישן, כשעומדים לעשות לו משהו לא חי ולא מרגיש, לא ידע בשכבו ובקומו.

עצות פלאים, זה עצות פלאים, אבל הכוונה היא גם כשנדמה שבלי עמל ובלי ביקוש, בלי ככסף וכמטמונים, גם כשנדמה שאפשר להשיג משהו, זה מופרך מעיקרו. לא יגעת ומצאת אל תאמין. אם מתעוררים לפי שעה זה דבר גדול מאד, אבל אם לא מוסר נפשו בכפו, אם לא תופס את עצמו, לבחור ובחרת בחיים כפשוטו, לבחור בחיים, מאן בעי חיי כולי עלמא הגיעו. גם כן המוכיח הכל זה עצות ודרכים להקיץ מהתרדמה. מאן בעי חיי, כולם מחפשים את החיים הפשוטים. דוד המלך פותח להם את העיניים, מי האיש החפץ חיים, ברוח הקודש נאמר, זה דבר ה'. תחבולות לקוץ מהתרדמה. יש במדרש ראה ישנים, התחיל להגיד להם דברים מעוררים מה שאדם בגופו מתעורר, ועל ידי כך יכול לבא להתעורר ממש.

בלי עמל ובלי רצון של גבורה, ויש לאדם את הגבורה, דורשים ממנו את הגבורה, מה שיש לו, גבור כארי, הקב"ה דורש מה שיש לו, לא מה שאין לו, אז כל ההתעוררות זה להוציא את ההרגל, בפרט שזה כבר הורגל בקשיות עורף, ממשיך ולא שת לבו גם לזאת. ברגע שזה יורד לא שת לבו גם לזאת. הטרם תדע כי אבדה מצרים, המצרים צועקים עליו, אבל הוא רואה את הכסא שלו, לא יכול לראות אחרת. כך האדם בעצמו. רואה אותו ואת סביבתו, ואיך שהוא חי כל הזמן ומכניס בקרבו, עיניו השע. וגם מהשמים קצת, כשאדם מרבה בזה אז הקב"ה....

איזהו שוטה מאבד כל מה שנותנים לו. הקב"ה נותן לאדם בכל יום חסד. מתקרב לאדם, מתקרב לאדם, ובחרת בחיים כל הזמן, ראה אנכי נותן לפניכם היום, כמו שהגאון מסביר שבכל רגע ורגע ראה, לפניכם, לפני כל אחד ואחד, היום, בכל מצב שהוא, תמיד. ואדם מוכרח. חבל חבל ליפול פלאים תחת שפל יצרו כל רגע. זה שהוא היפך החיים חס ושלום. תפקידו ושליחותו זה חס ושלום. למה למה. מאן בעי חיי. למה לא נבחר בחיים. נתתי לפניך. יש מצבים בישראל שמחפשים גבורים, מחפשים גזירות, שמדות, הכל לפנינו.

תפילה ותורה יש לנו. למה נבעט, ובחרת בחיים. נחזק בזה בכל הכח שהקב"ה נתן לנו לכל אחד ואחד, לאחוז בעץ החיים באמת, צריך לחיות, למענך אלוקים חיים. להידבק במקור החיים, החיים האמיתיים, לא החיים המדומים שכתוב על זה מפורש בתורה, לא ברמז, חיים שיש בהם, לא ביטול תורה אלא לימוד תורה. לא ביטול תפילה אלא קיום תפילה. לא קרירות תפילה.

לא שום מהתרדמה ממש עד התרדמה של בטלה, חס ושלום. לאחוז בעץ החיים, בעץ החיים, שזה הקב"ה מבקש מאיתנו ובחרת בחיים, לטוב לנו כל הימים.

אלול תש"ע ד':

מן החסדים הגדולים, לשון רבינו יונה, שהקב"ה ברא את התשובה, בריאה, היה בריאה, ברא את התשובה. להוציא מפחת מעשיהם. אדם נופל. אם היינו חיים ורואים את הרוחניות, היינו רואים שזה שווה הרבה יותר מהמוחש של הגשמיות, יותר עמוק, הנפילה הרוחנית זה נורא, מי יכולנו. לשבר את האוון קוראים לזה שהוא נפל, אבל הנמשל הוא לאין ערוך. פחת הכוונה היא שאדם נפל למקום שזה לא מקום החיים, בפנים שמה, מי יודע מה שיקרה איתו שמה. נפילה לפחתים ברוחניות, נפל מהחיים של קרבת ה'. החיים האמיתיים שאדם קשור עם הבורא. כל המעלות של ממלכת כהנים וגוי קדוש. נפל. לא נמצא. זה נקרא שהוא בבור. זה עולם אחר לגמרי.

יש מצב שאדם נמצא וחי עם הקב"ה, זה מציאות. שתול על פלגי מים. ונופל הכוונה היא שנמצא במקום אחר. ושבתם משם, צריך לחזור להגיע.

לצאת מהפחתים הכוונה היא יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו, לא רק, וודאי שזה הדרך, אפשר לאדם ללמוד תורה, ועדיין נמצא במקום של הפסוק. אדם שכל מציאותו, כל הלב, הרצונות, השאיפות, כל אשר נכלל בשם אדם, העולם הקדוש שנקרא אדם, עדיין חי לא בקרבת ה'. לא שיוויתי. תשובה צריך לצאת לגמרי, לצאת לגמרי. יש הרבה צורות שאדם מתחיל ללמוד תורה, מצד אחד יודעים שכנגד כולם, אין יותר מזה, מלא בחז"ל, דוד המלך בתהילים אומר אביר הרועים דואג ואחיתופל, לפעמים נופלים גם כן.

יצר לב האדם רע מנעוריו, הן בעוון חוללתי ובחטא יחמנני אמי, אדם צריך רצון ושאיפה, אוהבי ה' שנאו רע, שנאו רע. כמו שאנחנו מזכירים תמיד אשר לא ברכו בתורה תחילה, רק הקב"ה גילה את זה. כשלמדו תורה לא היה מספיק, היו נמצאים בעולמות אחרים. לא בתוך המכלול של כל המצת לעת, וגם זה, הלוואי והלוואי. אבל זה עוד לא להגיע למנוחה והנחלה, זה עוד לא קרבת ה'. כשאדם מבקש קרבת ה', ישוב אל ה', עוזב ובא. תשובה, תשובה. נמצא במקום רחוק ועמוק וצריך להגיע. כשאדם חותר ורוצה להגיע לה', ואני קרבת אלוקים לי טוב, מבקש, ביקוש לבד זה דבר טוב מאד, אבל הקב"ה נתן לנו תורה ומצוות.

הרפואה הכי גדולה גם צריך לקחת את הרפואה, לחוש את החולי, חולי הנפש, חולי הרוחני, טועם מר מתוק ומתוק מר. יש לו טעם בדברים בטלים, לפעמים יותר חס ושלום מהמשיבת נפש, מתוקים מדבש ונופת צופים. משיבת נפש, מחזיר את הנפש למקומה. אחרת הנפש לא במקום. זה דוד המלך אומר ברוח הקודש. רק התורה משיב את הנפש למקום. כי לנפש אין מקום, אין לה מנוחה.

יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו. כל המהלך, איך שהוא מתקדם, איך שהוא חותר, כל מחשבות ותחבולות יצרי מעללי איש. שלא ניפול לראש השנה להגיד את זה באותו זמן, והלוואי בכוונה הראויה, וזה ככה... באותו זמן להגיד את זה זה לא... לפני בוחן כליות ולב, לפני מלך מלכי המלכים, כשזה לא המשך לכל השנה אחר כך, כשזה לא המשך מהשנה הקודמת, יש איזה שעה שמתייחדים עם זה...

אפילו התורה, עת לעשות לה' הפרו תורתך, הפשט על המקום, רש"י מפרש, זה חז"ל גם, יש קובע עתים לתורה שזה הפרו תורתך, יש לו עתים ואחר כך הכל היתר. הפרו תורתך. אם יש לאדם עתים הלוואי שיהיה עתים שמתבונן, אבל זה לא נהפך לחיים. וודאי שזה דבר נשגב, כל מה שאדם מנסה פרפורי חיים זה מעלה, אבל מי פתי מי שלא יבקש דברים הכי קטנים ורוצה להגיע לדבר מופלא, לחיים האמיתיים, שרק זה חיים, לזה חיים יקרא, יש לו עתים...

אבל אדם שכל הזמן בדרך העולה בית קל, כל הזמן קרבת ה', ישמח לב מבקשי ה', וודאי שיש עתים שצריך יותר. כל אחד כפי כוחו. אבל עתים ואחר כך חוזר לאותו פחתים... הבריאה של תשובה זה שאדם יכול לצאת לגמרי מן הפחת, ולהתחיל להיות נמצא במקום אחר, להגיע. להתרחק ומתקרב. אם הוא במקום רחוק הוא מגיע. הבא ליטהר, מגיע.

יש חתם סופר, שאני לא יודע היום איך אפשר להגיד את זה, אבל יש בדרשות חתם סופר, החתם סופר קדוש ישראל, זכותו יגן עלינו, דרשות חתם סופר, עשרת ימי תשובה ימי הסליחות, הוא מביא שם משל שאנשים שנמצאים באיזה מקום מוזנח של לכלוך שמביא מחלות לא עלינו, ומביאים לשם רופאים עם תרופות, מרפאים ומטפלים, מגיע שמה אדם אחד חכם אחד ונבון שרוצה את טובתם ומראה להם שלא רחוק כל כך מפה יש אוויר זך, עץ פרי, שמבריא את האדם לגמרי. שמה יש פירות מתוקים, וזה יותר מכל הרפואות. נעקור את עצמינו מפה, נעזוב את המקום של הלכלוך של הסחי ומאוס, ונפליג קצת, לא כל כך רחוק מפה, למקום של פירות מתוקים שמחיים את האדם ומבריאים את האדם. והרופאים שמה אומרים לו לא צריך להגיע רחוק עד לשמה, אנחנו נישאר פה, ואנחנו נביא לכם משמה את כל הפירות המתוקים, אתם לא צריכים להגיע עד לשמה.

זה המשל הנורא של החתם סופר, המשל הנורא. זה היצר אומר, אתם יכולים להישאר איתי, אתה רואה איך שהוא מביא לך את הקשה להגיד את זה, את הגמרא לפה.

יש בזה הרבה דרגות, אבל אדם צריך בשורש הדבר, המילה תשובה כמו שהזכרנו כבר שזה חסד נורא שמהקב"ה, שנשאר של הקב"ה. הקב"ה הוריד את התורה לארץ, זה מציאות, נהפך כל העולם, ירדה תורה לארץ. הקב"ה ירד. זה נהפך לחלק. ואנשים בעלי דרגא בני עליה חיים את זה כבר פה, לא צריך כמו האבות להשיג את התורה מלמעלה, זה נמצא כבר פה. אפשר להשתייך לתורה.

אבל תשובה זה נשאר של הקב"ה, כמו שהנביאים אומרים, לא מושג בנבואה כח התשובה. מוזכר בתורה תשובה, אבל הכח הנבואי שמשיג השגות גבוהות אלוהיות לא יכול להגיע לעשיית זה. הקב"ה נמצא. והתורה עצמה מה שמבינים, התחדש נפש תחת נפש, להביא קרבן שהקרבן מכפר ממש, רואים אחר כך איך זה שלם צורת המערכה, קרבן גם היה צריך נפש תחת נפש, אם באמת נפש תחת נפש. אבל תשובה הקב"ה אומר, זה נשאר דבר שלא בהשגתינו. ציווי ה', הקב"ה נתן לנו לחזור בתשובה. גדולה תשובה עד ה' אלוהים. זה הפשט הפשוט בגמרא, כל דבר זה רק להגיע לה', כל דבר התכלית להגיע לקב"ה, כל המצוות כמו שהרמב"ם קורא לזה.

אבל תשובה זה באמת רק נשאר אצל הקב"ה, על ידי המצווה, על ידי הציווי, אם אדם מתקרב למעלה משכלו, למעלה מן ההשגה שלו, אפילו אם הוא נביא והכל, זה מראה מה זה תשובה, לא יכול להיות שזה לא באמת ושב. עוקר עצמו ושב. לא איזה שינוי חיצוני, אפילו שזה טוב ואסור לזלזל בזה, אבל לדעת איפה הוא עומד, איפה הוא נמצא. מתנת ה'. חסד ה'. צריך להיות שמים'דיק. איך מגיעים לזה, הבא ליטהר מסייעין. רק בגלל זה. אך ורק בגלל זה.

כנגד פתחים של כחודו של מחט, אז נפתח פתחים גדולים שקרונות מהלכים בו, נפתח פתחים גדולים ביותר. אבל כל זה באמת רק כשהוא שב ועוקר עצמו ממקומו ומגיע למקום אחר. לא רק אותו שעה מאושרת שיושב ליד הגמרא ושעומד בתפילה. אדם צריך בכל עת ובכל שעה. אדם הוא לא מלאך שהוא עומד, עקירת מקומו, מצב אחר, עולם אחר.

זה ההתחלה של שורש של פירוש הדבר תשובה. לא רק אותה שעה שמתבונן. אדם צריך ברוחניות שמן על ראשך לא יחסר, צריך כל הזמן לשפוך שמן, אבל לא רק באותה שעה ואחר כך חוזר למקומו, אני מפחד לומר את זה, להשאר במקומו ולשפוך שמן...

נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים, אדם זורע צריך לחרוש קודם, היטב היטב לחרוש להוציא את הקוצים. הוא זורע לפני קרקע שמוציאה, זה בכוחה, אבל אם עדיין הקוצים ממשיכים, ועל זה הוא מושיב... כל מה שעושים זה כדאי, אבל לא זה הדרך ולא זה הענין. זה רחוק מאד.

כמו שתמיד חוזרים שסור מרע זה השורש העמוק עמוק, כמו שהגאון אומר, אני מפחד להזכיר את זה, הגאון אומר שיש ש"י עולמות, זה מחולק שין ויוד, לא סתם זה מחולק, זה שני מציאויות, יש ש' עולמות כנגד סור מרע, ועשרה של עשה טוב. פה זה גילוי נורא מה עיקר עבודת האדם. מה שאדם בוחר תמיד בטוב, ממש טוב, אדם צריך להבחין ולדעת בהבחנה איפה הוא נמצא, למה הוא חותר, למה הוא מגיע, סור מרע, זה עיקר העבודה. יצר לב האדם רע מנעוריו. הקב"ה רצה את הבחירה. לאדם מערכי לב, הוא רוצה את המערכי לב, את המערכות, את המלחמות.

והקב"ה עוזרו. ואין גבול, אין גבול. כמו שהגאון אומר במשלי כי היא חייך, כל זמן שאדם חי יש לו דברים לשבור ולשבור. וזה החיים, לכבוש. לעקור את הרע. ואז באיזה בחינה ממילא הטוב מתגלה, כי האלוקים ברא את האדם ישר, וכלל ישראל, הנשמה של כלל ישראל במקום קדוש למעלה מן המלאכים, למעלה ממדור המלאכים, בעולם הנשמות, הנשמה יותר גבוהה ממלאך, רק אם אדם נמשך עם הגוף, אז בקושי... כשאדם מזכך ומטהר ומשרש יותר את הרע ואת כל הנטיות של הרע בעומק הרצון והשאיפה עם טהרת הלב, כמו שכתוב ברמח"ל, כשמגיע עם כל הנקיות עם טהרת הלב. כמו שבקרבן צריך סולת נקיה, כך בכל מצווה בכל מציאות החיים הקב"ה רוצה את המובחר את הזך והנקי.

כשעוקר את הרע ממילא מתגלה את הכח של הנשמה של אדם מישראל, ושכנתי בתוכם, שוכן איתם, הקב"ה ליבן של ישראל, רק שעל ידי הרע נגרש. אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת. אדם צריך להכין מקום, להכין בית, להוציא את הדברים שמפריעים. אחר כך זה כבר דרגא מאוד, להוסיף דרגות, ש"י עולמות.

נר אלוקים נשמת אדם חופש כל חדרי בטן. הקב"ה נתן לנו, בזה בעצמו רואים כמה עמוק החושך, איזה נר נותנים לנו לחפש את הלבצר את הרע, חופש כל חדרי בטן. הנביא אומר, מקרא מלא, נר אלוקים נשמת אדם, יש לאדם נר ואור עמוק בתוכו. וצריך לשמור את הנר. אם אתה שומר את נר. זה לא מתנה שזה מאיליו. נח לאבדם. אבל אם נר ה' יכול לחפש כל חדרי בטן, עמקי הלב, עמקי הלב. כי בלי זה הלב חומד והעין רואה, פן יפתה לבבכם, עם נטיה קלה מיד וסרתם ועבדתם. קצת פיתוי הלב, קצת לעזוב את הקדושה, נופלים חס ושלום להכי גרוע.

חסד ה', חסד ה'. שערי תשובה לעולם פתוחים. יש במדרש, תפילה דומה למקווה, תשובה דומה לים, מקווה לפעמים נעול לפעמים פתוח, ים לעולם פתוח. רואים בזה דרגות לאין קץ. חז"ל מתבטאים שאחרי הבהיותו קרוב... כלפי הימים האלו זה נקרא מרחק נורא. ותמיד אפשר עוד ועוד. ואינו דומה, אינו דומה, מרחק נורא ואיום.

להגיע לימים האלה בלי הכנה, בלי שאדם יעור משנתו, בלי שאדם יקיץ מהתרדמה, בלי שאדם הופך את עצמו איפה שהוא נמצא, מה זה החיים האמיתיים, אפילו מה שהוא יכול להשיג, אין לו שייכות, שייכות בעל כרחו לא נקרא שייכות. הימים הכי קרובים. הבחירה תמיד יש, הבחירה תמיד שולט. אם אדם בעצמו לא עקר את עצמו מרע לטוב, אז בימים הכי קרובים הוא בחזקתו. בהרגלו, במלומדה.

בשביל שנזכה לימים הגדולים שנתנו לנו, בני עליה תמיד תמיד יש אצלם, אבל החודש הזה, וכבר כמעט סוף החודש, זה כבר כמעט כל הקיצין, כלו כל הקיצין. ובלי התעוררות עמוקה מהתרדמה והשינה, התעוררות של רגעים מה טוב ומה מוטב, זה שווה ככלי מילי דעלמא, אבל לא זה הדרך.

אם לא עכשיו אימתי, אם לא עכשיו אימתי. תלוי איזה עכשיו. קרוב אליך הדבר מאד, צריך לזכור את זה, זה כל ההתחלות קשות, כמו שתמיד חוזרים על זה, זה קשה קשה לא קל. למה שיקבלו אוצרות והשגות לאין קץ להגיע לעין לא ראתה בקל,

אין לזה טעם. אבל זה קרוב אליך הדבר מאד, זה נמצא על ידך, מבשרי אחזה, זה נמצא על ידך, רק עם התבוננות. לא לאבד את השכל. לא תמיד רוח שטות רוח שטות רוח שטות.

להיות דבק בחכמה, זה הקב"ה רוצה. נתנו לך שכל ודעת וחכמה, תחיה עם זה. והחכמה תחיה בעליה. אדם הראשון לפני החטא נברא במלא החכמה, היה מוכן לחיות לעולם, תחיה בעליה. אחרי מעמד הר סיני גם היה מצב כזה.

אנחנו מדברים על מה שקרוב אלינו, נוגע אלינו, לחיות עם החכמה שאנחנו יודעים, אנחנו מאמינים בני מאמינים, שלא יהיה קצת השפעה בעלמא, שיהיה תחיה, תחיה בעליה. תחיה בעליה. כל תפילה כל התדבקות בתורה צריך שיהיה עם מלא החיות, זה עכשיו החיים. וכמו שאמרנו, עם כל המצת לעת.

ועם הבין אדם לחבירו, לא פחות קשה מבין אדם למקום. לשמור לשמור, מרועה אחד ניתנו, תורה אחת הם.

ועיקר התכלית כמו שאמרנו לא לצאת עם איזה שעה, לא להסתפק בזה, זה חשוב מאד, אבל לא להסתפק בפרפורי חיים. לחיות ממש ממש את החיים האמיתיים מה שהקב"ה רוצה מאיתנו לטוב לנו לטוב לנו לטוב לנו כל הימים. להחזיק במוסר אל תרף. לייסר את עצמינו. הרע דבק באדם. לייסר ולייסר. אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אם אדם עובד ויודע לוותר על דברים, דברים שהוא יודע שזה לרע לו, רק דבוק בו, אם אדם בר דעת וחי עם השכל ועם התבונה מחשב חשבונו של עולם בנפשו, מה אתה מוותר ומה אתה מקבל נגד. להחיות את זה להחיות את זה להחיות את זה. הוא יודע את זה ולא חי את זה. והשבות אל לבבך.

לא להיות רגיש לכל הסובבים, הדברים החיצוניים, לחיות יותר עם הדברים שמקרים את האדם למקור החיים למקור הברכה. להשתייך לתשובה האמיתית, ונזכה להתקרב יותר ויותר לימים הגדולים בהיותו קרוב, ונזכה באמת לקרבה. הכל תלוי ביד האדם. החיים והמוות נתתי לפניך, והקב"ה אומר ובחרת בחיים. זה החיים האמיתיים, זה כל האדם, לטוב לנו כל הימים.

לקראת ראש השנה תש"ע:

הרמב"ם בהלכות תשובה מבאר, שלמדוד כל חטא, למדוד כל אחד ואחד עד כמה שהוא חוטא, כמה שהוא מחויב, מסור רק לקב"ה לבדו, על המצב של כל אחד ואחד כמה זה עומק החטא, זה מסור לקב"ה לבדו. יש חטא אחד שזה שקול כנגד כמה, ויש אצל מי, ולפי הענין, לפרטי פרטים. לפי זה גם כן העונש של שמים גם כן נמדד לפי כל הדברים האלה.

זה דברים מובנים ופשוטים, גם בדרשות הר"ן יש בהרחבה את הדברים, שיש עונשים שכתובים בתורה, אבל דין שמים זה הקב"ה, יש חשבון על כל אחד ואחד. הרמב"ם שם כותב דברים קשים ביותר, הוא כותב ויש שחם ושלוש אם אדם נברא לחטוא ולפרוע, מה זה העונש הכי חמור, יש הרי בבית דין ארבע מיתות בית דין, סקילה שריפה הרג וחנוק, אבל מה בדיני שמים, גם בזמן שנוהג מיתות בית דין, הכי חמור זה דיני שמים. הדין עונש הגדול ביותר, שמונעים ממנו את הכח של תשובה. הרמב"ם ידוע. מונעים ממנו, לוקחים ממנו את הכח של תשובה. הרבה פסוקים הוא מבאר בזה. ואתה השיבות את לבם אחורנית, הוא מבאר שזה היה הטענה של אליהו, כמובן לך ה' הצדקה, אם יש עונש כזה סימן שהקב"ה יודע שלפי המצב...

בעצם אני לא יודע אם כל גדולי הראשונים סוברים ככה, אבל הרמב"ם עמוד התורה. דברי הרמב"ם, הרמב"ם פותח בפרעה, את זה אנחנו יכולים לקבל יותר מכל דבריו, הוא מבאר מה שפרעה שמה זה היה אני הקשיתי את לבו, שמה זה מפורש בתורה. הקב"ה הקשה את לבו. זה יסוד דברי הרמב"ם לבאר, והרמב"ם מאריך בזה שהקב"ה עשה את זה בפרסום גדול להודיע לכל באי עולם שאדם יכול חס ושלום להשתרש בחטא ופשע עד שמגיע למצב כזה שאין לו תקנה. מונעים ממנו את התשובה.

אפשר גם קצת להוסיף ולהסביר אם שייך, שכידוע תשובה זה חסד גדול, הרמח"ל מבאר, בחז"ל ככה רואים, שתשובה זה חסד גדול, לא דבר שכלי וטבעי. אנחנו תמיד מזכירים את זה, שאלו לחכמה שאלו לנבואה, חטאים תרדף רעה, החכמה והנבואה לא משיגים את הענין של תשובה. ממילא זה קצת יותר מבואר, שכמה שיש יותר איזה גבול, שאדם חס ושלום.

אבל הרמב"ם פתח בפרעה, וסיים בכיוון אחר, ועל זה הוא אומר התפללו כל החכמים והנביאים, כל החכמים פחדו מזה, דוד המלך פחד מזה, הורני דרכך אהלך באמיתך, הרמב"ם מבאר פשוט מה הכוונה, שלא יקחו ממנו את האמת. שלא יקחו ממנו את שיכול להדבק באמת, האמת הרי זה עמוד התורה, ובחירה זה יסוד גדול שהקב"ה נתן ותחסרהו מעט מאלוקים, בחירה, זה יסודות התורה והדת, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, הקב"ה נתן לאדם את הרשות שהוא יכול להחליט, יש ברמב"ם במקום אחר שזה דבר עמוק מאד מאד, אבל הקב"ה בכל זאת יודע הכל, אבל זה עמוד התורה, שזה לא סותר, יש בחירה.

זה גם מתנה גדולה שיש לנו בחירה, ותחסרהו מעט מאלוקים, והקב"ה בעצמו הגביל את הבחירה קצת, לטובת האדם, לטוב לנו. שיהיה בחירה לבחור להתקרב. והיצר, הנחש השתמש בזה, ובזה הוא פיתה והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע, שתהיו ממש, ככה הבחירה יהיה ממש בתוכו, יודעי טוב ורע, שאפשר להתחבר עם זה. זה דבר לעצמו, אני אומר את זה כי זה משולב בענין.

הקב"ה ברא את הבחירה בענין כזה שיש בזה גם סכנה, וודאי שהקב"ה מקור הטוב, אבל ביסודו הקב"ה נתן את הבחירה לאדם שיכול להכניס לתוכו את הרע. אדם בעצמו אחרי זה, אדם בעצמו הכוונה היא אנחנו כולנו, התפתינו, להיות ולהעמיק את הבחירה, להעמיק את כח הרע, ובזה הגברנו את כוחו של היצר הרע הוא מלאך המוות, בזה הגיע מוות לעולם. זה הביא את המוות, זה מנע אותנו מעץ החיים.

כל הנביאים והחכמים פחדו מזה. אהלך באמיתך. דוד המלך, נעים זמירות ישראל. הקב"ה בחר בו, אנחנו מתפללים בתפילה את צמח דוד וכסא דוד, הוא גם כן פחד מזה, הוא הרבה להתפלל שלא יקחו ממנו את זה. בוודאי כמו שהרמב"ם מתחיל עם

פרעה שזה מקור הרע, קשיות העורף, ארץ מצרים ערוות הארץ, מקום הטומאה, וודאי שזה... אבל זה לא סותר, בכל בחינה בכל מצב כפי שפרעה הגיע לעומק הרע והרשעות, אבל כל מצב שאדם נמצא לפי דרגתו, גם החכמים והנביאים, יש תמיד דברים, דרגות ומדרגות שבזה אפשר להגיע למצב, להבדיל אלף אלפי הבדלות, פרעה זה לא כמדומה, אבל גם כן אפשר להגיע גם עם מה שנקרא נביאים וחכמים, למצב שכמה דברים כבר אבד ממנו הבחירה חס ושלום.

אם הנביאים והחכמים פחדו מזה, זה פחד נורא. זאת אומרת יש דברים שאדם... לחזות בנועם ה', אבל זה מסור לאדם, אדם דש בהם הרבה. התרגל ודש בהם, עקב, דש בעקיביו, שנה ושנה ושילש, לעת זקנה, רש"י אומר שנתיישנתי, זה הכוונה זקנה, לאו דווקא... אדם יכול יותר מידי, אולי, אני מפחד להגיד, מרגישים את זה קצת, מתרגלים בדברים עמוקים, ביטול תורה כנגד כולם, שלפעמים קשה. לפעמים יש דברים שיש פחד.

אחטא ואשוב זה דבר מופרך מעיקרו. גם על זה יש דרגות, אחטא ואשוב, אומר אחטא ואשוב, כמו שיש פה פרעה, והחכמים והנביאים, ככה יש בכל דבר, אומר אחטא ואשוב, לא מפחד מעבירה, הרי יש תשובה. זה פירכא. אין לו תשובה. הוא כבר סתר את התשובה מעיקרו. אם אחר כך בא מכח תשובה אין לו תשובה.

אבל לפעמים יש קלות באדם, קרירות, שבמחשבה רופפת מה שלא מונח ועומד בדעת האדם, אדם מוריד את פחד החטא, הרי חטא זה לא סוף העולם, אפשר לעשות תשובה, יש הרבה דרגות באחטא ואשוב. כמו שיש הרבה דרגות בנשתרש בדברים, כמו כל דבר. אם יש וחסר בדעת וביראה, מושרש באדם שיש תשובה, יש סליחה, יש מחילה.

לא חס ושלום אומר ממש, אבל וודאי שיש פה חסרון, וודאי שזה מקשה. הרמב"ם בכמה מקומות שזה העונש הכי גדול. המגיד משנה גם כן בחיבורו. שבעצם יש בזה שתי הקצוות, בשם הגאון, ככה מביאים בשם הגאון, אני לא יודע אם זה כתוב בגאון בעצמו, אבל ככה מביאים בשם הגאון, שהבחירה זה הרי מתנת אלוקים לאדם, המושג בחירה, הרי הקב"ה מהווה את הכל הוא יודע את הכל, אין שום דבר אין שום נדנוד חס ושלום, היו כמה קדמונים שהיה קשה להם למה הרמב"ם צריך להשריש שזה עמוד התורה ועבודה, היו כמה דורות שזה לא היה מושרש בשכלם, הקב"ה הרי יודע הכל, כמובן שזה סותר כל העבודה חס ושלום. בראת רשעים, בראת צדיקים. זה הטענה של איוב, באיזה אופן ודרגא, אבל זה שייך לטענה הזאת.

אבל וודאי שאנחנו יודעים שזה העיקר. יש בתורה החיים והמוות נתתי לפניך, ובחרת בחיים, הקב"ה מבקש תבחור בחיים, ברור לך מנה יפה, לא להסתפק בפרפורי חיים, ברור לך חלק יפה. אנחנו אומרים תמיד בשם הגאון שהתכלית של האדם זה להחזיר את הבחירה לקב"ה. להחזיר את המתנה, כי מידך הכל ומידך נתנו לך, כך אומר דוד המלך, גם כשיש לנו בחירה, אנחנו אומרים לקב"ה מידך הכל.

אבל וודאי שיש בחירה. אין ספק בזה. כמו שהגאון מביא שאהבה ויראה בשלימות זה מתנת אלוקים, זה תלוי באדם, אדם לא יכול להגיע לזה מעצמו ממש, זה דבר גבוה מעל גבוה, רק אדם מתנהג ומבקש והוא מקבל, וזה מתייחס לו. אדם מתייחס ונותן, הקב"ה נתן לו. דוד המלך אומר מידך הכל ומידך נתנו לך. דוד המלך הכיר את זה.

גם בבחירה, התכלית היא שהאדם יחזיר, שיהיה מוכרת. והדבר הזה זה לא רחוק, לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא, כי כל אחד ואחד כמעט כשמתבונן בדרכי ה', ממילא זוכה בדברים שזה ניכר בחכם. ה' ישמרנו, אני זוכר שפעם אחת בתוך בית המדרש היה פעם אחת קלקול גדול, כמה חודשים לפני יום כיפור... אנחנו כבר כמעט מוכרחים, זה נקרא בחירה, שיהיה בחירה, וודאי שדרגות, נשאר רק הרגל מלומדה זה כבר יותר עמוק, אבל איני ראוי להרבות, יש דברים שנשרש, לא שייך אחרת. ומה שאדם לא דש מה שהוא לא קלקל, אז הוא באמת כבר באיזה גדר של מוכרת. כל אחד לפי דרגתו.

האנשים השלמים שכל רגע ורגע נקשרים לקב"ה, דבקים בה', כמו שהרמב"ם מתאר את זה שיעזוב כל הבל שבעולם, כמו אחד חולה באהבה אחרת, תמיד הוא לא יכול להסיח דעת מזה, זה ממלא את כל חדריו בזה, שמחה הכנעה ופחד בכל חדרי לבבו. ממילא בכל רגע כמעט לא שייך. כמו שהזכרנו לימים שאין בהם חפץ, לימות המשיח, יהיה גילוי כזה של כבודו.

אחד שלא הרס את לבבו, זה גופא הבחירה הכי גדולה, הכל בבחירתו, ישלם לאיש כמעשהו, הקב"ה עוזר לו והכל, אבל זה כמעשהו, אם בכחו בחר כל כך חזק, שזה מוכח, זה הבחירה הכי גדולה.

רבינו הגאון אומר לפתח חטאת רובץ, איפה יש ליצר מקום, איפה שיש פתח. זה לא חומר. אפילו אם זה סגור אפשר לפתוח שם. יש מנעול אפשר גם לשבור. יש הרבה דרגות. איפה שיש פתח היצר מחכה שם. איפה שיש חומה, איפה שהאדם בעצמו משאיר דברים שזה כחומה, לא שייך.

וכידוע שהגאון במשלי אומר שאדם מעיד על עצמו שנכשל בעבירה, רוח טומאה הכי גדול מגיע ולא נח ולא שקט, הרוח הזה אין לו מנוחה, רוצה עוד ועוד. כמו שיש רוח קדושה אז הוא רוצה שוב תורה, הרוח לא יכול, כך להיפך בעולם הזה. זה הטעם, אפילו שאין שום תועלת לעצמו ולפרנסתו, אבל הרוח טומאה רוצה.

איך שוברים את זה, על ידי זה גופא, מתגברים, שוברים את זה ולומדים תורה. כמו כל הדברים שאדם צריך לשבור, יעשה וישתדל, כשבא לעשות מעשה מחמת תכונה רעה ולא עושה, זה מאידך גיסא, הוא שובר, נעשה ונשמע, שוברים גם כן את טומאת הלב.

יש דרגות כמה שאדם עושה את זה יותר בחפץ הלב, אז הנשמה כמו שרמח"ל קורא לזה, תשוקת הלב וחפץ הנשמה, כל דבר יעשה בכל לבו ובכל נפשו, לעבדו בכל לבבכם. זה הבחינה השנייה, שהוא כל כך בחר שזה כבר שייך ללבי חלל בקרבי, יש דרגות.

ומאידך יש לצד השני מה שהחכמים והנביאים פחדו מזה, אנחנו לא נבהלים מפרעה, אבל מהנביאים וחכמים וודאי. אם אדם לא מתבונן בדרכיו, עמי לא התבונן, הטבעיות, הרגלו, לאו דווקא כשנמשך, זה ממילא מגיע גם לזה, אבל זה בעצמו, שלווה כסילים, זה בעצמו מביא את האדם להרגלים שבעולם הזה על כל נסיונותיו חודר מעצמו, חוץ ממה שזה בתוך, זה מבית ומחוץ, כמו שהגאון מאריך במשלי, היצר הרע הפנימי והחיצוני חודר לאדם. כמו שערים שמקדימים לפני הבעל דין. היצר הרע בא לפני שהיצר הטוב בא, מגיע לפני הבעל דין השני, אם אדם לא חי בהתבוננות עמוקה כראוי לדברים העומדים ברומו של עולם, ממילא אדם יודע כמה שהוא נופל, כמה שהוא דש, כמה שהוא מתרגל, חס ושלום יש דברים שהרמב"ם...

גם בדברים של הרמב"ם אפשר להרעיש עולמות. חוץ מצא. מי פתי, למה לא נתקן את עצמינו בדברים שזה חיים נצחיים, בלי התבוננות, כמו ההקדמה של הרמח"ל, הקב"ה ככה קבע, זה צורה שיהיה בחירה, לחיות את חיי הנשמה, חיי הנפש, שזה סותר את הטבעיות של הגוף, אי אפשר בלי התבוננות, בלי תשומת לב, בלי עכשיו שנברא יפשפש וימשמש.

כבר דיברנו שמנוי וגמור שנוחיות אין כאן. ועם כל זה עד הסוף, אין לנו השגה מה היה עומק הוויכוחים בין בית שמאי לבית הלל, עם כל זה נמנו וגמרו. זה הכל להגיד כמה עמוק עמוק זה היפשפש וימשמש. קשה לאדם לפשפש ולמשמש. אחרי שזה באמת הלא נח שנברא, אז כמה סכנה יש בעכשיו שנברא.

וכמו שאמרנו הסכנות גדולות מאד. זה הביאור בכל החז"לים שמוצאים ככה, משל למהלך בלילה ניצל מחיי מדבר, ניצל מן הקוצים והברקנים, עלה השחר, אז ניצול מהכל והוא מגיע. כך זה בכל החיים ה' ישמרנו. תלמיד חכם, אם הוא לא תלמיד חכם אז הוא ייכשל, הוא לא יודע במה להיזהר, מה שהוא יודע לא יודע עד היכן הדברים מגיעים, וגם תלמיד חכם עד יום המיתה, ברגע האחרון אדם יודע.

זה ביותר ביותר, זה ניכר אחרי הקלוקל, אחרי שהרע נכנס בתוך האדם, היצר מתחכם, להקדים, שלא יגיע השבת, הוא הרס את הטרם בערב שבת.

אני לא יודע מה הדברים האלה, זה לא דברים חדשים, אבל זה צריך להיות כחדשים, אשר אנכי מצוץ היום, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. זה לא מליצה. כי זה בהכרח, כי כל רגע זה התחדשות הבריאה. המחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית. כי לעולם חסדו. זה כל פעם מתחדש. כמו שאומר הגאון שכל רגע ורגע יש צירופים של שמות, התחדשות. ותמיד כח הרע, אני תמיד מזכיר שיש שתי מימרות בקידושין, לא בכלל מימרא אחת, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ומתחדש בכל יום. מבקש להמיתו. לא להכשיל אותו קצת. מבקש להמיתו. היצר הוא מלאך המוות. שתי מימרות נפרדות. כל יום מתגבר ומתחדש, אפילו יוצרו קרוי רע, וודאי שאם הקב"ה ברא אין שום דבר אחר, וודאי שהקב"ה ברא, להביא לתכלית הבריאה.

יש בשני יצריך, להכניעו, להפוך, להגיע עם שתי הכוחות, כל מה שהוא פועל, וגם על זה יש הרבה דרגות. ובדבר שאדם מתגבר הוא לוקח איתו. שב מהמלחמה. שבת שביו, הזכרנו, לקח ממלחמת היצר. ברמב"ם כתוב ובלבד שלא ישתומם, לפעמים זה חלק, זה פחות מצוי אולי בדרגא כזו, שאדם נכנס והוא חושב, הוא גם נהיה שותף איתו, צריך לשמור על הדעת על הבינה ועל החכמה.

תשובה בא אחרי בינה. למה קדמה בינה לתשובה, לבבו יבין ושב ורפא לו. בינה זה דרגא גדולה מאד. אם לבינה תקרא. לא עצמים ולא ישתומם, עבודת ה' בשמחה כמו שהרמב"ם אומר שחסרון שמחה זה חיסרון גדול מאד, תחת אשר לא עבדת את ה' אלוך בשמחה, כמו שהרמב"ם מסביר בזה פשוט. העבודה בלי שמחה.

תשובה עם המרירות והכל גם צריך שמחה, צריך לדעת, אבל לא בשאננות חס ושלוש, לא בשאננות. זה סכנה גדולה. בשעה שיש אויב, בשעה שיש מתגבר ומתחדש ומבקש המיתו, לא יכול להיות שיש שאננות בזה. לא יכול להיות מתרפה במלאכתו. ממילא חבר הוא לאיש משחית, הוא עוזר למשחית.

ישראל עמוסים במצוות, יש כל יום תפילות, תורה תמיד, לפני שנכנסים לעול וודאי שיש, יש אחריות של רבים של צבור, הפורש מן הציבור זה פרשה נפרדת ברמב"ם, אפילו שמתנהג, אבל לא, בלי אחריות. כמה דרגות יש בתפילה. כמה דרגות יש בתורה, באהבת התורה, בתשוקת התורה. כמה דרגות יש בדע לפני מי אתה עמל. ההרגל לבד... יש מעלה של ההרגל שלא עושה ביטול תורה, לעולם ירגיל לעסוק, לעולם יעסוק, כי ככה זה סכנה, אבל לא בלי תכלית, בנפש החיים, גם זה, במצב של מתוך שלא לשמה בא לשמה, בדרגא שהוא מתקדם. אם אחד חורט על עצמו שלא צריך את הלשמה, זה לא לעולם יעסוק. מוצאים בחז"ל כאילו היתר, וזה חובה, אבל למה, כי מתוך כך בא לשמה.

כמו שהזכרנו שהמצב מצד עצמו בלי התבוננות מבהיל ומפחיד. לא רק שאדם עלול להיכשל תמיד, אפשר גם לאבד את הכל. איכשהוא. הרמב"ם חרת את דינו, אהלך באמיתך, מה שנוגע לנו, הפחד זה מספיק זה, איכשהוא. ומאידך ובחרת בחיים. טועמיה חיים זכו. אין גבול, אין גבול.

וכמו שאנחנו צריכים להזכיר, אם הקב"ה מודד כל דבר, אדם לא יכול למדוד את זה, לפי המצב, וודאי שחלק גדול מהמצב זה שכל יום תוקעין בשופר להכריז, היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, הרמב"ם כותב בתקיעת שופר של הדאורייתא, אף על פי שתקיעת שופר גזירת הכתוב, הרמב"ם בלשונו הזהב, אבל רמז יש בדבר, עורו ישנים משנתכם. השופר של החודש, זה גם יסודו בהררי קודש, כל עיקרו זה הרמז, עצם החודש הזה, קול הקורא.

ויום הדין קרוב, יום הדין קרוב. וודאי שזה חשבון אחר לגמרי. וזה חבל חבל, זה מטופש, טפשות גדולה מאד. מה שאפשר להרוויח, הקב"ה יותר קרוב, תשובה מתקבלת יותר, קרובים יותר לתשובה, הקב"ה דואג לנו. וממילא כידוע לאידך גיסא, מתרשלים זה גם... אי אפשר להתרשל. בתוך ציבור זה לא פשוט האחריות, כבוד התורה כבוד התפילה כבוד השבתות.

מזלזלים בזה, הרבה מזלזלים מאד, קשה להגיד, יש הרבה זלזול. ושומעים ושומעים אבל נדבקים בשאננות. זה לא תפילה, זה לא חיות. אני אומר לעצמי בעיקר. פסוקי דזמרה, ברכות יוצר, החיי אדם מזכיר שהולכים מעולם לעולם, זה לא מדרגות, לכל אחד מיישראל באיזה בחינה זה ככה. יוצא מן העולם, יוצא ומתעלה, אם הוא משתייך לזה, אם הוא חי את זה. אם זה טועמיה. לטעום טעם של תפילה. לא לזלזל.

מה שכל אחד חושב שזה לא נורא, זה המשל הידוע של החובת הלבבות, אחד עושה חור בספינה. זה מראה. אם הלילות יותר קל, ערב שבת יותר קל, זה משאיר הרבה פרצות, זה מערער את כל החומה, את כל המחיצות.

הקב"ה רוצה מאיתנו בזמן הביקוש, להעמיד את עצמו לשאוף לשלימות. לרצות על כל פנים, לעשות במעשה ממש. בכל עת ובכל שעה יש את החיים והמוות נתתי לפניך. ואדם בורח מזה, לא שומע את זה. סוגר את הראש, סוגר את הדעת, והוא רגיל לזה, לא צריך לסגור, אבל זה נקרא שהוא סוגר. את הדעת מאסת ואמאסך גם אני. עוזב את החשבון ואת הדעת והתבונה, ונמשך אחרי הזקן וכסיל, זה כסיל למעלה מההשגה, כמו שיש חכמה למעלה מן ההשגה, ככה יש כסילות וטומאה למעלה מן השגת אנוש. יש בפרקי דר' נתן, זה לא בשכל אפילו.

עומק וגודל הבחירה זה לאין ערוך. אם לא עכשיו אימתי, אם לא עכשיו זה בכל עת ובכל שעה, ועכשיו אם לא עכשיו יותר גדול.

תכלית הדברים האלה לשמור ולעשות ולקיים, לחיות עם זה, לחיות עם זה, להיכנס בעמקי הלב, לא לב רשעים כמעט, שיכנס בעומק הלב בעומק הלב ממש. לב טהור מכלל דאיכא טמא. יש בזה הרבה דרגות. שהדברים יהיו חיים בפועל, פכים קטנים, בטול הזמן, אין אתה יודע, זה כגדולים. וכל שכן דברים גדולים ממש. פה ושמה. הכל מצטרף. או ובחרת בחיים, או מאידך גיסא.

שהדברים יהיו חיים וקיימים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

עשרת ימי תשובה

עשרת ימי תשובה תש"ע:

אנחנו נמצאים בימים כמו שהיה צריך להיות, חייבים לומר, שאין אומר ואין דברים. עכשיו צריכים לדבר, כשאדם נידון ממש בבחינה כללית, אדם נידון בכל יום ובכל שעה, אבל עכשיו זה הדין הנורא, כל העשרה ימים. אבל כמו שהזכרנו כבר, את דברי הרמב"ם הקדושים, שבתוך ראש השנה מעוררים אותנו, הקיצו ישנים משנתכם, בתוך ראש השנה ממש. נראה שהתרדמה עמוקה מאד מאד. יש במדרש ששלש תרדמות הן. תרדמה.

בשעה שעומדים ליום הדין הנורא, עורו ישנים משנתכם. עת לדבר קצת, להאריך קצת בדברים.

הזכרנו כבר את דברי ר' חיים מוולוז'ין בדרשא הידועה, שסליחות, הוא אומר שדנים גם על עולם הזה, אין שום ספק, וגם עולם הבא, זה וודאי, לא יכול להיות משפט ה' רק על השעה. וודאי שגם על עולם הבא. ספרי חיים וספרי מתים כפשוטו גם כן. יש עוד דבר שצריכים מאד מאד לזכור את זה, כתוב, בחתם סופר בעיקר מאריך בזה, ספרי מתים, חז"ל אומרים שאדם עושה לעצמו לפי תומו, מתרפה במלאכתו חבר הוא לאיש משחית, חבר הוא לירבעם בן נבט.

אדם אחראי, חוץ מהבחינה הרוחנית שכל אחד ואחד מכלל ישראל, זה גוף אחד, וכל מה שיהודי עושה זה משפיע על הכל. יש לכל אחד אחריות. אומרים לאדם כמה כל מה שהוא עושה כמה זה מגיע. וגם כפשוטו במוחש אדם מתנהג בקרירות זה עושה השפעה על הסביבה. אדם חם מלא חיים עם ה', גם משפיע, אין שום ספק. כמו שר' ישראל אומר שגדולי היראים היו משפיעים על כולם. אדם בעולם המוחש כמה שהוא חי ויודע ועם לב, יותר מתעורר מהמוחש, כשרואה פה בעולם הזה במוחש אנשי יראה אנשי רוחניות, זה מעורר אותו, הוא רואה שזה פה, למעשה.

ואין גבול שאנשים עושים פעם איזה פעולה, זה מתגלגל ומתגלגל. אדם עושה פעם פעולה של קרירות, קרירות בשבת קודש קודשים, וקרירות בכל ימות השנה, כמה זה משפיע. זה נמשך ונמשך בלי סוף באיזה מידה. זה מבהיל על הרעיון. ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, נמצאים היום בדברים רעים, זה עושה תוצאה בקרירות, לפני שנים רבות, כאילו, משל לאמבטיה רותחת, אשר קרך, זה השפיע. והדין נמשך ונמשך. וספרי מתים פתוחים לפניו. כמה נמשך תוצאות. ומרובה מדה טובה. כמה שהוא מזכה את הרבים זה משפיע ומשפיע.

צריך לעורר את האדם מן התרדמה, אולי ואולי. וגם ספרי מתים כפשוטו, אם דנים על עולם הבא, זה נמשך על כל אחד, מעלים דרגא. מלך במשפט יעמיד ארץ. ר' חיים מוולוז'ין כותב לפי גדלו מי פתי, זה היה פשוט אצלו, שיבקש על גופו, על החומריות, על הגשמיות, כשנידון על נצחי נצחים בלי גבול, החיים הרוחניים שזה קובע. נצחיות. כך הוא כותב. גם בנפש החיים הוא מדגיש את זה שבראש השנה ויום הכיפורים רואים שמתפללים על כבוד שמים. זה מראה שזה העיקר. זה כבר דרגא יותר גבוהה. קשה לנו לדבר על זה. ר' חיים וואלוז'ין אומר שזה שני דברים, גם הנצח נצחים, וגם מה שנוגע לאדם האנוכי, הנצחיות זה מהלך אחר.

הזכרנו כבר ר' ישראל מסלנט שהיה משלוחי ה' שבאים לעורר מהתרדמה. ר' ישראל גם כן בא לעולם, חובות הלבבות אומר שכל דוד ודוד יש מוכיחים, באים לעורר ישנים, להקיץ מהתרדמה. כל אחד מרגיש לעצמו יום יום, כל אחד יודע ומבין שמגיעים ימים נוראים וגדולים, וכשיש איזה סיבה גופנית אז מתעוררים, ובלי זה מתעוררים אחרי... מפחיד מאד, מפחיד מאד.

אומר ר' ישראל שאם אנחנו, אנשים כמונו, ר' ישראל מגאון גאוני הדור הנוראים, בנגלה ובהכל, שאם אנחנו נבקש רק על רוחניות זה צריך בדיקה גדולה. אדם לא יכול להתכחש, כשבא איזה דבר קטן, לא דבר גדול, של איזה הפסד ממון קצת, תלוי בזה ובזה, הוא מוטרד, אין לו מנוחת הנפש. רוצה זה רוצה זה, מתכנן ומתכנן. ובפרט כשזה מגיע אז עוד יותר ועוד יותר. אומר ר' ישראל איך יכול להיות שאנחנו אנשים כמונו שנבהלים מכל דבר קטן בגשמיות, נבקש רק על רוחניות, על חיים הרוחניים, לא נבקש על גופנו, אנחנו כל כך נבהלים מכל דבר קטן. ר' ישראל טוען, ר' ישראל המעורר הנורא בא וטוען, גדולי עולם לפי דרכם שחיו כל הזמן את העולם הבא, אני לא יודע אם יש לי רשות לומר, אינני... לא צריך לומר, כמוסיף על דברי ר' ישראל, אולי אנשים כערכינו, מבשרינו נחזה, זה גופא, רוחניות אנחנו חיים שחסר לנו, ר' ישראל צודק, אנחנו מבקשים על רוחניות ורוחניות, כדי שנתחזק יותר ברוחניות ממש, אולי נתחיל להרגיש גם את יום הדין על גשמיות. וודאי שר' ישראל צודק, זה חיסרון נורא אם אדם מבקש רק על רוחניות, ר' חיים וואלוז'ינר כידוע אומר לתלמידיו. גם היצרות דבש, התומים, רבינו הנורא, אומר שטוב להוסיף, הזכרנו הרבה פעמים שזה לא סתירה. כדאי מאד שדברים שקרובים אצל האדם, בשמע קולינו יתפלל מתוך כוונת הלב, לא סתירה, ר' חיים וואלוז'ינר מתריע שתפילות כנגד תמידין תקנום, כולם לגבוה, והתומים וודאי גם התפלל ככה, כי מפורסם תפילתו שעות.

אבל מדבר לאנשים כמותינו, להוכיח לציבור, לציבור הרחב לדורו, שצריכים לבקש גם על דברים גשמיים עם כוונה, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, הכל אמת.

אני אומר בעניי ובשפלות עניי, שאנחנו מרגישים חסרון ברוחניות מתפללים לה', בגשמיות זה חיסרון גדול שלא מרגישים. אז אדרבא ואדרבא, כשמבקשים על רוחניות, נכלל גם זה. כשהרוחניות יתחזק, מתקרב, אני אומר בתור מתי יגיעו מעשי, כמו שר' ישראל אומר, ואז באמת ירגיש גם כן שיום הדין הרוחני והחזק, הוא מרגיש שחיים את זה ממש. אנחנו קרובים להרגיש שזה יום הדין לכל אחד ואחד וזה סכנה, וודאי שנרגיש גם את הגשמיות.

אין מוקדם ומאוחר בתורה. מה שאדם מרגיש אדם צריך לבקש על זה. והאמת היא כמו שר' ישראל אומר שהעיקר זה הרוחניות. אנחנו מתכחשים, ואדרבא, אם נזכה יותר לרוחניות, יותר נחיה את הרוחניים, נבין יותר כמה שזה עומק הדין גם על הגשמיות ממש, נהיה יותר קרובים לר' ישראל.

בכל דבר, סיכום הדברים, תכלית הדברים להקיץ מהתרדמה. לפעמים זה בחירה קלה, אדם מרגיש עייף קצת, השינה של המצב, זה לפעמים יש בחירה, מוכרח לישון, לא מוכרח לישון, לפעמים באמת מוכרח. זה הבלבול, שאדם לא יודע מי מציע לו, אם היצר, או שהוא מציע לעצמו. אבל לא שינה ממש, שאדם יהיה מוטרד שיוציא אותו מהשוויון. עורו ישנים משנתכם. הקיצו מתרדמתכם. כמה שאדם יותר מתעורר יש לזה השלכות.

ובדברים הגשמיים וודאי כשאדם צריך לעשות וללכת, אדם מתעורר, הוא שוכח שהוא מוכרח לישון. כשאדם מתוך תרדמה ממילא... אסור לשכוח, אסור לשכוח, אסור לשכוח. זה צריך להיות כל השנה, אבל אדם מוכרח לפעמים בימים שזה הולך וחולף, שזה בהיותו קרוב, שאחר כך זה לא אותו מצב. חז"ל מזהירים על זה, שההבדל הנורא מתבטאים בחז"ל שאחר כך כל מה שבעולם לא יכול. כך זה ההבדל. עכשיו העולם נבנה מחדש, הקב"ה קרוב. אסור לעבור על זה בשתיקה. מי שמרגיש שהוא ישן, צריך לחוס על נפשו. כמה פגום הוא, כמה רחוק הוא, כמה מרוחק הוא. כמו שהרמב"ם אומר, כמה מאוס הוא, מאסת את הדעת ואמאסך גם אני. אם אדם מרגיש קרירות, נדבק פה הקרירות של עמלק. צריכים לזכור מה שעשה, זה לדורי דורות. מה שנדבק.

לא חס ושלום להשתרש בזה. כלב שב על קאו, שזה כבר כמעט לא שב, זה כבר... מריחים, זה מבהיל כמוכן. יש יותר זמן לתפילה בימים האלו, מתפללים יותר, סליחות. הכל ככה להקיץ מהתרדמה ולהבין שאנחנו לא... לא לתת איזה קצת חלק. והלוואי שנזכה לרוחניות.

לא זה נקרא ובחרת בחיים. כשהתורה אומרת ובחרת בחיים, לא זה הכוונה שגם קצת, וכל רגע יהיה פתוח לבטלה, זה בלי גבול, זה בלי גבול, די למבין, זה בלי גבול, כל אחד מרגיש נגעי נפשו ונגעי לבבו. מגיעים ליום שממליכים את הקב"ה. מלך בוחן כליות ולב. אי אפשר להמליך אותו בדברים בעלמא. לפעמים אדם לא יכול לסבול את הקול שלו. זה לא הקול קול יעקב, זה לא קול שהקול כל הזמן פיו כלי שרת לקדושה כמו שרבינו יונה אומר, כלי לדברי תורה לדברי תפילה, לדברי התעוררות, דברי מוסר, דברים שבקדושה, זה העיקר. הוא לא יכול לשמוע את הקול. כמו מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. אדון שמחכה לראות פניו יאמר כך, יודעים כמה שהוא מחכה ופתאום אומר רמוס חצרי. הוא לא יכול לסבול את הקול. מלך מלכי המלכים, מלך נורא ונשגב שומע עמקי הלב, מתגלים לפניו המעמקים, שומע את הלב, לא את הקול המתנגן. מה שאדם מתרעש ומתפחד. ויש בזה משהו מן המשהו שזה נקבע, זה קביעות, לא לרוח היום, כשמושיבים אותו בבית הכנסת ממש.

זה לא נקנה בקל. אם אדם מבין בעצמו שזה דברים יקרים, לא שייך. גם מוכן, רוצה באמת דברים נוראים, הוא רוצה להשקיע ולהגיע להישגים ולהצלחות.

אם לא עכשיו אימתי. כל יום ויום כל עת ועת כל שעה ושעה, החיים והמוות נתני לפניך. יש זמנים יקרים שכל כך אפשר להשיג חיים. בהיותו קרוב, בהיותו קרוב. זה הזמן הכי קרוב. זה מפורש בחז"ל. העולם מתחדש, הכל התחדשות, יש כח להתחדש מחדש.

ולא להתעקש. פרעה חשב שהוא מתעקש, דאג למלכות, התעקש, האנשים הקרובים שמסורים אליו צריכים לעזור אותו הטרם תדע כי אבדה מצרים, כשאדם לא נותן לב, כל העולם רואה את הלב העיקש. כך הרמב"ם כבר דימה אותנו. מה אפשר לעשות. אנחנו מתעקשים ומתעקשים. אני אומר באופן כללי. אין לי זכות לדבר. מכבידים את הלב. קשיות עורף, קשיות עורף. לא רוצים לזוז חס ושלום, לא רוצים לזוז.

וגם מה שקובעים בתפילה להתפלל יותר, מתפללים אבל משאירים את קשיות העורף במקום, עבודה שבלב, בשאט נפש. לא כל אחד יכול לומר, ואנחנו מתפארים בזה שלא לחסרון נתכוונו. אנחנו חולמים ועוזבים. לא רואים את האש הבושרת תחת רגלינו. העולם חולף ועובר. יש קונה נצחיות ויש מאבד נצחיות. הקב"ה מתחנן ברחמנותו, כרחם אב על בנים, ובחרת בחיים. תברור לך חלק יפה. לא רק פירורי חיים. תחיה עם הקב"ה. תתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. תהיה קרוב לה' ויתן לך.

קרוב ה' לכל קוראיו, יש במדרש פה כתוב בלי וו. כל האשרי מתהילה לדוד, גדול ה' ומהולל מאוד ולגדולתו אין חקר, דור לדור ישב מעשיך וגבורותיך יגידו, פותח את ידיך ומשביע, קרוב ה' לכל קוראיו זה המשך אחד. קרוב ה' לכל קוראיו זה לא קוראיו שמבטא את המילים. זה לא בשר ודם. יש את זה גם בבשר ודם להבדיל. לכל אשר יקראוהו באמת. חותמו של הקב"ה אמת.

מתקרבים ליום החתימה. חותמו של הקב"ה אמת. הימים האלו נזכרים ונעשים. עבר כבר חלק גדול. הבהיותו קרוב כבר עבר לנו. כחלום יעוף, זה במוחש לפנינו. מי האיש החפץ חיים מאן בעי חי, כולם באו. אם אין אני לי מי לי. כבר הזכרנו את דברי רבינו יונה באריכות הידועה, הדברים הידועים, רבינו יונה למד את זה בכל דבר, באיזה עומק של חיים, באיזה מחשבה של חיים.

החובות הלבבות אומר שזה לא מתערב ביחד, כמו אש ומים. אם אין אני לי מי לי. לא רק להתעורר בשעה שמתפללים בשעה שלומדים, הלב רשעים כמעט, להוסיף תמיד, להוסיף, ולהביע איזה מעשה, אפילו מעשים קטנים, קצת להוסיף. כשאדם מתחזק בפועל. לא להסתפק רק בזה, אבל זה צריך להתבטא גם במעשים קצת. אדם צריך להיזהר בכל ברכה שמוציא מפיו. שירגיש כמו להבדיל שמרגיש אצל חבירו שנתן לו משהו. ואם תלוי רק בחבירו שאם לא יתן לו אין מי שיתן לו. להרגיש

כל ברוך אתה ה' שאומרים. כשעומדים בתפילה, לחיות את הדברים. ברכת המזון, כל ברכות הנהנין, מקדש את הדבר, המאכל, מזכירים שם שמים, באיזה בחינה עם הברכות זה משולחן גבוה קזכו. כשאדם נותן ברכה, כי אם ליראה, מוסיף יראה, יראת ה', הוא אוכל על שולחן גבוה. אם לבו קרוב לדברים שאומר, ויהיו הדברים קרובים אלינו, זה שולחן גבוה. הוא אומר ברוך אתה ה' שנתת לי ואת זה הוא אוכל. נותן עינו במאכלו, יגיד גם ברכה על הדברים שנעשו, כדי לעורר יראה, צריך לקחת יראה. ונהפכו לרועץ. אם מתרגל להזכיר שם שמים בלי לשמוע מה שמוציא מפיו. אין בזה הלכה של שם שמים לבטלה, אבל זה זלזול נורא. אם אין את היראה, אם לא משתייכים לזה, זה עושה את ההיפך. כל דבר של קדושה זה כך.

בהתחלה זה קשה קצת, כמו כל הדברים הרוחניים שבמוחש זה קצת רחוק מהאדם. קרוב אליך הדבר מאד, ובהיותו קרוב זה לאין ערוך. בהיותו קרוב. אנחנו תמיד חוזרים שכל החיים זה בהיותו קרוב, אבל זה קרוב בתוך קרוב, כל השערים פתוחים בעשרה ימים האלה. שטות נורא לאבד. זה טומאה של שטות, שטות של טומאה, טומאה של שטות. שטות למעלה מהשכל של האדם. אדם לא כל כך שוטה. זה רוח שטות. זה עולם הזה. אדם משתייך לחס ושלום. זה מה שהרמב"ם אומר שפחדו. לא להיות שייכים לטומאת הלב של פרעה.

כמו שהזכרנו את הרבינו יונה, אם אין אני לי מי לי, ולהתעצם בדברים, לחיות את זה, לא ליפול בגלל שמישהו עומד פה ומסתכל. הדברים השלא נבוש לעולם ועד, שיהיה בזה קדושה גדולה. לא יבוש מפני המלעיגים עליו. צריכים להחזיר את זה. טבע האדם המוחש והגופני זה הכח של הבחירה. בזה שמישהו יסתכל עליו ויגיד מה יום מיומים, בזה אדם מוותר על... חובק את בשרו אחר כך. אם אדם לא יעמיק בזה הרבה, לא יעמיק ממש, אז הוא בתרדמה, ומוסר את השליטה למי שמבקש המיתו, מבקש המיתו כפשוטו, הוא יצר הרע, הוא מלאך המוות. הוא כן יודע שיש רוחניות, אבל גם גשמיות. מבקש המיתו. חובות הלבבות. ובחרת בחיים, ובחרת בחיים. זה הקב"ה מבקש מאיתנו. אין הקב"ה בא בטרוניא, מפי עליון לא יצא הרעות והטוב, אבל במשפט, בגבורה. הלא כל דברי כאש.

הגיע הסוף, הגיע הזמן. אדם צריך ליתן דין וחשבון.

נקיצה מתרדמתנו לבחור ולבחור בחיים.

ו' תשרי תשס"ז:

הימים האלו נמצאים בהם בתוכם כמעט עוברים כבר. סוף. ידוע שזה ימים מיוחדים בעצם הבריאה, בעצם מהותם. חוץ ממה שזה קרוב יום הדין. כל אחד שיש לו דין או שום דבר שמטריד אותו, וצריך פתרון, צריך לעשות משהו, הדבר מתקרב אז הוא יותר מוטרד. הימים האלו בעצם מהותם, כמו שרבינו הגאון מבאר פה קצת מהעניינים, לא שייך כל כך לכל ימי השנה. שורשים לכל השנה. זה לא בחשבון החודשים כל כך. יש שאלה שזה ימות החמה, זה שייך לזה, זה השורש, מפה מתפתח ומפה יוצא אחר כך כל ימות השנה.

ומכיוון שזה שורש הדברים, בגלל שזה השורש של השנה, אז בזמן הזה יש כח לאדם לבנות את עצמו מחדש, כי הרי תשובה זה דבר נשגב מאד, מסור לקב"ה בכבודו ובעצמו, יעשה תשובה, שיבא אליו. זה מהות של תשובה. הרבה דרכים למקום יש תמיד, חכמה, נבואה, תורה למעלה מן הכל, אבל פה הקב"ה בעצמו, אין פה שום גישה אחרת, שום דבר לא יכול להיות, זה לא מושג בשום דבר אחר, אדם שחטא לפני המקום פגם וקלקל, וכל פגם של אדם מישראל זה לאין ערוך, מי ישורנו, אז צריך לבא לקב"ה בעצמו.

מלך במשפט יעמיד ארץ. אי אפשר תמיד. ודווקא בימים האלו הקב"ה בונה את עולמו. הקב"ה הרי כל רגע ורגע מחדש מעשה בראשית, זה לא כבשר ודם שבורא ואחר כך זה הולך לבד, הקב"ה כל הזמן מחדש את הבריאה, אנחנו אומרי זאת זה בתפילה. עכשיו זה בחינת כמו יש מאין, כמו בריאה, לחדש את כל הבריאה מהשורש, כמעט מהאין. הקב"ה יותר מתגלה. יש יותר גילוי. יושב על כסא דין, יותר קרוב ומתגלה.

מה שהקב"ה יותר מתגלה יש יותר אימה ופחד, זה יותר דין גם כן. פה מתגלים הי"ג מידות, הכל, גילויי ה' מתגלים. אנחנו מזכירים דברים שזה פחות עומק ההשגה, אומרים ברוך אתה ה' הקל הקדוש, שמות, מרחקים, זה מראה על נורא, אין לנו מושגים בזה. אבל מלך זה יותר קרוב לבריאה.

להיפך, כהקב"ה יותר קרוב, כשיותר מתגלה בעולם, מצד אחד התוארים יותר פשוטים, אבל זה יותר פחד ואימה. תמיד עיני ה' צופיות, אבל באימה וביראה. עולם נזדעזע על לאו של לא תשא, העולם נזדעזע. הרמב"ן על התורה מבאר שנזדרים זה הרבה יותר גבוה, אני לא מדבר בגוף העניינים, רק ב... נשבע בחיי המלך, בשורשי המלך, שבועה זה יותר. מדרגה הרבה יותר קטנה שם של הקב"ה שזה יותר קרובים לבריאה, זה יותר פחד ואימה.

הימים האלו שהקב"ה מתגלה אלינו ונפתח יותר, סביביו נשערה מאד, זה עצמו צריך להאיר אימת הדין, מתגלה ברחמים, אבל זה רחמים בדין, לא הפקרות חס ושלום. זה הרי באותו משקל, כמו שזה ימי דין נוראים, כל רגע ורגע אדם נתבע בכל עת ובכל שעה, אבל עכשיו זה שורש של כל השנה של הדין. שורש של כל הדין.

עשרת ימי תשובה זה המשך ושורש אחד של דין, כל רגע ורגע, עד החתימה, עדיין יותר קל לעשות תשובה, כמו יום הדין של עולם הזה שכל זמן שפתוח יותר קל, זה חוץ מהחסד של הקב"ה תמיד. הקב"ה פותח כל השערים לשון הגאון. יש בחז"ל יש הרבה שערים. פקידות מלאכים בכל מקום עד שזה מגיע למקום התפילה. ואם אדם זוכה להפקיע שער אחד, צריך עדיין שוב ושוב, מגיע למקום יותר עליון, ששמה וודאי התפילה עוברת, והזמן הזה אין, הכל פתוח. זה ממש מפחיד. כל השערים שצריכים לעבור. כל השערים שצריכים בדיקות. כל דרגא ודרגא. כתוב שאחרי אריכות ימים ושנים כשאדם מוליכים אותו מראים לו נזכר בכל מעשיו ודנים שוב. זה מלא, אין מושג בזה. אין לנו מושג מזה. פה זה למעלה מן הזמן, ופה נותנים לאדם מקום שהוא יוכל להיכנס.

ועם זה כמובן כמו שהגאון תמיד משריש, בזמן שנותנים את הפתיחה ואדם מתרשל, אז עומק הדין נורא מאד, נורא מאד. כשהמלך מלכי המלכים פותח, שזה בתוך החסד הנורא של תשובה, בתוך הגילוי הגדול של יעשה תשובה עד ה' אלוקיך

יש זמן כזה שאפשר להיכנס, צריך רק לבא, ואדם שאז מתרשל, וודאי שנפשו פגומה ביותר. זה בעצמו קטרוג גדול ליום הדין.

אין בתורה זמנים, יש מצוות שהזמן גרמן, אבל עיקרי העיקרים, התשובה, כל הדברים השורשיים זה נוהג תמיד. כל הדוגמות, לאו דווקא תשובה, זה בתור דוגמא בעלמא. אדם צריך להשתתף בצער כביכול של הקב"ה, אבילות, אדם צריך תמיד. השולחן ערוך מתחיל בזה. אדם צריך לזכור את ירושלים, וכיוצא בזה. תשכח ימיני. זה כמו שאדם לא מוכיח את עצמו, הוא ממילא תקוע בעצמו, זה חלק מן החיים, בלי לחשוב, זה עצם מהותו.

כך הנביא מחנך אותנו, אומר לנו, כך כלל ישראל בעומק הלב, אם אשכח ירושלים תשכח ימיני. אם אני זוכר את עצמי אני זוכר גם את זה.

זה נוהג תמיד, כמו שכשישראל קרובים לה', ממלכת כהנים וגוי קדוש, בזמן שבית המקדש על מכונו הכל יותר בגילוי, קרבנות, כהנים בתפקידם, זה לעמוד לפני ה'. וכשה' פחות גלוי, אז זה אותו תפקיד, אותו מבקשים ומצפים. אדרבא, החיוב באיזה בחינה יותר, הקב"ה רוצה לעורר אותנו, לא רוצה חס ושלום, לא תצא הרעות, רק הטוב. ברגע שאדם חי את זה וזה לא מפריע לו, זה מרידה נוראה במלכות שמים.

גם זה, יש זמנים מיוחדים. בזמן שהיה חרון אף יותר בפועל, יש זמנים שזה יותר ויותר, צריכים אז ביתר שאת, וככה אדם בונה את עצמו, נכנס בו החיות.

כך זה התשובה, כמה ששערי תשובה תמיד פתוחים, הזכרנו את המדרש תפילה דומה למקווה, לפעמים נעול לפעמים פתוח, תשובה דומה לים, תמיד פתוח. באיזה בחינות תמיד אפשר יותר להתאמץ, אדם יכול להגיע, יש איזה פתיחה יותר מתפילה. לפעמים סתם תפילתי. כי זה יותר דבר שזה כל רגע ורגע שתשובה מתעכבת זה חיסרון נורא, חייב תמיד שאדם יכול בעומק לבבו.

אבל יש זמן מיוחד שזה במהות הימים האלו שאז אפשר להגיע. וממילא מי שכל הזמן שייך לזה, וודאי שיותר, כשנפתחים אז הוא בפנים. אדם שהוא לא בתרדמה של שטות, אדם ישן, מאמינים בני מאמינים, רק ישנים. אם לא חיים את עבודת ה' אז ישנים. כשבאים להתעורר בזמנים המיוחדים, זה כבר בעצמו חיסרון גדול.

יסוד הזמנים כמו שמבואר בכל המקומות זה אדם מוכן, אדם שלא מסיח דעת כל השנה מתשובה להתקרב לפני ה', מבקש, ישמח לב מבקשי ה', כשמגיע הזמן שזה יותר פתוח, אז הוא כבר שייך, אז מקבל את הקנין בנפש, את רוממות הנפש, אז הוא מקבל את הדברים, הגיע הזמן.

אם אז הוא רק מתעורר מהתרדמה, והלוואי שנתעורר, אולי ואולי, זה כבר חיסרון גדול. פגם נורא. הזכרנו את דברי האריז"ל שאלול זה חיסרון נורא, מי שמתחיל להתעורר באלול זה כבר נקרא שחיכה עד החודש הנורא אז הוא מתקרב עם כל המצב שלו, זה לא התכלית, זה לא השורש, לא בשביל זה נבראנו, לישון כל השנה חס ושלום.

וביותר ביותר הימים האלו שזה מהותם, פה זה לא הזמן כשנפתחים ימי הרחמים הגדולים אז הוא נזכר, אז הוא מתחיל.

אבל אם נמצאים בזה, וודאי שצריכים ביתר שאת וביתר עוז. וממילא הדברים ברורים כמעט בטבע האדם. אם יש קצת התעוררות בגלל שזה הזמן עכשיו, אז באופן טבעי, כל אחד רואה את זה באיזה מידה, אני מדבר באופן כללי, לאנשים כערכי, כשעובר הזמן הזה, אדם מתעורר ביום כיפור, והלוואי שנתעורר באמת, כשעובר היום כיפור באופן טבעי כמעט לא שייך שימשיך אותו דבר. למרות שזה נראה בלי דעת ובלי תבונה, קודם הוא אמר באולתנו שגינו, חטאנו עווינו פשענו, אבל זה מובן ממילא, קודם היה יום כיפור, זה הזמן, כל האווירה מסביב, לא רק, זה באמת יום קדוש, וכשזה עובר חוזר.

זה עבודה גדולה שאדם יהפוך את עצמו. תשובה, זה כל כך חידוש, שאדם משתנה, אדם שפגם והתרחק משתנה, אז אם התשובה מגיעה מחמת היום הזה, אז זה מובן, ביום הזה הוא יותר רציני, ומעשים בכל יום כמעט.

באופן לכתחילה, אדם שכל הזמן כמו שרבינו יונה אומר, צדיקי עולם שגם לבם כים, זה חיות אמיתית, הוא חי, מי שלא מעריך הוא לא חי, דוקרים אותו עם מחט והוא מרגיש, הוא חי, כשמגיע הימים האלו שהקב"ה יותר קרוב אז הוא מתעלה מדרגא לדרגא, אבל אם כל ההתעוררות בא מחמת הזמן הזה שעכשיו רק מתחיל לחשוב, מכניס לעצמו בהיותו קרוב, אם אדם מרגיש שהוא מדבר לעצמו וזה לא מהפכה בלב, זה לא הפחד, הגמרא אומרת לרוץ כמו בורח מן הארי. בורח מן הארי כידוע הוא לא חושב שהוא מפחד, הוא לא חושב, זה טבעי, ואם אדם מכניס לעצמו ומדבר לעצמו, והלוואי שיעשה את זה, זה מראה שזה לא חי. כי אם ההתעוררות זה רק מהימים האלו זה ברוך ה', לא כל כך מבעט חס ושלום, לא רוצה להתבטאות, הוא לא מורד, הוא חושב קצת, שכשמגיע הימים האלו צריך להתכונן קצת.

אבל זה לא יכול להיות בר קיימא. כשמגיע הימים הרגילים, שכל כך הוא לא יכול להיות מושרש, הוא רוצה זה ורוצה זה, כל כך איכפת לו, הוא חי את זה אפילו, אבל זה לא...

לקב"ה אין נפקא מינה במצב שלנו. אני ה' לא שנית. אותו משפט, אותו הכל הכל.

אדם צריך לשית עצות בנפשו. עד אנה ירום אויבי עלי, עד אנה ירום יצרא בישא עלי. צריך לחפש עמוק עמוק בלב שזה לא יהיה רק טיפה התעוררות, שלא יהיה חס ושלום יהיה מרוצה מזה שכשמזכירים אז הוא זוכר, עובר בראש ועושים משהו, אסור לזלזל בזה, זה שווה יותר מכל מילי דעלמא.

אבל אם רוצים שלא יהיה כמו כסיל, לא לב רשעים כמעט, שזה רק רגע, צריכים עמוק עמוק בלב, עמוק עמוק בלב. אם אדם מתעורר ועוד יותר ועוד יותר, אין גבול, זה לא נגמר, כמו שהגאון במשלי אומר שכל זמן שאדם חי תמיד יש לו יותר ויותר, צריך עצה ותחבולה. מי שהוא בר דעת, שכואב לו, לא רק הכניס את עצמו קצת לימים האלו, הוא יורד לעומק הדברים, הוא יורד מה זה חיי אדם, מה זה כצל עובר. מה התכלית, זה לא נגמר, כל אחד ואחד עם חשבון, צריך להעמיק הרבה מאד. סוגיא קשה ועמוקה. סוגיא קשה ועמוקה. כדי להגיע להתחלת הדברים באמת של תשובה של בר קיימא שזה נשאר, עוד לפני היודע תעלומות, וודאי, צריכים להגיע גם לזה, כמו שאנחנו תמיד אומרים שאדם בעצמו ירגיש שלא עם הזמן, עם החיצוניות של הזמן.

דברים נוקבים ויורדים. הרבה דרכים למקום. הנודע ביהודה והרבה כותבים שקשה להם לענות עכשיו, זה ימים של וחשב עם קונוהו. הם כותבים שתלמוד תורה כנגד כולם, אבל הפחד של ימי הדין. גדולי עולם, וכמו שהזכרנו מרבינו יונה, שדווקא גדולי עולם. זה מציאות, זה מציאות. כל מה שאנחנו מרגישים שלווה הנפש, מרגישים שמגיע עת מעש אם מרגישים קצת, זה מראה שזה בחיצוניות.

ושורש הדברים, כשאדם נופל פתאום לזמנים שזה אמור להביא את האדם לדרגות הגבוהות, לשלימות, לשלימות בתשובה, לשלימות בקרבת ה', אי אפשר ליפול פתאום בתוך זה, בתוך היום כיפור. נס שהוא לא מבעט ביום כיפור, אני תמיד אומר מרבינו הגאון שכשעושים חשבון מה נקרא מבעט, זה לא פשוט מה נקרא מבעט. מה נקרא יושב ומסירם מלב. מה זה נקרא מסירם מלב, שהוא מבעט ברגליו, אם הוא עושה מה שהוא רוצה, עושה את כל הדברים, יושב ומדבר בלילה וביום, כבר דבר שעיפים קצת, זה נקרא יושב ומסיר מלב, את הקצת התעוררות שמתעוררים אולי קצת.

אם תשובה זה רק עד ה', זה בשפת ה' כביכול, כמו שאומרים באים לפני אדם שהוא יודע, אי אפשר לעמוד לפניו, זה אפילו לא משל, אין שום משל שיכול להידמות, אבל אפילו אם נמצאים לפני האדם הפשוט. קודם כל צריכים את החשיבה, הכל משתנה, הכל משתנה. זה לא היודע תעלומות, זה הרבה לפני זה.

ועשיתם, בעשרת ימי תשובה ועשיתם עצמכם, אדם נהיה אדם אחר. ובכל זאת אדם צריך להיות בן חיל, נבון, לא שוטה, לא טיפש, לא יעזור שקצת מתייאר ומתרפה, כי עתיד ליתן דין וחשבון. אז מי שקצת בר דעת, מה שבכוך עשה, שלמה המלך אומר לנו, החכם מכל האדם, כי אם מחיים באמת, אז אדם מטבעו, אם הוא רואה כמה הוא מתרחק, חס ושלום רפה ידו, שלמה המלך צריך להזהיר על זה, כל מה שתמצא תעשה. תעשה ותעשה ותעשה. כל עשייה זה קצת דוחה לשלוות כסילים, להשתלשלות בדברים שזה לא כתורתך. לא כרצונך.

אבל כמובן שיהיה בחכמה. לא קצת להתנדב, לזכור שזה ימים. צריך להיות עמוק בנפש. בעמקי הלב. הקב"ה מתגלה, זה מציאות, הדבר הזה גם כן ה' צלך, כמה שאנחנו מתרשלים אז קשה, דוחים. כתוב שזה מה שהמן טען, המן היה חכם גדול, הוא אמר האלוקים ישן הוא, תנו עוז לאלוקים, כביכול מרדימים. כמה שנוגע לנו, הקב"ה למעלה מן הכל. כמה שאנחנו ישנים, אז באמת דוחה את זה כביכול, זה במציאות. הפגם הזה זה נורא ואיום, זה לא טענה, זה במציאות, אור ה' זה המציאות הכי חזקה, פה אנחנו קצת...

ושבתם וראיתם, אז נראה את הדברים, פה העולם המטעה והמחשיך והמסנוור והמגשם, זה מבלבל את הכל. אדם לא יסתכל חוץ לארבע אמות, זה סתם גוף העולם. אבל מציאות הדברים שהקב"ה קרוב תמיד. בזמן שכל מהותו יותר קרוב, כשאדם מצדו... זה באיזה מידה דוחה את זה בפועל. פוגמים. זה מציאות.

יש מתישין כוחו של מעלה. כלפי הגילוי שלנו, אז מתישין, הגילוי הזה שמתבטא כלפינו, אפשר חס ושלום, כשאדם חס ושלום דוחה את זה.

הקב"ה נתן לאדם דעת, ותובעים ממנו את הדעת שיש לו, וזה בעצמו אין גבול, כשאדם יחיה כמה שהוא מבין את חובתו בעולמו קצת, ואם הוא עושה משפיעים לו יותר ויותר, המלאכים שהולכים איתו, מוליכין אותו אם רוצה לילך. מוסיף דעת על דעתו מוסיפין לו. ואם חס ושלום מוסיף טפשות על טפשות, מגיע לטפשות שזה לא בשכל, הכסיל העליון.

הימים הנוראים האלו. הדברים שאנחנו אומרים זה כל רגע מהחיים, כל רגע ורגע, כל ימות השנה, וכל שכן וכל שכן בימים שזה כל המציאות של הימים האלו. כמו שכל יום מתחדש, הזמן הזה שדברים שתמיד זה בהסתר הקב"ה מתגלה. אם אנחנו מתעלמים מזה...

צריכים לקבל בשמחה באהבה וברצון ימים כאלו, הקב"ה מתגלה בגודל רחמיו בזמן של דין, הקב"ה יושב ודן, אז הוא מתגלה לישראל, מגלה רחמיו הגדולים. כל שתמצא בכוחך עשה, זה הזמן, לייקר כל שעה, לייקר את הזמן שעומד להתפלל, כשמבקשים על דברים הנצחיים, השיבנו, סלח לנו, מבקשים ומבקשים, אהבה רבה, אהבת עולם, מבקשים דברים. וכשהשערים פתוחים והקב"ה עומד ומבקש, אז גם אם מתעורר, כמה יודע תעלומות רואה בזה, אם מעשיו סותרים, כשאדם מבקש ואומר, לא חס ושלום משקר, הוא חושב שהוא אומר, וכל מעשיו לא מתאימים לזה, אין פיו ולבו שווים, זה ניכר מתוך מעשיו, צריך להתבייש. אנחנו צריכים להתבייש.

כל אחד יודע את החשבון שלו לפי הכוחות שלו, מבקשים ותן בליבנו, מבקשים דברים כאלו, הכי לאדם מערכי לב, הוא מנסה כל כך ועושה את זה כל כך, רק חסר לו.

החכמה היא באמת לעשות. הכל לפי רוב המעשה. זה טיפשות שאדם יתחיל להתעצבן. זה שוב היצר. היצר עוקב, מלווה. אדם מתעורר, והוא גם כן משותף. הנפש החיים הידוע, יצר הרע יושב בין שני פתחי הלב. אם הוא יורד הוא נמצא להוריד אותו עוד יותר. ואם מתעורר, אז הוא גם נמצא להוריד פה, לקרר פה, לייאש.

אבל עם דעת ותבונה הכל נעלם. קרוב אליך הדבר מאד. זה גם כי התורה נצחית, קרובה תמיד מאד. אם אדם יחיה עם השכל והתבונה שיש לו, יחיה את זה וחי בהם, בדעת חדרים ימלאון, לא ידיעות במח שיכול לדבר על זה, זה מציאות, זה גם זכות, אבל זה לא חיים.

זה נקרא את הדעת מאסת ואמאסך גם אני, מה הכוונה, אדם בר דעת יתחיל להבין ולראות את החכמה האמיתית, ויחשוב מה זה החכמה, יש מה לחדש בחשבון, איזה חשבון חדש שלא ידע, אין שום גילויים, התורה זה נצחיות, וכל מחשבה זה נצחיות, אבל כיוון שצריכים להחיות את זה, זה לא פועל לבד, כל ההתחלות קשות, לא כל דבר מתחילים לראות את הדברים, צריכים את כח הפה, מחטא בגחלים, מעביר ומחיה, על ידי שמחשב הוא נכנס ומחיה את זה. אדם נמצא בסביבו ובתוך תוכו עם היצר שבתוכו. הרע בתוכו. גם מה שמבינים בשכל זה לא פועל ולא חי. החיות הפשוטה זה העולם החשוך. אם אדם מחשב ומחיה את זה, אז זה מאיר אותו, אז הוא חי את זה.

כמה שיותר מבין ומבין מה התכלית, מה הדברים שצריך לעשות, מה הדברים שצריכים לברוח מן האש. ולא יבוש מן המלעיגים עליו, לא צריך ללכת ברחוב כדי לראות את המלעיגים. יש בתוך בית המדרש, בתוך מי שיושב איתו ביחד. אדם מוותר על דברים נצחיים שבנצחיים בגלל השטות של איפה שהוא נמצא. בושה לדבר על זה, אבל ר' ישראל כותב על זה באגרות כל הזמן.

זה נקרא את הדעת מאסת ואמאסך גם אני. אם אדם מואס את הדעת והשכל, כמו שהאבן עזרא אומר שהוא המלאך בין הבורא לנברא, הוא נותן לאדם דעת, כמה שצריך, כמה תפקידו בעולם, זה המלאך בין הבורא לנברא. ואדם מואס בזה, ממלא אותו בהבלי העולם, לא בדברים שבשביל זה נוצרת. כי זה כל האדם. לא כתוב כי זה מעלה גדולה. כי זה כל האדם, זה הצורת אדם, כמה שסוף דבר הכל נשמע, כמה שהוא בורח מן ההבל ששלמה המלך מתאר לנו, גם זה וגם זה הבל, יש שם גם דברים עמוקים וגם דברים שאדם חושב, הכל הכל הבל הבל. מה האדם חי בזה, שומר את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור, כמה שהוא יותר חי את החיים הרוחניים, תלמוד תורה כנגד כולם, דע לפני מי אתה עמל, ברכו בתורה תחילה, על זה היה החורבן, לא ברכו בתורה תחילה.

כמה שאדם מתחיל, תחילה הרי זה השורש, איך זה מתחיל. איך הוא מברך על תלמוד תורה, איך הוא מברך אשר בחר בנו, איך הוא מתחיל את החיים. איך הוא מתחיל אפילו את היום. היה חסר בברכו בתורה תחילה. הדברים נוראים בפשטותם, עם כל העומק שלהם. כל מה שתלוי בשורש, אחרית דבר מראשיתו, השורש של הדברים.

אם לא עכשיו אימתי. המשנה זה כל רגע ורגע, ויש עכשיו של מי יכילנו. ואדם נתבע על הדעת שיש בו, למה שנאת את הדעת, למה אהבת דברי שחוק והבל וטפשות. בלי מה שזה מביא ומביא. למה לא בחרת בחיים. מה שאתה מבין שזה החיים. אם תבחור, תתחיל, ואחר כך עוד יותר ועוד יותר, אבל מה שאתה מתחיל, מה שאתה מבין, למה אתה לא בוחר בזה.

אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך, כשעושים את החשבון פתאום מתעוררים מהשינה, זה שבח מיוחד, יש אנשים שלא מתאמצים. משמע בלי מאמץ בדרך הטבע אדם שוכת. יודע, אבל אם לא חי את זה הוא שוכת. יש שוכת מעיקרו, שהוא לא יודע, אבל יש שכת, זה נקרא מה שהוא עושה, הוא שכת. אשרי איש שלא ישכחך. אפשר כל הזמן להתנהג כאילו חס ושלום. ובן אדם יתאמץ בך, צריך כל הזמן להתאמץ בזה. תעיף עיניך ואיננו, אם אדם מתרפה זה איננו. החזק במוסר אל תרף כי היא חייך, לייסר את עצמו זה הפשט במילה מוסר. אדם עם שכל, אם הוא חושב, מה אני ארוויח מזה, מה כדאי לי, קצת חשבון. זה נקרא שהוא מייסר את עצמו. אחרת זה השמן לב העם הזה. הוא משמין את עצמו יותר ויותר, עד שהוא לא מוצא את הלב. רשעים אין לבם ברשותם, זה מלא בחס ושלום.

לבבו יבין ושב ורפא לו, צריך רפואה. לב טוב ברא לי.

אני אומר את הדברים שידועים לכל. ואנחנו רק צריכים להחיות את הדברים, לקבל את הימים האלו באהבה ובשמחה, עם הפחד והיראה, לא לאבד את זה, כשאדם הולך לקבל דברים הכי טובים יש בצירוף שלא יברח לו, שלא יאבד לו. וגם תחת אשר לא עבדת את ה' אלוך ב' בשמחה. מגיע הימים שאפשר להתקרב, לא לברוח מזה, לא יסירם מלבנו. לא לבעט בזה. לא להגיד שוא אבוד אלוך. הנביא אומר אמרתם, איך לא פחדו מזה, הנביא אומר שאמרתם. אם אדם יותר כדאי לו מה שהוא עושה, עכשיו הוא מחליט שזה...

החכמה תחיה בעליה. תתן חיים לאדם. לפני החטא זה היה וחי לעולם, היה כולו חכמה, במתן תורה גם כן זה היה. אחר כך התבלבלו, פן יפתה לבבכם, מיד קלקלו. החיים נתתי לפניך, הקב"ה אומר שזה תמיד, נתתי לפניך, כל רגע ורגע.

בזמן נורא כזה פה אפשר וודאי את הובחרת בחיים. הקב"ה נותן, זה זמן מיוחד שאפשר יותר לבחור בחיים המאושרים הנצחיים.

האדם צריך להיות בר דעת לא לבעט, חננו מאתך, זה הלבבו יבין ושב ורפא לו, צריך להחיות את זה, וחי בהם, ועל ידי כך נחיה את החיים האמיתיים שזה נקרא בתורה חיים. חיים נתתי לפניך. לא החיים שאדם עכשיו בוחר. שאדם אף אחד לא בוחר במוות, אבל מה שהוא בוחר, בתורה זה נקרא מוות, אם היה מרגיש שזה מוות לא היה משהו אחר, הוא מרגיש שהוא חי. המוות מחיה אותו חס ושלום.

להיות בר דעת בשכל בחכמה ובתבונה ובשמחה ובאהבה, לבחור לבחור בחיים הערבים המתוקים שמרוממים את האדם, כמו שהמגיד משנה אומר שהנפש יודעת בדברים שזה מזונה וזה חייה, זה התכלית, זה ממלא בשמחה אמיתית.

זמן נורא. החיים והמוות נתתי לפניך עכשיו. עצם ההתרשלות זה נקרא שהוא מעדיף חס ושלום דברים אחרים. צריך לחיות בדעת את החיים האמיתיים שזה רצונו השלם, חיים כולכם היום, ובוודאי נזכה באמת לחיים, שזה רצון ה', זה כל האדם, זה כל התכלית, לטוב לנו כל הימים.

ו' תשרי תשס"ח:

לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי. דוד המלך מבקש. לב טהור אומרים חז"ל מכלל דאיכא טמא. צריך בריאה חדשה, לברוא. ורוח נכון חדש בקרבי. הגאון מבאר שלב טהור הכוונה היא שגם מה שאדם מאמין באמונה אמיתית, ברור לו, אין לו שום הוראות היתר, צדדים, בכל זאת כמה שהוא יודע את האמת לאמיתה, עדיין הלב נמשך לדברים אחרים. הלב נמשך בכל זאת לעשות היפך מזה. זה לב טמא. הלב נטמא. הלב יודע, המח יודע, ובכל זאת לב זה מציאות, לב. רוח היא באנוש.

לב. ואפילו שאדם בדעתו ברוך ה' אמונתו חיה וקיימה ודעתו ברורה, עדיין לא יכול. הלב. מלך, אדם השלם, צדיקים לבם ברשותם רשעים אין לבם ברשותם. יש דרגא של רשעים. לא רשע חס ושלום שזה... דוד המלך נעים זמירות ישראל, רגל רביעי במרכבה, הוא מבקש על זה. שהלב יהיה יותר, מה שברור לו, מה שיודע, שהלב לא יימשך בכל זאת אחרי דברים אחרים.

רוח נכון חדש, רוח זה כבר רוח איש, זה כבר דעה אחרת, זה כבר או שזה נמשך מהלב, או שזה פגימה ברוח בעצמו יותר. זה כבר שקר, לא נכון. לא טמא, רק שקר.

תחילת הבריאה כתוב ברמב"ם לפני שהיצר נכנס לאדם, היה מציאות אחרת. בתחילת בריאת העולם האלוקים ברא את האדם ישר, ישר זה ישר, בלי שום יצר הרע. לישרי לב שמחה, אין הטרדות. לא היה טוב ורע, היה אמת ושקר. מה שהיום נקרא רע, תשוקות רעות, אז לא היה קיים. היה שקר ממש, שקר.

זה שאחר כך נכנס היצר הרע בתוך גוף האדם, לדעת טוב ורע, הרמב"ם מבאר שלא שאדם נהיה יותר חכם, אלא השקר נהיה גם כן מציאות. רע, טומאה, נהיה מציאות. שהיצר נכנס בתוך האדם עצמו, נשתרש בתוך האדם הגדול בענקים יצר כפיו של הקב"ה, אז השקר מתלבש כבר באיזה מציאות.

גם השקר שולטים עליו, אדם התפתה והכניס את הרע בתוך תוכו, ונהיה בלבול בכל העולמות, טוב ורע. ורוח נכון חדש בקרבי. זה בא מהמח, מהנשמה, הנשמה בורחת, מסתלקת, פחות שייך מכלל דאיכא טמא.

אדם נופל, מקודם היה לו נשמה גבוהה מאוד, ועזב את זה, הפסיד את זה. ורוח נכון חדש בקרבי. להתחדש. שהרוח יהיה אמת ונכון.

אנחנו עכשיו כבר עומדים בתחילת יום רביעי, עומדים מול היום כיפור. אנחנו מאמינים בני מאמינים, בפרט ביום קדוש כזה שישמענו רחוקים ויבואו גם כן, זה כבר מציאות. וודאי שזה חובת האדם, זכות האדם, כשנעמדים מול ימים שאינם חוזרים צריך להעמיד את עצמו וחי בהם, לחיות את זה עם כל הגבורה שיש לאדם, עם כל הרוח שיש לאדם, כל מה שהקב"ה נתן לאדם נפש חיה, אדם כוחו גדול מאוד מאוד. אשרי מי שמנצל את הכוחות שלו. אם האדם זוכה, תלוי בו, בבחירתו, אם הוא בוחר לחיות את זה, אז זה הוא תפקידו, ממלא תפקידו.

המסילת ישרים בפרק ד' מבאר שעצם הדבר, מה מעורר את האדם, חוץ מהחשבונות של שכר ועונש, ועוד ועוד, עצם הדבר שהוא לא שלם, שהוא חסר, קלקול, זה עצמו צריך לעורר את האדם. כל דבר שהוא לא שלם זה חיסרון נורא, אם זה לא שלימות אז זה היפך השלימות. אם אדם לא שלם, זה עצמו צריך לעורר אותו ולהפחיד אותו. ואם האדם לא מתחדש ולא מתגבר לא מעורר את עצמו, מספיק קצת קרירות, לא צריך הרבה, קצת קצת קרירות, זה די והותר.

זה מציאות. חס ושלום, לא מתכחשים, כשהלב והרוח לא חי עם זה, זה מעורר בטבע חס ושלום מירוד נגד, רפיון, קלות. שבא מהטומאת הלב ה' ישמרנו. הרוח הלא נכון. זה רוח שקר. בכל ימים של קדושה שהקב"ה מתקרב, זה מראה, או שהאדם

מתקדש או שחם ושלום להיפך, כי המציאות היא מציאות נוראה וקיימת לכל נפש מישראל, ולא, קשה להבטאות, לא לחיות עם זה זה מבעט, זה ביעוט. זה המציאות. זה לא קצת כמנהגו נוהג, זה נופל מהכמנהגו נוהג חס ושלום, כבידות וקריירות, כי אדם מרגיש קצת, לא חס ושלום, מרגישים קצת את מה שבא, מה שכבר בא, מה שמגיע, זה כבר חי וקיים, וזה מעורר כבדות וקלות, זכה נעשית לו סם חיים, זמן שהקב"ה מתעלה, מעלה העולם עמו כביכול. לא בעצמותו, אני ה' לא שנית, אבל כלפי התגלותו אלינו.

שבת קודש זה בריאת הימים, עומד על מקומו באיזה בחינה, בריאת הימים, לא זמן מחודש שיש יום ראשון יום שני יום שביעי, הקב"ה אז מאיר שאין דוגמתו. ביום הזה שמתחילת בריאתו התקדש. הקב"ה יש אור ה' מה שאין על זה דוגמא. יום כיפור, השבת של המועדים הגאון קורא לזה, ששת ימים תעשה מלאכתך ויום השביעי שבת, שבת של המועדים. היום זה יום כשאר הימים בעצם, אבל העולם מתעלה ביום הזה. הקב"ה מעלה את הבריאה לדרגא יותר עליונה, מרים. הקב"ה כביכול כמים הפנים לפנים, מתקרב ומקרב.

ובעשרה ימים זה כבר מונח, זה המהות, בין ראש השנה ליום הכיפורים. בין שתי הסוגרים. פותח וסוגר. זה היה מוכרח להיות, עשרה מאמרים של בריאה, עשרה מעמקים בלב, תשובה זה לב, לבבו יבין ושב ורפא לו. למה תקנו תשובה אחר בינה, בינה זה הבקשה הראשונה, חננו מאיתך, מאיתך, לא לתפוס את זה מהאוויר. אפשר גם זה. אנחנו מבקשים שזה יהיה מהקב"ה בעצמו. את הבינה האמיתית, לבבו יבין ושב ורפא לו, אם אין את הושב ורפא לו, אם אין את הרוח טהרה הגדולה, אז עדיין לא מבין. יודע בדעתו, המח יודע, הלב עוד לא מבין. הוא יכול לבאר את זה, אבל זה לא נכנס ללב.

זה דוד המלך מבקש בריאה. הקב"ה מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית. אין חדש תחת השמש, אבל הלב עצמו, לברוא. לבבו יבין. זה מציאות אחרת. ההמשך של החכמה זה הבינה, שנכנס ללב, כי ממנו תוצאות חיים. ככה זה נשאר חוץ ממנו חס ושלום.

עקוב הלב ואנוש מי ידענו. עשרה ימים זה עשרה מעמקים שבלב. וזה המציאות הנוראה שפועלת, מציאות. או שהאדם חי עם זה, מתחדש עם זה, מצטער עם זה, מצער עצמו, או שזה יוצא אפילו בלי כוונה, מבעט ונבעט, פוגע ונפגע, נכנס לעצלות ולכבידות, מחפש רגעים של קלות ראש חס ושלום. ויסעו מהר ה'. שמה זה היה בדקות כמו שהגאון אומר, אבל לפי דרגתם. דבר אתה עצמו ונשמעה. על זה הקב"ה סלח להם. משה רבינו כבר אז תש כוחו, אבל ככה, ויסעו.

קשה קשה לחיות יחד עם הדבר הנשגב, אפילו שכשמקבלים את זה זה החיים האמיתיים, אבל חסר איזה עומק בלב. וכל שכן וכל שכן בדרגא, כל אחד כפי לבו, כפי הראוי לו. כשלא מקבל בשמחה וביראה את הימים הגדולים האלו, מתכחש ביודעין, כשהלב והרוח שזה עיקר האדם, כשהם חיים בכיוון כזה אז לא חי ולא מרגיש. לא מתכחש, אבל כל מציאותו זה... הימים האלו מגיעים אליו. יש חס ושלום שאין לו שייכות, אז חס ושלום, חס ושלום. אם אין הוחי בהם, אין שם חלל ריק. נכנס שם היפך החיים.

כבד הלב. כבד לב פרעה. כבידות הלב. מח מבין את הכל, אבל הלב כבד. לא מזהים את זה חס ושלום. חכמים תקנו לנו, מהתורה ואחר כך עד יותר ויותר לפי הדורות, תמיד מזכירים לשון החינוך בהרבה מצוות ועתה אחי הקיצה משנתך, עמוד והתבונן כמה כביכול דואגים לך, מרחמים עליך, אבל רק אם יחייב ליביה, רק אם אתה תתעורר מזה. אם האדם לא מתעורר מזה, כל מה שהתורה ואחר כך מתעוררים ומבקשים, מוסיפים על התביעות הרגילים, מבקשים סליחה ומחילה, כשהלב כבד זה בעצמו כבר תכלית. הוא הגיע וישב ואמר, אין את הלבבו יבין. בפחד, אם אחרי הבקשה והתחנונים, אם אנחנו מיד חס ושלום מבטלים את זה. אם לא מקיימים את השטר, אז אנחנו אומרים שזה מזויף.

חז"ל לא תקנו דברים לכסילים, גם חז"ל עד האחרונים שבאחרונים, כמה שחשבו עם כל העצות שעשו, אם לא שם לבבו, כסם חיים, לקחת את זה, כשאדם מתפלל מתחנן, אם הוא מבקש ומתחנן, אם הוא מצפה שתפילתו יעשה פרי, זה מחייב אותו לאחר התפילה. לא להיבהל מפחד, ביקשתי, ואם אני אפול. מיד לקבל, אפילו.

הכל נכלל בכבידות הלב. בטומאת הלב. הרוח שאינו נכון נכנס, אפילו שאינו קובע בוודאות, אבל זה כבר מטעה את הרוח, שישראל בטבעם הם קודש, מתפללים אל תשליכנו מלפניך, ורוח קדשך אל תקח ממנו, אם אדם לא מחדש לא מחזק לא מחייה את הרוח קדשך...

ישראל קדושים הם. הקב"ה קידש אותנו. מקדש ישראל. והתקדשתם והייתם קדושים. אם אדם לא מתקדש, לא מחייה את עצמו ברוחניות, אז לוקחים. הקב"ה יהיב חכמה לחכימין. אם לא מתחכם בשביל מה לתת לו. אם לא מתקדש בשביל מה הקדושה. ורוח קדשך אל תיקח ממנו, מה שיש בטבע שלא יקח.

ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים. הקב"ה נותן לנו אהבה כדי שאנחנו נסיף. כמו שאומר רבי עקיבא איגר, אוהב עמו ישראל, כמים הפנים לפנים, אפשר להגיד ואהבת אחר כך. אנחנו אומרים שהקב"ה אוהב אותנו, מבקשים שלא ירד מזה חס ושלום, והקב"ה רוצה. אם אנחנו לא מתחזקים בזה, אומרים כי הם חיינו ולא מתחזקים בזה, מתפללים על זה כל יום, זה סכנה שהקב"ה יקח ממנו, יסיר מאיתנו, אנחנו לא חיים את זה, לא צריכים את זה כביכול חס ושלום. ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים. מבקשים שלא יסיר את זה.

הקב"ה רוצה להיטיב, כל הבריאה זה להיטיב. אם עושים רק דברים של הרגל, למה לתת חכמה לריק, נותנים לבר דעת. לשוטה שמאבד כל מה שנותנים לו, אסור לתת לו. אני אומר כביכול. לא נותנים לאיבוד.

דבר אלוֹקינו יקום לעולם. זה הכל מציאות עומדת. הבריאה מתחדשת כל רגע ורגע, כל יום. אומרים את זה בתפילה כמה פעמים, המחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית. אבל כמו שאמרנו שיש קרוב בתוך קרוב, בתוך הקרוב הכללי הגדול והנורא כל זמן שאתה חי, בהיותו קרוב, אחר כך אין מה לעשות. אבל יש קרוב בתוך קרוב, יש ימים. הקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית וזה כי לעולם חסדו, תמיד, לעולם.

אבל יש התחדשות מיוחדת. בימים שהיה מתחילה התחדשות, עשרה ימים, תחילת הבריאה, הראש של השנה, כל החדשים מתעברים בתוך הימים האלו, מונח בו הכח של כל השנה. זה המעלה המיוחדת של הימים האלו. זה הראש והעיקר. מה זה אדם, הראש. יש מהגאון שכל התורה ומעשים טובים בימים האלו זה דרגא לאין ערוך יותר ממה שנעשה כל השנה, כמו שבאדם, המח והראש זה עיקר האדם, הדעת והשכל נמצא בראש.

פה זה התחדשות מיוחדת ממש, וכשאדם מתחדש הכח הוא גדול מאוד. הקב"ה שברא עולם בחסד, פה זה התעצמות נוראה. והחסד הכי גדול זה החסד שאפשר להתקרב לקב"ה, אין לך חסד יותר מזה. עד ה' אלוֹקִיךָ. תחילת הבריאה. עשרה ימים זה ימים של בריאה. אחר כך צריך להגיע ללב טהור, זה לא פשוט לברוא לו את הלב, אבל עכשיו זה זמן שממילא זה בריאה. זה לא כל כך מהפכה, זה בעצם הזמן. זה הבהיותו קרוב. קרובים. קרובים, אבל קרוב נקרא שאפשר להגיע בהרף עין, אבל אם לא מתקרבים חס ושלום זה כלום. ואם מתרחקים, מה עוזר הבהיותו קרוב, הוא נתקרב והוא נתרחק.

אם לא חיים את תקפם וגבורתם של הימים, אדם נהפך למבעט, וממילא נסוג אחור. זה בעצמו לא רק מניעת רוח, זה בעצמו נורא מאוד שאדם צריך לפחד מזה. זה בעצמו צריך לעורר את היראה ופחד. שהמלך מתקרב והוא מתרחק. אפילו לא להכעיס. זה לא נחמה, לא להכעיס. לא חס על הלב, לא חי את המתקוות של העבודה, של הקרבת ה'.

אותי מאסו, מואסים בטוב, רוצים רע, רוצים שפלות. לא מתגברים. מפילים את עצמם לכבידות. זה בעצמו הנפילה, תחילת מפלה שינה. לא לחיות. לא לקבל את זה. זה שינה נוראה.

הימים ימי הרת עולם, אבל זה לא נוגע אליו. רק עם ההרגל, עם מה שאומרים את זה. עם התרדמה. עורו ישנים משנתכם. זה בזמן שמתברר ומתאמת אצלם, רק ישנים. הלב לא מתעורר, הלב לא חי את זה. בורחים מזה.

אני שליח להגיד קצת את הדברים. הדברים בעצמם חיים, אני שליח ציבור. לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר. המעשה עיקר ומסור לכל אחד ואחד ממש. ומה שהוא בוחר, הוא ישן, הוא לא יודע שהוא בוחר, בעל כרחו הוא בוחר, כל מעשה שהוא עושה לא יכול לברוח לשום מקום, אי אפשר לברוח לשום מקום. בכל מצב איפה שהוא נמצא, או שהוא בדרך טוב או בדרך לא טוב. אם הוא את הרע לא ימאס, או שהוא ממאס ברע. אם הוא בוחר בחיים או שהוא בוחר בהיפך חס ושלום. אין בזה שום דרך אמצעית, לא פה ולא פה, זה מעשה היצר, הוא אומר לך.

אם אין אני לי מי לי. הימים האלה נזכרים ונעשים. כבר עבר. צריך להתעורר מזה, קצת מן הימים כבר עברו.

נתעורר להחזיק בעוז בחיים האמיתיים שהקב"ה נותן לנו, חיים נתן לפנינו, נבחר בחיים האמיתיים זה חיים כולכם היום בזה ובבא.

ז' תשרי תשע"ב:

כי ביום הזה יכפר עליכם. הקב"ה כביכול מודיע לנו, ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, הקב"ה יבא לנקות ולרחוץ אותנו. לרחוץ את עמו בית ישראל. לטהר אתכם מכל חטואתיכם. לנקות. לכבס. ללבן. לפני ה' תטהרו. הרמב"ן אומר שזה מצווה מיוחדת, שהקב"ה מבקש מאיתנו שאנחנו ניטהר. לא שייך שרק הקב"ה, וודאי שהוא מקור הסליחה, אבל כשהקב"ה יורד לטהר לרחוץ, מה שאנחנו יותר נביא את עצמינו, שאנחנו נהיה יותר שייכים לזה. לא שייך ככה, צריך לבא מצד האדם. מציננו.

לשון המדרש זה כפשוטו, לכפר כמו פרה אדומה, שזה משהו דומה, שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו. צריך שבעת ימים קודם להכין את עצמו. גם יום הכיפורים וגם שריפת הפרה. פרה זה גם כן במדרש תבא האמא ותכפר תקנה את בנה. חטאתם בחטא העגל, אנחנו לא מבינים עומק הדברים, אבל כפשוטו, אנחנו צריכים לבא עם האם להוריד את העוונות. פרה אדומה באיזה בחינה זה מתגשם, צריך להביא פרה, דברים מיוחדים, אדומה, דברים מיוחדים. עד שמוצאים את זה, וגם אז הכהן גדול צריך להיות מובדל שבעה ימים.

וכל שכן פה שזה גבוה מעל גבוה. גם כן תבא אמא. הזכרנו כבר שהאמא זה בינה, ובינה זה תשובה, לבבו יבין ושב ורפא לו, הבינה זה התשובה. בינת הלב היא התשובה. לב נקרא אמא, כי אם לבינה תקרא, אנחנו משתמשים בזה, אבל כמו שיש אבינו יש בחינה כזאת. לכבס את העוונות זה תפקיד של אמא.

משל למלך שרצה לראות שמוציאים את הזבלים, אמרו לו שזה לא נאה לפני המלך שיראו את הזבלים, הוא אומר זה כבוד לראות את זה, זה שמחה לראות את הבירה מלובנת, לראות איך מוציאים את זה. פה כביכול בעצמו, תבא אמא ותקנה את בנה.

הבקשה אלינו לפני ה' תטהרו. לא הכוונה היא להשתייך רק קצת ליום כיפור, וודאי שצריך הרבה, בלי הרבה התאמצות, בלי הרבה עבודת הלב, בלי התבוננות אין שום דבר, אין כלום, יש רק דמיונות, והלוואי רק דמיונות, אבל הקב"ה מבקש לטהר, זה דבר אחר לגמרי. זה לא רק יום כיפור. להתעורר. אני תמיד חוזר ואומר הלוואי שנתעורר. לא לבד בזה חפץ ה'. להתעורר לא מספיק, אנחנו מצדנו כמה שאנחנו יכולים להיטהר. להיטהר הכוונה להיות טהור, לא להיות ולעשות, להתעורר שצריכים, לטהר פעולה חדשה מצד האדם. שכמו שהרמב"ם מאריך שזה לא אותו אדם. משנה מזל משנה מקום זה לא סגולה סתם, זה לא אותו אדם, זה לא מכירים, זה אדם אחר, אדם אחר.

אדם צריך לעשות מעשה, משנה שם, משנה מקום, משנה מזל, אבל העיקר העיקר זה מכון כלשון הרמב"ם, זה לא סתם יותר טוב, לא באותו סדר, זה אדם אחר לגמרי, לא אותו אדם, זה הפשט. פנים חדשות באו לכאן. כי האדם הרי כמו שר' חיים וויטאל בשער הקדושה הגוף נקרא בשר אדם, בשר אדם זה לא האדם בעצמו. האדם עצמו זה הנפש הרוח והנשמה. זה האדם בעצמו. מה שאתם קרויים אדם זה עוד יותר.

והגוף החיצוני שרק מפריע בעצם, עד שאדם זוכה והכל, וודאי, זה כל רצון ה', בשתי יצריך והכל. עד אז זה לא אדם בעצמו, האדם בעצמו זה הנשמה, ויפח באפיו, ויהי האדם לנפש חיה, מצד המהות שלו, יש חיות יש הכל. זה הפשט אדם אחר. גם בחיצוניות קצת. במלבוש של האדם, במראה של האדם, מה שאדם מתנהג עמו, ניכר גם בזה. בפרט שהחטאים באים גם מצד הנפש של החומר של האדם, אבל מצד זה צריך לעשות מעשה בשינוי, אבל העיקר הוא במציאות, אדם אחר לגמרי.

קודם הוא נפש, כמו שהנפש החיים מאריך בשער א', מחובר למרכבה הטמאה, אדם מישראל זה לא כמו גוי, לא כמו טיטוס שכל מה שעושים לא פוגמים למעלה. אדם מישראל קשור למרכבה העליונה. בהכרח או שמוסיף כח בפמליא של מעלה תנו עוז לאלוקים, או שחס ושלום מתישין כחה של מעלה. ההתחלה יותר בדקות, יותר עם שייכות.

הימים האלה מתקרבים ממשמשין ובאין כבר ממש, כבר ממש. יום רביעי כבר נקרא ערב שבת תמיד. בפרט שאולי ואולי כמו שהזכרנו כבר כל הזמן, יש באר"י שאלול זה כבר איחור התשובה אם מתחילים. כל שכן וכל שכן עכשיו. וכמו שאמרנו, שאדם יהיה לא אותו אדם לא שייך התעוררות של לפי שעה, זה ההתחלה שבהתחלה שבהתחלה. והכל תלוי בעומק הלב. יש בחינה של לב האבן, או כמה שאדם עושה את עצמו לב האבן. כי אדם יש לו כח לפי שכלו מה שאדם יכול כמו שחובות הלבבות אומר כפי העיון הראוי לך, אדם כמה שבכוחו מה שיכול להבין ומה שלא יכול להבין נמצא בו הכח להבין. אם הוא יחשוב ולא יהיה מושפע ככה מהסביבה החיצונית, מההרגל ומהיצר שבחוץ ומהיצר שבפנים, כמו שהגאון מאריך בשני היצרים, זה יותר מסוכן וזה יותר מסוכן בכמה בחינות.

אז כמה שבכוחו להעיד, אם הוא עושה בכל זאת אחרת, כי כשהוא מסיח דעת מזה קצת או הרבה, לא צריך הרבה היסח הדעת, לא משים לבו. לבך לבבך ואזנך לשמוע דברי תורה. בפרשת השבוע. אי אפשר. התעייף בו עיניך ואיננו. לא צריכים בכל החושים בכל הכוחות, אדם שמשתייך, משייך לשייכות, לבנים אתם לה' אלוהים. כשאדם כמה שהוא נמצא אצלו החפצא של ההבנה, אם הוא לא מפעיל את זה, אז הוא עושה להיפך, הוא עושה את לבו ללב האבן, הוא מסיר מלבו, זה כח הבחירה של האדם, לאבן את הלב.

זה ראשית הדברים. וההמשך הקב"ה מעניש על זה. כמו שהרמב"ם מאריך עם הפסוקים, הנביאים, כמה שאדם עושה את עצמו לבו לב אבן, מוציא את הלב בשר ושם במקומו לב אבן, הקב"ה נתן לב בשר, לא צריך לב, רק מספיק איך שהקב"ה ברא את זה, בלי איבון. לב טהור מכלל דאיכא טמא. זה הכל דבר אחד.

העונש על זה שזה כבר יותר ממה שהוא משים את עצמו. יען כי ניגש, כל הנבואה הידועה. השמן לב העם הזה. הקב"ה נותן את העונש הכי גדול כמו שאומר הרמב"ם בחיבור ובפירוש המשנה. העונש הכי גדול זה העונש הרוחני. זה מידה כנגד מידה. מה שאדם מתחזק ברוחניות, מתעצם, הקב"ה מוסיף כח על כוחו יותר ויותר. ומה שאדם חס ושלום כמו שאמרנו מקשה ערפו ומכביד ללבו, כמו פרעה, זה העונש הגדול הידוע. הקב"ה מקשה את לבו. החטא שהרמב"ם אומר שעל זה פחדו החכמים והנביאים, כל אחד לפי דרגתו. אמרנו כבר כמה פעמים, הרמב"ם פותח בפרעה, חושבים שזה סיפור, והוא מסיים עם החכמים והנביאים, זה מגיע לכל כל אחד ממש בדרגתו. כשאדם מתרגל להפוך את לבו לאבן, הקב"ה מוסיף על זה, שיהיה כבר אין בכוחו.

במצב כזה של הנביא, שקשה להזכיר את זה אפילו, השמן לב העם הזה, שיותר. אולי שמא זה יקרה, שאזניו הכבד ועיניו השע, זה הקב"ה מחכה לזה. עד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו. אבל יש גם משפט. אי אפשר להתעלם מזה. כמו שהרמח"ל מאריך, שיש הרבה חסדים בתוך המשפט, שרק הקב"ה עולם חסד יבנה, חסד קל כל היום, אבל זה לא הפקר. שום דבר הכי קטן הכל נעלם, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו. הכל נעלם. מתנהג בזה ברחמים גדולים מאד ובחסדים, אבל אין שום דבר הפקרות. מלך במשפט.

כשאדם מתנהג ככה אז המשפט אומר, זה יכול לקרות, שברגע שמתעורר מיד מקבל, זה רצון ה' האמיתי, זה כנראה תיקון התשובה שלו. והדבר הזה זה עם כל המשפט, עם כל הרחמים הגדולים מחוייב השמן וזה. שלא סתם נשחק חס ושלום. וממילא תכלית הכוונה שיתעורר יתעורר ממש, יבין את עומק הדברים, יבין את עומק הדבר הנורא מה שהוא עשה לעצמו.

הקב"ה מלא רחמים. רחום וחנן שאין לנו שום השגה בזה יהיה מוכרח קלני מראשי, קלני מזרועי, כשפורענות באה על אדם רשע מישראל, חילול שבת, עם הדברים הכי נוראים שהוא עשה, שכינה מה היא אומרת. הקרובים לא צריכים להראות שום עצב. זה רצון ה'. באבוד רשעים רינה. שכינה מה היא אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, הקב"ה בוכה.

אותו דבר הקב"ה גם כן צריך לעשות השמן. אדם מצער את השכינה, מצער את נפשו ונשמתו, מצער את עצמו, מצער עד למעלה למעלה.

זה בעצמו הקב"ה עושה הכל כדי להתעורר. שלא יקרה, שרק יהיה רחמים גלויים וחסדים, הקב"ה מעניש ואדם. צור, הקל כביכול מצטער יותר ויותר מהאדם עצמו. אי אפשר לדמות. להיזהר אם לא יצא תועלת. מוסר והכל. אדם צריך ללמוד מוסר כשהורגים גויים בעולם. הכרתי גויים נשמו פינותם החרבתי חוצותם, אמרתי תקחי מוסר, זה הקב"ה אומר. הרי גם זה, ישראל גורמים את הכל, אז גם זה, אם זה לא עוזר אז...

וכמו שהרמב"ם אומר שהעונש הכי גדול זה שהקב"ה לוקח את הרוחניות. כשאדם מרפים את האדם בדברים שזה מביא לידי עבירות, זה יותר רפואה טבעית, שלא יצטרכו לזה ברחמים ובחסדים, כשהמאכל כל כך האכילה מגררת, שהקב"ה צריך לענוש את הרוחניות זה למעלה למעלה.

וזהו הקב"ה אומר קלני מראשי קלני מזרועי. הקב"ה רוצה. אוהב עמו ישראל. אין לנו השגה במה הדבר נמדד. אהבת אותנו ורצית בנו, זה הכל הכל.

אני אומר את זה כשליח ציבור. לחיות ככה בחיים הרגילים, בלי שינויים, מתי צריכים לקום, מתי יש סליחות, אם זה כל ההרגשים אז שוב שוב זה... מאבנים את הלב. אדם מזמין לעצמו חס ושלום את ההשמן. עושים שינויים, עושים שינויים, מוסיפים, לא כמו כל יום. והתוצאות גם כן ניכר במבואות הגשמיים, זה וודאי. יש הכנות.

וכמה זה עוון נורא עוון נורא נוראות שאדם שוכח את העיקר, שוכח את העיקר. לשוא. הקב"ה נותן לנו, אנחנו מודים לקב"ה על זה, אתה בחרתנו, אהבת אותנו, רצית בנו, הכל, ותתן לנו. יום זיכרון יום מחילה וסליחה. אנחנו מודים על זה, מודים מעומק הלב, אין שום ספק. אבל רק ותהי יראתם אותי, כשיש יראה, אין לנו השגה בזה, בזה יכול הקב"ה, הנביא כל כך מרעיש עולמות. היראה זה מלומדה, זה הרגל'דיק. צריך הרבה לעבוד להגיע ליראה הזאת, אין שום ספק, אבל הנביא תובע מכלל ישראל הרבה יותר יותר. לא רק להתחיל ככה לגרד איזה משהו, ושלוש עלי נפשי. בשרירות לבי אלך. לא צריך לחשוב את זה, זה עוד יותר, הוא ממשיך, ממשיך כרגיל. ההמשך, המשך החיים כרגיל רק מה ש...

זוה גם כן נתתי לכם. אני לא ראוי לומר את הדברים, אני בצער רב שאני צריך לומר את זה.

מה שהרמב"ם אומר פחדו הנביאים והחכמים צריך להפחיד אותנו מאד מאד, אם אנחנו כל הזמן מתעלמים, זה נקרא מפלת הלב, זה דברים ש... אני אומר בכללות, כל אחד יודע את עצמו איפה שהוא עומד. קשיות עורף ומרדות הלב, שתי דברים נוראים. והקב"ה מוסיף על זה. זה מה שבחרת. זה כח הבחירה. כאילו מכריחים את הקב"ה לדבר שזה שכינה מצטערת, אבל כח הבחירה. והקב"ה מתחנן ובחרת בחיים, מראה לו, קח את החלק היפה, אז כשהוא בוחר זה מגיע עד למעלה. אחרי זה רוצה שיתנו לו גם כן. יש מוות, לשון רש"י קשה, כשאדם שייך למוות, ויש לו סיבות, מוות יראה, המוות רואה אותו. זה גם כן חסד, כל הדברים, אדם יכול להתעורר, אבל...

לא עולם כמנהגו נוהג, זה היפך התשובה ממש, היפך ההתעוררות, זה השמן.

אנחנו נמצאים כמו שהתחלנו בימים מיוחדים ונוראים, נוראים ממש. אחת בשנה. אחת בשנה. הקב"ה רוצה לעשות תמיד יותר, אבל זה רק אפשר אחת בשנה דבר כזה. התורה מדגישה את זה. כי ביום הזה. לפני ה' תטהרו. אין לנו מקדש, אין לנו כהן גדול, יש לנו רק את התפילה במקום זה. ותשובה זה בעיקר השיבנו אבינו לתורתך. ללמוד על מנת לשמור ללמוד על מנת לקיים. ללמוד על מנת להתרומם מהחיים כמו שהרמב"ם אומר נקימה ונטירה זה רק מי שחי את הקטנות, הרמב"ם

מעמיד את זה, בחכמה לא שייך. כשאדם לא חי בחכמה, הרמח"ל אומר במסילת ישרים זה לא שייך למלאכי השרת, אותו דגמא, נקימה ונטירה. כי הנקמה מתוקה מדבש. זה נורא נוראות. כי לא מדרכי החכמה שאלת זאת. בתורה יש עניינים של ינקום וינטור, להניח את השלימות, הרמח"ל שהכיר את הדור, זה מהדברים הראשונים, נקיות זה עוד לא המעלות הגדולות, וזה גם כן זה לאו בתורה.

כי אדם אם לא באמת מתרומם למה שבכוחו, יש את הפרא יולד. רק רע כל היום, הן בעוון חוללתי, ובחטא יחמתי אמי. אבל כוחו עצום מאד. הנשמה. נר אלוקים נשמת אדם שבזה יכול להגיע להרקייע שחקים.

אה. קשה לדבר על עוד משהו, אינני ראוי לדבר על עוד משהו, דבר קטן, וגדול מאד מאד מאד. מה שאמרנו לפעמים אדם. אי אפשר להגיד את זה בפני הרבים. שאדם צריך לחשוב לא על היום הזה, לא הפשט היום הזה לא. בלי זה לא מתחיל, אבל לא זה התכלית. לא רק רואים את הקולות ואת הברקים ולא את אשר שם האלוקים.

הקב"ה נתן לנו חודש, חודש גדול, חודש מלא וגדוש. מתחיל עם ראש השנה. התחלת האור. מתחיל התשובה. והיום כיפור. בין יום כיפור לסוכות, וסוכות ועצרת, ואיכשהו ישראל קדושים מתאמצים מאד מתאמצים מאד כמה שהיצר יכול עדיין מקרר את זה כמה שיכול, אבל כמו שאמרנו ישראל קדושים הם. לא הכל חס ושלום. אנחנו מתאמצים ומתאמצים.

הן ראש השנה והן יום כיפור והן שמחת תורה הכל דבר אחד בגוונים שונים, הכל דבר אחד, להתקרב לה'. ואז אחרי שמחת תורה יש גם זמן שזה כבר גם בין הזמנים. אנשים רוצים לנוח. אבל לא שהשטן מכין גם כן יום, הוא לא יכול לצאת נקי, עם הראש השנה והיום כיפור הוא יצא נקי, אבל הוא מכין יום, אנשים רוצים קצת לנוח, לעשות יום ארוך עם מה שנקרא לזה, אם מבינים מה שאני אומר... יש לו גם כן יום טוב. עושה שמחת תורה, יצאו מהכלים הודו לקב"ה, וודאי שעושים את זה באמת כי בתוך תוכנו אנחנו רוצים, חסד ה', הכל רוצים ליראה את שמך, בעומק הלב הרמב"ם אומר. יש באמצע משהו.

אני מבקש. הייתי בקבר מהר"ל לא מזמן, יש לו ביאור אגדות, אני אומר מי שלא מבין, הרמב"ן יש לו הרבה לשונות לכל דבר בשכלו הרחב, יש דברים שלא מבינים, אבל מי שלא מבין הוא... אני מבקש שלא יחשוב שזה הפשט שאם הוא לא הבין אז כאילו לא אמרנו כלום... הרמב"ן אומר אני משתטח בפני כל אחד ואחד. לא היה לו מה לכתוב. הוא כותב אני משתטח ארצה לפני כל אחד לפני רגליו, בשביל שישמעו מה שהוא אומר.

אני גם, אני הקטן והנבזה חדל אישים גם אומר ככה. שלא יעשו יום, יום של... אפילו אם לא עושים איסורים, יש יום שמיוחד לזה. עומדים מלעסוק בתורה. מוציאים את הנקודות שבעומק הלב האמיתיות ודאי, שתמיד זה מוסתר, חובה לגלות את זה, שאין ככה משקל נגד זה. כאילו קצת זה היה מאמץ, זה קשה, זה משפיע. צריך ככה... היה צריך לדבר רק על זה באריכות גדולה, רק אני לא מרגיש שאני ראוי לכך, אני לא מרגיש.

אבל אני רוצה שהדברים ישמעו. אני משתטח לפני כל אחד ואחד. שלא יארגנו יום שזה יהיה חס ושלום אחרי ראש השנה ויום הכיפורים ושמחת תורה. יום ככה של התפרקות, לא חס ושלום עבירה, עושים את זה בשביל תועלת, אבל בכל זאת בכל זאת, יש גבול לכל דבר. כמו שלא עושים את זה ביום כיפור ובשמחת תורה בעצמו, חודש של קדושה שלא אומרים בו תחנון, יש דברים נוראים.

החובות הלבבות מאריך, לא רק דבר גדול, גם דבר קטן, להפיג, להפיג את החום ככה... היה מדי ימים מיוחדים ככה. יום כיפור יום שנותן כח, שמחת תורה וכיוצא בזה. זה גם עוד יום. כביכול יום של היתר.

כבר אמרו חז"ל הרבה גינויים על זה, אני מזהיר ברשות, מה שמוטל. זה לא הזמן לכך, לא הזמן לכך. אני לא יודע מתי כן יש זמן, אבל אני לא ראוי לדבר גבוהה גבוהה. אני ממש לא ראוי. אבל פה זה לא גבוה גבוה. רק לשמור משהו, לשמור משהו.

זה אחר כך יבואו לחורף, ללילות הקדושים של החורף, שיהיה תורה, שיהיה גירסא, שלא יבואו גם כן אחרי...

נסיים מעין הפתיחה. כי ביום הזה יכפר עליכם. לשמוע את הדברים בעיתו, עמוק עמוק. הקב"ה יש יום אחד שהוא כאילו פונה מכל עסקיו. הרמח"ל אומר, מראה את הייחוד, שזה בא, יורד, בא לרחוץ עוונות ישראל. לפני ה' תטהרו. הוא מבקש ממנו שנבא לקראתו. אי אפשר אחרת. אם הקב"ה יעשה לבד זה לא תורה זה לא עבודה, כשהנשמה ירדה לפה צריכים אותנו.

מתוך קבלת הדברים בשמחה ביראה ובפחד, נשתדל מתוך יראה ופחד, מתוך שמחה מתוך רצון באמת להוציא את ההשמנה, את ההבל והכל. שזה באמת רצון ה' יתברך, אז יתקיים באמת לפני ה' תטהרו.

יום ההילולא

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תשס"ה:

אני לא בא להגיד דברים חדשים, אסור להגיד דברים חדשים. אנחנו קוראים עכשיו את הפרשיות של האבות. האבות נקראים ישרים. ספר הישר, נקרא ספר בראשית. זה התואר על האבות הקדושים. אלוקים עשה את האדם ישר. זה היה יסוד הבריאה, הקב"ה מקור הטוב עשה את האדם ישר, וישר זה שמחה, שמחה זה השלמות, ישר זה הדבר הכי טוב, והמה בקשו חשבונות רבים, אפילו אדם יציר כפיו של הקב"ה ביקשו חשבונות, זה יציאה מהישר. זה קלקול, זה כל העולם כידוע יצא ויצא.

והאבות הקדושים שהם התחילו לתקן את העולם כידוע, שכידוע אין אבות אלא שלשה, הם תקנו את העולם, התחילו לתקן את העולם, להחזיר ליושר, לישרות. רואים בלשון הרמב"ם הידוע, אי אפשר להחזיר אותו ישר כמו תחילת הבריאה, זה הרי הקלקול, הקב"ה ברא בריאה ממש ויפה, ויברא את האדם, זה נאבד לנו, בשעת מתן תורה גם כן חזר הדברים, בריאה חדשה קיבלו, פרחו נשמתם וחזרו וקיבלו, הקב"ה התגלה גם כן אחר כך.

והרמב"ם הידוע בסוף שמיטה ויובל, לא שבט לוי בלבד, הרמב"ם בא להשריש לנו את כל המעלות הגדולות שזכו בזה, כתר כהונה וודאי שזכו אהרן ובניו, אבל זה רק את הכתר, את המעשה שבזה, אבל את לב הדברים, את המעלה של הדברים, את הנשמה של הדברים, זה לכל ישראל, כמו התורה, שתורה זה דבר מיוחד שאפילו הכתר יש אחד שזוכה ולוקח אפילו את החיצוניות בשעת מעשה. תורה זה תמיד לכל.

אבל גם דברים אחרים מה שנקרא שבט לוי, זה גם לא שבט לוי בלבד, הרמב"ם מבאר את זה שכל אחד ואחד שפרק מעליו עול חשבונות הרבים, להיות ישר כאשר עשהו אלוקים. הרמב"ם מגלה לנו שזה מסור לכל אחד ואחד, כך הוא נהיה שבט לוי במעלה הגדולה שלא היה עליהם עול השעבוד, פרעה לא שלט בהם, לא עבדו עבודה זרה, זה נשאר שבט הלוי. ברמב"ם רואים פה מה המעלה, הם נשארו ישרים, ללא שום פיתויים של פרעה. מי יודע מה היה הלאה החשבונות, הם היו בדרגה גדולה.

כידוע, הזכרתי את זה כבר פעם, מה שהחתם סופר אומר שהשעבוד התחיל אחרי שלוי נפטר, היה אחרון שבשבטים, חזק שבשבטים, אבל פרשה זו סתומה מכיוון שנסתלק יעקב אבינו, החתם סופר מבאר כשהיה חי יעקב אבינו לא הרגישו שנמצאים במצרים, היה מתיקות התורה, עמוד התורה, תתן אמת ליעקב, היגע הכי גדול שבכל הדורות, לא רק בעומק הדברים ובפנימיות רגל של המרכבה, אלא היה היגע הכי גדול. יעקב אבינו, אותו בחינה שבמשה רבינו, זה תתן אמת ליעקב, תורה ואמת זה הולך ביחד.

כשיעקב אבינו היה במצרים, ההשפעה שלו, המתיקות התורה, האהבת התורה שלו לא היה שום שייכות לשום דברים שבמצרים בכלל. כשיעקב אבינו מת נסתמו עיניהם ולבם של ישראל, זה הכוונה, שהיה כבר נטית הלב, שכבר רצו. השבטים היו עומדים בפרץ, וכל זמן שהיה אחד מן השבטים עמדו בפרץ ולא היה שום דבר, אבל כבר נסתמו עיניהם ולבם, כבר היו צריכים להוכיח. השלימות הוא שבכלל לא מרגישים שיש משהו.

ושבט לוי הם נשארו הישרים, עד שהיה חשבונות, מסתמא קראו להם המצרים בכל הפיתויים, והשבט הלוי נשארו עם כל התמימות, זה יסוד ההצלחה. פעם שמעתי בשם הבריסקער רב שאמר לאחד תדע כלל, אף פעם אל תשנה בשום סטיה קלה, בזה תעבור את כל הנסיונות. אין, שטיק משהו השינוי, מפסיד את הכל. אנשים שהיו עם טיפה עקמומיות גרם להם לאבד

בעולם הזה ובעולם הבא. ישרים, הישרים. וזה מעלת האבות, שהתחילו להתחיל את הישרות, ספר הישר, מסילת ישרים, הספר שהגר"א העיד עליו כידוע, נקרא מסילת ישרים, זה התכלית, להיות ישר.

ובאמת אני תמיד מזכיר דברי הגאון בפרשיות בראשית, וייצר, הקב"ה ברא שני יצרים, יצר הטוב ויצר הרע, והגאון מבאר שמה שיש ש"י עולמות לכל צדיק וצדיק, אומר הגאון שזה בדקדוק, יש הרבה מספרים שזה בכמה אותיות, פה זה מחולק כש"י, ש"ן וי"ד, שלש מאות ועשר, אומר הגאון זה דברים מפחידים, שלש מאות עולמות זה על הכנעת היצר הרע, ועשר זה על הגברת היצר הטוב. כתוב פה סוד נורא, שעם כל העבודה, עיקר העבודה זה לשבור את הרע, שלש מאות עולמות, זה כמעט הכל, זה על היצר הרע, אחר כך יש דרגות עשר עולמות על הטוב.

ובעצם כתוב פה שהטוב נמצא אצלינו, הקב"ה עשה את האדם ישר, גם אחרי הטלטול נשאר אצל כל אחד ואחד, יש עבודה, ללא שום ספק, עבודה אחרת. בנפש החיים כתוב שנהיה יצר הרע מבפנים, לפני כן היה יצר הרע מבחוץ, זה גם כן ביצר המפתח של היצירה, זה דברים עמוקים קצת. בהתחלה לא היה ממש אותו מצב של וייצר. טוב, גם לפני העונש של המיתה כבר היה מונח בזה, כמו שכתוב באר"י, זה דברים עמוקים שאנחנו לא מבינים.

הגאון אומר דברים שנשגבים קצת מהשגתינו, לעבדה ולשמרה, היה צריך לעבוד לשפר את הגן, וודאי שזה דברים עליונים ביותר, וגם לשמרה, שלא יהיה פריצים שמה, שלא יבא היצר הרע שמה. וזכה האדם הראשון להשקות את הגן, זה עוד הוא זכה, אבל לא בלשמרה, בפריצה, הנחש הגיע, פה היה הטלטול שנתן לנחש לעבור, פה הוא נתן לנו להבין שיש את המציאות רע, לפני כן לא היה דבר כזה בעולם. זכה להשקות את הגן, ובשמירה, בזירות מהרע, לא היה. זה במה שהוא הגיע זה כבר יצא...

אחר כך כשכבר הגיע בתוך האדם, אז וייצר, אז התקיים שני היצירות, זה כבר נהיה ביחד. הנפש החיים כותב שאחרי שזה נהיה מבפנים, אז האדם כבר לא יודע, מי מדבר, מי חושב, זה כבר נהיה חלק מעצמו. השלש מאות עולמות, אומר הגאון זה על שבירת היצר הרע. לשבור ולשבור ולשבור. ונשאר עשר דרגות, כי אם מוציאים את הרע מאיתנו, אז ממילא הטוב זה כבר הולך, עדיין נשאר יסוד הבריאה, שהקב"ה ברא את האדם ביושר, שזה לטוב לנו כל הימים.

וזה עצם החיים, כי היא חייה, עצם החיים זה נקרא שאדם כל הזמן חי וחי, כמו מים חיים, מים חי וחי וחי, זה נקרא חיים, זה שוטף, תמיד שובר עוד ועוד, אם אדם לא נושם שום דבר, אז לא היה נשאר חי, זה נקרא חיים, שדוחים ודוחים וכובשים וכובשים. המעלות הכי גדולות נמצאים בתוכנו, רק נשאר לנו את העבודה הזאת של שבירת הרע.

וזה האבות התחילו, שלשה, שהם נטעו בנו, שזה חז"ל חייבו אותנו בחיוב להגיד מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, אני תמיד מזכיר דברי החינוך שטבע האב בבן, מסתמא גם פה שייך, אז אנחנו שייכים לזה, שייכים לזה, הם הקלו את העבודה מה שאנחנו צריכים לעקור את הרע, לזרוק את זה, לפרוק מעליו, זה כבר נמצא בתוכינו, לפרוק ולפרוק, זה מושרש בתוכינו.

אני אומר לעצמי ולאחרים, זה התכלית של התורה. רש"י אומר בכהן גדול ביומא שבקריאה לא מספיק, וודאי שצריך לשמוע כל תיבה ותיבה ולדקדק, וגם אם לא, וודאי שיש בזה הרבה, אבל מכל מקום הלב של הדברים, אם אנחנו צריכים לקרוא בתורה ואבות, מעשי אבות בעצמם שזה שורשי התורה, אני שואל לעצמי כמה אנחנו חושבים בזה, התכלית זה שתמיד מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אבל כשקוראים ממש בתורה זה זמן מיוחד, שכשקוראים את הפרשיות זה זמן מסוגל ביותר. צריכים להיות את הדברים, אדם צריך להתעורר להתעורר. אדם צריך לקחת, כמה שאנחנו רחוקים ורחוקים מהם, אבל צריכים, זה חז"ל קבעו את דרך ההתעוררות. מתי יגיעו מעשי. וכשקוראים בתורה, זה התכלית.

אני אומר לעצמי, התעוררתי ביום שישי, היו רעמים גדולים בירושלים, אולי גם פה, חז"ל אומרים שלא נברא אלא לישר עקמומיות שבלב, נו, אם נחשוב בשעת מעשה על זה...

נותנים לנו על כל צעד ושעל, הרבה דברים לעורר, החינוך הרבה פעמים הרבה מצוות הוא מסביר ואחר כך הוא אומר הי אחי תתבונן כמה כמה שהתורה וחז"ל ואחריהם כמה טרחו ודאגו והכל לטוב לך, ועתה אחי עזרה משנתך, תתעורר, תתעורר, מכניסים לנו כבר לתוך הפה, אבל צריך להתעורר. מסתמא זה באמת חלק מהדברים שחז"ל אומרים לנו להתדמות לאברהם יצחק ויעקב.

חז"ל קבעו לנו את הדרך להתעורר, מתי יגיעו מעשי, מסתמא הכוונה היא להשתרש יותר ויותר, הגדולים שחיו איתנו פה, זה לא זמן הספדים, אבל הדברים שיותר קרובים, וזה מגיע עד אברהם יצחק ויעקב, אנחנו ראינו את היותר קרובים, אנחנו ראינו בעינינו את הגדולים וענקים, שזה ממשיך וממשיך מה שנוהג בזמן הזה, זה לא דברים שזה חס ושלום עבר, זה חובתינו בעולמינו.

זה הרי הכי לטוב לנו, זה הכי מאושרים שהקב"ה נתן לנו, תורה ועבודה ותפילה וכל הדברים האלו, וחז"ל מזה המעשי שטות שאנחנו עוזבים את זה, אז הקב"ה תובע מאיתנו, בשמחה, כל הדברים היקרים. התורה והתפילה, יש לשון של הגאון שכשמתקרב הגאולה אז זה יותר בעיקר התפילה זה מה שמביא את הגאולה, אע"פ שתורה זה למעלה למעלה.

אני תמיד חוזר על מה שכתוב בהרבה ספרים, הדבר הידוע, שתורה זה חיי עולם, זה הכי מזון לנפש, הכי גבוה שיש בבריאה, הדבר גבוה מה שמתחיל ההשגה בקב"ה, אין רשות אפילו להרהר, זה התורה. ובכל זאת הגמ' אומרת גם זמן תורה לחוד, זמן תפילה לחוד. תורה צריך פי כמה, צריך אדם חי, צריך אדם חי. ואנחנו שברוך ה' מאמינים בני מאמינים, אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, ישלנו את הירושה מאברהם יצחק ויעקב דור אחר דור, אז זה המעלה הגדולה.

הרמב"ם תמיד מזכיר את היעור משנתו, ייעור משנתו, אנחנו תמיד מדברים על זה, צריך תמיד לדבר על זה.

התפילה זה המעלה המיוחד, מדברים באופן ישיר עם הקב"ה, זה כדי לעורר את האדם, להקיץ, יש הרבה עניינים, אני לא מדבר, אני רק מעורר על זה, קל לנו להבין כמה שאדם זוכה בתפילה לעורר את כוחות נפשו, שהחזו"א הידוע שתורה ותפילה זה הולך ביחד. אני עוד ראיתי, שהחזון איש אחרי שהיה גומר שמונה עשרה איך שהיה נופל על הכיסא, באין אונים, אמרו לי שזה יום יום, אני לא ראיתי יום יום, וידוע שהוא היה אומר לעצמו, אני אומר על מנת להתעורר, לא על מנת להספיד, שהיה אומר לעצמו שהעמל בתפילה לא פחות מהעמל בתורה, שמעתי מהרבה, שהיה אומר שלא פחות.

עמלה של תורה היה אפשר לראות ועוד ראינו בעינינו גם, לא יאומן כי יסופר, ואני לא מדבר על החזון איש, זה הדברים הקטנים, שכשיגיעים בתורה רואים אחר כך תוצאות, עוד ועוד, כשעמלים בתפילה, לא פחות, זה מתקרב לה', לעשות רצון ה', לחיות, פשוט לחיות, לחיות את החיים האמיתיים, את החיים.

כמו שהאביעזרי היה רגיל לומר, זכרנו לברכה, לא לחיות בשטחיות, להבין את הדברים, כמו שרצה להבין מה זה קרן ופירות, מה זה שטר, פשוט מה עושים פה, לחיות ככה. לחיות זה וודאי בכל רגע ורגע, בכל רגע ורגע יש לאדם בחירה, או שהוא בוחר בחיים, או שהוא בוחר חס ושלוש משהו אחר. כל רגע ורגע, אדם לא יכול להתעלם מזה, נדמה לו שהוא הולך פה הולך שמה, כל רגע ורגע, ואם הוא בוחר בחיים למעלה למשכיל, אז הוא מתרומם למעלה למעלה אם זה בתורה אם זה בתפילה. וחס ושלוש כשלא חיים את זה, מתרשל בזה, אז בטבע הנפש נמשך בדברים בטלים ומבוטלים.

עוברים מיד, פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלוהים אחרים, עבודה זרה, כופר בכל התורה כולה, שזה חז"ל עקרו את זה, הגאון אומר שכשבטלה עבודה זרה בטל גם הנבואה, זה לעומת זה, ההפסד הנורא, אבל כך חז"ל הבינו.

וכשסרים מהלמעלה למשכיל, מהלאהבה את ה' אלוקיכם, ולעבדו בכל לבבכם, אז העבירות הכי גדולות, כשנופלים, כל אחד אני אומר הוא רואה את זה יום יום, אם הוא קם עם התעוררות עם ברען עם התפילה, אז כל השאר נהיה דברים קטנים, חוץ ממה שזה אסור, שזה מוקצה מן הדעת, חבל, חבל, אפשר לחיות, מאן בעי חיי.

וכשאדם נופל ברוחו, ולא למעלה למשכיל, אז ממילא נמצא בשאול מטה חס ושלו. אז נמשכים, רוצים לשמוע מה הם אומרים, מה הם אומרים. אני זוכר פעם ר' יחזקאל המשגיח זכרנו לברכה אמר למה רוצים לדעת מה יש בעולם, כי חושבים שרק את זה יש, הוא היה יכול להבין את זה. רק זה יש, אז מענין מה שזה.

כשאדם חי באמת שזה הדבר השפל ביותר, שזה הזבל, שזה יותר גרוע מזה, זה למטה, אז זה לא מענין כל כך. הדברים שנראים הכי קלים אצל האדם זה הדברים הכי חמורים.

אנחנו חיים חיים מאושרים, לימוד תורה, לא צריך להגיד פה מה זה לימוד תורה. תפילה, אני מדבר דברים פשוטים לאנשים כערכי, אם אדם לומד כל יום, לומד להבדיל להבדיל חכמה פשוטה, כמה שלומד עוד ועוד מתפתח יותר בזה, מבין יותר, אדם לומד ומתייגע ורוצה להבין, אז הוא מבין. ובפרט בתורה. וודאי שגם בתפילה זה כך.

עבודה שכלב זה תפילה, זה עבודה נוראה, קרוב לנבואה הגאון מגדיר את זה. מגיעים לדבר עם הקב"ה, לעמוד לפני ה', לדבר לא עם שלוחים, לדבר עם הפה, זה עבודה קשה, זה לא דבר קטן, זה דאורייתא. וכשאדם מתפלל יום אחרי יום, יום אחרי יום, אדם כל יום מתעלה, לא יכול להיות אחרת, אדם חס ושלו, כל יום מתפלל ולבו בל עמו, אומר שמות וזה, ולבו בל עמו, אז נופלים יותר חס ושלו, אבל אם אדם רוצה, ראשו בשמים, כמו שהרמב"ם מגדיר תפילה, נמצא בשמים, עומד לפני ה', עומד לפני ה', עומד לפני הקב"ה.

תפילות כנגד תמידין תקנו. ידועים דברי הרמב"ן שאדם צריך להרגיש שהוא בעצמו, לא רוצים קרבנות אדם, נפש תחת נפש, אבל זה הכל בשלימות שהוא ככה חי את זה באמת, היום הזכרתי ששמעתי מאחד ששמע מפי ר' נפתלי, שמע ממנו שעורים, והוא בא באמצע, ושמע שאמר וילכו שניהם יחדיו, זה פרשת השבוע, אברהם הלך עם יצחק וילכו שניהם יחדיו, רש"י מדגיש שהוא שאל והכל, והוא כבר הבין את הרמז שיראה לעולה בני, והוא הלך אותו דבר כמו קודם. ר' נפתלי כנראה היה באמצע, הוא אמר כנראה להמחיש את הדברים, אמר ידועים דברי הרמב"ן, שקרבן מקשר עולמות, אבל עיקר התכלית שאדם מוסר את נפשו, הוא מבין שהחטא, שאלו לחכמה ולנבואה והכל, חטא אין שום מציאות נפש החוטאת היא תמות, זה הדבר הפשוט עם השכל. בתורה יש פרשה של קרבן. הקב"ה זה עוד יותר, כשאין קרבן אז הקב"ה בעצמו, אומר הקב"ה יעשה תשובה, זה למעלה מן העולם, זה לא שייך שיבא בעולם הזה דבר כזה של תיקון שאחרי המקלקלים, צריך לצאת מן העולם.

אבל התורה, זה הכל פרשיות בתורה, כתוב במדרש שזה אותו ענין, שאברהם אבינו ביקש שהאפר יראה, אני מזכיר דרך אגב שהאפר יראה, הקב"ה אמר לו בקשת יראה לך, אבל החותם לזה יהיה רק בבנך יעקב, הענין הזה של קרבן זה גילוי של התורה, יעקב אבינו הוא עמוד התורה כמו שכבר הזכרנו, בעמוד התורה אז יכול להישאר האפר שאברהם אבינו עשה את זה, וודאי שאברהם אבינו עשה את זה עד הסוף, עד הסוף, הקריב את האיל, לא חס ושלו, הקריב ממש את יצחק אבינו, אשר אהבת, כמו שאומר השמעתתא בהקדמה, את זה באמת הוא שחט, זה כבר נעלם ממנו האשר אהבת, אל תשלח ידך אל הנער אמרו לו עכשיו, קיים את התכלית הדברים.

ועל זה אמר ר' נפתלי שיצחק אבינו ידע שהולכים להקריב קרבן, הוא שאל איפה, הוא חיפש את השה, אז כבר הלך עם יצחק, שיצחק זה הרי עמוד העבודה, אז כשהלך להביא קרבן הלך להביא את עצמו, רק התורה אומרת שאפשר זה תחת זה, אז בסוף הוסיפו לו שזה הוא בעצמו, כבר לא היה כל כך הבדל גדול.

כשאנחנו מתפללים שתפילה זה... כמו שהזכרנו שאנחנו ראינו מה זה תפילה, מתפלל, לשון חז"ל יהי לבך שמח, זה דברים שזה יום יום, זה לפנינו.

אפשר להיות כל יום באים לפני ה', חביבין בני שלא צריכים שלית, זה גופא תכלית, זה גופא תכלית. יהיה לבך שמח, מדבר עם הקב"ה, לא איזה תכלית יוצא מזה, זכה לעמוד לפני ה'. ומאידך גיסא, כל יום קמים והולך בלי תפילה, עושה תפילתו קבע, זה נקרא התעורר בלבו חס ושלו, זה מטרדות, כמו שהזכרנו קודם, צריכים לשבור את החשבונות הרבים, לא נסיונות אפילו, סתם בלבולים לחיות את המוחש, לא נרצה לחיות ממש את החיים, החיים ממש. את האושר הגדול, את האושר הגדול.

שמעתי פעם מאיזה תלמיד חכם שהתקרב, הוא סיפר לי שבא לארצות הברית, והוא ראה את המשגיח ר' יחזקאל בתפילה, והוא ראה את האדם הכי מאושר בעולם, פנים מאירות איך שהוא מתפלל, הוא כיוון לאמת. כל הדברים האלו לפנינו ממש, ואנחנו חס ושלו דוחים את זה בידיים, חוץ מהשטות שבדבר, מהטפשות שבדבר, יביא אלוקים בחשבון, תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב, נתנו לך, למה אתה בוחר בדברים שזה היפך זה.

השבת, אנחנו רואים שחוץ מהיום המקודש ביותר הקודש קדשים, נו, זה גם שאלה גדולה כמה אנחנו מתכוונים לזה, כמו שהרמב"ם מתאר... אני לא מדבר על הנהגות, אצל הבריסקער רב ראו את זה, מי שראה את הפחד שלו... אבל איך אנחנו מי שטרם בערב שבת, העיקר זה ההכנה, יום שכל כך אפשר להשיג בזה לאין ערוך, אני חושב שפעם הזכרנו פה, איך שהחזון איש הגדול רבינו היה אומר שיש דברים שרק בשבת הוא מבין את זה, אני זוכר, לא חזרה שליחות, זה דוגמא, יש עוד דברים.

בשבת, הגאון מביא את זה, כבר בזהר זה כתוב, כשעם ישראל איבדו את הכתרים, הכל הלך למשה רבינו, ובשבת משה רבינו מחזיר את זה למי ששייך לקבל את זה. מסתמא זה גם שייך לזה ששבת זה יותר רוחני, זה חוץ מהחשבון שמה הכל פתוח, להתקרב לקב"ה בכל מצב שהוא, באמצע השבוע כבר כאילו נפסק הדין, הוא לא בר כתרים, אז הם היו בדרגה היותר גבוהה, לקחו להם את הכתרים, כמו שהגאון מסביר שכתר זה השגת השכל למעלה מהאדם.

אני תמיד אומר שהאדם זה הרוח, והנשמה זה למעלה מן הרוח, וכתר זה עוד יותר, להגיע להשגות הגבוהות ביותר בתורה, בקרבה לפני ה', שבת זה יום מסוגל. משה רבינו מחזיר את זה. ישמח משה במתנת חלקו, כך כתוב, אמרנו הרבה פעמים, אני תמיד חוזר על זה, שאיזהו עשיר השמח בחלקו זה גם ברוחניות כמו שהגאון אומר, מביא תרגום יונתן, שהקב"ה שמח עם כלל ישראל בכל מצב שהוא, כמה שהקב"ה כביכול מצטער, אבל יש את השמחה בכל מצב שהם. משה רבינו מה שמוסר את זה, זה מתנת חלקו, אין לנו שום השגה במשה רבינו, אם יש עוד כתרים זה עוד, לפי שכלו, אבל די לו, שמח בחלקו, מה שיש לו, חוץ ממה שנותן. זה גם אנחנו צריכים יחד עם הכאב הגדול של מה שחסר לנו תמיד, אבל להיות שמח, שמח במה שיש, שמח שמח.

אני רוצה לחזור על זה, לא הכוונה שבע בחלקו, אוהב תורה לא ישבע תורה, אם הוא שבע אז הוא לא אוהב תורה, אבל מה שיש לו לשמוח בזה, זה נותן לו חיזוק יותר ויותר.

יש לנו יום השביעי שיכול להיות מזה מזון לכל השבוע, כל יום זה גדול, כל יום זה גדול, מלא וגדוש, אפשר כל רגע ורגע, אבל ביום המנוחה צריך להיות יותר. אנחנו מזכירים בתפילה לא נתתו ה' אלוהינו לגויי הארצות, זה מתנה, כי בעצם האדם צריך להיות עמל, גוי ששבת חייב מיתה, כל שכן בשבת, גם בחול, כשאדם לא עמל אז מגיע הדברים הכי חמורים. ושבת זה מתנה מהקב"ה והיה שייך שיהיה את זה לכל העולם, הרי גם בני נח קיבלו דברים, ושבת זה מתחילת הבריאה, אבל זה

שביתה מהקב"ה, זה כי בו שבת, יסוד הדברים זה יום של הקב"ה, כמו שכתוב במדרש שהקב"ה נתן לנו מתנה, לא לאף אחד, לא לאומות העולם, רק לכלל ישראל.

אנחנו אומרים בתפילה האחרונה בשבת, שבת הרי זה הולך גבוה מעל גבוה, שבת זה היום היחיד שאין תפילה דומה לחברתה, בכל הימים אפילו בימים טובים וביום כיפור שחרית מנחה וערבית אותו דבר, שבת זה היחיד שיש שבת בראשית, שבת מתן תורה, ושבת לעתיד לבא.

בתפילה השלישית, בתפילה הכי גבוהה, שאתה אחד ושמן אחד אומרים, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, זה יהיה בעולם הבא, ביום הזה אנחנו לא רואים את זה, בשבת אנחנו אומרים את זה, ופה אנחנו מתארים את כל המנוחה וקדושה לעמן נתן, אברהם והאבות כל אחד איך זה מתבטא בשבת, אז פה אנחנו מתפללים, אנחנו יודעים שמנוחה זה דבר פשוט, זה דבר פשוט שאדם לא עמל, אנחנו מבקשים מנוחה שאתה רוצה בה, תפילה מיוחדת יכירו בניך וידעו כי מאתך היא מנוחתם. מתפללים כשנגיעים לשיא הדרגה בזה, מתפללים שנבין שזה מהקב"ה, שהרי מנוחה זה גם סכנה, אנחנו רוצים מנוחה שאתה רוצה בה, מנוחה שזה המתנה הגדולה הזאת. יכירו שנתת לנו, זה מציאות אחרת.

אני אומר לאנשים כערכי, חבל חבל שלא נשתייך לזה. ראו כי נתן לכם את השבת, משה רבינו המחיש להם תראו זה ה' נותן לכם את השבת, זה לא סתם בא יום אחד, זה מתנה מהקב"ה, זה מתנה מיוחדת.

צריכים להרבות בתפילה שיהיה מנוחה שאתה רוצה בה, ונכיר. וזה מסתמא גם כן זה הדבר שאז שייכים לקבל את הכתרים, להגיע לדרגות, כל אחד כפי הכנתו, לנעשה ונשמע, לדברים הכי גדולים.

סוף דבר זה נקרא שאנחנו מלאים, עם מדושני עונג זה נקרא, עם כל הכל, הקב"ה נתן לנו להיות מדושנים בעונג, תורה ותפילה ושבת, כל רגע ורגע עוד ועוד דברים יקרים ביותר.

אולי, אני רוצה להגיד משהו, אולי לא כבוד הציבור, דברים פשוטים ביותר, אבל אנשים כערכי צריכים לדבר את הדרגות הקטנות, אני אומר, לא נעלם, אפילו שכל הדברים האלו חיים וקיימים, לא צריכים חיזוק, הכל דברים שכתוב, דברי אלוקים חיים, וזה מספיק שכל אחד יחיה עם זה, אבל אם אפשר את הלב, שיש נפילות באדם, אדם רצה ואדם שאף ולא יצא כמו שהוא רוצה, ה' ישמרנו, אבל אי אפשר להתעלם שאדם נופל, ואדם הרבה פעמים נדמה לו, והרבה פעמים באמת לא יוצא כמו שהוא חשב, ואני שואל שאלה, אני מתבייש לשאול את זה, שאלה פשוטה, במחילת כבוד הציבור, שאדם לפעמים לא מרגיש טוב, מרגיש מאוד חלש, יעשה חשבון, היה ילד רצה להיות כמו שמשון הגיבור, הוא רצה להיות בריא מאוד, אחר כך הוא שאף להיות בריא, ואז הוא נהיה חלש, אז בלאו הכי הוא כבר חלש, למאי נפקא מינה, שיהיה עוד יותר חלש ועוד יותר חלש.

זה דברי שטות, מי שחי ככה הוא צריך רפואה על זה ה' ישמרנו, כי חיים אדם רוצה מאן בעי חיי, הקב"ה ברא את רצון החיים, רוצים רוצים לחיות, רוצים לחיות, אם אדם נחלש, יעשה כל טעדי בשביל לחיות. יש פירכא גדולה עליהם, אם אדם מרגיש שלא הלך לו, והשאיפות שהוא שאף לא הסתדר לו, דברים בדמיונות, ודברים האמיתיים, איך שאנחנו חיים, נו, אז זה סיבה לא לחיות חס ושלום, אנחנו מאמינים בני מאמינים, כי הם חיינו, אנחנו אומרים את זה כל יום, צריך לקיים את השטר, כי הם חיינו ואורך ימינו, זה לא מליצות, זה דברים שאנשי כנסת הגדולה, וזה יסוד אמונתנו שהתורה והתפילה והשבת, לחיות את זה, צדיק באמונתו יחיה, האמונה זה רק כמה שהוא חי את זה, שהדברים חיים וקיימים, אז כשיש מחשבות כאלו, אז אדם צריך ללחום על זה כארי, איך הוא חושב שלא יצא, אז לא יצא, אז לגמרי כבר לא יחיה, אם אדם חי באמונה במציאות שזה החיים אז לא יכול להיות, אז חס ושלום זה פירכא גדולה. אדם צריך לעמוד על המשמר.

אדם נופל, מדבר לעצמו, לא להפוך את זה למלוכה, לא לעבור על זה לסדר היום, שלווה כסילים תאבדם חס ושלום, שלווה כסילים. מה הפשט לא יצא כמו שרצית, אבל כל רגע ורגע יש חיים ובחירת בחיים, נתנו לך בחירה, ואין לך זכות להגיד אני לא רוצה לבחור, יש דין ויש דיין, זה נורא נוראות. מפסידים בידיים כל הטוב לנו, לא כמו שחשב, הוא חשב שיהיה יותר בריא, אבל אם הם חיינו, אז אדם לא עושה דברים כאלו.

פעם אחד מיקירי ירושלים אמר שהוא שמע אחד מן הגדולים שאמר שנותנים לאדם עצות איך ללמוד לשמה, ברוח חיים ר' חיים מאריך קצת שהלא לשמה וודאי שזה לא התכלית, זה כמו שאדם עולה בסולם, אי אפשר להתחיל לעלות בסולם ישר בשליבה הכי גדולה, בעשירית או מה, חז"ל התירו וחייבו אותנו לא לחכות שיגיע המעלות הגבוהות, להתחיל למעלה למעלה. אם אדם מחליט חס ושלום ויחליט שזה כל התכלית, זה חז"ל לא התירו, אולי אפילו נוח לו שלא נברא, מתוך שלא לשמה בא לשמה זה חלק מהדברים, צריך לדעת, צריך לדעת שצריכים להגיע, בשביל זה מה שלא יהיה, בשביל זה לא לעשות זה הכי גרוע, זה שאול תכלית חס ושלום. זה אבידה. אז התירו לו לשחק קצת, אבל הוא יודע שזה לא התכלית.

נו, אז מה, שלא חס ושלום בשביל זה ימות, בשביל זה יפקיר את הכל, אז שיקח את הלשמה, אין לו ברירה, החלש יאמר גיבור אני, תתחיל, תגיע למקום הכי טוב, קרוב אליך הדבר מאוד, זה דברים פשוטים ונוקבים ממש.

כמו שאמרנו, אנחנו מלאים מעלות, הקב"ה רק רוצה ובחירת בחיים. דבר פשוט.

ראינו, ראינו, הזכרנו, עכשיו זה היארצייט לכן מזכירים את זה עכשיו, זה לא זמן של הספד, רבינו הגדול האבי עזרי הוא חי עד הרגע האחרון, הוא חי כל רגע ורגע, בכל המצבים, הזכרתי פעם, אני חוזר על זה מה ששמעתי מפיו כמה פעמים שהוא היה מכין אותו שיעור באותו עמל, שהיה בחור אחד שאולי שמע אותו. לא שכשהיה לו מקום להתגדר אז שמה הוא חשב ואמר. כשהגיע פה לירושלים היה יושב בעמל, והרס את עצמו, נו, העמידו אותו במקום, זה הקב"ה רצה, אבל לא זה היה הסיבה חס ושלום.

צריכים לחיות את זה, למעשה, מה שמתעלמים מזה קצת, זה גורם שהאדם נהיה באמת רחוק מזה, קרוב אליך הדבר מאוד, אבל זה יש בחירה, אפשר חס ושלום לברוח מזה, מסירם מלבנו, וחבל, כמו שאמרנו, חוץ מהשטות שבדבר, מהטפשות שבדבר, אדם מונח לפניו כל טוב שבעולם, כל יום אתה בא להתפלל, תבא, יהיה לבך שמת, תהיה ותחיה כל הפסוקי דזמרה, עולים למעלה למעלה, יוצר, תפילה, לפני ה', שטייגען בזה, להתעלות בזה, להתרכז.

ר' חיים וולאז'ינער מזכיר בשם הקודמים, הגאון, שאין תפילה דומה לחברתה, כל תפילה זה במציאות אחרת, הדברים ידועים לכל אחד ואחד מסתמא, שכל תפילה אף פעם לא כל תפילה זה אותה תפילה, התחדשות והתחדשות, אותם הדברים זה בלי גבול, לחפור בה ולחפור בה דכולא בה, הרמח"ל מביא מגיס כפשוטו, ככל שיותר חופר ככה יוצא יותר אש ויותר אש, עוד הפעם ועוד הפעם.

להתעלם מזה, זה ממש יסירם מלבנו. היצר עושה לאדם, ילך פה ילך שמה, הוא טרוד, דברים קטנים, שבת יעבור בלא כלום, זה דוחה ממנו הדברים הכי מאושרים שבעולם.

התאספנו פה באמת, הזמן גרמא, בימים מפחידים, נזכרים בגדולים וענקים שחיו איתנו וראינו בעינינו, כפי שאמרנו, התורה היא נצחית, קרוב אליך הדבר מאוד, התורה היא נצחית, וכל המעלות זה בנצחיות, ואין דבר כזה שלא הולך לי כמו שחשבת, בפרט על תכלית כל החיים, וחוז מהשטות והטפשות זה לא דרך אמצעית, ובחירת בחיים ברור לך מנה יפה, הקב"ה רוצה משהו יותר טוב ויותר טוב.

נו, יש לשון ברמח"ל שיש אדם שנתברר ונתאמת, אבל טבע האדם חמרי וגס, לפעמים יודעים ויודעים, וחסר הלמעשה, כי בדברים של עולם הזה ככה הקב"ה ברא את זה, עולם החמרי הזה אנחנו נולדנו עם זה וזה הולך לבד, בדברים הרוחניים ככל שאדם יודע ויודע, וכל מה שאמרתי זה לא חידוש, אבל אפשר לחיות גם ככה, טבע החמרי גס, אדם צריך לחפש תחבולות בנפשו, בתחבולות תעשה מלחמה, תובעים ממנו כל הזמן, כשאדם יש לו בגוף איזה הטרדה הכי קטנה אז הוא לא נח, טבע האדם, ובזה האדם חס ושלום לא חי את זה.

לא לוותר, לא לוותר בשום דבר, אף אחד לא יוותר לשכר הכי גדול שיכול להיות לו. כל אחד איפה שהוא נמצא, יכול להגיע ליותר דרגות, כל אחד פתוח לפניו אוצרות ואוצרות והקב"ה עומד עליו ומחכה לו. אנחנו תמיד מביאים בשם הזוהר שתפילה בציבור שאין כל תפילה דומה אחד לשני, גם תורה זה ככה, כל אחד יש לו את הטעם שלו, אין לגדול מה שיש לקטן, זה לא בכלל מאתיים מנה, התורה ניתנה לכל אחד ואחד ממש. לכל אחד יש לו את החלקינו בתורתך, בכל דבר בעבודת ה' יש לו את החלק שלו, הקב"ה לא ברא שום דבר לבטלה, אם אין דעותיהם שווים, אז הכוונה אז יש לכל אחד את הכח שלו, וזה חסר וחסר ומחסיר. אף אחד לא מוציא אותו.

זה צריך להיות נגד עינינו. שבאמת ניקח את הדברים, אני אומר לעצמי ולאחרים, שבאמת ניקח את הדברים ונחיה את הדברים, כי הם חיינו ואורך ימינו, ובפרט עכשיו שאנחנו נמצאים בזמן קשה, שעומדים עלינו לכלותינו, חס ושלום, מבפנים, בכלל ישראל, בכל מיני פיתויים, מהשיבות, מתלמודי תורות, דברים נוראים ביותר, נוראים ביותר. וודאי שצריכים להילחם על זה ולעמוד על זה, אבל חוץ ממה שצריך ללחום, מיותר לדבר על זה, תמיד יש אשר קרן'ניק'עס חס ושלום, אבל המלחמה איפה שצריך לשמור הכי חזק זה בשיבות, בכל מקום את התורה, לא סתם לקיים, עם כל ההשגות, לעלות מעלה מעלה עם כל המעלות בתפילה, כשאנחנו נחיה את הדברים לא יהיה אפשר לפגוע בנו. שבט לוי לא היה אפשר לפגוע בהם.

אני זוכר, אולי הזכרתי את זה פה פעם, שר' יחזקאל פעם ראה איזה חילול שבת, זה היה לפני הרבה שנים, תפסו רעש מזה, אז הוא אמר, אף אחד לא יכול לפגוע בשבת, אם אנחנו לא שומרים את זה, באים אחרים לפגוע. אם אנחנו כל אחד ואחד שומר על שבת כמו שצריך, לא לעבור על סקילה, וודאי, זה הדבר הראשון, אבל יש את המתנה הטובה, לחיות את זה, אם אנחנו חיים אף אחד לא יכול לפגוע.

אם אנחנו נלמד תורה ביותר חשק, בכל משהו יותר, זה לאין ערוך, ושבתם וראיתם, כשאדם זה יותר ברור לו, והוא לא מאבד את הטעם, הגישמעק, להבין עוד יותר, ולשמוח שהוא מבין יותר, אם אנחנו נחיה את זה ממש אז אף אחד לא יכול לעמוד כנגדנו. יפלו כל אלה, אין זכר מהם, ואנחנו חיים וקיימים. והקב"ה מחכה אלינו שאנחנו נחיה את הדברים האלו, וזה לטוב לנו כל הימים, ובזה נזכה שהקב"ה יתקרב אלינו, ונגלה כבוד ה', במהרה בימינו אמן.

יארצייט החזון איש והרב שך תשס"ו:

קשה לי לסרב לדברי חברי, אני אומר תמיד, אני לא יכול להגיד מעולם לא עברתי על דברי חברי, אבל לפעמים. לא קל לדבר בפני לומדי תורה.

השבוע, כתוב בגמ' שיש שבוע שחל בו, תופס מקום בהלכה. שיהיה כבר זמן של גאולה וישועה, אבל זה כבר שבוע שחל בו, באמת וודאי שיש בזה איזה גדר, ביאור בזה, שבוע שחל בו, כל דבר שחל בו איזה משהו.

התאספנו פה השבוע שחל בו ימי השנה של מאירי עיני ישראל, החזון איש, רבינו הגדול, ובעל אבי עזרי. כשמזכירים שמות כאלה וודאי שצריך לדבר על דברים יותר גבוהים, יותר להתחזק. אמרתי פעם שקיבלנו מרבתינו שבדורות הקודמים זה היה תביעה גדולה, כל מי שבא לעורר, מה שידוע שבספרים כתוב בראשית חכמה, היה רעש גדול אפילו שהיה מפורסם בפרישות ובחסידות, ובאמת ראוי הוא לחבר חיבור כזה, אני לא זוכר את הפרטים של המעשה, אבל היה, כך מסתמא צריך להיות, שצריך להיות הדברים ראויים למי שאמרם.

שמעתי הרבה פעמים מאבי מורי ומרבתינו שעכשיו זה הזמן גרמא, בזמנינו צריך תמיד לעורר. אז העירו שעת לדבר באיזה בחינה. וודאי שיותר קל לי, גם קשה וגם קל, לדבר על דברים גבוהים שזה להתעלות, שזה דברים שזה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, זה מאוד קשה לי גם, מאוד קשה לי לדבר על זה, אבל קשה לי גם שאי אפשר להתעלם מזה. בכל זאת אנחנו, כמו שהזכרנו, יש דברים שהם השרישו, שזה היה תמיד כל כך פשוט, אני מתבייש לדבר על זה, אולי זה ביטול תורה לדבר על זה, קשה אפילו להוציא בפה את הנושא, להזכיר את זה בבית מדרש. אבל אי אפשר להתעלם מזה, חיים בעולם המעשה ויש קרירות, קרירות גדולה, אנחנו עוד זוכרים בדור יותר צעיר, שכולם יאריכו ימים, אנחנו עוד זוכרים איך שהחזון איש כמה שמסר נפשו, ולבי אומר לי שרבינו הקדוש בנפשו, יורג ואל יעבור, יש שצריכים לדבר לפני ארון קודש, חבל שצריכים לדבר על זה, אבל אי אפשר להתעלם, רבינו הגדול הרב שך זכרנו לברכה, כמה היה עומד על המשמר, לא להתקרב בשום דבר בשום דבר, זה היה הנושאים שכל כך נבלע בדמם, כך שלא שייך להתעלם, שהיה בלוע בדמם של כל שומרי אמוני ישראל, שלא יהיה שייך שום תירוצים בזה, זה נורא ואיום, זה נורא ואיום.

אבל אמרתי כבר בהזדמנות, שדברי תורה, הכוונה היא לכל הדברים הרוחניים, נח לאבדם. וקשה לקנותם. ואפילו אם כבר קנו את זה נוח לאבדם. כל הדברים הרוחניים, טבע החומר משכת, דברים שזה היה כל כך מושרש, זה היה... קצת קשה להמחיש את זה, אבל זה היה דבר פשוט לפני אלף בית, מה שגדולי ישראל כך קבעו, מה שאלה שדופקים את פעמי הלב של לבן של ישראל, זה בנפשינו, בלבנו, ערך היהדות, שאנשים לפי תומם לא חיים את זה לפעמים כל כך, אומרים שזאת התורה לא תהא מוחלפת, הם אומרים את זה, ובזמנם כל פירצה בזה, כל פירצה בזה אפילו אם היה ימים כתיקונם, אין שום כוונות לרדיפת הדת, גם היה אותו דבר, כל שכן איפה שיש פה מנהלי מוסדות וארגונים של חסד שיש להם קצת ניסיון, אבל עדיין צריכים כל מיני להשפיע ולבאר להם שלא פשוט עומדים לפני דברים שכבר יצאו נגד זה, שחמורות שבחמורות, בת קול מפוצץ על ההרים כתוב, מי פעל למען קל, מי עשה לשם שמים, מי פעל למען ה' יתברך.

וחס ושלום להיפך. קרירות, נשאר ראש הרע אשר קרך, זה מספיק, שלווה כסילים, לא צריך ללכת... דברים פשוטים שתמיד השרישו, דבר שכבר השרישו, נולדו עם זה זה הדברים הכי פשוטים. ותמיד בכל דבר היה תירוצים, פירצה פה, דרך פה.

ואם אנחנו באים להזכיר שמות הגדולים שמפיהם אנו חיים, כל חפצי בם, בזכותם, כמו שרש"י אומר, אי אפשר להתעלם מהדברים האלה, אנחנו עוד זוכרים, אז זה היה מפורסם, החזון איש בסוף ימיו יצא קונטרס על ציצית, והוא אמר למקורביו, שלא סומך על זה כל כך עד הסוף, כי מאז שמדברים על שורשי האומה הוא לא יודע עד כמה דעתו צלולה להכריע הכרעה סופית.

בימי רבינו הגדול בעל האבי עזרי לא היה מקום לערער, תמיד היה הגדר עומד בפרץ, ומתריע על כל דבר. שזה פשוט לדבר על הלב, שלא יתמהמהו, אשר קרך וזה... כל זה. אני מוכרח להוציא את זה מן הפה, כי הדברים האלה, כל פריצים זה נורא מאוד, נורא מאוד, מי יכילנו, לב היהדות, לב היהדות ממש. נו, יתן ה' ובכן תן פחדך על כל מעשיך, על כן כלל ישראל. אני תמיד אומר כלל ישראל בייחוד, כל העולם בורחים מפחדים, תמיד מחפשים להיות בלי פחד, אנחנו מתגעגעים, אנחנו מבקשים ושם נעבדך ביראה, ובכן תן פחדך, אנחנו יודעים שזה מקור החיים, יראת ה' תוסיף ימים, כמו שהגאון אומר שבטבע הפחדים מקצרים ימיו של האדם, אבל יראת ה' שזה מקור החיים, מקור המקורות של כל מה שאנחנו חיים, זה מוסיף, זה לא סגולה. זה דברים בחיים.

שה' יתן בלבנו את הפחד ואת הייראה, שהפחד זה נגד הקרירות, זה הדבר נגד הקרירות, אין לך דבר שמחזק כח הרע, אומר הרמח"ל יותר מהיראה, כי אם ליראה, הדבר הראשון ליראה, כי החומר משכח הוא עושה קרירות בטבע, קרירות זה הדבר הכי נורא, דעה בינה והשכל, ללחום נגד זה, אבל אם נמשכים עם זה אז הגוף חזק, מי שחי עם זה אז הרק רע כל היום זה פחד פחדים...

אוי לו לגוף שלא נתייגע ביראה, אוי לו לגוף שלא נתייגע. לזעזע קצת את הגוף, אם נקבל קצת יראה ופחד, אז לא יהיה מקום לדברים יותר קטנים, וכל שכן וכל שכן אוי לנו שכך עלתה בימינו שעל זה צריך לדבר ולעזור.

אבל אי אפשר להתעלם, כשמוכירים את הגדולים להזכיר רק את החורבנות, צריך שיתעוררו הלבבות ונתחזק לא לתת לפירצות לחדור, בחדרים, בישיבות קטנות, בכל היקר והקדוש לנו, השמן זית שיש לנו, שנשמור על זה, שנשמור על זה בכל ליבנו, שיהיה פחד ויראה כמו שראינו אצל גדולים, אשרי אדם מפחד תמיד, שהוא בדברי תורה כתיב, כל מה שקשור לתורה צריך פחד, יתן ה' זכות כל הקדושים האלה ובפרט שמתאספים פה לכבוד ה', כל אחד בא פה רק לקבל חיזוק, וכשאנחנו נתחזק כלל ישראל זה גוף אחד וזה וודאי שזה משפיע על הלבבות, שיפקיע את האשר קרך, להתעורר באמת בדברים העומדים ברומו של עולם ממש, לא לזלזל בזה, מי יודע, אדם לא מרגיש מה שהוא עושה, הוא טרוד, הוא טרוד בכסף ובזה, שזה באמת טרודים זה קצת ניסיון, אדם לא מרגיש איפה הוא עומד איפה הוא נמצא, איפה הוא משפיע לכאן ולכאן.

יתן ה' באמת שכל אחד יעמוד על המשמר אם אנחנו נעמוד על המשמר, הקב"ה יגן עלינו, הרי זה רצון ה' ממש, וודאי שיגן עלינו, שהיה מחנך קדוש בכל המובנים.

כל דור ודור, הקב"ה מעמיד, כמו שאמרנו זה זמן של התעוררות, לא זמן של הספדים, יש שאומרים שזה כן, יום יארציט, אבל זה התעוררות, כשנזכרים בגדולים שחיו איתנו, יותר קרובים, אנחנו לא מתעלמים מהקצות ורבי עקיבא איגר, חז"ל מחייבים אותנו בפרשיות שלנו שקוראים את הפרשיות של האבות הקדושים, האבות אשר התהלכו לפני, חייב אדם לומר, ידוע, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. חז"ל אומרים שאדם צריך לתבוע מעצמו. וודאי שאדם צריך להיות בר דעת, לדעת איפה הוא עומד, תמיד חוזרים על זה, אבל חז"ל לא מוותרים, היו יחידים בדורות אולי שזה נוגע להם, שחסר להם רק האברהם יצחק ויעקב, אבל אדם צריך להיות עד כמה הוא נתבע.

כל האומר הקב"ה וותרן הוא וותרן חייו. אני תמיד חוזר על זה, לא מצאו משהו יותר... חז"ל אוהבי ישראל האמיתיים, לא מצאו לשון אחר, רק לשון קללה חס ושלום, אבל גם הקב"ה בא איתנו באלות ובקללות, מרוב אהבתו של ישראל אי אפשר להתנתק, היה זקנים בזמן יחזקאל שאמרו ככל האומות בית ישראל, לא יכלו לעמוד בזה, היו צריכים נבואה על זה, שהקב"ה חד הוא אין שום דבר אחר.

אנחנו קשורים ודבוקים, אז חז"ל מרוב אהבתם לישראל לא מצאו אלא בקללות, הקב"ה וותרן הוא זה טעות העולם כמו שאומר הרמח"ל, הקב"ה מוחל וסולח, הכל זה תמיד בכל מצב שאדם לא יהיה תמיד יכול להתעורר להגיע, כמו שהגאון אומר שמקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, ידועים דברי הגאון שדל זה דל מן המצוות, אביון אפילו מאשפות, הוא משוקץ בתאוות, אבל אם הוא רוצה לצאת אז מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו. אם אחד רוצה הקב"ה תמיד.

חז"ל לא מצאו, אלא לקלל יותרו חייו. בלעם הברכות זה היה דברי אלוקים חיים, זה נכנס בתורה, הגדלות והרוממות של ישראל. לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל, דברים ודווקא זה נכנס על ידי בלעם, וחז"ל מגלים לנו מה שקרה אחר כך שנכשלו שמה על ידי בלעם, כי עד כמה שיצא, חוץ מהדבר הזה מה שכתוב שהכשיל אותם בפועל, וחז"ל מגלים לנו במדרש שעל ידי ששמעו גדלותם, הברכה של בלעם האמיתית, הדברים האמיתיים, גבה ליבם, גם זה. גדולי ישראל תמיד מדברים מאהבה לישראל, ואפילו גדלותם של ישראל צריך בדיקה לא להיות מתלמידיו של בלעם הרשע חס ושלום.

וחז"ל כמו רופא אומרים זה אפשר לאכול זה אי אפשר לאכול, הרופא אמת הוא מזהיר, אוהבי ישראל האמיתיים אחיה השילוני הקב"ה בכבודו ובעצמו בא באלה ובברית, וחז"ל אומרים יותרו חייו.

אין לנו שיוור אלא התורה הזאת, וגם בזמנים שעוסקים, אבל התורה, התורה, על ידי זה הבדילנו מכל העמים שנתן לנו את התורה, כמה שיותר ויותר זה הקב"ה רוצה בעיקר. יש מכתב שנדפס בשואל ומשיב, גאון הדור בדורו, החזון איש באמונה וביטחון כשמביא את הדוגמא של תורה, מביא את המכתב של ר' יוסף שאול, השואל ומשיב, ושמה בתור דוגמא לעמל התורה מאיפה אדם מגיע לעזו והכל, שר' יוסף שאול שהיה צדיק וחסד והכל, אבל זה העיקר. יש מכתב ממנו שהוא כתב לו האדמו"ר מבעלזא הראשונים, כולם דאגו לכלל ישראל, מחזיקי הדת, אז הוא כתב מכתב לר' יוסף שאול, אז התחילו המשכילים, המסכילים בסמ"ך, הלוואי רק זה, בכתבי העת ובתעמולות, שבר הרבה את האמונה הפשוטה, הם התחילו להרוס שה' ישמור, האדמו"ר מבעלזא דאג וכתב במכתב לר' יוסף שאול שאלה שעונים להם, היה תשובות גם כן משלנו, זה לא עדיין טובי המוחות, זה לא מספיק, הם שמה מביאים להבדיל את הכוחות הכי גדולים המוכשרים ביותר, ואנחנו לא יוצאים בזה, אז הוא ענה לו ר' יוסף שאול במכתב שהוא יודע מזה והוא חשב על זה, הוא יודע מזה שזה לא מספיק זה לעומת זה, ואם היינו מוציאים את העילויים המובחרים בינינו וודאי שהיו עונים להם יותר תשובות, אבל זה יפגע במשהו ברוממות, בשטייגען הגדול בעליה של תורה, זה משהו יהיה פסק.

ור' יוסף שאול כמו שהחזון איש מבטא, זה שעמל בתורה כל ימיו, אני לא אומר דעות, אבל מדברים פה על ההצלה של כלל ישראל, מלחמה, ור' יוסף שאול עמד על המשמר, כאב לו מזה, הוא אמר לו שהוא לא אומר לו דבר חדש, אבל הוא עמד על המשמר, לשמור על השטייגען, אפילו שזה עת מלחמה וצריך להציל, באמת צריכים, אבל לשמור על השטייגען והעליה, לא לוותר משהו, זה לשמור עד הסוף.

לא כמו הדברים הגשמיים שבעת מלחמה מוותרים על המשק, זה אדרבא, בזה אם נפסיד זה ההפסד הכי גדול, כך ר' יוסף שאול הבין, שזה עוד יותר מזה, כמה שנעשה, אבל אם יפגע משהו בשטייגען הגדול זה גרוע יותר.

בכל מצב שהוא כשמבין שצריך לעשות מלחמה וזה, זה לא סיבה שהעיקר לעשות זה, והעיקר לעשות זה, עדיין אין לנו שיוור אלא התורה הזאת, הקב"ה בחר בנו בתכלית כל התכליתים התורה הקדושה, ולא רק שקובע עיתים לתורה ושלומד ברוך ה', ולא מתבטל, לא, צריך עד הסוף עד הסוף, שזה העיקר כמו שכתוב בנפש החיים כשמבאר עיקר התשובה שאדם צריך תמיד להתרומם יותר מהמצב שלו, זה גמ' בשבת שאדם איפה שהוא כבר נכשל, אדם צריך אחרי מכשולים להגיע למעלה מזה, להתחיל גבוה מעל גבוה, תמיד אפשר, הכי גבוה, לפי הכי חזק שאדם בזה מגיע לשורש נפשו בכל מצב שהוא,

זה הדבר הכי חזק, זה המחשבה והבינה היתירה שרוצה לעמול ולהבין יותר ויותר ויותר, זה שורש השורשים, זה משפיע על הנשמה, וזה משפיע, זה השורש הכי חזק, אין לנו שיור אלא התורה הזאת.

וודאי שזה כפשוטו, הקב"ה המקדש חרב והכל, תורה מה שנשאר, כמה שאפילו שזה לא אותו דרגא באיזשהו בחינה, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים כמו שהגאון מזכיר, מלכה ושריה בגויים אין תורה, אבל נשארנו עדיין התורה הזאת. כפשוטו, יש בזה דבר יותר עמוק מזה, אמרנו גם קצת מזה.

זה זמן של הסתר פנים, וודאי, אנכי אסתר אסתר פני, אין לך שעה קשה יותר משהקב"ה אמר אנכי אסתר אסתר. זה השעה הכי קשה שהיה לישראל. הקב"ה גם בזמנים הכי טובים קל מסתתר, וגם הנביאים שיש בית המקדש על תילו הקב"ה מסתתר, ובקשתם משם, מבקשי ה', אבל הקב"ה אומר אסתר אסתר, כתוב אין לך שעה קשה מזו. לכאורה היה צריך להיות בשעה של אנכי אסתר אסתר, לא כשהקב"ה אמר, מה הפשט בזה. אבל באמת הוא הרי תמיד הקב"ה מלא חסד, עולם חסד יבנה, החסד, עמוד החסד לא נפסק לעולם, הגאון מדגיש את זה, זה התחיל לפני מתן תורה וזה תמיד נשאר, והקב"ה זה מקור החסד, הקב"ה גם בזמן של הסתר, אנחנו מזכירים תמיד את מה שהחזון איש אמר לא מאסתי ולא גאלתי, יש לכם קצות, יש לכם רבי עקיבא איגר, אבל דווקא בזמן שאמר, הקב"ה מסתיר את עצמו, נותן התורה, הקב"ה בעצמו במקדש שני היה הסתר אסתר, החמשה דברים שהיה במקדש ראשון כבר לא היה בבית שני, והקב"ה ברוב רחמיו, ידוע בפרקי דהיכלות, היה גילויים גדולים של תורה דווקא, יש שמה כמה שורות, הזכרנו כמה עווה זיווה הדרה תפארתה, יש שמה א גאנצע מעשה, באיזה בחינה, דברים עמוקים, כשהקב"ה מסתתר ונשאר לנו רק את התורה, אז התורה, התורה מתגלה יותר.

הכח של התורה, זיווה תפארתה הודה והדרה, אם לא מקרא שכתוב אי אפשר לאומרו, בדורות הקודמים שהיה יותר גילוי שכינה זה הרי כל המקדש זה בשביל התורה, וודאי שהיה חסר, התורה רחבה מיני ים, וודאי שהיה חסר, אבל באיזשהו בחינה, כמה שחסר הדביקות בקב"ה וודאי שחסר בגילוי התורה, בחינה שנפגם, אבל מה שנשאר מתגלה ומתגלה ברוב חסדיו. דברים שלא נתגלו קודם, כך משמע.

יש בזה יסודות מהרמ"ק, שמה שרואים כוחות שנתגלה אחר כך בזמן התנאים והאמוראים, שבעצם עומדים על זה הנפש החיים והבאר החיים כווננו לדבר אחד, אבל זה רק בשורש הדברים, חז"ל מספרים לנו על ר' פנחס בן יאיר שהלך בשליחות של מצווה, ונבקע שם נהר, הוא חילק, היה צריך לעבור, לבני לווייה גם כן, ר' פנחס בן יאיר. חז"ל אומרים כמה נפיש חיליה דההוא גברא יותר ממשע רבינו, שמה כלל ישראל, ופה זה יחיד, ולבני לווייה. כך כתוב בגמ'. בגמ' כתוב נפיש חיליה, זה לא מליצות. בפרט הזה נפיש חיליה, לא כתוב חס ושלוש, כמשה לא קם, אבל בפרט הזה נפיש חיליה. אז כתוב פה בבאר החיים ובנפש החיים, שני נביאים בסגנון אחד, זה שורש הדברים וודאי, שאז היה לפני מתן תורה, משה רבינו היה לפני מתן תורה, לפני התורה זה מצב אחר, אפילו שהאבות קיימו את התורה, אבל התורה לא ירדה לארץ. והשיגו מה שנעשה בשמים, אז היו צריכים פה כוחות מיוחדים לשנות את מעשי הטבע. זה היה הגדלות של משה רבינו.

אבל אחרי מתן תורה זה כבר מצב אחר, התורה נמסרה לנו, התורה ירדה לארץ, נמסרה לנו ממש, לנו עם השכל שלנו, אני תמיד מזכיר דברי המהר"ל באבות, שקנייני התורה תורה זה נאמר תכלית של כל דבר, לא הכוונה רק מעשה מרכבה, מעשה בראשית, ארבעה שומרים, ארבעה אבות נזיקין, כך הלשון של מהר"ל. כשהתורה נמצאת בידנו, ואנחנו גם קובעים את התורה, לא בשמים היא באיזה בחינה, אז זה כבר מצב אחר. אבל כנראה אם יש לי רשות לומר, שיש על זה שאלות, אמרתי פעם לשאול שיהושע היה כבר אחרי מתן תורה, ובכל זאת היה עסק גדול שהוא בקע את הירדן. יהושע אז אמר בזה תדעון כי קל חי בקרבכם, ראו בזה דבר נשגב. (יש ר' מאיר שמחה בתשובה, כלל ישראל חשבו שבלי משה אין שום דבר, זה היה הדור של המרגלים כידוע, הגאון אומר שכל טעותם היה בדקות, רצו לוותר אם אין משה רבינו אז עדיף לנו להישאר במדבר, אבל זה לא כאשר צווה ה'). אבל זה קל חי בקרבכם אמר יהושע, בזאת תדעון, אחרי מתן תורה.

משמע, קשה אפילו להגיד את הדברים ברבים, אבל יסודם בהררי קודש, דווקא אז בזמנים הגדולים שכלל ישראל קרובים לה', יהושע נכנס לארץ באיזה בחינה שמש לא זכה, נכנס לארץ ישראל, הוא היה היחיד שקיבל את התורה בשלימות, ומסרה ליהושע, אחר כך כבר יצאו זקנים, כמו שהגאון במשלי מאריך, יהושע עוד היה כוחו כהתלמיד הנורא שלא זו, שהיה יושב בשיפולי ההר לחכות מתי משה יגיע, ובין נון, שיוצא משער הנון, כמו שמובא בחתם סופר, שהתשוקה שהיתה ליהושע זה לא היה במשה. באיזה בחינה וודאי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, אבל יש... אין גבול למה שמלא חדרים...

ומה שקרובים לה', אם תחילה מה' בכבודו ובעצמו, זה עדיין שינוי מעשה בראשית זה דבר קשה, יהושע היה צריך להגיד להם כי קל חי בקרבכם, לא חס ושלום, היה להם משה ולא קם כמשה, היה צריכים להפקיע את הרושם והפחד שעם מה ה' השאיר אותנו, שהרי מזה יצא חטא העגל ושורש הרע, שעוד לא יצאנו מזה, זה עדיין היה.

אבל דווקא בדורות כאלו שנתגלו ההודות וזיווה ותפארתה והדרה, אני לא יודע אם מותר להשתמש בלשונות הללו, רק לשבר את האוזן, את הברעץ הזה, את הכת, משמע שמה שהיה לדורות האלה, זה התגלה להם. כמה שהיה הסתר פנים מנותן התורה, שזה וודאי שזה העיקר, היה חסר כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, הבית ראשון שזה מלא, אבל ההודות ותפארתה והדרה, התלמוד הקדוש, הריתחא, טוב שאנחנו נזכרים לדבר על זה, הריתחא של התלמוד של התנאים והאמוראים זה דבר לשעתו, שכמה שלא הגיעו למעלת הדורות הקודמים, עם קרבת ה', אבל דווקא בזמן שאין לנו שיור אלא התורה הזאת, אבל בתורה הזאת יוצא דברים שלא יצא קודם.

וזה הביא למצב שזוטא בהו מחיה מתים. היה את הנפלאות של אלישע שהוא החיה את המת, זה נורא נוראות. שאז דווקא שזה פעל מכח דבקות בה', אפילו אחרי מתן תורה. וזה היה יוצא מן הכלל. אבל אם השלהבת הקדושה של התורה שזה המקור, ודווקא בזמן שהקב"ה דווקא בגלל האסתר אסתר, אין לך שעה קשה יותר ממה שאמר את זה, אחר כך וודאי שזה נשאר ואנחנו מחכים לצאת מההסתר ונגלה כבוד ה', עין בעין, אבל בזמן שיש את ההסתר, ויש לנו את התורה הזאת, בתורה הזאת יש הרבה, מונח פה ההודות וזיווה ותפארתה והדרה. יש שם עוד לשונות.

ואת הריתחא הזאת, את הבית מדרש של התנאים והאמוראים, שזה לא מגיע לנביאים, זה בדרגה, אבל שמה זה היה הכל בתורה, אין לנו שיור אלא התורה הזאת, אולי גם עם הנסיונות, מה שהיו אז מתיוונים, נלחמו, שמה בשל"ה הקדוש משמע שזה שייך לזה קצת, שהתרחקו מהחכמות הטבע וההשתלמויות וכיוצא בזה שזה היפך היהדות, שזה תמיד רוצים להחדיר בתוכינו. בזכות שהתרחקו מזה, כמו שאברהם אבינו היה דווקא בזמן של ההפלגה, כתוב במדרש, באותו זמן שהאדם הולך ומתדרדר למטה למטה אז אברהם אבינו הגיע לדרגתו.

אז שמה היה הריתחא והגילוי הנורא של האין לנו שיור אלא התורה הזאת וזה נשאר לנו, אנחנו אין לנו שיור, ואנחנו מאושרים בזה, לא הפשט הוא שאנחנו אומרים שנשאר לנו משהו, נשאר לנו התורה הזאת. והתורה הזאת זה גילוי אחר גילוי, אין לנו רשות לדבר, הכוונה לקצות ורבי עקיבא איגר, אני לא בר דעה לדבר על דברים כאלו, אבל אם אז היו דברים כאלו, כן...

ובכזה מצב אז זוטא שבהו מחיה מתים. אמורא הכי קטן היה מחיה מתים. זה לא היה אותו כח שבא מעצמו על ידי נביא שקשור לקב"ה, אבל התורה, כמו שאנחנו אומרים, ההשתלשלות הנורא, של גילוי התורה הנורא, והכל, זה בכל דור ודור, וזה ר' יוסף שאול פחד שידע שמוותרים פה, שידע שמוותרים על עיקר היהדות, והדברים נתקבלו אז.

לא לוותר, כבר לומדים, לא ללמוד ועומק ועומק יותר ויותר להבין, מה שאומרים עכשיו זה עוד יותר פשוט, לבאר, ללבן, עוד הפעם לבאר, כמו העמלות הנוראה שראינו, החזון איש.

שלא נחשוב שירידת הדורות זה גזירת הכתוב, זה לא תירוצים ירידת הדורות, וודאי שיש ירידת הדורות, אבל תמיד אפשר לעלות למעלה, לרומם קרן התורה, לא רק אומרים גוט ווארט ויוצאים בזה, לעמול ולעמול ולעמול בלי גבול.

מרן האבי עזרי, היה מתעורר באמצע הלילה ופותח שוב את הגמ', לראות עוד הפעם את הרמב"ם, תמיד לא נח ולא שקט, ועוד הפעם מלבן, אני מוכרח להזכיר מה ששמעתי שהרי הוא היה בערוב ימיו בישיבה גדולה, ואני שמעתי מפיו שכשהיה בישיבה קטנה בירושלים, הוא התבטא שאם היה משהו שישמע, אולי אחד, אותו דבר, באותו מדה, בעמל התורה, עם השמחה והכל, וזה זיכה אותו אחר כך.

אבל עמל התורה, אצל החזון איש ידוע איך שהיה בערוב ימיו, כשאדם באמת מתדבק בתורה וודאי שמתעלה מעלה מעלה, ולא... יש תמיד נסיונות, יש נסיונות, קרירות, כמו שאמרנו, נח לאבדם, יצר הרע בכל יום מתחדש ומתגבר, צריך להאמין לחז"ל, בכל יום, שתי מימרות, שתי דברים, מתחדש בכל יום ומתגבר בכל יום. אנחנו יודעים שעיקר היצר הרע זה על תורה. כמו שהחפץ חיים היה אומר, היצר הרע בא לאברהם בדמות נהר וליצחק עם ליצנות, וליעקב הס"מ ירד בעצמו מלמעלה לדחוף אותו ולהיאבק איתו, שיעקב זה תורה.

מתחדש ומתגבר, ואם אנחנו לא מתחדשים ומתגברים אין שום סיכוי חס ושלום. מה שאנחנו יותר מייקרים את התורה ובעמל יותר ויותר, הרבה גדולים הזכירו את זה בהקדמות, ר' חיים עוזר... בהרבה הקדמות גדולות רואים שבזמנים קשים ביותר ומרים ביותר אז היה יותר, בעלי התוס' כתבו את הדברים הכי קשים בזמנים של שמדות. יש קבלה מאבותינו שהתוס' של טומאת אוכלין תוס' כתבו את זה בזמן שיצאו לשריפה.

עמדו על המשמר, תמיד ידעו שהתורה זה לא רק ללמוד משניות, וודאי, הבקיות, הכל זה חשוב, לא הכוונה לזלזל, אבל הטומאת אוכלים, ואם תאמר ויש לומר, ואם תאמר ויש לומר, כל הזמן, וזה הקב"ה רוצה מאיתנו. היצר הרע גילה לנו, ואנחנו צריכים להיאחז בזה. ואם היצר הרע מתחדש ומתגבר, והוא יודע על מה, בראתי לו תורה תבלין, הקב"ה יודע שאין עצה אחרת, הכל זה על תורה, השיגו את התורה.

צריך להגיע למעשה אבות, חז"ל אומרים חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אני תמיד חוזר על זה, משה רבינו זה הרבה, האבות זה החלבם ודמם נהיו...

תורה ותפילה. כל אב תיקן תפילה, אברהם יצחק ויעקב, כתוב שזה היה כשלמדו ביחד תקופה.

ואם חז"ל חייבו אותנו לדברים גבוהים כאלה מתי יגיעו מעשי, אז וודאי וודאי שבדברים שקרובים לנו באיזה בחינה, כל אחד כפי שכלו, להתענג בתורה, ברען בתורה.

תפילה, מדברים העומדים ברומו של עולם, בכל יום ויום. ברמב"ם בהלכות תפילה אומר לא בשמים היא על תפילה, הפשט הוא שהוא כבר נמצא בשמים עכשיו. מסתמא זה שורש הדברים מלבו למעלה, הכוונה בשמים, זה תפילה. הקב"ה מחבב תפילות, במקום קרבנות תקנו, אז האבות בשרשים הם התחילו עם התפילה, זה השורשים של כלל ישראל. בידינו, אנחנו כל יום יכולים לזכות לזכות, ואפשר חס ושלום, קשה להוציא מן הפה, עושה תפילתו קבע, מתפלל אבל חושב שזה זמן שצריך לגמור עם זה.

וברומו של עולם ממש, ברומו של עולם ממש, טעמו טעם של תפילה, רומו של עולם, משרתיו עומדים ברום עולם, יום יום אין ספק כמה שאדם מתעלה בזה, ידוע כמה שהחזו"א אמר, שהוא יגע בתפילה לא פחות מבתורה. ראינו קצת. יש מעשים נוראים, ראינו אותו פעם... פתאום לראות איך שבעושה שלום הוא נופל על הכיסא.

טעמו וראו כי טוב, ישראל עם מדושני עונג, תורה ותפילה, הדברים הכי גדולים, אפשר כל יום להתברך ולהתעשר ולהתחזק לפני ה'. לעתיד לבא כתוב שהקב"ה יתבע עלבונה של תורה, זה פחד פחדים, הקב"ה יתבע כל אחד כמה יגע בתורה, כל אחד חדרי חדרי בתורתו, כל אחד יש לו את התורה שלו, כמו שאנחנו מזכירים תמיד, את ההבנה שלו, את הטעם שלו, יש בוזהר כמראה תכלת כמראה ארגמן, כל אחד יש לו את התפילה שלו, וזה חסר, הקב"ה יתבע את זה.

ומשה רבינו יבא גם כן ויתבע. , אני תמיד לא מבין את זה, לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, זה הרי השיא, תביעה של הקב"ה, אבל תביעה של בשר ודם משה רבינו גם כן זה עוד איזה סוג תביעה חזקה, משה רבינו מסר נפשו על התורה, הוא אשר עלה שמים וירד ונתן לנו את התורה. הוא יכול לתבוע, הוא עלה למרום, נלחם עם מלאכים, והביא לנו את התורה, הוא גם כן יתבע, מי יתן כל עם ה' נביאים, תש כחו כנקבה כתוב, כששמע שכלל ישראל אמרו דבר אתה עמנו ונשמעה, אמרו לו תהיה אתה המרביץ תורה, הראש ישיבה, הגדול, הרבן של כל ישראל, והיה לו הזדמנות, ולא, הוא רצה שכולם יהיו יחד איתו, זה הרעיא המהימנא, הרועה הנאמן, והוא הגיע עד המלאכים.

דיברנו במקרה השבוע, משה רבינו גם כן מעולם לא עלתה למעלה מעשרה, כשהגיע לשמים המלאכים רצו לעצור את התורה, יש מקומות יותר גבוהים, אמרנו קצת, התורה גם אצל המלאכים זה היה ירידה, הקב"ה זה שעשועיו, אין לנו שום השגה, הקב"ה לומד תורה, מיותר להגיד את זה. והקב"ה רצה, זה כתוב פה בגאון באדרת אליהו, שמה מפחיד, רואים שם מקצת מתורת הגר"א, שהבריסקער רב פעם התבטא בשבת אם היה היום אדם כזה הוא היה מפחד להגיע אליו, אני חושב שאנחנו היינו רצים אליו, הוא היה מפחד להגיע אליו מהפחד.

בשמים, שבעה רקיעים, ומשה עבר שם, וודאי שהתורה ירדה וירדה, תנה הודך על השמים, ההודך זה השמים היותר קרוב, בשמים היותר גבוהים אין מקום לעורר, שם זה קרוב לה' ממש, פה בשמים היותר קרוב לארץ, שזה תנה הודך על השמים, כשיש מקומות שזה כבר יש מקום לדון כביכול, שאל נא לימים הראשונים, קיימא לן שאלה, יש דברים שאי אפשר לשאול אפילו, שמה אפשר להגיד כבר לא זכיתי להבין. יש מקום שגם זה אי אפשר, גם זה אנחנו לא שייכים. אבל באותו מקום שיש כבר איזה פתח, אולי איזה שורש של בחירה, אני לא יודע, שהמלאכים יכולים לשאול ולעורר, שם משה רבינו כבר מגיע. זה כבר, פה המלחמה שלו.

והקב"ה אמר אחוז בכסא כבודי, היה מלחמה גבוהה, עלה לשמים, עלה והביא. הוא יתבע מאיתנו.

בשעה שקוראים את הפרשיות, כמו שכתוב בשל"ה, זה זמן לתבוע יותר, חייב אדם לומר זה תמיד, בכל עת ובכל שעה, אבל בזמן שלומדים ספר האבות, ספר הישרים, ספר האבות, האבות נקראו ישרים, אדם הראשון קלקל, האלוקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, זה מתחיל בעיקר האדם הגדול בענקים יציר כפיו של הקב"ה, עשה את האדם ישר, החכמה תחיה בעליה, וחי לעולם, והמה בקשו חשבונות רבים, פניה מהישרות, כמה שהגאון מסביר שזה היה לשם שמים והכל, אבל היה נטיה משהו דק מן הדק מהישרות. ועוד לא יצאנו מזה.

והאבות שהם מתקנים את העולם, זה הישרים. כמו שהרמב"ם מגדיר שבט לוי, ולא שבט לוי בלבד, עוד נשאר לנו, לא אותו ישר של עטיו של נחש לקח מאיתנו, אבל יש עוד כאשר צווה אלוקים בלי שום נטיה לכאן ולכאן.

ולישרי לב שמחה. היושר מביא את השמחה האמיתית. אני אומר מה שכולם חושבים, אם ניקח את מה שהקב"ה השאיר לנו, לא מאסתים ולא געלתים, כשמתפלל יהי לבך שמח, מתפלל לפני הקב"ה, אם נחיה את זה, אם נחיה את התפילה, אם נחיה את השבת, מקור השמחה, מקור הברכה, הזכרנו פעם ששבת זה למעלה למעלה ברוחניות מכל הקצוות, כי שבת זה יומו של הקב"ה, זה מתנה, אם משתייכים ליום של הקב"ה נמשכים למקור החיים, כמו שהגמ' בשבת אומרת כשאומרים

ויכולו יוצא בת קול וסר עוונך חטאתך תכופר, שבת זה גם יום כיפור, יום של כפרה, וסר עוונך וחטאתך תכופר, מלאכים יוצאים, בת קול מן השמים ואומרים לו ככה.

וודאי שזה הרבה תלוי במי שטרח בערב שבת, כמו שהמשנה ברורה מביא, יפשפש במעשיו בערב שבת, יום קדוש כזה. גם זה אני לא ראוי לעמוד בשער, אני לא ראוי לדבר על זה, אבל רק... לא ראוי לזלזל ביום השישי, במוצאי שבת, יום השישי ערב שבת. ערב שבת יושבים ולומדים, גם כל ההנהגה לא יומי דפגרא, קשה לי לדבר על דברים כאלו, טורחים בערב שבת... לבוש... מה שלא טורחים בערב יום כיפור צריך לטרוח בערב שבת, יום שהוא קודש קודשים...

וממילא כמו שהגאון אומר שעל ידי זה זוכים במוסף של שבת, ובכל התפילות של שבת, משיגים את הנשמה, את הנפש, וכמובן את התורה בראש הכל.

הקב"ה השאיר לנו, אחרי ההסתר אסתיר, עם הכל, כמו שאמרנו יש גילויים נוראים בתורה. והמתנה הכי גדולה, הקב"ה נתן לנו את השבת, שזה המקור של קבלת התורה, שכידוע בטור שהתפילות של שבת ביום זה כנגד שבת של מתן תורה, זמן מיוחד, ומשה רבינו, כמו שהזכרנו, שהוא הוריד את התורה. המפרשים שואלים, שתמיד אנחנו מזכירים אברהם יצחק ויעקב, שזה ההשגה שלנו, שתמיד יש לנו שייכות לזה, זרע אברהם יצחק ויעקב. אבל אם זה שבת מתן תורה, משה נתן לנו את התורה.

רוממות התפילה, רוממות התורה, כמו שאמרנו, כל אחד ואחד. את הפן יפתה לבבכם צריך לשמור מאוד, זה נשאר אותו דבר, כל יום כדיפתרא חדשה, כל יום כדבר חדש, זה לכל הפחות מוכרח. הכל מתחדש, ויש כל יום קריאת שמע בהתחדשות, התורה מתחדשת, אז זה באמת כל יום יהיו כחדשים. פן יפתה לבבכם וסרתם, כתוב פה שמפן יפתה הולכים להכי גרוע, מרימים את הכנפיים בשביל לרוץ לעבודה זרה, כידוע, שכנסת הגדולה ראו את החורבן, וביטלו את זה, וכשיטלו את זה בטלה נבואה, כידוע, הם הבינו שצריך להוריד, אבל בשאר הדברים נשאר אותו דבר, בתורה גם נשאר, ביטול תורה גם מספיק, לעבוד את הגישמעק, לעבוד את החשיבות, מי שכבר פעם היה בזה, הוא חס ושלום כבר פירש, לאו דווקא פירש, מבבלי לירושלמי... להוריד את הערך, כמה שווה כל ידיעה בתורה, כל עמקות, עוד יותר ועוד יותר ועוד יותר. זה גם כן ירידה נוראה חס ושלום.

ואם לא שומרים על פיתוי הלב, אז וסרתם, זה העבודה זרה שנשאר, היצר הרע חס ושלום שנשאר. ומה שיותר נתחזק בזה, ישר כאשר עשהו אלוקים, את השמחה, הישרי לב שמחה, זה מקור השמחה, זה עושה שמחה אמיתית, התפילה בשמחה, העבודה בשמחה, השבת בשמחה, ולשמור, לשמור מכל משמר נצור לבך, את הפן יפתה לבבכם. אני אומר בשם הציבור.

ובשביל זה התאספנו, שלא יהיה סתם אסיפה לכבוד... מרן האביעזרי, שכל כך עמד על המשמר, ואף פעם לא הסיח דעת מהדברים הכי קשים, שבדברים הכי קשים היה עם הרמב"ם וגמרא, רמב"ם וגמרא, אף פעם לא הסיח דעת מהתורה, ולהבין מה האמת. ולכל אחד ואחד יש חדרי חדרים בתורתו, שכל אחד ואחד ישמור על מה שהקב"ה נתן לו, כל אחד מתפלל בכל יום אהבה רבה, והאר עינינו בתורתך, שהדברים באמת נזכה לקיימם באמת, לחזק יותר דווקא בזמן שקמים עלינו, אז העיקר זה לחזק בתוכינו, לשמור מכל משמר, מעט אור דוחה הרבה מן החושך, והרבה אור וודאי שדוחה ודוחה. אורה זו תורה, אורה זו תפילה, אורה זה שבת וכל הדברים היקרים, שבזה נתחזק וטוב לנו כל הימים, ונזכה בקרוב ונראהו עין בעין בשובו אל נווהו, ונלמד את התורה של הקב"ה, ונגלה כבוד ה' אמן ואמן.

יארצייט החזו"א והרב שך חשוון תשס"ז:

ברשות כל הקהל הקדוש ובתוכם ה'. אנחנו מתאספים כמו כל שנה, מקווים שכבר יבא שילה. ועד שיבא, דברי תורה צריכים חיזוק. פעם הקדמתי שמקובלנו מרבתינו שבזמן הזה לא חוששים כמה המשפיע מעורר לאותו דבר. חיים הם למוצאיהם, אם מדברים דברים שמקובלים מרבתינו, אז הדברים בעצמם חיים וקיימים נאמנים ונחמדים.

תמיד מתאספים סמוך ונראה ליום השנה של רבינו הגדול, מנהיג ישראל, הקברניט של האומה, כפי שהייתי שומע מאדוני אבי מורי גאון ישראל זכרונו לברכה, שהיה אומר שהרבה הרבה זמן לא היה מנהיג כזה. הדברים ידועים. זה לא זמן להספיד, רק להתעורר, צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים.

ואנחנו עומדים עכשיו ביום השנה ממש של... קשה אפילו להוציא מן הפה בקושי... רבן של כל ישראל, זכותו יגן עלינו (א.ה. החזו"א). סמוך ונראה, ליום פטירתו של הגאון מטשעבין זכותו יגן עלינו.

אנחנו עכשיו לומדים ספר הישרים, ספר של האבות. תמיד מדברים קצת בזה. כידוע בתנא דבי אליהו, חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. חז"ל חייבו אותנו תמיד, כשלומדים את הפרשה וודאי שזה עיקר תכלית הפרשה. רש"י ביומא, וודאי שצריך לשמוע כל תיבה ותיבה, כל מילה ומילה, לצאת ידי שמיעה, אבל לא שיהיה חס ושלום טעמים ונקודות ואותיות ולב אין. צריכים בעיקר להתבונן בסוגיות העמוקות, סוגיות האמונה, סוגיות התורה. גם על זה, כל דבר יש להעיר מה שההרגל מפקיע כל חלקה טובה, מעתיקים לשון הזהר, צריך לשמוע כמו ששומעים את הקב"ה, והעומדים כנגד זה אחד כנגד משה, כל דבר צריכים תמיד התחדשות. הבריאה מתחדשת. התורה מתחדשת. כל העבודת ה' זה רק אם מתחדשים בכל רגע ובכל עת.

עכשיו כשקוראים בתורה פרשיות של אברהם אבינו. אברהם אבינו נקרא ראש אמנה, ראש המאמינים. הביא את האמונה, ראש אמנה, קודם היה אלוקי השמים, ועכשיו אלוקי הארץ. אברהם האיר מצד זה. בעצם אף על פי שמעולם לא חסרו, תמיד היה קיים, היה צדיקים, ישיבתו של שם ועבר עדיין קיימת, היה מתושלח הצדיק, היה נת, תמיד היה צדיקים. מאמינים זה ההתחלה. היה טענה על נת, שמרוב גדלותו באמונה אז מבקרין אותו, שהיה חסר, אבל וודאי שהיה מאמינים.

בכל זאת אברהם נקרא ראש המאמינים, ראש אמנה. התחיל תיקון העולם. היה שני אלפים תוהו קודם, ואברהם אבינו התחיל, אז התחיל לבא ההתחלה של שני אלפים תורה. התחיל שעתה של תורה. אני תמיד רגיל לבאר, זה פשוט, גם היום, כתוב בגאון, שמיום שחרב בית המקדש יש שוב זמן של תורה, זה פשוט, כמו באדם, יש אדם לפני שהוא נברא, שאין במציאות אדם, אין, אין, לא נברא, אחרי שנברא, לאחר שמסתלק, גם כן נקרא שאין כבר אדם, אפילו שהוא שלם בכל איבריו וגידיו, רק אין בו רוח חיים, גם כן נקרא שאין אדם, כך זה בבריאת העולם. לפני בריאת העולם היה האפס, האין המוחלט, אתה הוא עד שלא נברא העולם, לאתה זה לא שייך, אני ה' לא שניתי.

גם אחר כך, אחרי בריאת העולם, יש נשמה לעולם, נשמת עולם, חיי עולם, דברו על לב ירושלים, יש לב לעולם, הרמב"ם מאריך. אז היה מצב, כשאין תורה, שחורבן בית המקדש, שוב נהיה תוהו, שהיה העולם קיים, אבל בלי נשמה ורוח החיים אז זה אותו דבר. ואברהם התחיל, אברהם אבינו התחיל.

כמו ששאלנו, וודאי שהיה כל הזמן מאמינים, כי אם לא מסתמא היה העולם נחרב. ונבאר מה שאפשר טיפה מן הים מה שאפשר להשיג מהדברים האלו.

אלוקים ברא את האדם ישר, תחילת הבריאה היה וודאי שאור האמונה היה מרקייע שחקים, לא היה רע, הרע עמד מבחוץ, הנחש עמד מבחוץ לאדם, היה צריך שמירה שלא להימשך אחריו, לא היה בתוך האדם, היה צריך שמירה. כמו שקרה מה שקרה. וודאי שאז היה אור האמונה, אור הקב"ה היה מאיר וחזק.

ובדור דעה, ובדור שבית המקדש היה קיים, בדור דעה עוד יותר, כל סטיה קלה מהקב"ה היה לאדם נפילה גדולה שהיה קשה לחזור, אז היו צריכים אחר כך, דוד המלך, מיכה, חבקוק, ירידת הדורות, כל זמן שהאמונה חיה, כל זמן שהאמונה קיימת, עדיין לא נקרא נפילה חס ושלום, ועדיין קרוב האדם לחזור לתשובה שלמה, וודאי, קבלת דברי סופרים גם מעכבים קבלת גירות...

אבל גם חבקוק מדגיש, באמונתו יחיה, לא מספיק הידיעה, וודאי, אשרינו מה טוב חלקינו, בלי זה... אבל והשבות אל לבבך, כל הפסוקים שמה, הדברים ידועים...

אבל בראשית הבריאה וודאי שלא היה שייך לחשוב אחרת מאורו של הקב"ה, נשמת הבריאה היה נשמה שלמה, בריאה, היה רע בחוץ, נפרד, לא נתערב כלל, היה דרגא גבוהה של מהימנותא, אמונה טהורה בה' יתברך. ואדם הראשון. עד שהיה הירידה הגדולה שלא שייך כבר, עד היתקן עולם במלכות, אפילו משה רבינו... הנפש החיים ועוד...

זה היה תחילת הבריאה. הקב"ה ברא עולם טוב ממש, האלוקים עשה את האדם ישר, ביושר, כשאין שום עקמומיות, אין שום פתלתולים, אז אין שום דבר. ואדם הראשון אחר כך, כמו שהגאון אומר אפילו שהיה בדקות, היה כל מיני מחשבות, להכניס את היצר שיהיה יותר עבודה... בכל אופן אבל היה נטיה וסטיה קלה מאשר צווה ה'. ואחר כך בדור המדבר... הדברים ארוכים.

אז היה אמונה חיה וקיימת. דברים חיים וקיימים. ואחרי הקלקול, אדם הראשון בעצמו תיקן כמה שהיה שייך, שלשים שנה ישב במי גיחון, עד שנעשה גופו ככברה, פעם דיברנו פה על זה, על רוב גדלותו, אני לא רוצה להרחיב את הדברים. אבל לא שייך, מרוב הפגם של אדם גדול בענקים כזה, לא היה שייך לתקן בשורשו, רק להקל. והבריאה הלכה אחר כך, דור ההפלגה, עבודה זרה, שליש העולם. ואחר כך והנה נשחתה, הקב"ה באיזה בחינה מחק כל הבריאה. וינחם. ככה זה נקרא. לא היה לשונות אחרות. מחק כל הבריאה, כאילו בטלה הבריאה, בגשמיות גם.

וגם הניצולים, הקב"ה היה יכול לשמור כל אחד בביתו, לא היה תיבת נח, מקום מסוגל, גם הם כל אחד בעצמותו לא היה שייך כמעט להפקיע עצמם מזה, נחרב הכל. כל כך נשמו, כל כך התקלקלו, כל כך התדרדרו, מהבריאה שעשה את האדם ישר, שהמאור הגדול של הבריאה, המאור של הקב"ה היה כבודו מלא עולם במציאות ממש, לא היה שייך מחשבות אחרות. וגם אחר כך...

וודאי שכל הזמן היו כאלו שלא עבדו עבודה זרה, ירדו לכפירה, אשור, כמו שהגאון אומר מה זה אשור, שאפילו כשבנו הוא לא רצה להימנות עמהם, למרות נגד ה'. והם זיכו, זיכו, וודאי. וודאי שהמשיכו עם מה שלמדו וידעו.

אבל עדיין זה היה רחוק, הפגם של אדם, איך שהקב"ה ברא את העולם, הקב"ה ברא את העולם, וזה היה רחוק מאוד מאוד, נחשב ממש תוהו, כלפי מה שהיה אדם הראשון ביום שבראו, לפני הקלקול. אז היה פגם נורא ואיום, אז נקרא תוהו, תוהו ממש. בלי נשמה. זה החזיק איזה חיותא שעולם הגשמי לא נחרב, שישאר תיבת נח ודברים כאלו, אבל זה נקרא תוהו, ביטול השלימות, ביטול רצון ה' בבריאה.

מי התחיל, ידוע שהאבות הם התחילו לתקן את הקלקול של אדם הראשון, שהגאון מאריך, זה מלא בספרים, שהם התחילו לתקן, גם רואים שעד עכשיו אף על פי שהיו צדיקים והכל, אבל לא נגעו בקלקול הזה להחזיר באיזה מידה את היושר, את

הישרות. כמה שאפשר. העטיו של נחש, אדם הראשון עשה מה שעשה, אפילו אלו שהגיעו לדרגות נוראות בלי חטא, אבל נשאר הפגם הזה.

אבל גם זה, תמיד ממשיך, כמו שהרמב"ם מתאר שלא שבט לוי בלבד, כל אחד ואחד יכול, אז לשון הרמב"ם כל אחד ואחד שנדבו לבו והבינו מדעו להשית מעליו עול חשבונות הרבים להיות ישר כאשר עשהו אלוקים, זה לא התבטל, זה נשאר תמיד, אפשר להגיד ישר, וודאי, זה לא מתכוון לאותו ישר, שלא שייך כאשר ברא ה', אבל תמיד אפשר, זה נקרא דרגא, מה שנקרא שבט לוי בלבד, להגיע ללזרוק את כל החשבונות, ישר כאשר עשהו אלוקים. בלי שום דברים אחרים.

עד האבות היה אלו שהמשיכו, ובזכות זה היה קיום משהו לעולם, אבל זה נקרא תוהו, בלי תורה. תוהו. אברהם אבינו, כידוע המדרש המפורסם, ראה בירה דולקת, פירוש רש"י על בראשית, מיוחס לרש"י על כל פנים, ראה שמים וארץ ורקיע ושמש ולבנה הכל, ראה כל מה שעשה, אברהם אבינו התחיל לחפור בעומק הדברים מראשיתם, לא המשיך, הוא נולד במקום של עבודה זרה, תרח, והתחיל לחפור מראשית להגיע לקב"ה. להחזיר כמו תחילת הבריאה, עשה את האדם ישר. השיא, מה שהאבות עשו, עד מה שהיה מוכרח להיפגם, אבל עד זה.

זה היה עדיין נקרא תוהו, מתוהו לשני אלפים תורה זה שמים וארץ בשפה שלנו. אברהם אבינו התחיל מחדש, להחזיר את עומק הדברים, וכי תאמר יש בירה בלא מנהיג, התחיל בעומק הדברים, לא ההמשך. אני לא רוצה להגיד מלומדה, לא ההמשך. התחיל בשורשים, גוף הבריאה, לחזור לבראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. ראה בירה דולקת, היש בירה בלא מנהיג.

זה היה התחלה חדשה לחזור לראשית ממש. להגיע לעומק האור הגדול של האמונה הנוראה. אדם לבד לא יכול להגיע לישר כאשר עשהו אלוקים, אבל כשהיה חופר, זה כמים הפנים לפנים, ההוא בדברי תורה כתיב, כמו שהאדם מתגלה לתורה התורה מתגלה אליו, כמו שהאדם מתגלה לקב"ה, ה' צלך, ה' מתגלה אליו.

זה אברהם אבינו התחיל להגיע לבראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, להגיע לעשה את האדם ישר, זה האבות נקראו ישרים. זה מהפכה חדשה לגמרי שעד עכשיו לא היה, ראש המאמינים, ראש המאמינים ממש, כמו שהיה בראשית הבריאה. זה ראש אמנה.

ואברהם אבינו אמר אלך אצל בעל הבירה, שכתוב בספר יצירה דברים הרבה יותר גדולים, קשה להגיד את זה ברבים, בפרט כשלא מבינים את עומק הדברים, שמה כתוב על היגיעה של אברהם אבינו, ואיך שהקב"ה אחר כך התגלה אליו, זה נקרא ראש אמנה. זה נקרא שוב לעורר את העולם, שאברהם אבינו מצד זה התחיל עכשיו אלוקי הארץ. כמה שאפשר לתקן. ואברהם אבינו הראשון, ויצחק ויעקב, כידוע כל אחד ואחד לעצמו, שלשה עמודי עולם, עולם חסד יבנה, כמו בראשית הבריאה, דבר ראשון חסד, כשהיה אדם אין, היה ימים שאין מי שיבקש על הגשמים, והבריאה נברא שכשהאדם, עכשיו זה כלל ישראל, בהתחלה זה היה כל הבריאה, יבקשו ויתפללו, יעבדו את ה', לעבדה ולשמרה, סור מרע ועשה טוב, ולהידבק בה', תלוי בנו, כמו שאומר הנפש החיים על היום, שאין רגע בלי ביטול תורה. הכל הכל זה תלוי בנו. אז כמה שעולם חסד יבנה כל הזמן, היה שוב, גם בזה רואים, שאברהם אבינו תבע, כמו שכתוב במדרש.

ואז התחיל מידת הדין, אז התחיל סדום, שהקב"ה התגלה שוב, כבריאה חדשה, ואברהם אבינו תבע, או עולם או דין. הקב"ה כבר בהתחלה ברא במחשבה שיהיה אפשר לבקש רחמים, היה גם בזה התחדשות, הבריאה מחדש, התחיל גבורה, שלעתיד לבא רק יהיה גבורה, אז יהיה העולם בשלימות. היום יש רק יחידים, כידוע בשל"ה על רבי עקיבא. כל זה אברהם אבינו התחיל.

אז כמו שבתחילת הבריאה היה רק חסד, החסד המיוחד, שזה לפני שיש אדם, הגאון אומר שזה הימים לפני ראש השנה שמרבים בסליחות, זה ימים מיוחדים של חסד, חוץ מהעולם חסד יבנה הרגיל, אז היה רק חסד, כי זה ההתחלה, אז אברהם אבינו התחיל בזה. אחר כך יצחק ויעקב. כל אחד בעבודה שלו. יעקב זה אור התורה. כי כשאדם מעמיק באמונה מתחילתה, מתחילתה, בזה התחיל שוב להיות אמונה כמה שאפשר, תקנו, תקנו הכוונה תקנו את החטא של אדם הראשון, בזה הוציאו את העקמומיות, החזירו את הישר.

זה ספר ישרים. ספר הישר. מסילת ישרים, זה תכלית עבודת ה' בשלימות.

מתי יגיעו מעשי. זה נוגע לדורות לכל אחד ואחד גם כן. שצריך לחיות. אברהם אבינו הוא כבר ראש הפילוסופיה. אנחנו כבר ירושה מאבותינו, כמו שהגאון משריש בנו, אנחנו כבר לא צריכים פילוסופיות, הקב"ה כבר התגלה אלינו, כבר היה מעמד הר סיני, שכולנו ראינו, את דבריו שמענו מתוך האש, פנים בפנים דיבר בנו, בעולם הזה הוא התגלה, שכולנו בני אברהם יצחק ויעקב, אבות, אבות זה נקרא, כמו שאומר החינוך, טבע האב טבוע בטבע הבן, אבות נקראים שחלבם ודמם כבר היה אמונה ויראת ה' טהורה, וכל מה שאנחנו משיגים ואין אנו משיגים זה כאברהם ויצחק ככה אנחנו עומדים לפניו. ואדירי כל חפצי במ.

זה אחר כך. אבל אנחנו גם כן, לא להמשיך את השטחיות, עמוד התורה הזכה, ירושה היא מאבותינו. פעם אבי מורי אמר לי בליל הושענא רבה, אנחנו אומרים שמע ישראל, אנחנו לא אומרים לחקור, תשמעו, ה' אלוהינו ה' אחד, זהו זה, לא צריך יותר מזה.

רבן של ישראל החזון איש כשהיה מתחיל, התחיל אמונה וביטחון, גם כן רואים שהתחיל בדברים שלפעמים נראים פשוטים, אבל יצא מזה אור גדול, קדיש מן שמיא נחית. זה הכוונה לראות לראות, לעזוב את עקמומיות הישרות, וכי יש בירה בלא מנהיג, וכי יש מישהו כמו אדם.

וכמה שידוע, מי שהכיר קצת את רבינו הגדול האביעזרי, איך שהיה חי, חי ממש, תמיד, חי, שמעתי מפיו הרבה פעמים שהתבונן בכל מה שחי, בכל מה שראה. פעם גדול אחד בא לבקר אותו, הוא אמר מה טעם יש לי בחיים, ומרן רבינו הגדול האבי עזרי אמר לו שתעמוד בחלון ותסתכל איך העץ גדול, לראות את הקב"ה, לראות את הקב"ה, זה בעצמו האמונה.

אם זה מתחיל תמיד מעומק, אז הדברים מאירים, אז אור ה' מלא, אין עקמומיות. אנחנו לא מחפשים עקמומיות, טלאי על גבי טלאי, נשאר כמו שהקב"ה עשה את האדם ישר, כמו התורה שקיבלנו לישר הלבבות והכל.

זה לימוד ממש לדורות. ואם כשהדברים חיים וקיימים, לתקן מתחילה, כמו שרבינו הגדול היה אומר לא לחיות בשטחיות, לא לחיות מלמעלה, לתפוס את עומק הדברים. כל דבר, הרבה דברים שנראה לי שזה חיזוק, עדיין זה ראשית חכמה יראת ה', עדיין החכמה העמוקה, כמו שהרמח"ל אומר, לתפוס את יראת ה' ממש כפשוטו ממש, בכל המצבים ממש. טהורה עומדת לעד. אם זה טהורה אז עומדת לעד. אם זה לא טהורה, אז יש הרבה תירוצים, היום זה אחרת, מחר זה אחרת, אבל אם זה טהורה זה עומדת לעד, עומדת לעד ממש, אם זה טהור וזך, אז כל דבר מתנפץ מול האמונה הטהורה, אם חיים את זה בעומק, לא בצורה שטחית, שגם זה, גם זה אשרינו, אסור לזלזל בהרגלים, אבל לדעת, לדעת מה הקב"ה רוצה, לא להיות מסתפק במועט בדברים העומדים ברומו של עולם.

וממילא כשאדם חי את הקב"ה, זה הרי כל מעלת האבות, השולחן ערוך מתחיל, הרמ"א מתחיל עם השיויתי ה' לנגדי תמיד, שזה כל יסודי התורה, מעתיק לשון הרמב"ם בזה, הגאון על המקום מביא את אשר התהלכו לפני, זה המקור. זה המעלה. זה הקב"ה משתבח בזה, כמה אדם עומד לפני ה'. זה האבות שחז"ל חייבו אותנו, כמו שאנחנו תמיד אומרים, זה פשוט לכל בר דעת, לא אדם שיחשוב שרק זה חסר לו, חז"ל דיברו לכל אחד ואחד, אדם צריך להיות מכיר את מקומו, בלי זה... זה קנייני

התורה, קנייני התורה. בלי בר דעת, מתחילים את השבוע עם דעה, מוסיפים, אתה חוננתנו, אם אין דעת אין שום דבר. אבל חז"ל חייבו אותנו איפה שממשיכים, באיזה מקום, הקטן בקטנותו והגדול בגדלותו, אותו התבוננות, לדעת מה הוא נתבע. מכיר את מקומו, לדעת מה שצריך לעשות, לא סתם לטפס, אבל צריך לדעת שהוא נתבע גדול מאוד, נתבע נורא, אין גבול למה שיגיעו אחרי שהאבות כבר הם פתחו את השערים.

אם אחד יגיע, אני לא יודע אם יגיעו, יש בכל דור ודור מעין זה, כתוב בגאון.

אחרי שהאבות הגיעו, פתחו את השערים, האירו את העולם, האירו את חשכת העולם, בחוקו מוסדי ארץ, הסתכלו בעולם, ולא ראייה שטחית, ראו את הבורא עולם, זה ההתחלה, לזכך את העולם, זה היה היסוד, יעקב אבינו עמוד האמת, הגיע כבר יותר, אחרי יצחק, זה הסדר, כך היה צריך להיות הסדר, אבל זה כבר הגיע לאמת, עמוד התורה, עמוד התורה.

זה היה גם ההתחלה של הענקים שבענקים, משה רבינו כבר תמונת ה' יביט, הוא לא רואה את העולם בכלל, זה האבות עוד לא הגיעו, שמי ה' לא נודעתי להם, זה לא הודיע להם, אבל כך היה צריך להיות הסדר, שיהיה נוגע לדורות ממש, הקב"ה אמר גם למשה, אלמלא מקרא שכתוב אי אפשר לאמרו, חבל על דאבדין, משה רבינו היה השגה יותר, זה עבדות, אבל עליהם נבנה התורה, שבשלמותה זה כבר רואים את המעלה, הבירה נעלמת כבר כמעט.

אבל עם זה האבות היו מוכרחים להתחיל, להוריד את החושך שנהיה בעולם אחרי הפגם הנורא של אדם הראשון שהכניס את הרע חס ושלום, שנכנס בתוכו, כמו שהנפש החיים מבאר, שהחובות הלבבות מוכיח הרבה פעמים, שאדם כבר לא יודע שהוא חושב מחשבות, הוא כבר לא יודע מי חושב, היצר הרע כבר נמצא בתוכו בכל דבר, זה הפגם הנורא, וככה זה בכל העולם כולו, כידוע.

צריך לידע את הסדר, שהאבות היו בתוך העולם, כשמסתכלים על הבריאה, הם אמרו עפר ואפר, משה רבינו כבר אמר ונחנו מה. אבל זה הסדר. וזה חובת כל האדם בעולמו. תמיד כשאדם חי ככה, אז תפילה והתורה... קשה להאריך בדברים שכל אחד יודע, אבל חיים הם למוצאיהם, כמו שאמרנו. אבל... כל תפילה כידוע, שכל תפילה זה תפילה חדשה ממש, כידוע בנפש החיים, ולפניו כבר ר' חיים וויטאל, שכל זמן עד ביאת גואל צדק כל תפילה זה ממש בריאה חדשה, אנשי כנסת הגדולה ברוח קדשם, באותם מילים, זה ברוח הקודש נכנס.

אדם צריך להרגיש בכל יום, כל יום, כל יום, חיות חדשה, אני תמיד אומר את הלשון של פרקי דר' אליעזר שרשעים בחייהם קרואים מתים, רואה השמש זורחת, ולא מביט מי ברא את האור, זה נקרא אדם חי, שהוא יודע מה שנעשה איתו, הוא רואה, הוא רואה. כמו שרש"י מבאר על אברהם אבינו. הוא ראה, אדם רואה, הוא חי ומרגיש. אבל אדם שרואה את הכל ולא מברך... והשאלה נשאלת, ואם כן מברכים... ואם כן מברכים וזה כן כמו שאמרנו אתמול... כך עוברים ממיתה לחיים... נשארנו כבש, כך ממיתה לחיים, מי שלא חי את זה הוא נקרא מת. אם הוא לא מרגיש את זה, זה נקרא ממיתה לחיים...

אנחנו צריכים להרגיש שמונת בכל תיבה ותיבה את הקדושה. אם אומרים את זה, שומעים מה שאומרים. אבל זה, כמו שר' ישראל כותב, הלזה חיים יקרא, אדם מסתפק בזה שהוא לא יהיה מאלה שמורידים ולא מעלין, שלא חס ושלום יהא אפיקורוס, שלא עשני גוי, צריכים להודות לה' על מה שיש, אבל לא זה הקב"ה.

את הדעת מאסת ואמאסך גם אני. הקב"ה רוצה, אין גבול, כל אחד יכול לבקש הרבה בעומק הדין, אבל בתחילת הדין. אז וודאי אם הוא נקרא מת בלא זה, אז צריך להתפלל וחי.

אני אמרתי פה כבר כמה פעמים, שבתפילות אין חזרות, אבל תורה זה מעכב כל חיי האדם. לא ימוש ספר התורה הזה מפך, כמו שר' חיים ולאזינער אומר שמזהירנו באזהרה נוראה, לא ימוש ספר התורה הזה מפך. יש לשון גם כן במדרש, שהקב"ה

פגש את יהושע לומד את ספר דברים של משה רבינו, אז הוא אמר לו לחזק, הו, לא ימוש ספר התורה הזה מפיק. בסדר, תמשיך בזה. אז יהושע ידע שזה החיות, זה הלשון של המדרש, שכשיהושע עצר את השמש, הוא הראה לה את ספר דברים. אז ממילא כל הבריאה בטלה.

אבל להיות אדם חי, להיקרא אדם חי, חיים כולכם היום, פוקח עוורים, מתיר אסורים, זוקף כפופים, מדינא דהגמ', הגאון אמר ככה, הרבה נהגו ככה, הרבה נוהגים כל יום ככה, שכל דבר שקורה מברכים, בשביל המון העם הרמב"ם מתריע על זה, אבל אדם רוקע הארץ על המים, המכין מצעדי גבר, פוקח עוורים, מתיר אסורים, אם לא זה, אז זה אנשים מתים. הוא לא מרגיש מה שנעשה איתו.

זה כל החיים. כל רוממות החיים זה משתקף. אז אדם בכל רוממות התורה, אפילו במידות, בין אדם לחבירו, זה הסתכלות אחרת, כמו שאנחנו תמיד אומרים, שוב, זה ידוע, כתוב בחז"ל, אבל צריכים תמיד לחזור, אנחנו לא רואים את זה, קשה לומר את זה ברבים, צריך להיות... אבל המשנה הידועה, שכתוב אפילו על אברהם אבינו, השאלה לכאורה אפילו לא מובנת, מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, ומה כתוב שמה, עין טובה, נפש מלא, רוח נמוכה.

אנחנו, אני מדבר על אנשים כערכי, אנחנו לא מדברים ככה, חושבים מתלמידיו של אברהם אבינו...

מימות אברהם לא פסקה ישיבה, אברהם זקן ויושב בישיבה, זה פה ההתחלה של הבריאה, ההתחלה של אחרי התוהו, ישיבה. ישיבה זה הכוונה יושב, יושב, נצח לפני ה', שהעולם רץ מבולבל, כסוס, היצר הרע לא נותן לחשוב. אדם אפילו בתוך בית המדרש, כן, אנחנו מדברים פה לפני בני תורה, לא נעצר לרגע, אין פנאי, אין פנאי לרגע, ויש פנאי בלי גבול, אבל רצים, זה הפשט ישיבה, יושב הרחק מגלי העולם הסוערים, המבלבלים, המטרידים, המעקמים, המסלפים, יושב לפני ה'. זה הפשט ישיבה.

וזה ההמשך. אנחנו הממשיכים של אברהם אבינו. לא פסקה ישיבה. כל הזמן. זה זכות קיומנו, זה כל חיותנו, זה האשר בחר בנו מכל העמים. אם אנחנו ממשיכים בישיבה של אברהם אבינו, צריך להיות תלמידים שממשיכים וממשיכים. צריך לראות, חוץ מעצם הדבר שנצטוונו התורה והמצווה, אבל איך משיגים, אם חיים במבט אחר על כל העולם, אם חיים את החיים האמיתיים. אם באמונתו יחיה, יחיה, החיים האמיתיים. אז ממילא עין טובה, אף אחד לא לוקח ממנו, לא צריך להסביר, זה רק לממש את הדברים, אבל צריך לא לשכוח את זה, זה צורה של בן תורה, זה צורה של תלמיד של אברהם אבינו. וכולנו. בזה אנחנו תלמידים, אם אין המשך, אז לא תהיה כזאת בישראל. הכל זה המשך, המשך, ממשיכים, ממשיכים.

וממילא כל גופי תורה, את התפילה, אנחנו תמיד מזכירים, שבני אדם מזלזלים בהם, אם כל יום הקב"ה מחדש בטובו מעשה בראשית כל יום, לעמוד לפני ה', כמו שהתחלנו לומר קודם, שבתורה, שכל כך מקיף את כל האדם בכל עת ובכל שעה, עם כל היגיעה, לא צריך להזכיר, עם כל הגדולי ישראל שהזכרנו עכשיו. העמל התורה שלהם לא ישוער ולא יתואר. אסור לשכוח את זה. אצל האביעזרי מי שידע. אצל החזון איש לא היה מי שלא ראה את זה. עמל נורא, עמל נורא. שיא, בלי כוחות, בלי זה.

החזון איש ידוע אמר על עצמו שהוא מתייגע בתפילה לא פחות מבתורה. מי שיש לו קצת מושג מה היה עמלו בתורה, אז הדברים נוראים מאוד, נוראים מאוד. זה לא יכול להיות דבר אחד זה ודבר אחד זה, אבר אחד גדול יותר זה גם כן נקרא מום. אבר אחד יותר גדול מהשני. כולך יפה רעייתי ומום אין כך זה שלימות. אי אפשר להיות החזון איש אם יגע בתפילה פחות מבתורה.

יש מעשה ששמעתי מנאמן, שפעם היו צריכים להעיר אותו על שאלה של פיקוח נפש, דיברו, צעקו, היו צריכים להזיז אותו בכח, לקח הרבה זמן עד ששמע אותם באמצע התפילה. (אני אומר את זה בתור ציור, אנחנו צריכים לשמוע, להתעורר בשביל להתפלל). עד שבסוף הוא ענה, וחזר מיד לאותה דרגא.

אבל זה עם עמל. אדם לעמל יולד. עמל, זה ההתחלה. אשרי מי שראה את העמל. עוד בצעירותם. ר' איסר זלמן אמר פעם, שאין ציור, כשהוציא את הספר, אמר אין ציור כמה שהיה עמל, כמו שאנחנו תמיד מזכירים, עמל להבין את התורה, עמל להבין את התורה. לא רק היכי תמצות, לא רק גדר של לשמה, הן הן הדברים באמת, אבל להפוך את זה... להיות ספוג קצת באיזה... קשה לי לדבר על זה, אולי נדבר על זה באמת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, בת קול יוצאת, מי כבר טעם טעם תורה, ועכשיו הוא יוצא... אין עולם אלא אחד, חס ושלום. הוא יודע ומאמין בזה, אבל לא חיים את זה. הכל בשביל פה, בשביל מה שרואים במוחש... כמה חסר פה ביחיה, כמה חסר פה באמונתו יחיה. כמה זה ממילא עלבונה של תורה. הוא לא בא להעליב. הוא לא יודע מה שהוא עושה. כל כולו מציאות של עלבונה של תורה. הגדולי עולם יגעו עד יום מותם לדעת יותר, להבין יותר, כי הם חיינו ואורך ימינו, אם לא אז השטר מזויף, מה שאומרים כל יום.

וודאי שיש ענין שרואים, מזכירים את אלו שרואים. חז"ל אומרים כשתובעים על דברי תורה, שכשיש לו טענות, עני היה, מביאים דוגמאות של טענות של בני אדם, היית עני יותר מהלל, וזה... הקב"ה שם זה עולם האמת, התביעה תובעים מה שאדם יכול, לא מה שהוא לא יכול. לא דווקא כמו הלל ויוסף, אבל בשבילו היה מספיק עלבונה של תורה שאין לו תירוץ. אם הלל עשה כך, גם הוא יכול. אם כן למה מזכירים לו כמו זה, כי זה חלק מהתביעה, אדם רואה שזה קיים, שזה נוהג, שיש אנשים שחיים בעולם המעשה, שהמסילת ישרים מבאר את זה, החומרות הגס, שזה לא רק שאין לו שום קלקול בדעה, נשאר עדיין בטבע בלי שום סיבה, שזה החומרות הגס, הוא לא עושה, הוא לא אדם המזיק, אבל הוא לא עושה.

צריך לראות. נזכרים בגדולי ישראל, שתמיד היו מחנכים בכל דבר, לא צריך להגזים, אבל הברסקער רב היה אומר שר' חיים חניך אותם כך, לראות שהדברים חיים וקיימים, הדברים קיימים בעולם המעשה.

אמרנו היום שהקב"ה מראה בכל דור ודור אותו בחינה, באיזה מידה, אינני מוסמך ואני לא... אני רוצה להגיד, אברהם אבינו התחיל, ויש ירידת הדורות כידוע, חז"ל אומרים, אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים, כחמורו של פנחס בן יאיר, אם הם קדשי קדשים אנחנו חולי חולין, כמו שבירושלמי כתוב לשון כזה.

החובות הלבבות אומר שבכל דור יש אדם שמוכיח ותובע. לא ימוש, לא מאסתים ולא געלתים, כך יש מפעם לפעם, הגאון בשעתו, רבינו הגדול החזון איש, שמתחיל עוד פעם מההתחלה, מההתחלה, אם הירידה חס ושלום נמשכת. וזה גם מחייב נורא, זה שוב כח התחדשות נוראה. וזה מראים שזה תלוי בכל אחד ואחד. אין תירוץ של דורות, לא צריכים לשמוע חס ושלום על הירידת הדורות. יש אני וביתי נעבוד את ה', כמו שיהושע אמר לכלל ישראל בהתחלה כשעבדו עובדי עבודה זרה.

אני תמיד חוזר על זה שהיו נביאים כפליים כיוצאי מצרים, כך אומרים חז"ל, ונבואה שנצרכה לדורות נכתבה. וזה נכתב לדורות אני וביתי, מצד אחד את ההשגות, כל אחד יתחיל עם כל הכח, לא להיות מושפע. לפעמים אדם בדרגא, הוא מרגיש יותר טוב מזה, יותר טוב מזה, אני וביתי זה הכח היחידי של העמלים הגדולים, שהוא לבד עם התורה ועם הקב"ה. משיבת נפש. בלי זה אין משיבת נפש. בלי זה האדם מבולבל.

אותו דבר כמו שהנפש החיים מביא בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, שהקב"ה שברא את התורה הוא יודע שאין דבר אחר, רק זה. אותו דבר גם כן משיבת נפש, משהו אחר לא משיב את הנפש. אסור לחשוב אחרת. משהו אחר לא משיב את הנפש.

ואם הדברים חיים וקיימים, אז ממילא מה שיותר עמל זה יותר עוז וחדווה, זה יותר משיב את הנפש. הנפש יודע שזה קיומו ותכליתו, ממילא מגיעים לשמחה.

קשה לי להעיר על דברים שלא ראוי לי כל כך, אבל לפעמים מוכרחים להגיד. אני קצת יוצא מגדר, אבל... במדרש בפרשת השבוע שלמדנו גם כן מוזכר על לבן, המשך שמה לעניינים, אם אין גדיים אין תישים. כך הוא רצה להחליש את התורה, אז ווי ווי יהיה לעולם. קרירות להכניס, לעצור.

הפיתויים, כמה שמותר להגיד, רוצים לכניס שיוכלו להגיד מה שרוצים... צריך ללחום על זה מלחמת חרמה, עוללים ויונקים, שזה הטהרה הכי גדולה, זה הם המשכון של הקב"ה, אינו דומה, שמה בשביל... יש בעיה של כסף, אין הכי נמי, יש בעיה של כסף. אבל חביבין ישראל, ובשביל זה למכור את התלמודי תורה, בקדושה והטהרה, שיתערבו ויגידו דעות... עם זה ועם זה...

הקרירות, הקרירות שמכניסים באם אין גדיים אין תישים זה נורא, זה נורא ואיום. וכל מי שעושה איזה פעולה ככה... חבר הוא לירבעם בן נבט, חבר הוא לאיש משחית, חוטא ומחטיא את הרבים, חז"ל אומרים את הדברים יותר, בלי ברכה. זה אחריות נוראה. מי שלא יכול לעמוד בזה שילך להתעסק בדברים אחרים. אם אדם לא יכול לעמוד בזה...

עכשיו קראנו את זה בפרשיות, עכשיו קראנו את זה במדרש, ואי אפשר להתעלם מזה. זה הכל טמטום החושים. אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה, הן הן הדברים חיים וקיימים, שהגאון מבאר במשלי, שתי קצוות, למעלה למשכיל, למען סור משאול מטה. אם לא מבקשים למעלה למשכיל, כמה שמשיגים זה עוד דבר, אבל הביקוש זה יסוד ההצלחה. ברוחניות ובזה, מה שאדם מבקש, לא מבטיחים כמה הוא ימצא, אבל היגיעה זה המציאה הכי גדולה.

ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת. הביקוש זה התכלית. ישמח לב מבקשי ה'. גם כשמשהו מפסיק, מה שהוא מבקש עוד זה הישמח לב. מה שמבקשים לחיות את החיים, לא חס ושלוש בשאול תחתית, זה התכלית.

ועל זה חס ושלוש לא למסור את הדברים הכי מקודשים בגלל נוחיות של כסף... מרנא הרב אליישיב גם כן התבטא לא מזמן, שמדברים על דברים של יסודות, מה מכניסים פה, מה מכניסים פה דברים כאלו של כסף.

קשה לי לומר עוד דבר... לולא דמסתפינא... דברים שזה... אבל, יש דברים במדרש שלא מובנים כל כך, אבל אולי זה חובת השעה, אולי זה וודאי חובת השעה. אני לא יודע אם זה מוטל עלי, אבל זה צריך להיאמר.

בחטא העגל, אלה אלוהיך ישראל, יש מדרש, אני לא מבין את הפשט, אבל במה שכתוב מותר לעשות משהו שאפשר להשיג בזה. הקב"ה אמר למשה... אני מקדים שאני לא מבין בדברים כאלה, שאף אחד לא יחשוב שאני מבין... יש שם לשון בארמית... כשהקב"ה נתגלה, אלמלא מקרא שכתוב, קשה להוציא את הדברים מן הפה, הורידו את המרכבה ועקרו לו את השור מהמרכבה חס ושלוש.

וודאי שאנחנו לא מבינים עומק הדברים ולא מבינים התחלת הדברים. אבל... יש פה וודאי כמו שאמרתי קודם, כמו טיפה מן הים, הלוואי שיהיה כמו טיפה, זה לעומת זה עשה אלוקים. כל דבר. כל העולם זה מצב של בחירה. זה לעומת זה. אנחנו תמיד מזכירים דברי הגאון שכשאנשי כנסת הגדולה ביטלו את העבודה זרה, היו מוכרחים, ראו שזה מוכרח, וקיבלו רשות מן השמים, הגאון אומר בדברים קצרים, ובאותה שעה בטלה נבואה. אי אפשר להשאיר את העולם בלי עבודה זרה, זה כבר לא בחירה. יש עוד כמה עניינים. בחירה זה לעומת זה זה יסוד גדול בבריאה. בהתחלה זה היה נפרד. אדם הראשון ערבב את זה.

כשלוקחים את היצר הגדול, שזה עבודה זרה, שזה המארעדי'קע יצר, כמו שמנשה אמר שהיו רודפים אחרי זה, וזה באיזה בחינה זה לעומת זה, כמו שמשנה רבינו להבדיל אלף אלפי הבדלות יש את בלעם, זה לעומת זה, היה עבודה זרה, והיה כנגד זה את הנבואה, שזה כל... מי יתן כל עם ה' נביאים, שזה התכלית שיהיו כל עם ה' נביאים, כמו שהיה במתן תורה, ולעתיד לבוא ונבאו. בשעה כזו שהקב"ה נגלה בעולם, לא היה שעה כזאת בעולם, כמו שהגאון אומר, אז נתקיים בשלימות יפה שעה אחת בעולם הזה, תמיד יכול להתקיים באיזה מידה, אבל באותה שעה נתקיים באופן נשגב, הקב"ה התגלה לעם ישראל. משה רבינו רצה יותר, הוא רצה שכולם יהיו כמוהו, תש כחו כנקבה, אבל נתגלה.

וודאי שנתעלה המושגים, שור שבמרכבה, אין לנו שום מושג. יעקב אבינו הוא חלק מהמרכבה הזאת, אז חס ושלוש כשפקעו, עד שלא סיימו, אז זה לעומת זה, גם כן נהיה כמו בשעה שבטלה נבואה, ככה בשעה שהיה גילוי נורא כזה, אז זה לעומת זה היה הבחירה. בזה מונח מקצת מן הכוונה שעקרו חס ושלוש את השור, שמזה נהיה כידוע רד לך כי שיחת עמך, כידוע, אלה אלוהיך ישראל.

ולהיפך, כשאדם מתחבר למרכבה הטמאה של העולם הזה, זה לעומת זה, אז הוא מכחיש, כמו שכתוב תנו עוז לאלוקים, כך הקב"ה אומר. כך יש מתישין כחו של מעלה, לקחו את ההשגה הזאת לצד של עבודה זרה, זה להיקשר לעבודה זרה.

אני רוצה להגיד דברים שאני אומר בפחד באימה וביראה. כלל ישראל מובנה ומושרש תמיד להתעלות בתורה. ככה היו מנגנים בעריסה, אני עוד זוכר את סבתא שלי עם האחים היותר קטנים, שהיתה מנדנדת, שתהיה תלמיד חכם, שתהיה גדול בתורה, עם השיר והכל.

שמעתי פעם מאיזה יהודי א'חסידישע ייד, שהוא גדל בפולין, והוא אמר שהוא לא מבין, אני שאלתי אותו כמה פעמים, הוא זוכר שמאמע, אמא וסבתא היו מנדנדים בעריסה שיהיה ר' חיימק'ע, ר' ראובן'לה, ושאלתי אותו, הוא היה צעיר, ר' ליבל הרבסט, אני זוכר את השם שלו, הוא אמר שהוא זוכר ברור שזה היה הנוסח, זה היה אולי רחוק מהעיר הזאת, הוא כבר היה רב. הוא אומר כך היו משרישים, אזוי שטיגען מיט לערנען. ככה השרישו, כמה שאדם מתעלה יותר ויותר.

היו אנשים שיצאו לחוץ, חזרו לבית מדרש, אני עוד ראיתי, ישבו בעמל נורא, ועמלו בתורה להבין יותר ויותר. שטייגען לערנען. זה מתנה של כלל ישראל. כמו שכולם יודעים מהאור החיים, היו משתגעים, עוזבים את הכל, ובאמת היינו משתגעים, היינו משתגעים, לעזוב את הכל. ומזה צמח כלל ישראל. כמה תורה צמח מאלו שלא יודעים, אלו שלא שמעו עליהם, היה תורה ותורה. זה ניתן לכלל ישראל המתנה הזאת, שכל הבלי העולם לא כדאי, טוב לי תורת פוך מאלפי זהב וכסף. חושבים שזה מדרגות מאלפי זהב וכסף, אבל זה היה פשוט וודאי. זה היה הרוח, להתעלות בשטייגען מיט לערנען.

אם יהיה קצת רוח של קרירות בזה, איך וועיס, מה ייצא מזה. אסור להגיד את זה בבית מדרש. אם אומרים מאי אהנו לן רבנן. אומרים את זה אפיקורסים, אבל אם אנחנו נגיד מאי אהנו לן רבנן... כמו שאמרתי, עלבונה של תורה.

אם אדם מרגיש איזה חולשה שיש לו, יש איזה נסיונות, אז צריכים להתעורר, אל תאמין בעצמך, הן בקדושי לא יאמין. עד יום מותו, אריכות ימים. אז צריך עוד יותר להתעורר, לחפש איזה עצות עד אנה אשית עצות בנפשי, עד אנה ירום אויבי עלי. התרגום אומר יצרא בישא עלי.

ואדם צריך להתחזק, אנחנו טעמנו כבר, נולדנו ככה, טעמנו כבר טעם של תורה, כמה שזה רחוק, אפשר לחזור לזה.

ושוב אני אומר באימה ויראה. במקום זה שנחלש אצלינו, שזה התכלית תמיד שטייגען לערנען, אז נופל אצל אלה שהני נשים במאי זכין, המלמדה תורה כאילו מלמדה טפלות, אבל חז"ל גדולי ישראל ראו לפי הזמן מה שמוכרח... אבל להיות חלילה אווירה של שטייגען, זה הלב של טפלות. במאי זכין, במאי זכין, מה יהיה אתם. נטורי לבעליהון, וזה. לוקחים

מהמקור חס ושלום... ה' יסלח לי... לוקחים ממקור הקדושה, וזה לעומת זה, כשזה קם זה נופל. אם מחלישים את האוירה הזאת של אברכים... יש היום כבוד התורה יותר ממה שהיה פעם באיזה מידה... בשביל שזה יימשך צריך הרבה רחמים...

אבל לוקחים את הברען, את החשק, להבין עוד יותר ועוד יותר. וכמה זה משיבת נפש, כמה זה הנפש תימלא באיזה מידה. אוהב תורה לא ישבע תורה. אני תמיד אומר צריך להיות שמח, כמו שהגאון אומר במה שיש לו, אבל ממילא לא ישבע. למעלה למעלה אין גבול. העמילות הנוראה של החזון איש והאבי עזרי, שני גדולי ישראל כאלה, לא... באיזה חשק, לא בשביל שום דבר, בשביל שום תכלית.

והני נשים זכו. אני מזכיר את אמי זכרונה לברכה, שתמיד באה וביקשה להביא, הילדים היו מלוכלכים, היא אמרה בקיצור לומדים שמה עכשיו. ולא היה בשביל גדלות. לא דיברו בשביל גדלות. אני הכרתי את הרעבעצ'ען של מרן הרב אלישיב שליט"א, יבדל לחיים, שעשתה לא בשביל שיהיה איזה... בשביל שילמד, בשביל תורה, לא בשביל... היה מגונה עליו. הוא אמר לי פעם שמי שמחפש תכליתים זה מגונה אצלו. לפי דרגתו.

לוקחים חס ושלום מהמרכבה הקדושה, לוקחים חס ושלום מהברען שהיה מושרש אצל כלל ישראל, עוברים את זה. הם אומרים שהם לא אשמים כלל.

התאספנו ממש ביום ביום ביום ההלולא רבה כזה. שעוד ראינו אותם בעינינו. יש כבר הרבה שלא ראו. ואלה שראו לא מספיק מבינים את זה. אבל זה לא מספרים מעשה שהוא מלפני שנים, שזה משוש החיים, לעמול ולעמול ולעמול, וכמה מאושרים הם היו, עלה אור בלבם. היגיעה הפשוטה, חוץ מהדרגות, כמה כי הם חיינו, אין גבול לדבר, אבל בעולם המעשה.

תמיד אני מזכיר, יעקב אבינו נקרא עמוד התורה. עמוד האמת, במרכבה. וודאי שהכוונה היא בהשגות גבוהות, אבל הלשון של המדרש תנחומא לא היה אדם שיגע בתורה כיעקב אבינו. פה בעולם המעשה צריך בפועל. היגע הכי גדול בכל הדורות, זה היה יעקב אבינו. חוץ מהתתן אמת למעלה למעלה.

היגיעה הנוראה הפשוטה שראינו אצל מרן האביעזרי. קם באמצע השינה ושוב ושוב. כלל ישראל, הקב"ה לבן של ישראל, זה מונח בלב של כל אחד ואחד. במדרש של שיר השירים, הקב"ה לבן של ישראל. ממילא זה מונח באופן טבעי, מה שכל דבר הקב"ה הוא ליבן של ישראל. ובתורה, תורה זה איך שמגיעים לקב"ה, תורה זה למעלה מן הכל. כמו שאמרנו, אם זה משיבת נפש, כל דבר אחר לא משיב את הנפש.

וצריך תמיד תמיד להחיות את הדברים. כל קריאת שמע זה קריאת שמע אחרת, כל תפילה זה תפילה אחרת. ובזה צריך תמיד, זה לא קנין של כמה שנים שזה אחר כך הולך לבד, אני אומר לעצמי, ולאלה שמוכנים לשמוע. צריך תמיד לעורר בלבבו, זה לא נגמר, אפילו כבר לא יצא זה, לא יצא זה, פעם הארכנו הרבה כמה אפשר לשבת וללכת וזה, טוב, לא רוצה להאריך סתם.

זה אנחנו עושים כל יום ברכה, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. אנחנו מרגישים באהבה רבה. תמיד צריך להיות בוש וכלימה, והאר עינינו בתורתך, נו, כמה, הקב"ה מאיר כשאדם... רבי עקיבא איגר יכול להתפלל על זה, כל היום הוא אומר ה' יאיר עיני.

ומה שיותר רוצה את התורה יותר ככה התורה מתגלה אליו יותר, וככה הקב"ה מתגלה אליו יותר. וזה מרומם את האדם למעלה למעלה. אמרתי כבר פעם, היצר הרע מחכה לזמן של העליה, לזמן שזה הו, אם עכשיו יתגבר זה למעלה למעלה ברום המעלה, ותמיד יש בחירה, ותמיד צריך להתגבר, זה לא צומח לבד, באותו זמן שזה איזה ככה... תמשיך בזה עוד קצת, תחייה, תמשיך באיזה התחדשות, זה זה התכלית וזה זה חיינו. ואז מתעלים ומתעלים. היו הרבה גדולים שבזה התעלו והתעלו.

אז בדיוק היצר מקרר, כשקצת קשה לו, במקום הלמעלה למשכיל באיזה בחינה זה שאול מטה. כאילו פירש, לאו דווקא פירש לגמרי, אפילו בגמ' מפורש פירש מבבלי לירושלמי. מעוות לא יוכל לתקון. פורש מלהבין, במשהו זלזול, זה פורש, פורש חס ושלום.

ומה התירוץ, בושה להוציא ברבים את התירוץ. כבר אמרתי פעם שכשמתאספים לגדולים, לזכרם, על כל פנים, זה הדרך, זה האנשי אמת, האנשים שרצו לחיות, כמו שאמרנו, מעצמם, התחילו לחקור לבד, בירה דולקת, לא שטחיות.

צריך גם פה, שלא יהיה בלבושים, לתפוס את הנשמה של הדברים. אני מתנצל שאני מדבר לעצמי, לתפוס את הנשמה של הדברים. להתעורר לתורה שהיא תורת חיים, תורת חיים ממש. האמונה והיראת ה' הטהורה. בזכות שהתאספנו, הקב"ה יגן עלינו, צריך הרבה זכויות, וכדאי הם שיגנו עלינו, ועל ידי כך נזכה יותר לתורה שבעל פה, שמקרב את הגאולה, בזכות המשנה, נזכה שוב ונראה עין בעין בשוב ה' נווהו, ולגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תשס"ט:

לא יכלתי לעבור על דברי חברי, אף על פי שאיני ראוי והגון לכך. התאספנו לזכרם. זה לא זמן של הספד, אולי ביום ההילולא אפשר כן, אבל בפשטות, לא התאספנו להספד. רק להתעורר ולהתעורר. לעורר את נפשנו. טבע החומר משכח. דברי תורה צריכים חיזוק, תעיף עיניך ואיננו, כל מה שצריך לתקן, צריך תמיד להתעורר.

זכינו, היה תקופה, תקופת זהב, אני תמיד רגיל להגיד מה ששמעתי מאבי מורי זכרוננו לברכה, שהרבה הרבה זמן לא היה מנהיג כזה. וכן אני שומע גם כן מפי יבדל לחיים מרן שליט"א. הרב אלישיב שליט"א. בהרבה דברים. לאין ערוך. בעמל התורה, עוד יודעים, עוד זוכרים. כי הם חיינו. כל ההתעוררות הנוראה, לחיות, לחיות את החיים האמיתיים, לא החיים המדומים, המבלבלים. עם כל ההיקף, קשה לפורטם, כל המעלות ממש. מבהיל. ממש קשה לפורטם. (כאן חסר קטע מחמת חוסר בירור ההקלטה).

עומד בפרץ, כל דבר, לא מוותר בשום דבר. והשלימות, בין אדם לחבירו. ר' ישראל מזכיר שלפעמים מרוב יראת ה' שוכחים בין אדם לחבירו. הוא כותב דוגמאות, לא יכול, לא רוצה להבין. ושמה ראינו שלימות נוראה אצל רבינו הגדול בבין אדם לחבירו, שכדאי מאוד, חשוב מאוד לראות, אני רק שליח ציבור, אני לא עומד בשער ומוכיח. בין אדם לחבירו צריכים גם כן חיזוק נורא, היה בזה גם כן מגאוני הגאונים מצדיקי הצדיקים בבין אדם לחבירו.

לוחם מלחמות ה'. בורח ממחלוקת. בורח ממש. אני יכול להעיד, אני בעניי, להבדיל בין חיים לחיים, כמה שראיתי בעיני, כמה שהיה שנוא עליו מחלוקת, נורא נוראות. ואם כן לחם, זה היה לכבוד הקב"ה, לכבוד התורה ממש ממש, בלי שום זה. נכנס נקי, יצא נקי, בלי שום סרך משהו. על טהרת הקודש קודשים. כשהיה יכול היה מתקן במשהו אחר. נשאר ברוממותו.

והעיקר, התביעה, היה תובע, היה תובע. כל דבר, כל מה שנושאים ונותנים, לאו דווקא... בדברים שגלוי לכל אחד ואחד. דברים שברורים. יש שאננות, יצר שעולם כמנהגו נוהג. אפילו שרואים מאמינים ויודעים, בכל זאת יש קרירות, יש קרירות. (כאן חסר קטע). תמיד כשמתקררים יש אחד שתובע, אני שמעתי פעם מר' חיים שמואלביץ שכשהודיעו לו שצריכים לברוח, אז הוא הפך את השולחן בבית, כי אם לא זה לא זה. כך כל שכן וכל שכן בעניינים הרוחניים, שהיה תובע כארי, מרן האבי עזרי היה תובע ותובע, לא תובע מדרגות, לא מעלות גבוהות, תובע את ההתחלות, את האלף בית, את עצם הלא לשכוח בשביל מה באנו לעולם, לא לשכוח מה העיקר ומה הטפל שבטפלים. ממה צריך לברוח, ומה צריך לרוץ אחרי זה.

כשהיה תובע, התביעה, הצעקה, נכנס בחושים גם כן. לפעמים אדם צריך לחשוב עם הראש את הסברא, אז המוחש הסובב, המבלבל, הטבע החומר משכח, כל העולם המבולבל הזה, שבתוך העולם יש מישהו שמקיץ את השאננות, את השלוות כסילים תאבדם, וודאי שזה נורא, נורא מאוד. היה צריכים להזכיר את זה, לא יכול להיות לא להזכיר את זה.

תמיד אני רגיל להזכיר שזה גם זמן הפטירה של רבינו הגדול שהחזיר עטרת לימוד התורה, מרן בעל החזון איש זכותו יגן עלינו. מפעם לפעם הקב"ה בא להראות שאין גזירת הכתוב של ירידת הדורות. תמיד יש בחירה, כל אחד שנדבו לבו, אני וביתי נעבוד את ה', מאן יחידים רבנן, מי שחי את האמת האמת האמת אז הוא שייך להגיע למעלה למעלה, יש סיעתא דשמיא, היום יותר, כמו שהיה רבינו רגיל לומר בזה הלשון שלו, שאם אחד עמל כמו המהרש"א הוא יהיה פי אלף מהמהרש"א, זה בערך היה לו לשון כזה, זה הוא בא והמחיש, המחיש.

צריך להחזיק בזה, הכי הם חיינו, תמיד תמיד לא להסתפק, תמיד להתעלות בלימוד, לא הגמ' שלמדתי היום קצת, לתבוע ולתבוע בלי גבול, בלי גבול, אני שליח להגיד את זה.

ואת העמל הנורא, שזה בא מתוך אהבה, אהבה נוראה, כי כשהאדם מרגיש שזה החיים אז לא שייך אחרת.

וגם הגאון שר התורה מטשעבין, הרב שך היה מזכיר אותו הרבה מאוד פעמים כדגמא, עבר צרות, שני בנים גדולי ישראל... ועוד ועוד, ותמיד המשיך בלימוד, בלערנען, בשמחה נוראה, כמו שהיה אומר שהיו צריכים לראות בגליציה את החיות לדבר בלימוד. ממשיכים, מגליציה הגיע לבוכארה, ולומדים ולומדים, עם הצרות, כמו שאני תמיד מספר, על הרבעצ'ן זכרונה לברכה, שהתחילה לדבר קצת, ורצתה להפסיק, כי אמרה שאולי הוא יגיע עוד מעט, וכבר מדברים. לא עשה הנחות, עדיין הקב"ה והתורה יש לנו, אין לנו שיור אלא התורה הזאת, וזה בשמחה, אי אפשר לתאר.

כל זה לא סיפורים, זה מה שראינו בעינינו, בדורינו, שחיים, שזה לא נחלת העבר, בכל המצבים שיש, יש בלבולים ובלבולים ובלבולים, לא לשכוח את הסדר היום, את עצם החיים, שהתורה, תורה על מנת לעשות, תורה על מנת לקיים, מביא למידות טובות, כל המעלות. בתקופות הכי סוערות וקשות, אצל מרן הרב שך ראינו בחוש, איך שלמד בהתמדה בעיון ובעמל, זה לא סתירה, חס ושלום, זה דבר אחד.

כמו שאמרנו, שיש שלושה, שלוות כסילים, וצריכים מפעם לפעם להתעורר, נזכרים. היה תקופה גדולה אחרי שהחזון איש נפטר שהיה חי, שידעו שזה התורה בעצמה בלי שום שטעלע, זה כל התכלית, זה התכלית הכי גדול באשריך בעולם הזה, לא מדבר על העין לא ראתה.

זה תמיד היצר הכי גדול, זה הלימוד התורה, חז"ל מאריכים בזה, כי הוא יודע שזה המקום, פה זה המלחמה, זה עומד נגדו. בשם החפץ חיים, שאברהם ויצחק, לאברהם נעשה כנהר, ליצחק ליצנות, יעקב אבינו הוא ירד מלמעלה, דברים ידועים, לדחוף אותו ממש, שזה התורה, התורה זה העיקר. ואנחנו צריכים להמחיש. יש לנו בחירה לצד זה ולצד זה.

כשאדם עושה מצווה הוא בגן עדן עכשיו. והפוך, כשאדם עושה דבר עבירה, עובר על רצון ה', מה שמצד היצר, הוא חי בתוך, הגיהנום ממש, דיברנו על זה פעם בארוכה, דברים עמוקים, שנמשך ממש, נמשך ממש, שכידוע הדברים מובאים, כולם מביאים לשון הזוהר, שהגיהנום רק בוער מכח עבירה בעולם הזה פה, מכח עבירות. והגן עדן בא מכח תורה שלומדים פה, הכל תלוי פה, הקב"ה ברא מקום ששמה זה שייך. כמו שאנחנו מזכירים שהקב"ה אומר את הטוב אני עשיתי. את הרע אתם עשיתם. כשישראל חושבים מחשבות מצווה, אין גיהנום בעולם, הכל זה בא מפה. ואין שום פלא, אם אנחנו פה מעוררים את הגיהנום, ומאידך גיסא, אז אין שום פלא שיש קשר ונמשך, אין שום ספק בזה, הדברים אמיתיים.

כל מה ששייך להתעורר, כל מה ששייך לייסר עצמו, זה הפשט מוסר, מוסר לא הכוונה רק ללמוד מוסר, וודאי, אם לא לומדים מוסר אז לא, מוסר זה הכוונה אדם צריך לייסר את עצמו, ואיך שוברים את עצמו, כשאדם לומד דברים המשברים את הלב. פותחים את הלב. זה זמן שאדם מייסר את עצמו, אדם יודע, לב יודע מרת נפשו, אדם מכיר נגעי לבבו, אם הוא רוצה בכלל. אדם כשהוא חי את זה, לדבר אל עצמו, לשכנע את עצמו, כשמדברים יש כח, חיים הם למוצאיהם, יש כח לייסר את עצמו, כי היא חייך, הפשט בלי זה למה לי חיים, לא רק מידה יתירה... לייסר את עצמו, זה הפשט מוסר, החזק במוסר אל תמוט, זה הקב"ה מייסר, שלא נגיע לזה... אם אנחנו נייסר את עצמינו ייצא מזה רק טוב, מתייסר, וזה ייסורים של בטול תורה וביטול תפילה, רק רווח יוצא מזה.

והדרך הנוראה הכבושה של אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה, כידוע מרבינו הגאון, שאין עצה אחרת, כשאדם אין לו את השאיפה, את הדחיפה, את הרצון להתעלות, אדם יכול איפה שהוא נמצא, מעלה, אדם תמיד נתבע, נתבע מעלה מעלה. כל זמן שאדם חי, אומר הגאון זה סימן שיש לו משהו לשבור את עצמו. בשביל זה משאירים אותו פה. ולא להיות מסתפק במועט בתורה, זה הירידה הנוראה.

יש אנשים שמבטיחים, ואחר כך מגיע תקופה שכבר קשה להם, כבר לא רואים כל כך, זה הזמן, זה הזמן, שאז אם ימשיכו, אז זה עליה, זה הקב"ה רוצה שימשיך וימשיך.

לא כל הגדולים היו עילויים נוראים, אבל החזיקו כל הזמן, בכל זמן שאדם נדמה לו שלא מצליח, זה הזמן שמצליח, שלא ליפול לכל היאוש האלה ולא לדמיונות האלו, לא, לעורר את עצמו, להיזכר, מה זה תורה, מה זה תפילה, מה זה החיים, אומרים מחר אהבה רבה, אהבת עולם, בזמן שאומרים את זה אפשר לחיות את הדברים האלו.

מה הפשט לא להתעלות. ידוע דברי חז"ל, ידוע, רש"י על התורה מביא את זה, זה פשוט, דבר אתה עמנו ונשמעה, כלל ישראל בקשו משה רבינו, ידוע, רוצים לשמוע, כי יראתם מפני האש, אז זה פלא, הקב"ה משבח את זה, מי יתן והיה לבכם זה ליראה, הקב"ה אומר יראה, אין פה קלות ראש, מפחדים, מפחדים. משה רבינו תש כחו כנקבה, הרמב"ן עומד על זה. תש כוחו כנקבה, לא סתם. כפשוטו נראה, שחבל, חבל שלא מתעלים מעלה מעלה. הקב"ה אומר כי אם ליראה, זה מה שהקב"ה רוצה, זה יראת ה', בלי יראה, יראת העונש, איזה התחלה לפחד, הפחד מגרש את הרע, אין לך דבר מגרש את הרע יותר מהפחד, והקב"ה שמח על זה. ומשה רבינו תש כוחו כנקבה.

אבל היה הרבה יותר מזה. רבינו הגאון מגלה לנו פשט, הרבה יותר מזה. הקב"ה משבח את זה, הכוונה היא אפילו שהיה תש כוחו כנקבה, היה ירידה גדולה, אבל הקב"ה משבח את היראה, זה פתח שאולי אפשר להתחזק לא ליפול, שוב לחזור, בלי יראה אין שום יסוד. זה השער לה' זה יראה.

הקב"ה משבח ונותן לזה תוקף. משה רבינו גם כן לא רצה להוציא מהפה דברים שקשה לדבר על זה, יש לשון במדרש שהקב"ה אמר ביום אכלך ממנו, הקב"ה אמר ביום אכלך ממנו, חס ושלום, היה בחירה, אבל פה הקב"ה מסר את הדברים.

ניאצו את קדוש ישראל נזורו אחר. ישעיה הנביא כבר עומד סמוך לחורבן בית המקדש, חז"ל אומרים היה שם עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים. בסוף בית ראשון, כידוע. אחרי זה חורבן בית שני על שנאת חינו. אומר הגאון פשט, מה זה ניאצו קדוש ישראל נזורו אחר, ישעיה הנביא הוא ההמשך של משה רבינו, שמעו שמים והאזינו ארץ, ישעיהו תובע את השורש, ניאצו קדוש ישראל נזורו אחר, מזה בא כל ההמשך, אומר הגאון פשט בשעה שעם ישראל אמרו דבר אתה עמנו, הם היו במצב של כל כך עליה, עומדים לפני ה', מתן תורה, מתן תורה. הגאון אומר שהתקיים שעה של קורת רוח בעולם הזה, וכשכלל ישראל עומדים ואומרים, כי יראתם מפני האש, דבר אתה עמנו ונשמעה, ניאצו קדוש ישראל נזורו אחר. ככה הגאון אומר בישעיה פשט. זה מה שאז לא עמדו במדרגה להתעלות עוד יותר. עמדו במדרגה הגבוהה הזו.

זה הפשט תש כוחו כנקבה, קשה להוציא את זה מן הפה, שזה השורש שאחר כך היה כל העבירות הנוראות, שזה גרם את חורבן בית המקדש הראשון וסילוק השכינה, שזה לא חזר. ניאצו קדוש ישראל נזורו אחר. לא לרצות להתעלות מעלה מעלה. מפחדים, נשאר עוד יראה, נשאר תש כוחו, אבל מה שיצא מזה, יצא מזה כל הדברים הכי נוראים שיכול להיות. זה הכוונה למען סור משאול מטה, זה נורא נוראות.

והקב"ה השאיר לנו, אין לנו שיור אלא התורה הזאת. יש לנו. תפילה. תפילה כנגד קרבנות תקנו. יש לנו שבתות. אי אפשר לפרט את הדברים. מה זה כל שבת, שבת, דיברנו כבר פה, כמדומה שגם פה. אפילו מה שאדם בראש השנה נקצב לו, בשבתות תמיד אפשר להתעלות. מקור הקדושה. התפילות של שבת. ערב שבת. להרגיש את עצמו למעלה. הגאון מאריך.

ובעיקר בעיקר הכל זה דבקות בתורה. התורה נשאר לנו, כמה שהתורה כמו שידוע דברי הגאון שזה נחסר אחרי החורבן עמוד התורה, מלכה ושריה בגוים אין תורה, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, אבל התורה הזאת נשאר לנו, וזה לאין ערוך, לאין ערוך.

כבר אמרנו פה דברים נוראים, אני תמיד חוזר על זה, נראה לי לדעתי שזה הפשט, אחרת לא הייתי אומר את זה, בזמן של הסתר פנים, בבית ראשון היה דרך הקב"ה בעצמו, כידוע, כמו שהרבה מבארים את זה, שכל הניסים היה נביאים, זה היה העבודה לגלות על פי הקב"ה בעצמו. זה היה השכינה, היה שכינה בבית המקדש, ומה שהיה אחר כך, הנפש החיים ובבאר

החיים מזכיר את זה, שכבר היה את מתן תורה, אבל גם אחרי מתן תורה היה נביאות גם כן, אבל בבית שני, שלא חוזר הדברים, תמיד אני מזכיר את זה, אבל עכשיו ראיתי את זה עוד הפעם בפנים, כתוב עוד יותר, זיווה תפארתה הודה והדרה, נתגלה רק אז, רק אז. כשהקב"ה מסתיר את עצמו.

כתוב שם במדרש, הלשון שכלל ישראל בנו בית שני, עד שכביכול, כתוב שמה כפו לקב"ה, כפו לקב"ה שיתגלה. אז הקב"ה אמר להם מגלה אני לכם חדרי תורתי הודה זיווה והדרה, יראתה, גבורתה, זיעתה. הזיעה של אחר כך, בית שני, הגמרא, עד החזון איש אם מותר להגיד, החזון איש והאבי עזרי, זה גילוי חדש נורא, בזה אפשר להגיע לדברים, שהקב"ה מסתיר את עצמו, שאין את אליהו ואלישע, אבל יש פה את התורה, וזה גילויים נוראים נוראים.

וכמו שהרמב"ן מזכיר שאנחנו הולכים ומתרחקים, כל תקופה עם הנסיונות שלו, עם החכמות הטבעיות, אבל התורה בעצמה, יראתה גבורתה וזיעתה, כך כתוב שמה, זה דבר חדש נורא, סוג עמל, זה הקטן שבהם מחיה מתים, לא המחיה מתים של אליהו ואלישע, זה עם הקב"ה בעצמו, פה זה עם התורה, וזה לא היה אז, זה היה רק אחר כך. אביי ורבא היה רק אחר כך.

וזה תמיד בכל דור ודור הקב"ה נתן לנו יותר ויותר. ורק על ידי התורה זה הכל, יעקב אבינו נקרא בחיר האבות, מסתמא זה סדר, גם משה רבינו היה ענק על גבי ענקים, גם זה, מה שיש יותר תורה ואדם לומד יותר תורה הוא מגלה כבוד ה' בעולם, אברהם אבינו גילה כבוד ה' בעולם.

והקב"ה יושב ומצפה, כמו שאמרנו, הכל תלוי בנו. זכות, חובה, הכל מתייחס לנו. מי שאומר ויכולו הוא שותף למעשה בראשית. אין מילים לדבר. למה הקב"ה ברא את העולם, בשביל שיכירו אותו, מי שמכיר את הויכולו הוא שותף למעשה בראשית, זה גילוי העולם, זה גילוי העולם. ועל זה בת קול יוצאת וסר ממך עוונך וחטאתך תכופר. שבת זה גם יום כפרה. צריכים לזכור את זה, יום כיפור, סר ממך עוונך וחטאתך תכופר.

מה שאנחנו מגלים כבוד התורה בעולם זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו. זה יש במדרש, נורא הלשון, הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו כך חותמין, כי הוא ראש המאמינים, ואיני יודע מי קודם, אני קודם או אתה קודם. הקב"ה אמר... מה הפשט, וודאי, לא צריך לפרט... הכוונה היא איך הגיע הגילוי, הקב"ה רוצה את הגילוי שלנו, אז אתה קודם, מגן אברהם זה הראשון, מחייה המתים זה הקב"ה וזה אחר כך, כי הקב"ה רוצה את העבודה שלנו, את התורה שלנו.

וכבר אמרנו, התורה של כל אחד ואחד. כל אחד בעצמו. חדרי תורתו של כל אחד ואחד. הקב"ה יושב ומצפה לנו. זה גילוי כבודו שהקב"ה רוצה, כביכול כביכול אתה קודם. ואבית תהילה. הקב"ה יש לו מלאכים כל הזמן, אנחנו לא יודעים מה הפשט, אבל הקב"ה רוצה מאיתנו, ולנו יש ויש ויש.

בוודאי שצריכים לא להרפות מזה, לא להרפות מזה. כל פעם שיש רפיון, אם אדם לא מרגיש טוב הוא הולך לרופא, אני אומר דברים פשוטים, אם אדם מרגיש כזה רפיון, לא מנוחת הנפש, אז ילמד מוסר, יתחזק לעצמו, והעיקר ללמוד, ללמוד למעשה. כידוע בהרבה ספרים שהזמן של הצער, ימי הירידה בכל דור ודור, אז זה ההצלחה הגדולה, כשאדם לומד אחת בצער, כשקשה, הגדולי עולם, לא נפרט את השמות, הצליחו בזמנים שהיה קשה להם. אז עמדו בגבורה ובעמל, וזה יסוד הסייעתא דשמיא. הקב"ה כביכול מסתיר, אנכי אסתר אסתיר, כשאדם אז הוא עושה משהו, אז רואים גם בעולם הזה, וכל שכן וכל שכן במקום.

וזה צריך חיזוק גדול, שאדם צריך כשלומד תורה להרגיש את האושר הגדול שזכה. כשאדם בא, כשהודי בא להתפלל, חביבין ישראל שלא צריכים שליח. אדרבא, שליח זה חיסרון, הקב"ה בכבודו ובעצמו, מגיע אליו ישר ממש. והקב"ה מחכה בזה, חביבה תפילה יותר מכל המצוות, יותר מן הקרבנות, יום יום, יום יום, לחיות את זה, פסוקי דזמרה, ואם אומרים קרבנות לפרקים, כתוב שאדם הולך מדרגא לדרגא.

כתוב בנפש החיים, בר' חיים וויטאל, שאין כל תפילה דומה לחברתה, לא אותו קריאת שמע, שהכוונות של היום לא היה ולא יהיה אף פעם עד ביאת גואל צדק, כל תפילה זה אחר לגמרי, זה המדרש שאחד שלא קרא קריאת שמע זה באמת חיסרון נורא נוראות, לקרוא קריאת שמע זה דבר נשגב. אם אדם חי את זה, אז זה דשנים ורעננים יהיו, עם מדושני עונג.

ועל כולם על כולם זה תלמוד תורה כנגד כולם. אמרתי פעם הרגשה, כמדומה לי שלא כל כך מרגישים את זה, כמדומה לי. הרמב"ם הידוע, המעלה של שמחה, השמחה בעבודת ה' במצוות, וודאי שתלמוד תורה כנגד כולם, אין שום ספק. הרמב"ם מביא פשט שמה שרואים שהתוכחה בא על זה. תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה, מזה בא.

ובזה רואים בשם הגאון, בשם האר"י ז"ל כמו שהגאון העיד על עצמו שהגיעו להכרה בשמחה. הרמב"ם, מזכירים בפשט של הפסוק, כפשוטו הוא מפורש שעבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב, ועכשיו קשה לך. הרמב"ם מפרש שהקלות באים תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה. אבל עיקר החידוש הפשוט, אולי זה פשוט, מה שמביאים ברמב"ם על זה, כל הספרים כולם מדגישים את המעלה של שמחה. הנפש החיים, שאפילו ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא, אבל השמחה של מצווה יש כן. מעלה גדולה.

אבל עיקר החידוש של הרמב"ם זה נורא נוראות. לא רק כתוב פה המעלה של שמחה, כתוב פה את העונש הנורא של חיסרון השמחה. זה עיקר החידוש של הרמב"ם, לא רק ששמחה זה דבר גדול, כך מורגש, כך מבין, שבשמחה מקבל יותר, ברמב"ם כתוב, זה המילים הפשוטות של הרמב"ם, שהקלות זה ממה שאין שמחה, ממה שאין שמחה. כשאדם בא לגמרא ולומד ולא מרגיש שמחה, שלא עושה את הדבר המאושר ביותר, כמו אדם שמגיע לו הדבר הכי שהוא מחכה לזה, לא רק שאין לו את המעלה של שמחה, אלא זה עונש נורא נוראות. כמדומה לי בעצמי, שכמה שיודעים את הרמב"ם הזה, לא כל כך מורגש החידוש של הרמב"ם, לא רק המעלה של השמחה, אלא התביעה הנוראה והעונשים הנוראים כשחסר את השמחה.

אני תמיד רגיל לבאר את זה, כשאדם לפעמים לא לומד, אדם נמצא בהבלי העולם, לא יודע מה שנעשה איתו. אבל אדם שיושב ונמצא ליד הגמרא, שאין לך דבר יותר מתוק מזה, אין לך דבר יותר נצחי ויותר חי מזה, ובאותו זמן אין לו את השמחה, אז יש לו עונשים נוראים ביותר.

סוף דבר הכל נשמע, קשה היום להאריך, החיים והמוות נתתי לפניך, הדברים הפשוטים. כשאדם יותר מתבונן כמה שזה יותר חי ויותר. זה כמו שהתחלנו, ראינו עוד בדורינו, את גדולי עולם, שנוהג בזמן הזה. אם יש בחירה, ישר כאשר עשהו אלוקים, זה האבות, קוראים עכשיו בתורה, נקראו ישרים, אדם הראשון קלקל את הישרות, כמו שהזכרנו הרבה פעמים כבר פה, האלוקים עשה את האדם ישר, עשה את כל אחד ואחד, אבל את האדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה זה וודאי, והקלקול, לשם שמים, לא לשם שמים, להגיע ליושר, לישרות. ישרי לב שמחה. לעשות חשבון פשוט. דבר שאשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.

ושיהיה הדבר וחי בהם, זה התורה תובעת, וחי בהם זה עם כל החיות עם השמחה והכל, וכשאין את זה הקב"ה תובע, לא רק אין את המעלה. וזה כמו שראינו בעינינו. וזה לא לשכוח מזה, טבע החומר משכח. פעם שמעתי ממרן הרב שך בעצמו, שלפני שהיה ראש ישיבה, היה אותו עמל ברמב"ם, אותו רצון, כשמסר שעור בישיבה בירושלים שאמר שספק אם היה חצי שומע, אחד שומע, וזכה אחר כך לישיבה הגדולה, זה היה אותו דבר, שמעתי ממנו בעצמו.

אדם לפעמים שוכח להבין את התורה לא בשביל להגיד איזה ווארט, כי הם חיינו, לדעת את התורה, זה המשנה ברורה בהקדמה, זה תכלית בריאת האדם.

אני תמיד אומר, קרוב אליך הדבר מאוד, לא כתוב קל מאוד. לא כתוב קל. כי העולם קשה, עולם מתבלבל ומבלבל עמו. אדם נמשך. המוחש מכה על פניו. בשביל זה הקב"ה נתן לאדם שכל ובינה, הבקשה הראשונה דעה בינה והשכל, זה מבקשים לפני הכל, דעה בינה והשכל, רוצים חונן הדעת, לחיות עם הדעת, בכל מצב שהוא. אם יש מצב קשה, אז קשה.

החיים לא קל, נח לו שלא נברא. וזה הכל כדי להגיע לתכלית של עכשיו שנברא, להבין כמה שזה נח לו, והקב"ה הרי זה מקור הטוב, אז עכשיו שנברא, אחר העיון אחר המסקנא, יפשפש וימשמש. כמו שהמסילת ישרים אומר יפשפש זה במעשים רעים, וימשמש זה כמה התפילה שלו שווה, כמה התורה שלו שווה בעיניו, כמה זה זך ונקי, כמה זה בטהרה.

וזה כמו שאמרנו, ראינו בעינינו, כמו שהזכרנו כבר פה, וגם כן אם מותר להזכיר שהיום זה מצב שהיכלי התורה צריכים הרבה חיזוק, בגשמיות כפשוטו, כידוע שיעקב אבינו, כשהמלאך פגע בו, לא יכול לפגוע בעצמו, פגע בתמכין דאורייתא. איפה זה התמכין דאורייתא אצל יעקב אבינו, תמכין דאורייתא היה צריך לכאורה למצוא מישהו אחר, זבולון או מישוהו, לא, יעקב אבינו, בתורה, אצלינו מונח התמכין דאורייתא. כמה שלומדים תורה יש גם תמכין דאורייתא.

כמה שפוגעים בתמכין דאורייתא אז אנחנו עיקר המלחמה שלנו להתחזק בתורה, לא להתרפות, לא להתחיל לחפש עצות מה אפשר לעשות, יש אנשים מקררים למיניהם, אז זה הזמן האמיתי לחזק את העמל התורה, כל אחד לחזק כפי כוחו, ייעור משנתו, תן חלקנו בתורתך יותר ויותר, שיתקיים התורה. גם בהיכלי התורה בפנים, שזה הישיבות בעצמו, הכתלי הישיבה שמלאים עדיין את הזיעתה, את העמלה שלו. והן כל הישיבות הקדושות, שיוכלו לשבת במנוחת הדעת, שיוכלו לחיות, לשבת לפני ה', אנחנו כבר שכחנו מה זה ישיבה, ישיבה זה מימות אבותינו לא פסקה ישיבה, מה זה ישיבה, מאברהם אבינו, לא פסקה ישיבה, לא צריך להאריך, זקן ויושב בישיבה, אברהם יצחק ויעקב. בזה להתחזק שיהיה יושב לפני ה', זה התכלית הכי גדולה כמו שאמרנו, יושב לפני ה', שיהיה חיזוק אמיתי לעצמי ולכל השומעים ולכל כלל ישראל, והדברים הם פשוטים מאוד מה שדיברנו, רק חיים הם למוצאיהם, צריך להוציא מן הפה, שיהיה באמת התעוררות אמיתית, לעזוב את כל ההבלים, כל אחד, כל מי ששומע, כל מי שיודע, התרופה זה רק לשמוח בתורה ובעבודת ה'.

ואם לפעמים לא הולך כמו שרוצים אז זה דברים דרך אגב. העיקר מה שהקב"ה משאיר לנו זה התורה בקרן זוית, הכתר תורה הכי גדול תמיד מונח, ובזה יהיה הצלחה וסייעתא דשמיא, שיתחזק לימוד התורה ובזכות תורה שבעל פה שזה יביא את הגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תש"ע:

(מתחיל מהאמצע). זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא. אני תמיד רגיל להזכיר גם כן, עומדים סמוך ממש ונראה ביום ההילולא של רבינו הגדול, גאון הדורות, מרן החזון איש זכותו יגן עלינו. וסמוך היה הפטירה של הגאון מטשעבין, אני תמיד מזכיר. הצד השווה שבהם שכולם היו תורה, עד כלות הנפש. הקב"ה בהבטחה לא מאסתי ולא געלתי, השאיר לנו גאונים וענקים. גאונים וענקים ממש. באהבת התורה, נורא. להראות שזה נוהג בזמן הזה, זה קיים. לשון של חז"ל שתלן בכל דור ודור. הפשטות היה משמע שכל דור ודור לפי הדור, לפי גדלות הדור, לפי קטנות הדור, האנשים הפשוטים והגדולים, כך היה צריך להיות גדולי הדור. אבל בחז"ל רואים אחרת, שתלן בכל דור ודור. כנראה שהיחידים, תמיד יחידים זה למעלה מן הדור, למעלה מן הדור.

יש גם כן לפי הדור, אבל יש יחידים שזה שתלן. עכשיו סמוכין ממש ליום הפטירה של החזון איש, עוד ראינו אותו, קשה להאמין שהוא היה בדורינו, שהקב"ה מראה שירידת הדורות זה לא גזירת הכתוב, זה לא גזירה, עדיין תלוי בכל אחד ואחד. התורה מונחת בקרן זוית. אדם יכול להתרומם, אם הוא יגע, לאו דווקא לפי הדור, אלא לפי כמה דורות שקדמו. כך רואים בחוש, אי אפשר להכחיש, כמו השמש בצהריים.

זה לא זמן של הספד, כמובן, יש מן הראשונים שביומא דהלולא כן, אבל לא בשביל זה מתאספים, מתאספים להתעורר, לא לשכוח. רבינו האבי עזרי כל כך מסר נפשו, מסר לבו ונפשו תכלית כוחותיו להחזיק, היה מנהיג, רועה ישראל. להחזיק את קרן התורה, את התורה בלי כחל ושרק, בלי שינויים, תורה לשם תורה לשם תורה. מסר נפשו ולבו, כידוע. אבל וודאי שצריכים להמשיך, צריכים להמשיך. להתעורר. הקב"ה תובע מאיתנו.

אני תמיד מזכיר דברי החתם סופר, שאומר שכשנפטר אדם גדול, ראינו את זה אצל החזון איש וכיוצא בזה, אז בהתחלה נראה שנהיה יותר התעוררות, החתם סופר הוא יכול לומר, עד שהוא אומר אחרי שיעבור עשרים שנה, כך הלשון, אז רואים, תופסים את הירידה. אבל כמו שאמרנו, הוא אומר כדי להתעורר, ירידת הדורות זה לא גזירת הכתוב.

הגאון מטשעבין זכרוננו לברכה הגיע מהגולה, מהחורבן הגדול, החורבן פגע בו באופן מיוחד לא עלינו, יאמר לצרותינו די, שני בניו טהורים וגדולים תלמידי חכמים בישראל, ושניהם נהרגו, אף פעם לא שמענו אנחה, לא שום דבר, היה לערנען, כמו שלמד לפני כן, באותו שמחת התורה, עוד בבוכארה, ואחר כך כשהגיע לפה, בית מלא שמחה, לא דיברו, לא הוצרכו כל כך הרבה לצידוק הדין, זה היה כל כך פשוט, סמכו על הקב"ה.

הזכרתי פעם את הרעבעצען זכרונה לברכה, שהיא סבלה, היתה פעם מדברת, והיא שמעה שיעוד מעט מגיע הרב, וישמע אותה כשהיא מדברת, לא מדברים. הרגשנו, כמו שלפעמים יש אחד שהשני דואג לו והוא לא מבין כלום, אחד עובד בשבילו, הוא מבין גדול. הקב"ה עשה, הקב"ה עשה. גם מזה היה יכול לראות. אי אפשר לתאר את זה. הקב"ה עשה, ועולם כמנהגו נוהג, עם כל הגישמעק עם החיות. הכוונה היא שושבתם וראיתם, בשעת מבחן רואים את ההבדל לפעמים כמה עמוק אהבת התורה. כמה שרואים את זה. שמחת ואהבת התורה עד כלות הנפש עד יומו האחרון. זכותו יגן, ושנתעורר באמת.

אהבת התורה. תמיד מזכירים את דברי השל"ה, כשמזכירים את הפרשיות בתורה אז זה מציאות מיוחדת, מציאות מיוחדת, כמו שידוע בפרשיות של שמות, כשקוראים בתורה, השל"ה מרחיב בזה. אדם צריך לומר תמיד, חז"ל חייבו אותנו מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב, וודאי שכל אחד מבין, המושכל הראשון בעבודת ה' ובכל דבר זה דע את עצמך, אדם צריך להכיר איפה שהוא עומד, אברהם יצחק ויעקב חסר לנו רק זה... אבל חז"ל הקדושים אומרים חייב אדם לומר כל אחד ואחד, אדם צריך לדעת כמה הוא נתבע.

אחד תובעים ממנו מליונים, אין סיכוי שהוא ישלם, אבל כמה שהוא יכול, החיוב הוא נורא. וזה תמיד אנחנו חוזרים ואומרים את זה, שהאבות הקדושים, על אף שבאיזה בחינה לא קם כמשה, הנפש החיים גם עומד על זה, לא אומרים מתי יגיעו מעשי למעשי משה רבינו, לא קם כמשה, איש האלוקים. בכל זאת גם חז"ל אומרים באותו פרשה, שמי ה' לא נודעתי להם, הם לא השיגו את מה שמשה רבינו השיג את ההוי-ה עד הסוף, זה עוד לא נתגלה, האבות גילו את העולם, בחוק מוסדי ארץ, אלו האבות, הם התחילו לגלות את העולם, אפילו הכי כתוב חבל על דאבדין ולא משתכחין, רצו לפניך כסוסים, האיש האלוקים היה משה רבינו, וודאי לא קם כמשה, אבל האבות חלבם ודמם ובשרם, זה משתכחין, וזה האבות, תמיד מזכירים דברי החינוך שטבע האב בטבע הבן, אנחנו נתבעים על זה. שייכים לזה. כמו שמתארים את הקב"ה אלוקי אברהם יצחק ויעקב, כידוע שאיך מתארים את הקב"ה, הרמב"ם הרי מאריך שכל התוארים זה רק שליליים, להרחיק את ההגשמה, לא בעצם, לא שייך, רק אומרים את השייכות של הקב"ה, את ההשגה, זה אנחנו שייכים. לכן אנחנו אומרים ברוך אתה, אתה, זה דבר חי, אלוקי אברהם יצחק ויעקב כי אנחנו שייכים לזה, כך אנחנו מתארים את הקב"ה.

הקב"ה מתגלה אלינו אשר הוצאתיך מארץ מצרים, הקב"ה אומר שזה השייכות שלנו. ועל זה אנחנו נתבעים. כל אחד איפה שהוא עומד, הוא צריך לעמוד טוב טוב על איפה הוא עומד, שם הוא נתבע, שם הוא מוכרח להתעורר.

אברהם באמת זה מידת האהבה, אהבת התורה, אהבת ה'. באמת אנחנו, מחנכים אותנו, אני לא ראוי לדבר גבוהה גבוהה, אבל אי אפשר להתעלם לגמרי. לשון הרמב"ם בהלכות תשובה, לדייק במילים, חז"ל אומרים שמתוך שלא לשמה בא לשמה. לא כתוב שזה התכלית, כתוב גדר, שמתוך זה בא לשמה. הפירוש של הגמ' שלולא היה בא לשמה, אין את היעסוק. כמו שאומר ר' חיים וולאז'נער ברוח חיים שיש סולם, אי אפשר לקפוץ למדרגה הגבוהה ביותר מיד למדרגה למעלה, צריך דרגא אחר דרגא. אבל אם מתבצר במדרגה הקטנה, לא שייך, פה מגיעים חז"ל של לעולם יעסוק, פה מובלע שזה מוגבל, מה שיעסוק הוא משום שיבוא לשמה. יבוא לשמה, או שבאמצע הלימוד יש לשמה.

אני תמיד אומר פשט בגמ', הגמ' לומדת את זה מבלק, יצא ממנו רות, מקשין העולם הרי שמה לא היה את המתוך שלא לשמה בא לשמה. אני אומר בקצרה שהביאור הוא פשוט. זה ברור, חז"ל אומרים לנו שכמו שמפורש בגמ', ששלא לשמה, תורה זה מחוייב תמיד, לא ימוש ספר התורה הזה מפיו, אי אפשר להפסיק, אי אפשר לחכות לדרגות, עד אז מי יודע מה יקרה, אבל מתוך שלא לשמה בא לשמה, זה כל ההיתר. רק חז"ל מביאים ראיה, היה אפשר להגיד שמתוך שלא לשמה זה מופרך, אפילו אם מתוך זה יבוא לשמה, אבל שלא לשמה זה חיסרון, זה לא כלום חס ושלום, אי אפשר לעסוק, מביאים ראיה שבשלא לשמה יוצא גם כן, מביאים ראיה מבלק. אבל זה לבד לא היה מספיק, אם זה מה שבאו ללמוד לא היו לומדים מבלק. ממילא לעולם יעסוק שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

לשון הרמב"ם, הרמב"ם ידוע מאוד, ממש ידוע, לפעמים שלא מתעכבים על זה, לפעמים באים לשאול אותי, אני אומר הרמב"ם שידוע תמיד, ממש רמב"ם מפורסם, אבל אני קורא את זה ברבים. הרמב"ם אומר בסוף הלכות תשובה, שמי שלומד תורה בשביל כמה ברכות אמורות בתורה, יזכה לחיי העולם הבא, ממש זה מפורש בתורה ככה, אם שמוע תשמעו, וכל הברכות, על דרך זה דרך עמי הארץ האנשים הקטנים, הרמב"ם פה עוד לא מסביר פה, להיות חכם, להיות עשיר, זה אחר כך הוא מזכיר באיזה משהו, פה הוא מדבר על הברכות האמורות בתורה, עולם הבא, הרמב"ם מגדיר, זה לימוד עמי הארץ והנשים והקטנים. הוא חוזר על זה אחר כך, שיעסוק בתורה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, בינתיים זה קל, והחכמים, הרמב"ם מבליע פה, הרמב"ם תמיד בלשונו הזהב, יעסוק לעולם בתורה, ירגיל עצמו בתורה, וגם זה ידוע שמתוך שלא לשמה בא לשמה. בדיבור אחד, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. לפיכך כשמלמדים את הנשים והקטנים ועמי הארץ, מלמדים אותם על מנת לקבל שכר. הכוונה על מנת לקבל עולם הבא. עד שיתחכמו חכמה יתירה, ויגלה להם רז זה מעט מעט, זה סוד, כי אדם בטבע כל מה שעושה הוא רוצה לקבל על זה, הוא רוצה תשלום. הוא לא רוצה. אז לא מגלים את זה לכתחילה, אחר כך מגלים רז זה. אני לא יודע אם כבר מותר לגלות, הלשון הוא עד שיגיעו וילמדו מאהבה, אהבת ה'.

אבל הרמב"ם... בתקופות האחרונות יותר הרגשתי, הרמב"ם לא מגדיר את זה כחיסרון מעלה, כאילו יש א גרויסע דרגא. הרמב"ם מגדיר את זה כעצה, הנשים והקטנים. ללמוד בשביל עולם הבא זה נחשב תורה, זה התורה מדברת איתנו, התורה מדברת איתנו ככה אם בחוקותי תלכו ותשמרו הכל, אבל הראשונים מאריכים על זה, הגאון אומר גם כן משהו, מובא שמה, אבל הרמב"ם אומר שזה גם עולם הבא, הלימוד בשביל לזכות לעולם הבא, התורה מזהירה כי זה שייך לנשים ועמי הארץ, אבל צריכים לדעת גם את הסוד הזה. לא רוצה להאריך בכל זה, אבל אם אנחנו מזכירים, צריך לדעת, חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, צריך לדעת את ההתחלות.

פה גם כן הרמב"ם אומר שמתוך שלא לשמה בא לשמה, הכוונה היא כפשוטו, שיגיע, וגם כשהאדם לומד באמצע יש גם כן לשמה. אבל צריך לדעת גם כן מה רוצים מאיתנו. עולם הבא, אהבת ה'. הרמב"ם אומר שהלימוד הזה מתאים לנשים וקטנים.

לעולם יעסוק, אנחנו מחכים לעולם יעסוק, אבל בכל אופן, כמו שאמרנו, לדעת שצריך להגיע, צריך להגיע. בצורה שצריכים להגיע. כמו שאמרנו, הפרשיות של האבות, חייב לומר מתי יגיעו מעשי. מתחילים עם האהבה, אברהם אבינו מסמל אהבת ה', עולם חסד יבנה, אהבת ה' זה קצת מחודש שמתחילים מאהבה, תמיד זה אחר כך, זה השער לה', חז"ל אומרים שזה יראה, בלי יראה אי אפשר התחלה, כמו שר' חיים ויטאל אומר ועוד, יראה זה השער, ההתחלה, הפתח זה יראה. כנראה יש כמה עניינים בזה.

אבל אז היצר הנורא הכי גדול נגד אברהם אבינו זה היה כל המלחמה שלו, הוא בעצמו היה עובד עבודה זרה בהתחלה, כך הרמב"ם כותב, הראב"ד משיג עליו, אבל זה כתוב כבר במדרש, זה היה היצר הכי נורא. זה לעומת זה עשה אלוקים. הקב"ה ברא את הבחירה, ובבחירה הולך זה לעומת זה. רבינו הגאון אומר כמה שאפשר להשיג ברוחניות בדרגות, מוכרח להיות זה כנגד זה. מה שאין זה כנגד זה אין לנו השגה בזה. השגות גבוהות ביותר, שאם אין זה כנגד זה אז אין לנו השגה בזה. כך אומר רבינו הגאון. זה חלק מהבחירה.

אותו שורש שאם זוכים בטוב מגיעים לנבואה, לדרגות הגבוהות, בעצם כל עם ישראל היה ראוי להיות נביאים כמו במתן תורה, במתן תורה היה השלימות, אחר כך היה חיסרון, מי יתן כל עם ה' נביאים, אותו זה לעומת זה היה לצד השני יצר נורא, ומה היצר, כי הצד הזה של הקדושה, הצד הזה של נבואה דורש עזיבת עולם הזה, עזיבת חיי פסלים, עזיבת לא רק התאוות המשוקצות. להיות כולו רוחניות. לוותר על החומריות. הצד השני זה אדרבא, זה כלול עם הפקרות, עם הכל. כשיש יצר גדול, השגות, זה לעומת זה של נבואה, עם כל ההפקרות, עם כל האחריות, זה היה היצר הנורא, אני לא רוצה להאריך בזה הרבה.

כל הזמן, גם כשהיה בית המקדש, כל הזמן משכו וקחו לכם, משכו ידיכם מעבודה זרה, יהושע היה אומר על עבודה זרה. היה תשוקה הזאת, ההשגה הזאת, חס ושלום ההיפך לנבואה. היה צריך נגד זה להגביר את האהבת ה' הגדולה, את האהבת ה'. שאברהם אבינו הרי הוריד לעולם, כתוב לשון פתחו שערים, קודם אלוקי השמים ועכשיו אלוקי הארץ. כמו שמבואר בגאון שהקב"ה ברא בכל דבר כח הרוחניות לטוב ולרע, והארץ מסר לבני אדם, אנחנו פה מורידים את הכל למטה, את הכח הטוב ואת הכח הרע. אתם עשיתם רע. דיברנו על זה כבר, גם פה פעם באריכות על זה. אני לא בראתי רע, אתם בראתם רע. האבות הם הורידו את האור לארץ, הם המוסדי ארץ, להוריד את אהבת ה'. טיהרו את העולם.

אהבת ה', שיהיה טעם שיהיה עריבות שיהיה השמחה הגדולה, אהבת ה', הרמב"ם מזכיר להשביט ולעקור את הכנגד, את התאוה הקלה והנוראה של עבודה זרה.

אמרנו, הזכרנו את זה תמיד, דברי רבינו הגאון בסדר עולם, בשעה שאנשי כנסת הגדולה שחטו את היצר של עבודה זרה, לשון הגאון בקצרה, באותה שעה בטלה נבואה. כי לא יכול להיות, זה לעומת זה עשה.

אגב קצת לבאר, עניינים עמוקים, ההתחלות, מצד אחד באותו מקום מזכירים הנביאים שם, יהושע בלשון גנאי בלי ה'א, אומרים חז"ל שאז התעורר תביעה על יהושע, למה למה הוא לא ביטל את זה, את העבודה זרה. הגמרא אומרת בשלמא משה רבינו, כשהגמ' אומרת בשלמא זה משמע גם פה יש טענה, גם פה יש טענה, כאילו יש מקום לערער, אבל יש זכותא של ארץ ישראל. בשביל לבער את היצר הרע, משה רבינו היה רב לך, יותר גדול מארץ ישראל, אבל לבער את זה מן המציאות היה צריך מקום של עיני ה' אלוקיך בה. שם היה מסוגל לדבר כזה. אבל יהושע שהיה כבר גם בארץ ישראל, נשאר קושיא. וקוראים לו יושע.

קצת מתמיה, אני אומר כטיפה מן הים בעניינים האלו, מה הכוונה שיתבטל נבואה, יש הרי סדר קבלת התורה, מיהושע היה לזקנים ומזקנים לנביאים, משה רבינו היה רבן של הנביאים. אף על פי שאפשר להבין שכדי שלא יהיה עבודה זרה, שזה החריב בעוונותינו את בית המקדש הראשון, עבודה זרה, ואחר כך כבר לא היה, עד שיתגלה, כבר לא היה השראת השכינה, אבל קשה לומר שיתבטל נבואה והכל.

אבל משמעות הדברים שמה שהתבטלה נבואה, היו מצבים אחרים, בשעה של יהושע, אומר הגאון שמה ויהושע הם היו יחידים, וודאי שמה יותר, פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, אבל הם היו יחידים, אחר כך לא היו יחידים. משה רבינו קיבל את התורה מהקב"ה, אבל ליהושע היה את כח התלמיד הגדול, לא מש מתוך האוהל, לא היה שייך גם לכל העגל, בכלל לא ראה את זה, היה עומד תחת ההר לחכות מתי משה רבינו יבא. בכוחו ומכח משה המוסר עוד עבר בשלימות, יהושע הוא נלחם עם עמלק, כמו שאומר החתם סופר שבעמל ויגיעה היה יהושע יותר, וודאי שזה לא מגיע, אבל באיזה בחינה, ולהילחם עם עמלק צריכים את העמל ואת היגיעה.

ואותו הזהירו בכל זאת, מה הזהירו את יהושע, לא ימוש ספר התורה הזה מפיך. אותו הזהירו. זה העיקר. אבל אז בזכות יהושע ובארץ ישראל עוד היה כח להתגבר לנתק את העבודה זרה עצמו. כח זכותו וארץ ישראל, דבר שבכלל בלי לפגוע. אבל אז זה כבר היה בתקופה של בית שני, סוף זמן, אז כבר לא היה את הכח הזה, אז כבר היו צריכים לעקור מן השורש, אז כבר לא היה, רק להפקיע את הענף הזה, לנצח את הכח הזה. אמרתי רק ראשי דברים. אחרי יהושע, היה כבר מוכרח, לא היה כבר בדרך הרגילה. וכשמוותרים על ההשגות הרוחניות, ובזה בטלה הנבואה, שבזה אנחנו מחכים למה שיהיה לעתיד לבא, יש עבודה זרה מחריב את העולם. היה קפידא על יהושע שאז כבר היה צריך לעקור מן השורש. יהושע שעמד על המשמר, הוא נשאר בטהרה. גם אז רואים, יהושע הוא הראשון שנכנס לארץ ישראל.

הדרגא הגבוהה, אין לנו השגה בין בית ראשון לבית שני, כמו שהגאון היה רגיל לומר. זה כבר היה, הזקנים בכו, כידוע, ולפני בית ראשון, יהושע, שזה היה הדור הכי גדול, אחר כך כבר התחילו הקלקולים, גם אז צריך את המשריש שעומד ומוזהיר עליהם, מבקש עד הסוף להוציא את העבודה זרה, זה לא מספיק, לעקור את הרע, אם יש עבודה זרה זה לא שווה שום דבר.

אני וביתי נעבוד את ה'. גם פה יש לימוד לדורות, כמו שאנחנו אומרים תמיד. חז"ל אומרים כידוע כפלים כיוצאי מצרים היו נביאים, ונבואה שנצרכה לדורות נכתבה. שאינה לדורות לא נכתבה לא הכוונה שאין מה ללמוד שום דבר, אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד, אבל מה שנצרך לדורות, זה נצרך לכתחילה לדורות, מה שהוזכר בנביא זה נאמר לדורות ממש, ואני וביתי נעבוד את ה' זה גם כן נכתב לדורות. וכמו שלמדנו מגדולים וענקים שלזכרם אנחנו התאספנו.

וודאי, הרמב"ם אומר שאדם נמשך אחר רעיו, והרמב"ם אומר לברות, אשרי אדם מפחד תמיד, אבל התכלית, מאן יחידים רבנן, לשון הגמ' בתענית מאן יחידים רבנן, שאני וביתי נעבוד את ה'. לאו דווקא יותר מזה ויותר מזה. אפילו שלא מושפעים. זה התכלית שאדם צריך להגיע. וזה גדולים וענקים כמו שהזכרנו. שאם אדם רק חי עם רעיו בסביבה, הוא לומד כמו כולם, יותר מכולם, זה...

כשאני וביתי נעבוד את ה', היום ירדנו, כחדשים, אשר אנוכי מצווח היום, היום ירדנו מהר סיני, היום יש את התורה, כל אחד עד תכלית כוחותיו. אני רק שליח ציבור לדבר. אני לא ראוי לדבר. עד תמצית כוחותיו. הקב"ה השאיר לנו את התורה. תורה מונחת בקרן זוית. לכל אחד ואחד. עשה את הארון, אומרים חז"ל שבמלאכת המשכן בצלאל ויעש זה ויעש זה, ועשה ארון, במדרש על המקום, ארון זה תורה, תורה שייך לכולם, תורה יש לכל אחד אות בתורה, רמז בתורה, כל אחד יש לו את החלק שלו בתורה. התורה ניתנה לכולם. הגמ' אומרת בקידושין שזה תורה שבכתב. תורה שבעל פה צריך...

אם יש רשות לומר, היום הכל כבר תורה שבכתב, הפרו תורתך, יש איזה בחינה, פעם זה היה תורה שבעל פה. ר' חיים וואלווינער אומר עיקר האזהרה של כל תשכח זה כשהכל היה בעל פה. כשהיושע נעלם לו הלכות כתוב שרצו להורגו. רצו להורגו, כי היה צריך להיות שומר התורה. והיום יש... ר' ישראל מסלנט, אני לא יודע אם זה שיטת יחיד, קשה לומר ככה בפשיטות, מה שיש במקרא, מה שיש במשנה, תלמוד, הוא אומר על פי דרכו באיגרת, שהיום כל מה שכתוב זה נקרא מקרא, כל מה שכתוב אין לנו רשות להרהר בזה, היום מה שכתוב זה במקרא. והראשונים אחר כך, זה כבר משנה, הראשונים והפוסקים מה שיש לנו רשות אחר כך לפלפל בעומק הדעת לא נכנס בזה. ר' ישראל הסביר עד כדי כך שזה נקרא משנה, אבל וודאי שיש לנו היום את התורה כתובה.

זה הקב"ה השאיר לנו תמיד, לא מאסתיים ולא געלתיים, יש לנו את התורה, אני זוכר שהיה ש"ס אחד, מי שהיה בא יותר מאוחר, אני לא רוצה להאריך... יש היום ברוך ה' שפע. כל יום בת קול יוצאת, אי להם לבריות מעלבונה של תורה, בת קול מחורב, על מה יוצא הבת קול, משמע שהבריאה מוכרח להגיד.

ארץ יראה ושקטה, מעין זה, רש"י אומר שבדרך הטבע דבר שזה ביראה ובפחד הוא מתנדנד, כאן זה להיפך, כשיש יראה ארץ יראה ושקטה. אבל כשאין יראה, כשיש קלות ראש אז... כמו שאנחנו אומרים תמיד יראת ה' תוסיף ימים, בטבע הפחדים מקצרי ימים, אבל יראת ה' זה מקור החיים. כשיש עלבון תורה. העלבון הכי גדול זה כידוע כשמונח לפניו כסף וזהב ולא מרים, פה כולם מבינים את זה, הוא נחשב שוטה, אבל פה זה העלבון הכי גדול, התורה מונחת ואפשר ואפשר. עריבות התורה. דברי האור החיים, היו משתגעים ומתלהטים מרוב עריבות התורה, אין שום דבר, אין שום דבר למעלה מזה. כתר תורה. זה עלבונה. מוכרח לצאת כל פעם בת קול מהבריאה להגיד. ארץ יראה ושקטה. מוכרח לקיים את העולם. זה הראשית חכמה אומר, שכשמגיע לכל אחד הרהורי תשובה, כשאדם מבלבל, אין לו זמן לשמוע, אין לו אזנים, כשיש אזניים צריכים לשמוע.

זה וודאי רבינו האבי עזרי מסר נפשו על זה, להחזיק בלימוד התורה מתוך שמחה. תמיד חוזרים על דברי הרמב"ם, לא נעים אבל... לא חס ושלום אף פעם להישבר אם לא הולך כל כך, גם אם במציאות מי שמבין, בזמן שאדם נשבר זה הזמן של הכי הצלחה. הרבה גדולים לא היו בעלי כשרונות, וזה הרים אותם למעלה למעלה. ואדם צריך תמיד לעורר את עצמו. מלא בחז"ל. זה הרמח"ל במסילת ישרים, שכמו שגשמיות הכל הולך לבד, פועל לבד, כך לעומת זה ברוחניות צריך תמיד לעורר את עצמו.

בכל עת יהיו בגדיך לבנים, שמן על ראשך לא יחסר. אדם צריך תמיד לדבר אל עצמו. מוסר בכל יום. האר"י והגר"א, מי יכול לחלוק עם שניהם. אדם יודע את זה, אבל טבע החומר משכת, אומר החובות הלבבות. הגוף נמצא בגוף, והעולם מסתיר, וכל הטבע משכת. ברוחניות צריך להחזיק, שיהיה בחירה, בשביל שזה ישמר אדם צריך להתבונן תמיד בדעתו ובשכלו, אדם צריך לעורר את עצמו תמיד במה שמושרש וידוע לכל אחד ואחד היום, אני לא יודע אם צריך לחזור על זה, שכל יום של תורה ה' עמך גבור החיל, וודאי שיהיו מוסיפים מעלה מעלה. הפוך בה והפוך בה דכולא בה. התורה זה רפואה לכל. עם הארץ צריך לעבוד עם הרבה סממנים, בכל מידה ומידה, זה הכי גדול.

כמו שאמרנו, יהושע בארץ ישראל והכל זה הזהירו אותו, לא ימוש ספר התורה הזה מפיד. וודאי תורה על מנת לעשות ועל מנת לקיים. תורתך בתוך מעי אומר דוד המלך. מקום הבר פלוגתא זה בחוץ. וצריך עם הרצון והכל.

תורה ותפילה. מוכרחים להזכיר. שקול תפילה כנגד כל מילי דאורייתא. בשם הזוהר, שזה הדברים הרוחניים בעצמותם, תורה לומדים תורת ה', תורה זה הדבר הכי גבוה מעל גבוה שעם כל מה שאין לנו השגה בו יתברך, התורה זה הדבר הראשון. הקב"ה לומד תורה בכל יום. אין לנו השגה מה זה. אין לנו השגה מה זה לומד מה זה תורה מה זה בכל יום. אבל יש מצב שזה מוגדר כלפינו שהקב"ה עוסק בתורה. מה זה שייך לנו, מה הכוונה זה שייך לנו, להבין רוממות התורה. כשאדם לומד פה, זה הרי המעלה של תורה, תורת ה' תמימה, בלי שום פגם, כמה שזה מתלבש, זה אותו תורה שהקב"ה עוסק למעלה למעלה. משתלשל בכל עולם ועולם ועולם בלבוש שלו, ויורד עד למטה, המחליף פרה בחמור, שור שנגח את הפרה, כל התורה.

תמיד אני מזכיר דברי המהר"ל אל תחשוב שהכוונה בתורה הוא מעשה מרכבה, הכוונה היא גם כן ארבעה אבות נזיקין, ארבעה שומרים. זה הלשון שמה שלו. עם אותו תורה אנחנו נשארים, הקב"ה עוסק בתורה.

ומי שלומד תורה פה, ודע לפני מי אתה עמל, ומשתייך ורוצה, זה השער לה', לומד תורה עם המינימום של התנאים, לפני מי אתה עמל, אז זה גם כן שייך לאותו תורה שהקב"ה לומד תורה. כל היושב ושונה שכינה כנגדו. הקב"ה ואורייתא חד הוא, הכוונה כמה שאנחנו משתייכים לזה אז זה חד הוא, זה מה שאנחנו שייכים.

המעלה של תורה, זה המזון הנפש הכי גדול. כל נברא צריך מזון כידוע. מלאכים גם כן. לחם של מלאכי השרת, כל נברא צריך מזון. התורה זה המזון לנפש. זה המזון.

אני חוזר תמיד שזה רק בעולם הזה, כמו שחז"ל אומרים עולם הזה דומה לפרוזדור, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתיכנס לטרקלין, פה זה רק פרוזדור, אבל יש לשונות חז"ל שאותו דבר, זה שטחי זה כאילו להיפך, עולם הזה דומה ליבשה, עולם הבא דומה לים. עולם הזה דומה ליישוב, עולם הבא דומה למדבר. הכוונה היא כפשוטו, כשמגיעים שמה אין שום דבר. כמו שרעיו של ריש לקיש ביקשו. רק מה שהביאו מהעולם הזה, מה שהביאו מפה, שמה זה... פה זה החושך יכסה ארץ, שמה זה מקום האורה, שמה רואים מה שזה, שמה רואים את העין לא ראתה, זה אומרים לנביאים, לא רק לנו, שמה רואים את ההבדל הקטן של אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת, שהוא לא יכול לעמוד שמה, שמה הוא רוצה גמרות. החפץ חיים היה אומר ששמה לא נותנים גמרות.

אז פה בפרוזדור, זה המקום הכי שפל, אבל בכל זאת זה עדיין לא מספיק, מי שלא כרבי שמעון בר יוחאי וחבריו, גם כן מבואר שלא פוסקים ומתפללים, אבל מי שלא, מוכרח כל הזמן להתפלל. כי בתורה לומדים תורת ה', התורה זה המזון הרוחני, אבל אם נותנים מזון, אני אומר זה פשוט, לאדם חצי מת, אדם התעלף, לדחוף לו אוכל לא יעזור לו. תפילה זה המעלה המיוחדת שהוא מדבר עם הקב"ה, קרוב לנבואה, הרמ"א בשולחן ערוך מביא את זה, מדבר עם הקב"ה, אז הוא מתעורר מהתרדמה, מתעורר מהחומריות, מהשפלות, ברוך אתה ה', אם שומעים מה שמדברים. אם חוזר על אתמול זה לא טעם טעם תפילה. בתורה יש חזרה, ותרגילנו בתורתך. אם רק ותרגילנו זה לא טוב, אבל מוכרח גם זה, כי אדם לא בכל רגע במצב כל כך רגוע. תפילה זה כמו שכתוב בירושלמי בברכות אין תפילה דומה לחברתה, כי באמת כל יום יש תפילה חדשה, הדברים ידועים, אבל אדם צריך לחיות את זה באמת, תפילה צריך לתת את הנפש, ואז שייך לתורה.

הגאון אומר שהתפילה זה המזון לנפש בשביל תורה. לחמה של תורה. כך הגאון מסביר באריכות. דור דעה היו צריכים מן, זה המלאכים'דיק, זה המזון שהיו צריכים ממש כמו מלאכים. הזכרנו פה כבר דברי הרמב"ן, זה בלי דרגות לא שייך להוריד

את התורה לארץ. צריך להיות ממש ללא שום טעם של גשמיות, האוכל שאוכלים זה הכל רוחניות, זה המצב, זה הדור דעה היו חייבים, וזה הדור דעה לפי דרגתם רצו קצת לנוח, רצו קצת הפסקה מהמלאכים'דיק.

כשאנחנו סוגרים את הגמרא, לפעמים עייפים, אדם מוגבל, צריך לשמור על עצמו, אבל לפעמים... אני לא רוצה להאריך בזה, יד ופה אין לי טעם ורית. תפילה זה מזון. גם הכוזרי מאריך בזה, שכמו שמזון צריך שחרית צהריים וערב, יש אחרי כמה שעות צריך שוב מזון לגוף אחר כך, גם פה צריך. כך זה תפילה. תפילה זה לחם של הנפש. צריך שחרית, ואחרי הרבה שעות צריך מנחה, אחרי כן צריך ערבית גם כן. הגאון אומר שזה לחמה של תורה. זה הלחם של הנפש שיהיה יותר ראוי לתורה. צריך לחם שיהיה כת, הלחם הגופני צריך פת שחרית שיהיה כת, והלחם הרוחני, אם הנפש לא חי, אם הנשמה לא חיה, הרמב"ם תמיד אומר ייעור משנתו, כשאדם בחינת ישן בתרדמה, תרדמה של שטות, אז לא שייך, כשאדם במצב של עילפון, אין לו מזון, אומר הגאון לחמה של תורה. המזון של התורה זה התפילה. יש ימים מיוחדים שיש נשמה יתירה, שתי נשמות, ועל זה יש מוסף, עיקר הנשמה יתירה זה במוסף כמו שאומר הגאון.

אני לא יודע, אני בתור מי שלא שייך לזה, אבל צריך להתעורר, להתעורר, מה זה תפילה של שבת, מה זה מוסף, מה זה כל תפילה, זה לחמה של תורה. רבי שמעון בר יוחאי וחבריו זה כבר דרגא, הם הגיעו לקדש את עצמם, הם תמיד במצב של בריאות בתורה, אבל פחות מזה זה מצב של לחם ממש כדי שיהיה כח לתורה.

אנחנו תמיד מביאים מהחזון איש שתורה ותפילה זה ביחד. העמל של החזון איש אי אפשר לשער ולתאר. אנחנו לא מאמינים מה היה קודם בעולם, גדולי עולם, ראשונים. רבינו החתם סופר היה אומר על רבו ההפלאה שהוא מאמין באמונה שלמה שפעם הוא היה הרבה יותר חריף, בספר הוא לא משיג את זה. העמל שראינו אצל החזון איש, העמל שראינו אצל האבי עזרי, כל שעה לקום באמצע הלילה עוד הפעם ועוד הפעם. החזון איש אמר על עצמו שיגע בתפילה לא פחות משיגע בסוגיות הכי קשות. ראינו את זה בחוש, אני תמיד מספר, ראינו את זה בחוש. הם אכלו לחמה של תורה.

יש לנו. הקב"ה השאיר לנו תורה ותפילה, שבת, אני לא רוצה להאריך בהכל. יום של נשמה. תורה ניתנה בשבת. חוץ לחשבון. מי שטרח בערב שבת. איך הוא נכנס לשבת. מזכירים שלא יהיה ביום השישי הפקר גדול, הפקר חלקי, ואחרי השבת.

כמו שאמרתי, מעין ההתחלה, התאספנו לזכרם, מרן הרב שך היה תמיד תובע לא לחיות במבט שטחי, התאספו ומדברים ומתרגשים, אני מדבר עלי. צריך לתפוס את עומק הנקודה. תמיד אני מזכיר לשון החתם סופר, כל העם רואים את הקולות, הדור דעה בשעה שראו, משה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים, משה ניגש אל הערפל, העומק העומק למעלה למעלה, שלא ישאר רק בהתרגשות. אני אומר בעיקר לי, ולמי שגם צריך. שיהיה באמת למעשה, עוד ועוד יש הרבה מה ללמוד. בכל האופנים, בכל האופנים.

הקב"ה אומר לנו ימלא ה' כל משאלותיך. אל תחפש מקומות אחרים, פה זה מקום העונג, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות בורות נשברים אשר לא יכילו המים, גם מה שמחפשים אין שמה, ופה יש את הכל. עם מדושני עונג. שהדברים יהיו חרותים על ליבנו תמיד, אין לנו שיור אלא התורה הזאת, ותלמוד תורה כנגד כולם, ושישאר בלי שום כחל ושרק חס ושלוש, בלי שום קרירות, בלי שום זלזול, ולא לחפש תכליתים, לא הדרגא הגדולה. הרמב"ם מדבר על עולם הבא, אבל שיהיה כי הם חיינו, ההרגשה, ראינו את המידות, את הבין אדם לחבירו, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, וכל הגאולה בזכות תורה שבעל פה, בפרט אם זה עם יראת ה', עם הבין אדם לחבירו, עם כל מה שצריך, בזה וודאי נזכה לשמוע בקרוב ישקני מנשיקות פיהו, לשמוע את קול ה'.

וזה יהיה התיקון הגדול של כלל ישראל על מה שאמרו דבר אתה עמנו ונשמעה, שזה היה תש כוחו של משה, הזכרנו בזה שנה שעברה, שהגאון אומר בישעיה, ניאצו קדוש ישראל נזורו אחר, זה היה התחלת השורש, וויתרו וויתרו על השטייגען הגדול.

והאדם הוא לא מלאך, הוא לא עומד, אם הוא מוותר על עליה, אז זה ירידה. תש כוחו. וכלל ישראל לעתיד לבא, כתוב שהמשיח יגאל אותנו וזה יהיה השמחה הגדולה בהתחלה, ואחר כך יבואו ישראל, כתוב במדרש בשיר השירים, יגידו עברנו שמדות והריגות, לא בשביל זה לבד, אלא לשמוע מפי מלכינו.

זה יהיה התיקון הנורא שכלל ישראל יתבעו את זה. הקב"ה מחכה. כלל ישראל מאסו את בנין בית המקדש, את מלכות בית דוד. והקב"ה מחכה לזה, יותר ממנו. לא צריך אפילו להתבטאות ככה. שנבא לדרוש ממנו ונראהו עין בעין בשובו אל נווהו, ישקני מנשיקות פיהו, מה שיהיה יותר טהרה של תורה באמת, תורה לשם תורה, לא לשם שום דבר אחר, עם כל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, אז וודאי נזכה לישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין, ונראהו עין בעין בשובו אל נווהו אמן אמן.

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תשע"ב:

אנחנו מתאספים כל שנה ושנה, ביומא דהלולא של רשכבה"ג האביעזרי, השנה זה יותר זמן קשה, יותר זמן קשה. איני ראוי לכך, איני ראוי לומר. תמיד מזכירים את הסמוכים, מה שהיה פעם. בשבת היה היארצייט של רבן של ישראל שהקב"ה שלח עיר וקדיש מן שמיא להחזיר עטרת התורה ליושנה. בימיו פרח אהבת התורה של הכוללים, אני חושב שכבר אמרתי פעם, אני זוכר, מסתמא יש הרבה שזוכרים עדיין את התקופה ההיא, שאנשים בינם לבין עצמם היו מדברים שאפשר לצאת אדם גדול ממש, היה רוח אחרת לגמרי. העמל התורה הנורא והכל. שירד לעולם עמל התורה מחודש אז. הקב"ה דואג לנו. שרואים בחיים מה שאפשר. וכמו שהיה בתורה כך היה בתפילה. ראו את זה, אמר על עצמו שכל תפילה עמל התפילה לא פחות מעמל הסוגיות הקשות ביותר. זה היה בדורינו. לא מדברים על תנאים ואמוראים, רבי שמעון בר יוחאי וחביריו, מדברים על זמנינו ממש.

כל אחד ואחד יכול להגיע. חז"ל חייבו אותנו להגיד מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב, זה הזמן, קוראים את הפרשיות, אבל מתי יגיעו למעשה למה שהיה בדורותינו.

לפני כן אני מוכרח להזכיר שיש גם את הגאון מטשעבין, שגם היה דמות טהורה, הגיע מהשואה, מהחורבן, היו לו שני בנים גאונים שהאירו כבר בצעירותם, וכל המשפחה עוד היה לו אז, והמשיך עם הגמרא, שמעתי מעדים שהיו שמה, שכל הזמן לא הפסיק ללמוד, ואם קורה משהו, הקב"ה הנהיג את העולם, לא היה שום הפרעה, עמוק עמוק לא פשוט. לא רצה שידברו על זה. אני הייתי בן בית שמה. קצת. הרעב עצען דיברה פעם קצת על כל מה שעבר עליה, זה לא פשוט, היתה נבהלת ואומרת עוד מעט הרב יגיע, ולא מדברים על זה, הקב"ה מנהיג את העולם. כשהכל הולך על מכונו ברוך ה', שנזכור את הדברים הפשוטים, הפשוטים והכי עמוקים.

באמצע השבעה קשה להתעלם, שנסתלקו מאיתנו אדם גדול מאוד, הדור החדש כבר לא הכיר אותו, היה גאון מיוחד נורא, ר' בער'ל שוורצמן, היה בצעירותו, אני חושב שבגיל שבע עשרה העידו עליו כבר ידע את כל הש"ס בעיון ממש, כל ימיו בהתמדה נוראה עם הכשרונות, התמדה נוראה, לילות כימים.

אנחנו לא יודעים. נפטר אדם שכמו שרואים בפרשה של אברהם אבינו, שאפילו שהיה שלישי למילה היה חולה, ראוהו שהיה מתיר את הפצעים, את הדם, אבל כשהכח הרוחני עובד, כשתתן חסד לאברהם, מי שמתעצם במידת החסד, הוא קיבל את מידת החסד, קיבל מתנה, כמו שהגאון אומר שאהבה ויראה זה לא מובן מאליו, כשאדם מתעצם, לבד אי אפשר להגיע לזה. חסד לאברהם. ראינו כשנפטר את אהבת התורה שפרץ כל גבולות, שהרבה קרעו אחריו, למרות שהרבה שנים, הרבה הרבה, כמעט בלי גבול קרעו עליו. אהבת התורה נורא. כשאדם רוצה אז הקב"ה מתגלה אליו.

אמרתי כבר בהספד שמה, יש לנו הבטחה גדולה שכמה שיש הסתר פנים אז תמיד הקב"ה מלא רחמים, וכשאין גילוי שכינה אחרי בית ראשון בבית שני, שכבר לא היה, שהזקנים בכו בכי גדול, אחרי כן, אחרי כל הבית שני, אז ממש כבר באיזה בחינה חזר העולם לתווה ובוהו, הושכנתי בתוכם, גם בבית שני, היה הבדל נורא ואיום, הפסד נורא, אבל עוד היה בית המקדש, אז ההסתר פנים היה נורא ואיום. ודווקא אז הקב"ה גילה את התורה. חיכה לאז.

התורה ניתנה, אבל הודה והזרה זיוה תפארתה גבורתה זיעתה ממשלתה כוחתה, הקב"ה השאיר לנו את התורה. התורה שניתנה קודם, הקב"ה חיכה כביכול שקל מסתתר, אז הוא נתן את התורה ביתר עוז. אז פתאום הגמרא הקדושה הנוראה הקודש קודשים של כלל ישראל. קטן שבהם מחיה מתים, זה כח התורה. קודם היה ניסים ונפלאות להחיות מתים, אלישע. הקב"ה נתגלה יותר בזיעתה בגבורתה. אביי ורבא נתגלו יותר. אומר הגאון שטחנו יותר, טחנו יותר, מה שלא היה קודם. טחנו יותר ויותר. עם ההסתר פנים, לפני כן הקב"ה בעצמו התגלה לא היה חסר כל כך, היינו עם הקב"ה ביחד, תורת ה',

היה גילוי של נותן התורה, אבל אחר כך שנותן התורה הקב"ה מסתתר, לא מאסתיים ולא געלתיים, הקב"ה אוהב אותנו, אוהב עמו ישראל, אין לנו השגה מה זה אהבת ה', עין לא ראתה, אני לא יודע אם צריך לדבר על זה.

אז שם אין לנו שיוור אלא התורה הזאת. זה נשאר לנו. ויש לנו, יש לנו, הלוואי שנדע שיש לנו. ואז הקב"ה נותן כת. כתוב ברמב"ם שבבית שני לא הותירו אבן על אבן, עד כביכול שכפו את הקב"ה והתגלה אליהם יותר ויותר, אמרתי בעניי, אני לא צריך לדבר דברים כאלה, מה זה הפשט כפו, כשיש יותר גילוי שכינה אין דברים כאלו. במדבר, שהיה את הדור דעה, כל דבר דק שבדק היה עוון נורא, אז לא שייך, סביביו נשערה מאוד, כשהקב"ה אומר אסתר אסתר, שמה כתוב שאפשר לכוף. וודאי, אנחנו לא יודעים מה שזה.

ואז הקב"ה אומר להם לא מאסתיים ולא געלתיים, מה אתם רוצים ואתן לכם. זה פחד פחדים, זה כבר אחרי בית שני. יודע אני, אתם רוצים להגדיל תורה. רוצים לבאר הלכות, הכל באריכות נורא נורא. לבי שאתם רוצים אמת. להושיב ישיבות בישראל.

בזה אמרתי בעניי להספיד את הסמל של... יש פעמים הקב"ה אומר אתם רוצים להושיב ישיבות בישראל. אם באמת אדם רוצה לא רק מקום להתגדל, הוא רוצה להושיב ישיבות, אז הצמאון נורא לזה. חז"ל אומרים שמשנה רבינו, גמרא ידועה בשבת, שבשעת מתן תורה הקב"ה השתיק קול השטן, לא היה בעולם, לא היה מספיק שלא יקטרג, הוא לא היה בעולם, אור הגנוז היה עתיד להתגלות, כמו שכתוב בגאון, פנים בפנים דיבר ה' עמכם. זה הבחינה של משה רבינו פה אל פה אדבר בו, פנים בפנים, לא היה שייך שיהיה שטן בעולם.

והקב"ה רצה שיהיה רק אצל משה, אבל משה הרגיש שזה תורה של הקב"ה, זה לא תורה שלו, וכתוב עכשיו נקרא תורת משה. משה רבינו, מי עלה שמים וירד, הביא תשובה למלאכים, מי שמסר נפשו, עמד במקום הרוחני, יש בזה באריכות, עם כל הכוחות, וירד, היה יכול להישאר בשמים, כמו חנוך וכיוצא בזה, אבל תורת משה זה לא היה נקרא. כשהוא מרגיש שזה לא אצלו, אז זה אצלו ממש, אם לא מרגיש, אם מרגיש שזה לא אצלו, זה תורת משה.

כמו שאני חוזר על זה ביישיבה, מי הכי שלא מבין, הכי לא זכיתי להבין, הכי וה' יאיר עיני, אני תמיד מרחיב בזה, שרבי עקיבא איגר כתב את זה לא סתם מליצות. הוא נצטער ממש, נצטער ממש, ואם הקושיא היתה פשוטה הוא יותר הצטער, הצטער ממש, כמו שאומר ר' מאיר שמחה על קושיא שהיתה קשה לו שנים, הוא אומר והצטערתי על זה. אנחנו נהנים מקושיא. הלוואי, נמשיך לשמוח בקושיא. רבי עקיבא איגר מרגיש שהוא עיוור, הוא מאיר עיני ישראל בתורתו.

מי שרוצה באמת להרביץ תורה ממש, אני אמרתי, קשה להתעלם מזה, שהיה פעם מי שהקים עוד איזה חוג, עוד איזה ישיבה, ולעניות דעתי אמרתי שזה לא כדאי לו, ואמרתי לו, היה משתפך מהפה שלו תורה, אני לא יכול לתאר את זה, עובר על גדותיו, מישוהו שאל את הגאון למה אמר משל של כלים, הגאון החסיד אדוננו אמר שההשפעה של חכמי הדור, ביראה יש יותר, אם אדם ממלא יראת שמים לעצמו לבד, זה לא מספיק, עם היראה מלא וגדוש ומשתפך, כך זה משפיע על אחרים. שאהבת התורה מלא כל גדותיו ממש ממש אז זה משפיע על אחרים.

הקב"ה אומר אני יודע, אתם רוצים להושיב ישיבות להרבות תורה, אמרתי כבר כמו שהנביא אומר, אמרתי תקחי מוסר. יש כח בחירה, יש הנהגה, אמרתי תקחי מוסר. זאת אומרת כשנוגעים בקצה העולם, באומות העולם, בגויים, הקב"ה ברא אותם, אנחנו לא יודעים סודות הבריא, הכל ברא לכבודו. יש ארבעה מלכויות, שבעים אומות, הכל ברא לכבודו. אז כשנהרגים גויים, זה גם, אמרתי תקחי מוסר, שייך להתעורר מזה. ואם חס ושלום לא מתעוררים, אז זה הולך הלאה והלאה, קשה להוציא מן הפה. כשקורה דברים שצריכים לזעזע את כל העולם, אנחנו צריכים להרגיש, אני רק שליח של הציבור, אני לא

ראוי לעמוד בשער חס ושלום. אי אפשר להתעלם מזה, אי אפשר להתעלם מזה, אם תלכו עמי בקרי. לא מספיק שמתרגשים ומתעוררים, זה עבודה גדולה אחר כך.

זה גם זמנים, קשה להתעלם מזה, שעומדים עלינו מבית ומחוץ מבית ממש, מחדרי חדרים, בתוך תוכינו, ומבחוץ, רוצים לעקור חס ושלום את הונתן לנו את תורתו. צריך להתמלא תרעומות, את הפן ירבה, וגם בתוכינו, קרירות, מושכים בכל דבר.

אני לא יודע אם זה המקום להזכיר, אבל קול אברכים, זה שם קדוש, ר' ישראל סלנטר אומר על אברכים. תורתם אומנותם, וביחד עם זה העמידו את הלימוד תורה כדבעי, החוצפה הנוראה שזה אל תגעו במשיחי אפילו, לגעת באברכים.

אבל כמו שקיבלנו מרבתינו הכל בא מרפיון אצלנו. כשאנחנו ברפידים, רפו ידיהם מדברי תורה, הקב"ה נתן לנו את התורה, וכל תורת ה' שזה גבוה מעל גבוה, כל העולמות הכי גבוהים, משתלשל עד לעולם הזה, זה התורה, בכל עולם זה לפי העולם. אבל זה המעלה של תורה שזה למעלה מן הכל, כשאדם מתדבק בתורה, תלוי כמה שיותר עמל, כמה שיותר כי הם חיינו, זה שטר מקוים, אז הוא מתקשר, אין לך דביקות יותר מזה. וודאי רק עם דע לפני מי אתה עמל. ומאידך גיסא, ביטול תורה כנגד כולם. עלבון התורה. תורה מונחת בקרן זוית. כל אחד ואחד. משה רבינו מסר תורה לבני ישראל כל אחד ואחד. זה הקב"ה מראה לנו, כמו שהזכרנו קודם.

בתורה הזאת אפשר להגיע למעלה למעלה. זה הקב"ה רוצה מאיתנו. הקב"ה השאיר לנו. וודאי שזה תורה ביחד עם אהבת התורה, עם לזכור לפני מי אתה עמל, לפני מי אתה עמל.

כל זה שהזכרנו קודם, שהתפילה והתורה צריך להיות דבר אחד ולא יכול להיות שהוא מתקרב בתפילה חס ושלום. בשביל זה היה גם כן אשר לא ברכו בתורה תחילה, היה חסר בתורה עם אהבת ה' ביחד.

רועי ישראל האמיתיים שאין להם שום דבר, זה דע לפני מי אתה עמל, יודעים איפה שהם נמצאים, בעולם שאינו שלהם, בעולם של הקב"ה. לא עלמא דיליה הוא. כמו שרבי שמעון בר יוחאי אומר עולם שאינו שלך. עולמו של הקב"ה. והקב"ה נתן לנו תפקיד, נתן את התורה.

וכמה שיותר אדם מתמסר, כמה שאדם רוצה באמת, בלב, רוצה להבין את התורה, ככה מקבלים. זה השורשים של כלל ישראל. אני מזכיר תמיד שהימים של השבוע קוראים את הפרשיות של האבות, חז"ל חייבו אותנו מתי יגיעו מעשי, האבות הם התחילו לתקן את העולם, ראש המאמינים נקרא אברהם אבינו. היה שם ועבר, כתוב לא יצא, לא השפיעו. לא היה חסר, היו צדיקים, אבל אדם הראשון כידוע כפי כוונתו והכל, קלקל את הבריאה, אדם הגדול בענקים, מלאכים השתחוו לפניו. הגאון מבאר את החטא הגדול של עץ הדעת, שנמשך להבין גם חכמות הטבעיים, שזה יש חכמה בגויים, אבל כלל ישראל הם החכמה תחיה בעליה, צריך לחיות את שורש השורשים, לא למטה למטה, כי שמה זה טוב ורע, שם זה כבר כוחות הרע.

זה היה ירידה נוראה. והיית רק למעלה. החכמה תחיה בעליה. וחי לעולם. הסתכל, הגאון מאריך הרבה שלפני שהוא אכל, הסתכל בעץ הדעת, זה כבר היה החיסרון. מה שהוא עשה, מה שחווה עשתה, היה מכשול כשאמרה לנחש הקב"ה צוה אותנו, זה היה ראשית החורבן, מה שהסתכל. הראש שלו צריך להיות עם הקב"ה עם החכמה עם התורה. היה מבין טעמי תורה עד תכליתם, אחר כך כבר לא היה שייך, לא היה אפשר עד שיבא תיקון העולם.

זה באותו ענין ממש, לעצור את המחבלים בזה מבחוץ ומבפנים, בכל מיני דרכים משונים ושונים שלא להרבות ישיבות, להרבות תורה. צריך יותר ויותר לחפור בה דכולא בה. כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, כשירושלים בנויה אז יותר. ירושלים זה הסמל, זה הפנימיות, הקודש. לב ירושלים. כשאנחנו משהו יותר לומדים תורה, תורה לשם תורה לשם

תורה, תורת ה', זה תכלית התכליתים, לא להגיע חס ושלום על ידי זה למשהו, תורה בעצמה, זה היה הדברים האמיתיים, לא היה משהו אחר.

מתחילים, לחכות מיד זה קשה, לעולם יעסוק, אבל כמו שר' חיים וואלווינער אומר, אני תמיד מזכיר את זה, כשיודע שזה סולם, אי אפשר להתחיל בשליבה העליונה. אבל אם אחד מגיע על מנת להישאר בשליבה התחתונה, לא מתוך שלא לשמה בא לשמה, לא שייך בזה. תורה לשם תורה בלי שום דבר אחר, כתר תורה כמו שאומר הרמב"ם לא סובל שום דבר אחר. כהונה גם כן, כתר כהונה זה משהו גבוה, וגם מלכות לא סובל כל כך, דוד המלך, וודאי שזה מפריע, מוריד ומוריד, אבל כבוד התורה לא נמצא בכלל אם אין משהו אחר. כי תורה זה רק זאת התורה, מה שהקב"ה נתן לנו, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, זה הדבר הכי גדול.

מעמד הר סיני, זה היום הזה נהיית לעם. הקב"ה ירד. זה התשובה הכי חזקה לכל זה.

אבל וודאי שצריכים להילחם, אני לא בא לעכב, צריכים לעמוד בפרץ, אבל העיקר מה שיש כח נגד, זה שלא נתרפה. על זה הרבה עמדו על המשמר, רבינו הגדול, עכשיו ממש, לא תמיד נמצאים ביום ההילולא ממש, זה עמד, עמד בעוז ובגבורה נוראה, הגבורה וודאי שבא ממי שבאמת הוא נקי וזך משום עצמיות, לא ראינו כדוגמתו. רק את התורה שהקב"ה רוצה, את התורה של ה', בלי שום משהו אחר. אז הקב"ה נתן לו את התורה בגבורתה, הודה הדרה זיוה תפארתה גבורתה זיעתה.

וודאי שאם באים ומדברים, צריך שיהיה למעשה ממש, למעשה ממש, כמו שהתחלנו לומר, שאברהם אבינו הכח שלו היה לו רק לא להיגרר אחרי דור אנוש ודור ההפלגה, כתוב במדרש שזה היה באותו זמן. בזמן של דור ההפלגה אז אברהם אבינו הכיר את בוראו. אבל הוא מסר נפשו עד הסוף, ראה בירה דולקת, הוא התחיל לתקן את העולם, את הגשמיות של העולם. לתקן. מה שהעולם מתקלקל, העולם עצמו נהיה מקולקל, מה שנהיה בעץ הדעת עם אדם הגדול בענקים. ומה שאנוש עשה. לתקן כמה שאפשר.

בזה הוא התחיל עם הבראשית ברא אלוקים, עם השורש, לפני שהוא התקלקל. ראה בירה דולקת. מי זה. ומסר נפשו עד הסוף. אי אפשר להגיע לזה בשכל אדם הכי גדול. הציץ לו בעל הבירה. הקב"ה מתגלה לו. זה לא היה לפני אברהם אבינו. אברהם אבינו ראש המאמינים. התחיל לתקן את העולם, קודם עצרו את הקלקול.

וממילא לא היה שייך שישפיע, כל העולם מקולקל, האבות התחילו לתקן עד שהגיע המעמד הגדול והנורא שהקב"ה הוריד את התורה לארץ. הדרך היא להגיע עד ה' אלוקים, עד הקב"ה, אז הקב"ה מתגלה, כשעושים רצון ה' אז הקב"ה מתגלה. זה הדרך. לא שום עצמות, לא שום אנוכיות. אלא רק מה הולך פה, מה נמצא פה.

אלך לי אצל בעל הבירה, זה עוד יותר.

כמה שכל מבקש, טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, זה יסוד נורא נורא נורא. הנעוריו זה תמיד, אבל לא לשכוח את הנעוריו ממש, שזה הכל בטבע האדם, הזמן הכי מסוגל. לא כשיתבגר, כשהיה מנוחה, זה מעשה היצר השטן והחבלות. אומרים את זה באמצע הקינות. כי הקינות לא סתם בוכים על ספינה שטבעה בים, רוצים לבנות את בית המקדש, בוכים כדי שזה יהיה קיים. מה טוב, הגיד לך אדם מה טוב, אומות העולם גם מחפשים את הטוב.

עול בנעוריו, בשורשים, בזמן שאדם רוצה לבלוע את העולם והעולם רוצה לבלוע אותו, אז ישב לחשבון האמיתי, אז לקחת את העול.

מי לא ראה איך רבינו הגדול היה מתריע על זה, אפשר תמיד להתחיל, תמיד נמשך אחר כך.

זה מה שחייבו אותנו להתבונן בדרכי האבות, לא סתם לקרוא בתורה, להתבונן במעשי האבות. אנחנו קצת רחוקים מזה, צריך ישועה. זה הדרך, עד ה' אלוקיך. בתורה, בתפילה.

הכל זה רק אם תורת ה' בלבו, עם ה' ממש. זה התשובה הכי גדולה, אין שום ספק, כל אחד יודע את זה, צריך אחד שיוציא מן הפה, התשובה היחידה הנוראה הכי חזקה זה רק כשאנחנו נתעצם בדברי תורה. זה משפיע גם כל מה שצריכים לעשות, אבל להחליש, גדולי ישראל תמיד אמרו שהחילול שבת שעושים זה רק כי אצלנו אין מספיק קדושת השבת קודש קודשים. יום כיפור, שר' ישראל אמר, שכמה שאנחנו שומרים את זה יותר, זה משפיע על רחוקים הרבה. ואם גם הם, זה חוזר חלילה.

השבת זה גם כן דבר מוזנח מאוד. קשה לדבר על זה. רבינו הגדול החזון איש היה אומר שיש גמרות קשות שבשבת הוא מבין את זה. זה אחרי העמל הנורא, חסר השבת, בשבת ניתנה תורה. צריכים בשבת להיות אוכלי המן, להיות הדור דעה, שבת קודש קודשים.

צריך שהתורה תרד לארץ, איך מורידים את זה, עד פה זה כבר הגיע, זה כבר מונח בקרן זוית, יש לנו אבות, אבל איך נעביר את ההעברה מלמעלה למעלה, המלאכים עצרו את זה, גם שמה זה לא היה המקום, המקום זה התורה אצל הקב"ה, הם טענו שתנה הודך על השמים.

כדי להוריד מהודך, צריכים את משה רבינו. צריך מי עלה שמים וירד. והוריד את התורה שזה למעלה למעלה מהקב"ה, הדבר הכי למעלה, ראשית הכל מה שניתן לגילוי, אחרי זה אין לנו שום השגה. פה היה צריך את הדור דעה, כתוב שלא היה דור כזה, כידוע לכל, אוכלי המן, מה שמלאכים אוכלים.

והיו צריכים את קדושת השבת, יום של הקב"ה, זה קדושה בעצמותה. גבוה מעל גבוה. וזה נשאר לעולם ועד, בשבת ניתנה תורה ובכל שבת זה היום של מקור התורה. אומרים בתפילה של שבת, מטבע הברכה העיקרי בשבת מתחילים עם ישמח משה במתנת חלקו. תמיד מתחילים עם אברהם שזה ההשגה שלנו, כי משה זה תורת משה. אבל כשמתחילים את שבת של היום, הולכים במדרגות, היום היחיד שכל תפילה אחרת, מתחילים עם שבת בראשית, זה המדרגה התחתונה, זה גם יותר מהכל, כל מה שפועלים בתפילות בשבת זה נהיה לבד, והתפילה של שבת זה למעלה למעלה, אין לנו שום השגה בזה. תמיד מתחילים באבות, אבל בשבת שניתנה תורה אז ישמח משה.

ומשה רבינו רצה שכולנו נשמע את הקב"ה, כידוע, אבל אנחנו קלקלנו את זה, משה רבינו תש כוחו. לכן זה ישמח משה. ידוע מה שכתוב שמשה רבינו מחזיר את הכתרים של כלל ישראל, לקחו מכלל ישראל את הכתרים של נעשה ונשמע אחרי העגל.

גם אמרו למשה רבינו כי שחת עמך, היה תביעה על הערב רב, שמשה היה נתבע על זה, הוא הביא אותם, הוא רצה להרבות. וזה מתפשט בכל דור ודור.

שבת שהתפילות יעברו ולא יהיה גבוה מעל גבוה, כבוד השבת, וגם כבודה של תורה, תורה של שבת זה לאין ערוך. לא צריך לבטל מעונג שבת בפועל, אבל לזכור שזה הפשט, מתנה טובה, יומו של הקב"ה, קודש קודשים. היצר מתחיל עם מי שטרח בערב שבת, קשה להאריך פה על דברים כאלה.

כל הגדולים שהיה, מי שעמד בפרץ ממש לעמוד על המשמר, בגבורה, זה היומא דהלולא עכשיו. התאספנו ושיצא מזה רק למעשה ממש.

באותו יום ממש, ובעיקר בסוף ימיו היה רצונו בעיקר לחזק את הענין של מוסר. המשנה ברורה מביא מהאר"י ומרבינו אדוננו הגר"א, ומי יכול לחלוק על זה. זה היה מאד בנפשו.

ובפרט עכשיו לא מזמן נפטר אחד שהכרנו אותו, מוסר אמיתי, ר' יהודה אריה זכרוננו לברכה.

שמעתי פעם שיחה מהמשגיח ר' יחזקאל שאם אחד לוקח את זה, מוריד משהו מהתורה, זה כאב לו מאוד, פחדו מאוד, כולא בה, אם זה בלימוד התורה בריתחא דאורייתא ובאהבת התורה. אדרבא, צריך להיות כמו שבדורות הקודמים היו יודעים את זה, בלי תורה אין שום טעם.

מה הפשט מוסר, הכוונה היא לייסר עצמו, אדם צריך כל החיים לייסר עצמו, אדם צריך להכיר חשבון המעשים הטובים והרעים, ולעמול ולדבר לעצמו להוריד את זה. בלמעשה, מה שנוגע, לשבור, לשבור, כי היא חיך, כל זמן שאדם חי, אם אין לו מה לשבור שום דבר אז הוא כבר לא חי, כך אומר הגאון.

כי זה עצם החיים, לשבור עוד יותר, לעקור עוד יותר, החזק במוסר אל תרף, כי היא חיך, זה עצם החיים. כשלומדים ספרי מוסר, אדם צריך לעורר את עצמו, ובשעת מעשה. תורה זה על מנת לעשות. מוסר זה רק על מנת לעשות, כי זה המציאות.

אומרים תלמידיו של ר' ישראל, אדם אומר שלום עליכם עליכם השלום, ולעצמו לא נותן את השלום. השלום הרוחני, האוכל הרוחני של הנשמה ושל הנפש, לא הבשר שמתלבש עליו.

ואדם נברא ורוצה לבלוע את העולם, העיניים רצות, מה שאפשר ומה שיותר אפשר. רב תנא ופליג, כי רב לא חזה חוץ לדוכתיה. לא הסתכל חוץ לד' אמות. להיות רב אי אפשר, בלי שלא רואה שום דבר אי אפשר להיות רב. ארבע אמות זה איזה תחום של האדם, בעירובי תחומין, זה רשותו, חוץ מזה מה אתה מסתכל בעולם שאינו שלך. זה המעורר של רב. כשכל התלמידים קיימו את כל הדברים, בזה לא יכלו לעמוד.

אנחנו לא מדברים פה על...צריכים כן להתעורר בזה, וודאי. להתבונן בעצמו. נר אלוקים נשמת אדם. נר אלוקים. ואפשר להגיע עד השמים. משה רבינו הגיע עד השמים. חופש כל חדרי בטן, זה יסוד המוסר, שאדם יכול להכיל את הנשמה ולחפוש כל חדרי בטן, ביעור חמץ לומדים מהפסוק הזה, לעקור ולשרש כל מידה רעה, כל תשוקה נוראה, חופש כל חדרי בטן, זה הנר אלוקים.

וכשאדם לומד מוסר, אפשר בדוגמא אחת, במחשבה אחת. כשאדם לוקח רפואות אף אחד לא יחלום שרצים לקנות ספרים להסתכל על זה ולהתרפא. ללמוד מוסר ולהתעורר ולא לבלוע את זה, הרופא נותן לו רפואה והוא מסתכל על זה, הוא לא בולע את זה. אני מוסיף בעלבת'יש, אם אחד לומד מוסר ומתלהב מזה, זה טוב, זה משפיע שאולי פעם יקח את זה, אבל הוא יודע שעוד לא נגע ופגע. כשאנחנו לומדים ורוצים להתעורר, אם זה לתכלית גם למעשה, צריך לדעת את המעשה אשר יעשה ממש, לוותר על דברים שזה כחוט השערה, זה צריך לדעת עד הסוף, עד הסוף, לא מספיק התעוררות.

מי שלומד מוסר, קורא הרבה ספרים, ואחר כך לאט לאט מאבדים את הלב, זה עובר ולא נכנס לתוכו. לא בלע את זה. עיקר הרפואות זה לקחת את זה, זה רפואת הגוף, אבל רפואת הנפש זה אפשר בעלמא, בדברים חיצוניים, עמוק הלב, צריך להגיע עד עומקו של הלב, עד ההתחלה של עומקו של הלב.

זה דברים קלים ביותר, זה אפילו לא ניסיון, אבל בלי לייסר עצמו, ימית עצמו באהלה של תורה, ירומם את עצמו, זה ממש השטויות, אני לא רוצה להגיד איזה מילה, אולי משהו יחשוב שיש איזה הוה אמינא בשטויות.

זה ממית עצמו. זה מחיה את עצמו, זה אמיתי. כשאדם לומד באמת, והוא בולע את הרפואה, זה ההתחלה, זה המייסר עצמו.

אולי זה הפשט מה שבגאון כתוב במשלי שיש יצר הרע פנימי וחיצוני, היצר הרע בעצמו, מה שהוא רואה, וגם העולם, ההעלם הגדול. היצר הרע אומר שיצר הרע החיצוני הרבה יותר קשה. אולי זה גם כן חלק מהדברים, כי ביצר הרע הפנימי

אדם גם כן קרוב אצל עצמו, להחיות את עצמו, שיהיה משהו מהנר אלוקים. בחיצוניות הוא רק רוצה, הוא כבר מכור, עבד של עבדים של עבדים של כל ההבלים מה שאתה רואה.

זה הדברים העיקריים ממש, ובפרט כשהרע משתולל, ונמצאים בפנים עם קרירות, יש כאלה דברים, אי אפשר סתם להתנהל על מי מנוחות. בדורות הקודמים בשעת מלחמה אני יכול לומר, לחמו עם גרון ביד, רוצה, רוצה להציל את עצמו.

ובזה צריכים להתבונן. התאספנו. הראש ישיבה תמיד היה אומר לא בשטחיות, באים ללוות את המת, רבי יהודה אומר שבא מחמת המת ולא מחמת המאורע, בא לראות, כשאדם חי בחיצוניות, כל דבר הוא בא לראות. זה היפך הדעה האמיתית, שרוב לא הסתכל. אנחנו לא חסרים רק את רב, אבל שלא יהיה רק כלפי חוץ, לשכוח את העצמו, את המבשרי אחזה, נר אלוקים, הקב"ה עשה את האדם ישר.

בכל אופן, התאספנו, אני אומר לעצמי ולאחרים, יש בזה הרבה לבושים, לראות את עומק הדברים ממש, עומק הדברים ממש. הנקודה העיקרית העיקרית. כשלומדים תורה ושלומדים מוסר. ואין לנו שיור אלא התורה הזאת, זה היה רצונם בכל עת, כמו שהזכרנו כבר, לעמוד על משמר התורה.

ומה שהקב"ה עשה איתנו עכשיו אי אפשר להתעלם מזה, כל אחד יודע את זה, להתבונן בדברים הגבוהים שיש לנו, אנחנו לפנינו התורה, עלבון התורה כמו שהגאון אומר, זה מונח בקרן זווית וכל אחד יכול לבא ולקחת את זה, לא לגשת ולחשוב שהדברים לבד יסתדרו. אדם רוצה את העמל, אדם רוצה להראות את הכוחות, פה אדם לעמל יולד. עמלים בתורה, זה ההתחלה. לימוד התורה, העיון, הסברא, היגיעה, בקיאות בתורה, בל נשכח. רבינו היה תובע שבחור צריך לדעת את כל הש"ס, מה שהיה תובע... וכיוצא בזה. והתפילה והמוסר. אין לנו שיור אלא התורה הזאת. לדעת שזה נשמת הכל, עין לא ראתה אלוקים זולתך, אין שום דבר, הכל מונח פה. וזה לפנינו. ועלבון התורה לעתיד לבא יבא הקב"ה ויבא גם משה רבינו ויתבע, לא מספיק שהקב"ה תובע.

ומה שיותר מעורב זה יותר ויותר מחריף תמיד, אין שום ספק. הטוב הטוב זה מה שיהיה יותר נבלע בדמו. יתן ה' שהדברים האלו יהיו חיים וקיימים, שיהיה למעשה ממש, זה תכלית כל האדם, לכך נזכה שאנחנו נתקן את עצמינו, ולכל העם בשגגה, תלמידי חכמים הגמ' אומרת ששגגות כזדונות, אנחנו שיושבים ליד הגמרא, בישיבה, אנחנו צריכים לשרש בתוכינו.

וכשיש קרירות צריך להתחמם, להשיב מלחמה, צריך להתחמם נגד המשחיתים. כמה גזירות יש בחז"ל על כל זה, כשהיה גזירות היו נרדפים, ואז אמרו שצריכים לקרב אותם, ואז עוד יותר ועוד יותר, הגזירות הגזירות. כך בכל דור, עד הדורות האחרונים, כל פעם שהיו גזירות היה חמור וחמור נגד הדת והאמונה הפשוטה. כמה שיש יותר קרירות הקב"ה תובע מאיתנו יותר ויותר. רוצה מאיתנו את העומק, להתגבר יותר. ולכך נזכה באמת להרבות כבוד התורה וכבוד שמים, שזה יקרב את הגאולה השלימה, ונראהו עין בעין בשוכו אל נווהו, ומלאה הארץ דעה את ה', אמן ואמן.

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תשע"ה:

התאספנו לחיזוק, להתחזק. דברי תורה צריכים תמיד חיזוק, יחזק תמיד בכל כוחו, לשון רש"י. ובפרט בעת צרות גדולות. כידוע לכל. וודאי שצריכים חיזוק. התאספנו לזכרו של לבן של ישראל, מרן בעל אביעזרי זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא זכותו יגן עלינו.

כמדומה לי שאני הייתי בעניי ובעניויותי הראשון שאמרתי לו את התואר ליבן של ישראל. אחר כך גם אחרים. כמדומה לי שליבן של ישראל פה על מרן האביעזרי זכותו יגן עלינו זה בלי שום אבק של אבק של גוזמא. זה דבר שלא היה מצוי, גם לפניו.

כמה פעמים שהייתי שומע מאבי מורי זכרוננו לברכה, ובאותה שפה ממש ממרן הגר"ש שעדיין מרגישים בכל יום את החיסרון הנורא, זכר צדיק לברכה, אותו לשון שהם אמרו שהרבה הרבה א סאך יאר לא היה מנהיג כזה. לא שאלתי מה זה הרבה, על מה מדברים הרבה עכשיו, אבל ליבן של ישראל. לב יודע מרת נפשו, הגאון על המקום מביא את המדרש שלעתיד לבא ישאלו כל האיברים ללב למה הוא מקבל שכר יותר מכולם, והוא אומר להם לב יודע מרת נפשו, לו היה צער יותר מכולם, אז בשמחתו לא יתערב זר.

מרן האביעזרי היה מרגיש כל איזה חולשה, כל איזה דבר שאיזשהו פגיעה בהמשך התורה, המשך הדת, כנתינתה. וגם הלב של כלל ישראל, אני זוכר שפעם הייתי אצלו והוא בכה, כמעט אי אפשר היה לדבר איתו, קרה איזה מפריע לאחינו משפחות הספרדים שיחיו, קשה לפרט הדבר. אז הוא הראשון, הלב שהרגיש את הצער הנורא, והצטער ממש, הצטער ממש.

ובעיקר צריך להזכיר ולהדגיש את הבשעה שבאים לפגוע, קמים עלינו לפגוע בנשמת נשמתנו, באויר שלנו, בחמצן שלנו, בתורה. הקב"ה רוצה וודאי מאיתנו שנתחזק יותר, כל אחד מבין את זה פה, בני תורה וודאי מבינים את זה, דבר ראשון צריכים לחפש בעצמינו. וודאי שצריכים לעמוד על נפשינו בפועל, אבל צריכים לדעת מה הקב"ה שואל מאיתנו.

עמל התורה זה הרי ידוע לכל, של מרן זכותו יגן עלינו. הדביקות בתורה ללא הפסק כמעט, כשהיה מגיע לחתונות מי ששם לב ראה שהמוח כל כולו שקוע בתורה. ויחד עם זה, יחד עם העומד בפרץ אלו שעומדים בראש מערכות קודש עלולים לפגוע פה ושמה בזהירות הנוראה, שהוא גם היה עומד כל הזמן על בין אדם לחבירו, שאף אחד לא יפגע.

זה הכל ביחד מועט מועט, זה לא מועט, מחזיק את המרובה ממש, בכמות ובאיכות. וכמו שמרן האביעזרי תמיד היה מזהיר לא לתפוס דברים בשטחיות, לכן אנחנו מתחזקים בלילה הזה להתחזק בדברים העומדים ברומו של עולם, את הנקודה העיקרית, לא את הסביב, שבאמת כל אחד ימסור את הנפש לעצמו.

ויש פה ציבור מבינים, אני לא ראוי לעמוד בראש הציבור, רק כשליח ציבור, לתפוס את הדברים בעומק, לא שטחיות.

תמיד הייתי רגיל להזכיר שזה זמן שגדולי עולם הסתלקו מאיתנו, זכרם לא ימוש, מרן החזון איש, הפך את העולם, אני עוד זוכר, אני הגבר, בעניויותי, איך שהיה לפני כן ואחר כך, הפך את העולם כולו, בתוך הד' אמות, במקום שלו, לא עמד בחוצות, בתוך המקום שלו. עמל התורה, זה דבר מבהיל על הרעיון. יש עוד הרבה שהכירו וזוכרים. וכשם שהיה עמל בתורה כך היה אומר על עצמו שכל תפילה זה לא פחות מהסוגיא הקשה ביותר. ראינו קצת בעינינו, כל תפילה היה כדאי, אני מתביש מהדברים שאני מדבר, אבל המטרה היא לא רק להתפעל מהדברים, אלא כמו שהזכרתי קודם ללמוד מזה, ללמוד מזה.

כיום זולות, דברים העומדים ברומו של עולם, ובני אדם מזלזלים בהם. כמו שאני רגיל לומר, דוד המלך לא בא לומר דבר שמי שבא בתפילה מזלזל בזה, דוד המלך ברוח קדשו אומר את זה שכשבא דוד בא תפילה, ואני תפילה, הוא מדבר על אלה שכן מתפללים, מתפללים ממש ממש ממש, אבל לפי הרומו של עולם, עדיין תמיד נקרא עדיין...

וכמה שראינו אצל רבינו החזון איש כשהיה לומד, אני זוכר, נזכר, היה יד ימינו הרב גריינימן זכרונו לברכה, פעם הוא תיאר מעשה שהיה, אולי זה ידוע פה, שהיה פעם שאלה של פיקוח נפש, היה צריך תשובה מיד, והחזון איש היה באמצע שמונה עשרה, תפילה של לחש, הוא ניגש, והוא לחש לו באוזן, והוא רואה שהוא לא שמע. הוא מדבר עם הקב"ה. מתחיל לצעוק יותר, היה ביזיון מאוד, מי שהכיר אותו, החזון איש בעצמו סמך עליו הרבה, עד שהתחיל בסוף ממש לדחוף אותו, רק אז התאושש ושמע. וגם את ההמשך אני זוכר, הוא שמע וענה אחרי שענה שוב חזר לתפילה. כמה רחיקנא מדוכתא.

אבל זה אנשים שחיו איתנו, זה לא כל כך הרבה שנים. חז"ל חייבו אותנו להגיד מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב, שם זה הפרשיות, אבל פה זה אנשים שבאמת חיו איתנו עלי אדמות לפני לא הרבה זמן.

אני אמרתי כמו שאמרתי, אני לא ראוי לדבר בזה, אבל תבעו ממני הרבה, שליח ציבור, לא יכולתי לסרב לציבור, אני שליח ציבור. שהדברים יהיו חיים וקיימים ולהחיות את הדברים. ועם הזהירות הנוראה של בין אדם לחבירו, כמו שהזכרתי.

ועכשיו זה הימים של היום השנה של מרן שר התורה מטשעבין זכר צדיק לברכה, הוא הגיע מהמלחמה, היה לו שני בנים גאונים, שהיו יכולים להיות גאוני הדור ממש, שניהם היו גאונים גדולים, רק תורה ולא שום דבר אחר, שמעתי פעם איזה סיפור עליהם, ושניהם נהרגו, והוא היה תמיד לא פסק פומיה מתורה, כך היה בבוכארה שמה, אני עוד זוכר את הרעב עצען שלו שהיא אם הבנים, שפעם אחת פתחה קצת את הצער שלה, ונדמה לה שהוא צריך להגיע, ואמרה אסור לדבר, לא מדברים על זה.

תמיד היה בית מלא בשמחה. הילד הראשון נולד אחרי כל המבול שהיה, ונהיה חולה תוך כמה ימים, ובאמצע השיעור נכנסו להודיע לו ברמז, הוא שמע רגע ואמר לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני והמשיך את השעור. התורה זה היה. ואני ראיתי בעיני כשהיה בבית המדרש של החסידים, אז התחילו לדבר על להוציא את בני הישיבות, נהיה חיזור כמו סיד, כסיד ההיכל, וכמעט נאבד לו הלשון, לא יכל לדבר, ואחר כך היה אפשר לשמוע, אם יפגעו בלב לא יהיה כלום, שום דבר, אמר זה נורא נוראות, זה נורא נוראות.

מישהו סיפר לי, איזה ראש ישיבה אחד שהוא בתור בחור הוא הלך לעשות פטור, והוא ברח ממנו, הוא לא רצה לשמוע דברים כאלה, שרוצים לעשות פטור, זה נורא לשמוע דברים כאלו.

אי אפשר להאריך, צריכים. לא בשמים היא, לא דברים שמדברים לעם הארץ לדורות, זה דברים שעוד ראינו אותם, עוד הכרנו אותם. זאת התורה לא תהא מוחלפת. שהדברים היו חיים וקיימים ממש. דבריהם הם זכרונם.

וכמו שהזכרנו, צריך ללמוד מדרכיהם להשקיע בתורה ובתפילה ובבין אדם לחבירו גם כן. שניהם שהזכרתי, אבל בדברים שבנפש היה נלחם כארי יתנשא. לא היו מכירים אותו וזהו אותו בן אדם.

זכותם יגן, ושנחנו באמת נחיה ונחיה את הדברים למעשה ממש, וזכותם יגן, זכותם יגן עלינו, זה וודאי, כל הגדולים שהיו, קשה עכשיו להזכיר, הגדולים שהיו באותו זמן.

והדברים האלה נזכרים ונעשים, כמו שהזכרתי כבר, אנחנו נמצאים עכשיו בפרשיות של האבות, חז"ל חייבו אותנו חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב. ידוע מהגאון שחייב זה חיוב ממש עד מסירות נפש, אדם מחוייב לדעת. הדבר הראשון זה דע את עצמך, לא זה מה שחסר לנו, כאברהם יצחק ויעקב, אבל חז"ל חייבו אותנו כמו שאחד בעל חוב גדול לא רוצה לדעת כמה הוא חייב, זה קשה לו, זה לא שפה. אדם צריך לדעת מה הוא חייב, וממילא מה שהוא יכול להתאמץ בשיא הכח.

חז"ל חייבו אותנו אחרי שהאבות פרצו לנו את הדרך, אין אבות אלא שלשה, רק הם קרויים אבות. משה רבינו הוא רבה, אבל הם האבות, הם כלל ישראל, האבות, כל תפילה אנחנו אומרים כאברהם יצחק ויעקב, זה מה ששייך לנו. אני תמיד חוזר על לשון החינוך טבע האב טבע הבן. החינוך אומר את זה על דברים אחרים, אבל זה כלל.

המילה אבות הכוונה היא שכל מה שהאב הגיע והשיג ביגיעות עצומות זה מגיע לבנים, וזה תביעה עליהם, אחרי שהאבות כבר פתחו שערים, אז אנחנו קרובים לזה, אנחנו נתבעים על זה. ויתבע כל אחד ואחד איפה שהוא עומד, כמה שצריך להעפיל למעלה. להתרומם למעלה, למען סור משאול מטה.

כמו שידוע מהשל"ה שכשקוראים את הפרשיות בתורה, התורה תמיד הדברים חיים וקיימים, אבל כשקוראים בפרשיות זה נהפך לזמן, זה חי וקיים באופן מיוחד, אם קוראים בספר תורה כשר, עם בעל קורא כשר, עם האותיות עם התגין, כשקוראים את זה הדברים חיים וקיימים באופן מיוחד, זמן שמסוגל וששייך להשתייך לאבות.

האבות נקראים ישרים. בראשית נקרא ספר הישר. אלוקים עשה את האדם ישר. אני אומר את הדברים הפשוטים, כל אחד יודע, ואני חוזר עליהם, להחיות, חיים הם למוצאיהם, להוציא את הדברים. האלוקים עשה את האדם ישר. הקב"ה ברא עולם ישר לגמרי. אדם ישר. נזר הבריא, זה היה תחילת מעשיך, כבר היה יום השישי, אבל בלי האדם זה לא היה נקרא עולם, האדם זה היה תחילת מעשיך, האדם נברא בתכלית היושר.

כמה שעות היה העולם בשיא השלימות. ואם האדם השלם היה דבק בחכמה האמיתית, החכמה העליונה לדעת את ה', מלאכים השתחוו לפניו, אז החכמה תחיה בעליה, אם דבקים בחכמה אז חיים לעולם. היה יכול לאכול גם מעץ החיים. ביחוד כשהגיע השעה שהרגישו את קדושת השבת כבר, כתוב בגאון שכבר היה מצב של גן עדן בכל העולם, העולם ישר, והאדם ישר, וכבר הרגישו את קדושת השבת, היה עולם ישר, לא היו צריכים מקום מיוחד. זה דברים עמוקים שגם אני לא מבין את זה.

יש לשון במדרש בפרשת בראשית שאם לא היה חטא לא היו צריכים בית אחר כך ושכנתי בתוכם, כל העולם היה בית לה'. גם הנפשות של אומות העולם, כתוב באר"י ובגאון שלא היו נדבקים באדם, הם היו בעמקי שאול. העולם היה ישר, והאדם היה ישר.

הקב"ה ברא בחירה. שיהיה זה לעומת זה. כאן היה הרע לא בתוך האדם, היה מבחוץ, הנחש מפתה, ואחרי שקרה מה שקרה, אדם הגדול בענקים, נמשך אחרי הנחש, אז נהפך כל העולם. העולם נפל, נהפך למציאות, ובייחוד עולם העשייה, שזה היה למעלה למעלה, שהיום אני לא רוצה להזכיר את השמות, אז זה היה רחוק מאוד ממקור הרע, מכל הדברים שזה חס ושלוש שזה נגד.

ועל ידי שאדם הראשון חטא, אתם עשיתם את הרע, כתוב במדרש שלפני כן לא היה רע במציאות, היה אמת ושקר, היה אופן לשקר, הנחש שיקר. אחר כך כשהאדם הגדול בענקים לקח ועשה מעשה, זה נהפך למציאות. אתם עשיתם את הרע. אז העולם מתקלקל ואין לנו השגה בזה. יש מהגאון שבשעת התפילות העולם מתעלה, ובשעת השבת העולם מתעלה, רק הנשמות, נשמת העולם, יש גוף העולם ויש נשמת העולם, הנשמה של העולם לא זו ממקומו, עד כי יבא שילה עד כי יבא הגואל צדק להחזירה בשלימות, אולי יותר בשלימות.

העולם התבלבל, כשנהיה שברים, אפשר לתקן, אבל כשנהיה בלבול, זה נורא ואיום. עליונים למטה ותחתונים למעלה, זה נורא ואיום. שעד היום עוד לא יצאנו מזה. ועד אברהם אבינו היו צדיקים גדולים, היה נח שזה דבר לעצמו, הוציא את הקללה מהאדמה, עד שהיה נח איש האדמה, וקלקל, גם שאר הצדיקים שהיו, אבל לא התחילו לתקן את העולם, הם היו צדיקים אחרי דור הפלגה אחרי דור אנוש, שמרו על עצמם, אבל לא התחילו לתקן את העולם מיסודו.

אברהם, האבות התחילו לתקן את העולם. אברהם יצחק ויעקב כידוע כל אחד אב לעצמו, אבל אברהם הראשון, כך מסיימין, הוא היה הפותח. הוא התחיל לתקן את העולם. הוא לא רק ראה להיזהר, הוא ראה בירה דולקת, הוא התחיל מבראשית, כמה שהיה אפשר אחרי הקלקול הנורא, מה שאדם הראשון השיג בשעות הראשונות, היה שער החמישים, כתוב בנפש החיים שנתגלו טעמי תורה עד תכליתם.

ואחרי כן משה, לא קם כמשה, זה מהתקופה שאחרי השעות האלו.

זה היה כמה שעות. אבל אחרי כמה שעות הוא קלקל. שבת כבר היה אחרי הקלקול, עוד לא היה אפילו שבת אחת. שבת זה מתרומם, יומו של הקב"ה, שבת זה דבר מסוגל לעצמו.

והאבות התחילו אלך אל בעל הבירה, הוא הגיע אל הקב"ה בעצמו. זה הכוונה התחיל לתקן, משורשו, כמה שאפשר. והבחוקן מוסדי ארץ אלו האבות. התפקיד של האבות היה לתקן את העולם מה שיהיה ראוי אחר כך להביא את התורה לעולם הזה. היה אחר כך ענק על גבי ענק עד משה רבינו, אבל היו צריכים את האבות, אין אבות אלא שלשה, זה דבר לעצמו. היה לוי קהת עמרם, משה כבר היה יותר, שמי ה' לא נודעתי להם, הוא הגיע למעלה למעלה כענק על גבי ענקים, אבל הם היו האבות, זה היה התפקיד שלהם.

לפנים אלוקי השמים ועכשיו אלוקי הארץ. האבות עשו אותו אלוקי הארץ. זה דברים עמוקים, זה היה בפועל, במציאות, טיהרו את העולם, כדי שיהיה ראוי אחר כך להחזיר. יעקב אחר כך הגיע לשלימות, עם כל השבעים נפש, עם כל הכור הברזל במצרים, קשה להאריך, ובמתן תורה שוב הגיעו למצב כמו תחילת הבריאה. יש לשון של הגאון כמעט כמו לפני החטא. לא היה שייך ממש.

אברהם אבינו מצא עולם מקולקל מאוד, עם שהיו כמה צדיקים, המבול היה, דור ההפלגה, במדרש כתוב שפרשיות המבול נתפרשה ופרשיות הפלגה לא נתפרשה, האר"י והגאון גילו קצת מהדברים, שהם לא היו סתם טפשים שחשבו שזה בשמים, היו בקיאים, זה היה סמוך לבריאה, היו בקיאים בשמות של המלאכים וההשבעות, נמרוד היה הראש שידע את השמות של המלאכים איך להשביע אותם.

ובאו ביחד. כשנמצאים ביחד זה כח גדול. והקב"ה ראה את הפרי הם לא לוקחים. הקב"ה היה יכול ברגע אחד שלא יוכלו להשביע שום דבר. יש בחירה, כמו שהקב"ה לא לקח מבלעם את הכת, הקב"ה שינה מלכות הבריאה בזמן שבלעם קילל, זעם ה', לקחת מבלעם את הכת לקלל זה לא לקחו. וגם פה היה להם את הכח של לשון הקודש, והם קלקלו את עצמם, כל אחד הגיע לשורשו כמה שהוא יהיה בירידה. הם רצו לפגום למעלה, כי העבודה זרה נקרא אלוהים אחרים, אלוהים של חול, אבל כתוב שזה יונק מאלוקים.

והיצר הרע הגדול היה שלפני ה' צריך להתקדש ולהיטהר. עבודה זרה זה עם התאוות, ללא סתירה. הפוך. בגאון כתוב שכל העבודה זרה היה יחד עם זה עריות מיוחד המתאים לעבודה הזאת. זה היה היצר הנורא, יצר רוחני, לא מחייב רק... אין להאריך בדברים כאלה. אני תמיד מזכיר דברי הגאון הידועים בסדר עולם שכשאנשי כנסת הגדולה שחטו את היצר הרע, כי ראו שאין לדבר סוף, באותה שעה בטלה נבואה זה לעומת זה, לא הולך ביחד.

הם רצו למשוך כמה ששייך מאיפה שיונקים להתיר להם את הכל ללמטה. כאילו להתנתק, אני אומר רק דברים...

ובמדרש כתוב שבאותו זמן שדור הפלגה עשו דבר כזה, ללחום כביכול עם הקב"ה, באותו זמן הכיר אברהם את בוראו. כשיש בעולם את התהפוכות ואת ההתעוררות, אז זה הזמן לכאן ולכאן.

בכל זמן, בזמן שקמים עלינו, זה זמן שאנחנו נתעורר גם כן, זה זמן של טומאה, הקב"ה רוצה מאיתנו, כשהם רוצים חס ושלום לבלוע, לא להשאיר קדושה, לא להשאיר את החמדת ישראל, את כל השובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה כך, מה תחזו בשולמית כמחולת המחניים, כתוב באגרת הרמב"ם שתשובה לאומות העולם, פעם באו בגזירות בחרב ובחנית, אבל פעם באו בפיתויים, תבואו, יהיה לכם טוב, אומרים להם תתנו לנו כמחולת המחניים. מה, אתם יכולים לתת לנו מעמד הר סיני עוד הפעם. מה אתם יכולים לתת לנו, מעמד הר סיני, כמחולת המחניים, זה התשובה. יש לנו אבות, ועכשיו זה הזמן.

אני מתבייש לדבר על דברים שכל אחד מבין, בזמן שבאים להתפשר לוותר קצת, בשביל זה היה כלל ישראל וכל האבות וכל מה שקרה, כמחולת המחניים, מעמד הר סיני והכל. במעמד הר סיני שוב אחר כך נכשלנו. אבות העולם עשו את תפקידם בשלימות. אברהם אבינו עם העקידה. אברהם אבינו היה תתן חסד לאברהם. כתוב שהמידת החסד ניתנה לו, הוא לא רק איש חסד, עצמות החסד ניתן לו. אז הוא הרעיש עולמות גם על זה וגם על ישמעאל, הוא היה צריך לשבור את המידה הזאת ולשחוט את יצחק אשר אהבת, והוא עמד בזה עד הסוף, גם אחרי שהודיעו לו. אני אומר מוסר לקחת לעצמינו, ויסעו מהר ה', מעמד הר סיני עם כל החסרונות זה היה מעמד נורא, מעמד נורא, אז התקיים יפה שעה אחת בעולם הזה יותר מכל חיי העולם הבא.

אבל ויסעו זה היה חיסרון. מסתמא לפי דרגתם. היה... כשמתנערים... אני אומר לאנשים כערכי, במוצאי יום כיפור איך נראה אצלינו, נחשוב על זה לפני יום כיפור. כשקמים מהגמ' ככה... ויסעו מהר ה' זה לא רק נוגע לדור דעה, זה בכל דור ודור נוגע אלינו.

אז האבות הקדושים התחילו ופתחו את השערים הגדולים, ועל זה אנחנו התחייבנו, על מתי יגיעו מעשי, הרמח"ל אומר, הוא היה גבוה מעל גבוה, הוא שואל כפי דרגתו שכל אחד יחשוב מה עשו אבות העולם שהקב"ה כל כך חשק בהם, אבל כמו שאמרנו, אנחנו נתחיל את זה ממה שנוגע לנו למעשה ממש. נתעורר בזה, חז"ל חייבו אותנו. אבל להתחיל מזה להבין במה שכן, איפה שאנחנו עומדים להתרומם ולהתרומם. ולהזכיר לעצמנו מה אנחנו, מה זה כלל ישראל. לא איזה מעלות שהיו פעם, ואפשר להיות גמיש, ודברים כאלה...

מתחילת הבריאה יש מלחמות כאלו. במלחמה הראשונה נכשלנו. במתן תורה הגיעו שוב לתיקון העולם, אם היה לוחות הראשונות לא היה קורה שום דבר, היה משה רבינו, היה הכל.

זה מה שקרה כבר אחרי כל הגלויות, אבל יש את הגמרא הקדושה הקודש קודשים שזה נמשך לא מאסתי ולא געלתי, אני תמיד מזכיר מה שהחזון איש היה רגיל לומר יש לכם קצות, יש לכם רבי עקיבא איגר. אני לא יודע אם מותר להגיד, יש לכם חזון איש, יש לכם ר' חיים הלוי, יש ויש, אין לנו שיעור אלא התורה הזאת. אנחנו אומרים את זה קצת באנחה. אבל זה יש לנו, התורה הזאת יש לנו.

סוף דבר הכל נשמע. אני לא מרגיש ראוי לדבר פה בפני הציבור שאני עומד, אבל בתור שליח לא יכולתי גם לסרב.

זמנים קשים ביותר. זה דבר שצריך לא לאבד את השכל ואת הדעת. לדעת את ההבדל בין הבורא לנברא. לא לאבד את השכל. לעמוד על נפשינו בפועל. ועיקר העיקרים להתחזק יותר, כמו שאדם מתדבק בתורה התורה מתדבק אליו. כמה שאנחנו נתדבק בתורה תתדבק אלינו. תורה ורק תורה, הפוך בה והפוך בה זכולא בה. תורה לשם תורה. תורה מדובקת ביראת ה' טהורה. ועם בין אדם לחבירו, עם הוהירות הגדולה מאוד, שזה מרועה אחד ניתנו, את ה' אלוקיך תירא ואהבת לרעך כמוך. ובזכות הדברים שנתאספנו בעיקר להמשך וקיום הדברים, אשר יקים את דברי התורה הזאת, זה גם כן יגן עלינו שנזכה באמת שהדברים יהיו חיים וקיימים לקיים את התורה באהבה ובשמחה, עם עול תורה באהבה ובשמחה, עם השלימות, עם הבין אדם לחבירו, ונזכה בקרוב לגאולה השלימה, ומלאה הארץ דעה את ה' אמן ואמן.

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תשע"ו:

ברשות גדולי התורה, הציבור הקדוש ובתוכם ה' אמנם לא הגעתי למידה זו, לעמוד, לא אאריך בזה, אבל קשה גם לסרב. רק כשליח ציבור. לא בעל הציבור, שליח הציבור. אני מוכרח להקדים.

התאספנו, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו להתחזק. הדברים הם לא דברים חדשים, יש לנו תורה, זאת התורה לא תהא מוחלפת. כל יום כחדשים. זכרו של רבינו הגדול ליבן של ישראל, מרן האביעזרי זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא, שעמד על משמר היהדות בעוז ובגבורה. יהי רצון שיהיו נא אמרינו לרצון לפני אדון כל. תמיד רגילים להזכיר את הגדולי עולם שהיה צריך אותם כמו נבואה לדורות שנכתבה, שבאותה תקופה עזבו אותנו, באותו הזמן, רבינו הגדול שהקים עולה של תורה, בעל החזון איש זי"ע, אני חושב שבשעתו הקב"ה עשה שלא תשתכח תורה מישראל, שומר שארית עם ישראל, לא מאסתים ולא געלתים.

היה תקופה נוראה אחרי השואה הנוראה, קשה לפרט איך היה מצב התורה אז בארץ ישראל ובכל העולם. הקב"ה האיר לנו. הביא לנו. רבן של ישראל. גם להראות שירידת הדורות זה לא גזירת הכתוב. זה כידוע פה לכל, אתריה דמרן, כל העולם זה אתריה, החזיר עטרה ליושנה, עטרת תפארת לימוד התורה, לימוד הגמרא והפוסקים כפי דרכה של תורה עם העמל והיגיעה, ואז היה הצלה גדולה לכלל ישראל ברוב רחמיו.

אני זוכר דרך אגב או לא דרך אגב את ההשפעה העצומה שהיה אז לכל היכלי התורה, וגם אחרי שעלה למרום נתבקש לישיבה למעלה, אני זוכר שרוח התורה היה הרבה שנים בשיא תפארתו. אני זוכר שאז הרבה אברכים היו באים לשאול, זה היה רוח הדברים הרבה שנים, שהיו מציעים לאברך איזה משרה גבוהה ודברים חשובים היה מסתפק מאוד. השאיר את הרוח שצריך לעבור על כל התורה בעיון ובעמל, צריך לדעת מסכתא אחר מסכתא, הלכה אחר הלכה. הם היו שואלים אם להיות מגיד שיעור, דברים חשובים מאד, אם אפשר לעמוד בזה. זה היה האור הגדול שהשפיע החזון איש אז.

ואז היה תורה ורק תורה, ולא צריך יותר מתורה. התורה הזאת שזה יש לנו. בזה נפלינו מכל העמים אשר על פני האדמה, אשר בחר בנו מכל העמים, הדברים הפשוטים היו חיים וקיימים. אנשים פחדו ושאלו איך אפשר, משועבדים לזה, שעבוד לשטעלע.

ואני מוכרח לספר מה ששמענו שהיה פעם אחד זכרוננו לברכה שסיפר לנו על עבודת התפילה, זה גם כן רבינו הגדול החזון איש, שהוא אמר לו שכל תפילה כמו הסוגיות הקשות ביותר. כל תפילה. אני זוכר, אולי הצעירים לא יודעים, שהיה פעם שהיו צריכים להגיע אליו, אחד שמאד סמך עליו היה צריך להגיע אליו באמצע שמונה עשרה, באמצע תפילת העמידה, הגיע בשאלה של פקוח נפש ממש, היה צריך לענות תשובה על הרגע. הוא לחש לו על האוזן שאלה של פקוח נפש, החזון איש לא שמע, התחיל לצעוק, ולא שמע. התחיל לדחוף אותו. בסוף נענע אותו ממש, וענה, הוא שקל כל מילה, ואחר כך חזר שוב לתפילה באותו תוקף ובאותו עוז.

התורה והתפילה היה אצלו מקשה אחת. תורה ותפילה שזה יום יום. אותו עמל בתורה אותו עמל בתפילה מתוך עוז וגבורה דקדושה. וודאי שהיה השפעה נוראה מאוד בישראל. בהמשך הזמן הולך ומשתכח, החתם סופר אומר כמעט כמו נבואה, הוא מתאר שכשגדול נפטר מתחזק קרן התורה למעלה למעלה, אנשים חושבים בטוח זה ימשך למעלה, אבל מבינים רואים שזה התלהבות כזאת שוודאי זה חשוב מאד אבל עם הזמן צריך חיזוק גדול. דברי תורה תמיד צריכים חיזוק בכל כוחו. אבל זה היה אדם שעוד הכרנו אותו וראינו. זה נתן שאיפות לכולם למעלה למעלה.

אני מזכיר תמיד גם באותו זמן נפטר הגאון שר התורה מטשעבין, שני בניו שהיו גאוני ישראל, גדולי עולם הם היו צריכים להיות, שניהם נהרגו שם, ולא היה שום רושם כלל, ישב ולמד בהתמדה בלי כלום, בשמחה, אני זוכר גם שהרעבעצען שלו,

אשתו הראשונה, התחילה להזכיר את הבנים שלה, היתה מפסיקה, היא חושבת שעוד מעט יגיע בעלה הרב מטשעבין. אסור להזכיר את זה. הקב"ה עשה, לא מזכירים את זה אפילו ברמז. אבי מורי הזכיר את זה בהספד, הוא הדגיש את זה מאוד. היה תמיד בשמחה, בגישמעק.

ואני מוכרח גם להזכיר מה שהזכרתי כמה פעמים, דברים פשוטים אבל צריך היום כל דבר, הייתי פעם בבית המדרש איפה שהוא היה בהתחלה כשמדברים ככה, היה בתקופות הראשונות של המדינה, כשמדברים על בני ישיבות, הביאו בשם כמה ראשי ישיבות שצריך להסתדר. כוונתם היה לטובה, אם לא יפסידו את הכל. ואני זוכר שהשתנו פניו המאירות, נשתנו כסיד ההיכל, תמיד היו מאירות ומפיקים נוגה, נאבד לו הלשון בקושי יכל לדבר, עד שהתחיל בקושי שמעו את המילים, אם יפגעו בלב לא נשאר שום דבר. היה פחד נורא לראות את המראה הזה, כמעט התעלף, בקושי. ועמד על המשמר. אחר כך היה דברים שכולם הכירו, כל מיני פיתויים, והוא התנגד גם לזה. כמו שלמד לפני המלחמה, כשהיה בבוכארה. המשיך כל הזמן. היו אנשים שבאו משם והיו צריכים לחזק אותם. אצלו היה אמר אביי אמר רבא.

והיה עומד על המשמר בכמה דברים. כשאני מזכיר את הענין הזה של הגיוס אני נזכר גם כן באחד מהידידים שלי יבדל לחיים ראש ישיבה באיזה מקום, סיפר לי שכשהיה בחור היה איזה שמועות שרוצים עוד הפעם על בני הישיבות, הוא הלך לשאול את רבינו החזון איש אם לעשות פטור. הוא עמד איתו ודיבר איתו, וכשהתחיל לדבר על זה אחרי שגמר הוא כאילו ברח ממנו, אחר כך הוא אמר מה קרה, הוא לא רוצה לשמוע אפילו שמדברים על גזירה נוראה כזאת, לא להזכיר אפילו שיכול להיות, לא לדבר, לא לדבר על דברים כאלו שזה חורבן התורה חורבן הכל.

ואחריהם הנהיג בעוז ובגבורה דקדושה מרן זכרוננו לברכה שהתאספנו לכבודו. שמעתי כמה פעמים גם מאבי מורי זכרוננו לברכה, וגם מ... פעם הוא היה יבדל לחיים והיום הוא כבר... מרן הגרי"ש... שהוא כשהוא חי עוד היה... תמיד אמרו שהרבה דורות, הרבה שנים, אני לא יודע כמה, לא היה מנהיג כזה, אז היה ליהודים היתה אורה ושמחה, אורה זו תורה, שמחה זו תורה.

ואז כלל ישראל ידע, ידענו בתפארתנו. זה מה שיש לנו, בפרט היום שאין, לא מאסתי ולא געלתי, לשון המדרש מה יש לנו, לא נבואה, לא בית המקדש. יש לנו את התורה. אין לנו שיעור אלא התורה הזאת וזה יש לנו. בזה אנחנו מאושרים, לא רק אנחה. טוב לי יום בחצרך שאתה עוסק בתורה מאלף עולות ששלמה יקריב. וודאי שצריכים לצפות ולחכות, אין שום ספק, ובפרט עכשיו. אבל זה מה שיש לנו, אורייתא וקודשא בריך הוא וישראל חד הוא.

זה וודאי זאת התורה לא תהא מוחלפת. ודברי תורה צריכים חיזוק. זה זמנים מיוחדים ביותר. תמיד צריכים חיזוק, גם בזמנים הכי טובים, ובפרט בזמנים קשים כאלו, שרבים קמים עלינו, מה שפעם חשדו שאולי כוונתם לרעה, היום זה בהצהרה גלויה, אומרים את האמת, שרוצים לעקור את החרדיות, כל הישיבות, כל הדברים שזה ליבן של ישראל, כמו שהזכרנו, הלב של כלל ישראל. התורה, עמלי התורה.

הרבה גדולים התבטאו אז, גם לחזון איש יש נוסח כזה, אם היו לומדים כולם את התורה בשלימות ובגבורה זה עצמו היה מביא רוח טהרה ורוח קדושה. אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, זה היה מביא רוח של חירות, רוח של חירות מכל השעבודים ומכל דרך ארץ, ובפרט בדברים שזה לכתחילה עקירת התורה חס ושלום, ה' ישמרנו ויצילנו.

וקשה לדבר על זה ברבים, גם אני לא מבין בנסתרות הרבה, אבל יש הרבה בחז"ל במדרשים בגאון זה מלא מאוד, שהגלות הכי קשה זה בדור אחרון, תחת הערב רב, ערב רב זה סוגיא קשה ביותר, סוגיא קשה ביותר מאוד. הרי משה רבינו, לא קם כמשה, משה רבינו, שהקב"ה אמר שיחת עמך, הוא קירב אותם. הקב"ה לא הסכים. הם גרמו לדור דעה, הם גרמו לכל הקלקולים הנוראים, עד הקלקול הנורא שעוד לא יצאנו מזה. אחרי מתן תורה, שהיה כמו לפני החטא, יש לשון של הגאון

כמעט כמו לפני החטא, עשו את העגל, זה היה החורבן הכי גדול, קשה כיום שנעשה העגל, זה החורבן הכי גדול, אחרי מתן תורה. כאחד האדם תמותון, כי שיחת עמך.

כלל ישראל גם כן היו לא בגבורתם, תש כוחם כנקבה, דבר אתה, זה הכל החליש ונתן כח לאין לך פקידה ופקידה שאין בה מחטא העגל. אין לך, זה נצחי, משמע שאם היום היינו כבר נקיים מזה מסוג יצרים כאלו ומקלקלים כאלו, כבר היה הישועה הגדולה. אם עדיין לא, זה סימן שלא ניקינו, לא היטהרנו.

הגאון כותב שמה חידוש נורא, ר' נפתלי הערץ מאריך בזה, שהיה גאון מיוחד בתורת הגר"א, בנגלה ובנסתר, מהרי"ל דיסקין רצה ללמוד ממנו תורת הגר"א. ששמה הגאון אומר שהערב רב זה דבר שהם שייכים לישראל, זה לא סתם שהם התערבו, הם שייכים לישראל, ומתחילתו אצל אדם הראשון בנשמות, גם שמה היה ערב רב. גם באדם הראשון. אני לא רוצה להאריך הרבה, אצל אדם הראשון שורש כל הנשמות, אז כבר היה מתחילת הבריאה היה שייכות של ערב רב לכלל ישראל. וכלל ישראל היו צריכים להיזהר מהם. אם היו בשיא השלימות היו מסתדרים איתם, אם משה רבינו רצה אותם וודאי שהיה מהלך.

מתחילת הבריאה זה התחיל את כל הקלקולים. כנראה אנחנו לא עמדנו מספיק כנגדם. עד דור האחרון, עד שנצא מהם נצטרך לסבול הרבה. זה מלא בחז"ל. פעם לא הבנו כל כך מה זה הערב רב, אבל היום כן. לא צריכים להאריך הרבה, כמו שהרמב"ן אומר.

בוודאי בוודאי שצריכים להיות, לא כבורח מן האש, צריכים להיות הרבה הרבה יותר. כמו שיש נבואה שנצרכה לדורות, כך היו גדולים שהוצרכו לדורות. שתלן בכל דור ודור. משמע שלא בטבעיות זה צמח מהדור, אלא היו צריכים לשתול את זה.

גדולי ישראל, כולם, אני לא בא לאפוקי מכולם, אבל הם נבואה שהוצרכה לדורות ממש, והדברים בעצמם פשוטים לכל מתחיל, אבל צריכים חיזוק, צריכים חיזוק. בפרט כשמשתוללים בפיתויים, זה עיקר המלחמה.

ובייחוד אנחנו שאנחנו בני תורה, בני ישיבה, ישיבה זה תפקיד קדוש ביותר, מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה, אברהם זקן ויושב בישיבה, יצחק זקן ויושב בישיבה, יעקב זקן ויושב בישיבה. אנחנו קוראים עכשיו את ספר בראשית, ספר הישר, האבות נקראו ישרים. האבות התחילו לתקן את החטא של אדם הראשון. מסתמא כבר הזכרנו את זה פה. עד אז היו צדיקים, תמיד היה קיים, אבל לא התחילו לתקן את החטא הנורא של האדם הגדול בענקים. אחר כך כבר לא היה, אפילו משה רבינו לא יכל להשיג טעמי תורה כמו לפני החטא. ולא קם כמשה.

חז"ל חייבו אותנו, אנחנו מחוייבים ועומדים, חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. אחרי שהאבות פתחו את הדרך. אפילו אם אחד יהיה כמו אברהם יצחק ויעקב, אבל הם פתחו, הם הראשונים, פתחו את העמודי עולם. אבל הדבר הראשון בעבודת ה' ובכל דבר זה דע את עצמך. לא הכוונה שרק זה חסר לנו, את אברהם יצחק ויעקב, אבל חז"ל הקדושים הבינו את זה וידעו את זה. אני רגיל לומר תמיד את אותם דברים... אדם צריך לדעת מה הוא נתבע, אדם שהוא מלא חובות בלאו הכי לא יכול לשלם, לא זה דרך של בר דעת, בפרט ברוחניות. אדם צריך לדעת מה יתבעו ממנו. חייב אדם לומר. הרמח"ל אומר למה לא יחשוב האדם מה עשו אבות העולם שהקב"ה כל כך חשק בהם. הרמח"ל זה בוער בו, למה אנחנו לא חושבים. הוא היה יותר קרוב לזה, מה עשו אבות העולם.

אני מתבייש מהדברים, אבל זה חייב. אדם צריך לדעת מה תובעים ממנו. ואחר כך להיות בר דעת מאיפה שהוא נמצא משם להתעורר להתעורר ולהתעורר. הקב"ה מלא רחמים, וכל האומר הקב"ה וותרן הוא וותרו חייו. הרמח"ל אומר להוציא מטעות העולם, היצר כמו שכתוב בדרשות של ר' חיים מוואלוז'ין מחשיך עיניהם של ישראל. הקב"ה טוב ומטיב. בשביל זה

חז"ל לא מצאו אלא לשון קללה, האוהבי ישראל האמיתיים. כל הברכות של בלעם, אמנם ברכות, אבל מרשעים ייצא רשע. הוא גילה את הדברים האמיתיים. והם שמעו את כל השבחים שהקב"ה מחפה עלינו את העוונות, לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו, מוותר לנו, חז"ל אומרים דברים נוראים, על זה גבה ליבם, כל מה שקרה בפעור, שזה גם כן מהצרות הגדולות שהיה לכלל ישראל בדור דעה, לולא פנחס שמסר נפשו. חז"ל תולים את זה בבלעם. זה הוא גרם לנו, גבה לבם, מזה נכשלו בעבירה.

אלה שמדברים יותר מידי על אהבת ישראל ועל לימוד זכות על ישראל זה צריך בדיקה אם באמת זה לא תלמידיו של בלעם חס ושלום. אני אומר באופן כללי...

רופא שאומר שתאכל הכל מה שאתה רוצה, רק תבא לרופא... אבל רופא אמיתי אומר אל תאכל מאכל פלוני שלא תלך בדרך שהלך פלוני. חז"ל שאהבו את ישראל, הם קובעים שמי שאומר הקב"ה וותרן, הם מוחים ככה לצאת בקללה, ויותר חייו, לעקור את זה מהשורש.

גם בזמנינו, אי אפשר להתעלם. אני הקדמתי, אולי זה לא כבוד הציבור, אני לא ראוי לדבר ולהוכיח, רק כאחד מן הציבור ממש, שזה כואב להרבה אני שומע, שזה זמנים גם כן קצת קשים ששומעים... פעם היו מוכיחים שכשהיו שומעים שהיה יהודי אחד נהרג היו מזדעזעים, ועכשיו שהיה השואה הקשה אסור שזה יפגום במשהו, הכל זה מעשה ה', צריך יותר להתעורר.

קמים עלינו, על נפשינו, אם תלכו עמי בקרי, אני אומר את זה בשם הציבור, זה כואב להרבה, גם אצל בני תורה התרגלנו כבר איך זה היה, למה זה בדיוק היה. כמעט לא ייזכר. האבן עזרא הקדוש אומר על בן סורר ומורה שרק באכילה ובשתיה הוא כבר אפיקורוס, מה הפשט אפיקורוס, מה הפשט, אם הוא אפיקורוס זה לא מעלה בלאו הכי, הכוונה היא בלמעשה, בחיים, זה אפיקורוס. אם יבחנו אותו שאלה בגמרא הוא יגיד שכן, הלוואי, חס ושלום, ה' ישמרנו. אבל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, אם החיים שלו והכל זה, זה אפיקורוס.

הקב"ה הרי תובע מאיתנו. אם הורגים יהודי ברחוב, בישיבות היו אנשים טהורים שהתנפלו עליהם ברשות הרבים, יש על זה קול. הקב"ה רוצה מאיתנו, ואם נשקעים בזה, איך בדיוק היה, זה האבן עזרא אומר, זה הכלל של האבן עזרא. אם תלכו עמי בקרי, כשקוראים את הפרשה אנחנו לא מבינים את זה כל כך, כל כך הרבה צרות והם הולכים בקרי, אבל זה אותו דבר. כל דבר שקורה, מחלות, הרופאים מיד מסבירים מה קרה, אם תלכו עמי בקרי.

הנביא ישעיה אמרתי תקחי מוסר. זה הגמרא הידועה, אם נהרגים גויים בבית נעמן, אז הנביא תובע למה לא לקחתם מוסר. הקב"ה מנהיג את העולם. העולם לא הפקר. זה אפילו כשהורגים גויים, ממלכות, תקחי מוסר. כשרואים דבר כזה ולא מתעוררים...

ותלמוד תורה כנגד כולם. אין לנו שיור אלא התורה הזאת. גם בזמנים קשים שצריכים לעשות ומוכרחים לעשות, לא לשכוח את העיקר. לפעמים בזמן מלחמה שומרים על הקיים. את התורה כמה שנלחמים, צריכים לשמור בשיא השלימות, בשיא השלימות.

כמו שהזכרנו בתקופה שאחרי השואה הנוראה, אני עוד זוכר, הייתי צעיר אבל אני זוכר טוב, הרוח היה נורא ואיום. דברו שעוד מעט כבר לא יהיה שום דבר. כשקמו הגדולי עולם הם החזירו עטרה ליושנה במידה גדולה. בכל המצבים צריך לשמור, ואדרבא, הגמרא אומרת כמים הפנים לפנים בדברי תורה כתיב. כמו שאנחנו מתגלים לתורה התורה תתגלה אלינו, והתורה תשמור עלינו גם כן. צריך לרומם את ההשגות של כלל ישראל. תלמוד תורה כנגד כולם. תפילה כמו שהזכרנו מושגים של תפילה. כל הדברים המקודשים.

עכשיו מוצאי שבת קודש קודשים כמו שהגאון קורא לזה. יום של תשובה. כמו שכתוב במשנה ברורה ובאחרונים שמנהג להתוודות בערב שבת, בת קול יוצא וסר עוונך וחטאתך תכופר. מי שטרח בערב שבת. תמיד אנחנו מזכירים דברי הגאון, אפילו מי שבראש השנה אין לו הרבה סיעתא דשמיא לתורה ותשובה, אבל שבת זה יום של הקב"ה שהכל חוזר לשורשיו, זה חוץ לחשבון. זה גם כפשוטו, אני חוזר על זה תמיד, אבל זה נפקא מינה, כל יום כחדשים, זה מוכרח שיהיה כחדשים. תמיד אני אומר מזכר שם בגמרא יצרו של אדם מתחדש בכל יום ומתגבר בכל יום, זה לא מימרא אחת, מתגבר בכל יום, מתחדש בכל יום. שתי מימרות נפרדות. היצר הרע, אם אנחנו לא מרגישים את זה, אתה ישן לו והוא ער לך. אלה שישנים לו לא מרגישים בכלל שהוא קיים, אבל אלה שערים לו מרגישים.

כל החטא וכל הקלקול הכי נורא של העץ הדעת ידוע שהכוונה היא שקודם הרע היה בחוץ, היה צריך להיגרר. אחרי חטא עץ הדעת זה נהיה חלק מעצמותו, הוא כבר לא מרגיש אם מישוהו אחר עושה, האסון הכי גדול זה כשהוא מבקש להמיתו, כל השונא והאויב בתהילים בתרגום זה היצרא בישא. פן יאמר אויבי יכלתיו הכוונה היא ליצרא בישא. אדם כבר לא מרגיש, הוא חושב שהוא רוצה את זה, הוא לא יודע שזה רק היצר, זה הדבר הכי גרוע.

יש במדרש על צדיק אחד שהיה מדבר אל היצר כמו שהיה מדבר בחוץ. זה היה דרגא, זה כמו הנחש שמדבר איתו, מי שהוא שלם אז הוא מרגיש. צדיקים לבם ברשותם, רשעים לבם ברשותם.

המסילת ישרים שהנפש החיים מעתיק אותה, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, מי שברא את היצר ואומר שזה תבלין, אז אין רפואות אחרות, רק על ידי התורה. ובשעה שקמים עלינו, בשעה שיש סתם צרות, הקב"ה רוצה לעורר אותנו, לעורר אותנו, אני לא רוצה להגיד אבל צריך... שלא יהיה לשוא חס ושלום...

גם בזמן שטרודים במה שמוכרחים, אבל צריך לשמור על התורה לשיא מה שיותר ויותר, הדבר זה זיווה של תורה.

אמרו, אני לא יודע אם זה שייך לספר ככה עכשיו, אבל אני יודע שפעם בגליציה היה מחזיקי הדת, היה שם ר' יוסף שאול מגדולי הדור, הרבה מבעלזא טען לפניו, אז התחילו את העיתונות שזה השחית כל חלקה טובה, הוא אמר שהגם שאנחנו עונים להם, אבל הכשרונות הגדולים נמצאים בבית מדרש יותר, שקועים בתורה. אין מי שעונה להם, צריך להוציא שיענו להם, להילחם נגד המסיתים והמדיחים המוכשרים הגדולים.

ר' יוסף שאול ענה לו שאמנם הוא חשב על זה אבל לא זה הדרך, איכשהו זה קצת יפגום ברוממות, דרגות של תורה, בשפיץ של השטייגען של תורה. וודאי שצריכים להילחם נגדם, אבל זה לא.

מכל משמר נצור לבך, ככה ראינו, נצור לבך. ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים. הקב"ה האיר לנו, לא מאסתיים ולא געלתיים, יש לנו ראשונים ואחרונים, הדברים שמחים כנתינתם מסיני, זה עיקרי העיקרים.

תורה ותפילה. לאחוז את השבת קודש קודשים. הגאון אומר על התפילות של שבת, שאין תפילה דומה לחברתה, התפילות של שבת. נשמה יתירה מגיעה במוסף. והכל זה מי שטרח בערב שבת. יש לנו אוצרות, אוצרות בלי גבול. גלי העולם מבלבלים אותנו. אני אומר לעצמי. טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. זה מגיע באמצע איכה, זה לא נראה כל כך קשור שם, באמצע שמבכים, אבל הדבר פשוט, אנחנו מבכים לא סתם כספינה שטבעה בים. הולכים לבנות את בית המקדש, כל המתאבל זוכה ורואה בשמחתה. שמה שייך להגיד דבר עיקרי מאוד, טוב לגבר, הגיד לך אדם מה טוב, כי ישא עול בנעוריו. מה שאדם עושה חשבון כשיהיה נח לו, כשיבנה בית, אז יתחיל, הכל זה מעשה יצר. כשמבכים על החורבן איך יבנה בית המקדש, איך נחזור לקב"ה, תחילת היסוד זה כי ישא עול בנעוריו. זה אף פעם לא נגמר, אבל יש בנעוריו כפשוטו.

סוף דבר הכל נשמע. דברים כאלו חיים וקיימים בכל עת ובכל שעה, בזמנים הכי קשים שיש, ובזמנים קשים ביותר שקמים עלינו, היום כבר להדיא מדברים על עקירת התורה, ויש גם כאלה שעושים בלבולים גדולים, ורחמנא לצלן יש גם ישמעאל, זה יד ה' להדיא, יד ה'.

בין אדם למקום ובין אדם לחבירו. תורה אחת היא. מגיל בר מצווה כבר מצווים בזה. ומה שיש יותר צרות ויותר הפרעות, הכל זה הקב"ה, כל ההסדרים והכל זה נתבע מאיתנו להשלים ולהתחזק, לעמוד על המשמר, להזהיר גדולים על הקטנים, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, שיהיה ישראל אשר בכך אתפאר.

קשה לי להאריך יותר. שיהיה הדברים המועטים האלו שנתעורר. לא חידשתי דברים, זה דברים שצריכים להתחדש בכל יום. אשר אנכי מצווך היום. היום היום היינו בהר סיני, זה לא סיפור ישן חס ושלום. היום, היום ניתנה תורה. אותו דבר. בכל דבר, לשון הטור בהלכות קריאת שמע, הוא מביא את מדרש חז"ל, כשהמלך היה שולח כתב ממדינה למדינה היו קוראים את הכתב ותולשים את שערותיהם, להראות את אימת המלכות,

מה הטרחתי אותכם, ככה הקב"ה אומר, מינימום שבמינימום, לקרוא את זה כמו אגרת חדשה, כשקוראים קריאת שמע כאילו זה היום הגיע מהמלך. הטור ממחיש את זה, דברים שזה ידוע, כרוב הפרסום כך רוב ההעלם, הדברים הגשמיים פועלים לבד, הדברים הרוחניים שהיה באופן טבעי פי מליון להתעורר מיד, אבל כך הקב"ה ברא את העולם בהעלם, העולם החשוך, אז נשכח הדברים הפשוטים. עד עכשיו עוד לא הגיע השמע ישראל, הואהבת וכל זה.

והתורה היא נצחית, קרוב אליך הדבר מאוד, כל ההתחלות קשות, לא כתוב קל מאוד, למה שיהיה קל. בשביל לזכות לדברים אדם צריך להיות מחובר לזה, צריך להיות חי לזה, התרגום אומר את הנכסין, את העולם הזה, אדם רוצה לא למצוא איזה מציאה, אבל זה לא רחוק, זה קרוב, אם אדם יחיה עם הדעת שיש לו, לא עם את הדעת מאסת ואמאסך גם אני, תמיד קרוב אליך הדבר מאוד, ובקשתם משם, איפה שאדם נמצא. תורה זה נצחית, בכל מצב שאדם נמצא קרוב אליך הדבר מאוד.

אני שוב מתנצל שאיני ראוי לעמוד בשער, אבל כאחד מן החבורה, הלוואי כאחד מן החבורה, שיהיו הדברים חיים וקיימים אצל כל אחד, מסתמא לא חידשתי דברים. ואז הקב"ה יעורר את אהבתו, ויתבטלו כל הגזירות, ובזכות תורה שבעל פה זוכים לגאולה, תורה של הקב"ה, צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, ואז נזכה ומלאה הארץ דעה את ה' ונגלה כבוד ה' אמן ואמן.

יארצייט החזון איש והרב שך חשוון תשע"ז:

דברי תורה תמיד היו צריכים חיזוק, יחזק תמיד בכל כוחו לשון רש"י הקדוש. יש הרבה זמנים קשים. הרבה הרבה תקופות קשות כבר עברו על כלל ישראל. ידוע לכל, קשה לפרט, אבל זה זמן שצריך הרבה הרבה חיזוק.

התאספנו בזמנים שזה יומא דהלולא של גדולי ישראל, שהקב"ה השאיר אותנו עם ההבטחה של לא מאסתי ולא געלתי, גדולי גדולי ישראל, שהאירו לנו. והיו לנו לעיניים ממש.

אין לנו שיוור אלא התורה הזאת, זה צריכים. ואני מזכיר כמובן את הגדולים שנסתלקו באותו זמן ממש, יומא דהלולא. אפילו שהדברים פשוטים ביותר, אני אומר דברים שעד לא לפני זמן, היה פשוט לכל בר בי רב, לכל מופקר, לפני אפילו שהגיע לבית המדרש, אבל בכל זאת דברי תורה צריכים חיזוק.

תמיד אני מתחיל בדברים ידועים מגדולי ישראל, אבל משהו צריך להוציא את זה, חיים הם למוצאיהם. רבינו הגדול שהחזיר עטרה ליושנה, את לימוד התורה, נתחיל מרבינו החזון איש, שיהיה לפי הסדר. שהיה זמן, אני עוד זוכר את זה, שאבדל לחיים ארוכים, היה איזה זמן שהחושך יכסה ארץ אחרי החורבן מה שהיה בעולם, החורבן הנורא שלא היה ככה מעולם מימי בראשית, חורבן כזה נמשך הרבה שנים, כולם היו שייכים לזה מרחוק. והיה בלבול גדול בתוך שלומי אמוני ישראל ממש, מי שיודע. לא כדאי להאריך על זה הרבה, עדיף לשכוח את הפרט הזה.

והקב"ה שלח פה למחיה עוד לפני המלחמה את האור הגדול והנורא רבינו החזון איש שהחזיר עטרה ליושנה, שאלולא הוא... אני יכול להעיד מה שהיה קורה. זכה ודבר ראשון הרים את התורה, נתן מושגים מה זה עמל התורה, כולם יודעים שתהיו עמלים בתורה, תורה זה הולך רק עם עמלות ביחד. תמיד אני אומר בעניי אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, רבו המקשים איפה מרומז עמלים. לפי עניות דעתי בפשיטות הדרשא רק באה לרבות, זה לא כתוב, אז מה יש עוד, יש תורה, תורה זה עמל התורה, בתורה לא שייך דבר אחר. לא צריכים רמז. תורה זה זה. בפרט שהכל היה בעל פה, תורה זה הכל.

היו זמנים אחרי שהיה תקופה קשה, היצר אומר מספיק, די כך, די כך, היום כבר אי אפשר לתבוע הרבה, כך היה שייך שיהיה, אז התגלה פה אחד יחיד ומיוחד שהחזיר ממש כל המושגים מה זה עמל התורה, וקיום בהלכה למעשה, לא התחשב אם זה קשה. ומשך אחריו את כלל ישראל. וודאי שזה מההבטחה הגדולה של לא מאסתי ולא געלתי, אדם גדול בענקים, זכותו יגן, שנוכל להמשיך בדרך הזה, זה לא דרך חדשה, זה דרך שקיבלנו מהר סיני ממש רבינו.

כי זה מעיקר העיקרים. בקריאת שמע אנחנו אומרים אשר אנוכי מצוה היום, בכל יום יהיו כחדשים, זה לא איזה הידור וחומרא ותוספת איזה מעלה טובה, זה מעצם קבלת עול מלכות שמים, אם זה לא כמו היום ממש, אין דבר כזה. דבר שפעם היה לפני הרבה זמן צריך להמשיך, אז מתחילים לחלום ולחשוב, עבר הזמן, הזמן כזה, אבל אם זה היום, היום היינו בהר סיני, היום ירדנו, מה, נגיד שנשתנה משהו. חס ושלום, זה העיכוב הגדול של כחדשים.

אני תמיד מזכיר את הטור שמביא לשון חז"ל שפעם היה מגיע כתב מהמלך (פה קטוע ההקלטה בכמה משפטים), היום היום הגיע. קריאת שמע חדש, מה יכול להיות, קריאת שמע זה חדש, התורה זה הרי... אבל זה ממש כחדש, אם התורה מצווה אשר אנוכי מצוה היום, כתוב בחרדים שאם זה כתוב בתורה, התורה זה כל דבריה כגחלי אש, כגחלי אש ממש, אז כחדשים זה ממש כחדשים, אם זה כמו חזרה על אתמול, זה לא חדשים. זה עוד ראו את הקריאת שמע וקבלת עול מלכות שמים של הבריסקער רב, ממילא לא שייך שום הוה אמינות וסברות מה שהיה יכול להיות, כי זה רק היום.

ברור שזה המשך של מעמד הר סיני, זאת התורה לא תהא מוחלפת, אבל זה מתחדש בכל יום, קול גדול ולא יסף. זה מיסודי התורה.

אני מזכיר גם כן את הגאון מטשעבין זכרוננו לברכה שהיה סמל ודוגמא, אחד שבא מן החורבן, והיו לו שני בנים גאונים, שכבר היו גאוני עולם, לא היה להם בראש כלום, רק תורה, חוץ מזה שום דבר, אני לא רוצה לפרט, רק זה יומם ולילה. לא ראו שום דבר.

אנחנו בפרשיות של האבות, חז"ל הרי חייבו אותנו חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב. וודאי שדע את עצמך זה התחלת הבנת השכל והתחלת העבודה, לא חסר לנו רק אברהם יצחק ויעקב, אבל חייבו אותנו חייב אדם לומר. כי אדם בכל מצב שהוא, בעל חוב עצום, בלאו הכי לא יכולים להגיע אז לא יפרע כלום, חס ושלום, לוה רשע ולא ישלם, חס ושלום. אדם צריך לדעת מה תובעים ממנו כמה הוא חייב. ממילא כמה שאפשר (כאן קטוע ההקלטה).

אין אדם מיותר בעולם, זה ידוע לכל אחד ואחד, מלא מדרשים, יש לשון הזוהר שמעתיקים, כל אחד יש את התורה שלו, כמו שהגאון אומר בספרא דצניעותא שכל אדם מרומז בתורה כל דרכיו כל מעשיו, אין אדם בטל, שהוא לא יכול להצליח, ותמיד העבודה שלו זה חסר. יש בקדמונים, באר"י, שלתקן את החלבנה חסר את הלבונה, ממילא חסר לתקן את החלבנה, אין בכלל מאתיים מנה ברוחניות. שכל אחד ואחד מחוייב עד תמצית כחו. אדם צריך לדעת מה תובעים ממנו, כל שלימות נפשו עד הסוף.

ואחרי שאברהם יצחק ויעקב פתחו את הדרך, הם כלל ישראל, אין אבות אלא שלשה, חז"ל אומרים כידוע שמה שקוראים בתורה זה נהיה זמן, יש זמן לתשובה, יש כח של הזמנים, זה זמן שקוראים בתורה, אם קוראים בתורה בספר תורה כשר שהעיבוד היה לשמה, (כאן קטוע ההקלטה), כמו שמזכירים לשון הזוהר שצריכים לקרוא את זה באימה וביראה ברתת ובזיע, כאילו עכשיו קיבלו ממש רבינו. כאילו עכשיו קיבלו משמע שזה במציאות ככה, לא אומרים סתם איזה הרגשות.

וכל דבריהם כגחלי אש. לקרוא קריאת שמע וכל מה שקוראים בתורה, דבר אלוקינו יקום לעולם. תורה מונחת בקרן זוית, גם זה בכלל. כתר תורה זה הכתר הכי גדול, קנאת סופרים, היסוד הוא שלא שייך קנאה ושנאה בגלל כתרים, יש כתר כהונה כתר מלכות, אדם שהוא מקנא בכתרים אומרים לו מה אתה רוצה, יש לך את הכתר הכי גדול, מה אתה רוצה כתר כהונה וכתר מלכות.

יש דברים שמונח לפנינו. כל יום יוצא בת קול אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, הבריאה מוכרחת להגיב על העלבון הנורא של התורה, אם אדם יש תורה לפניו ולא ניגש ולא עמל ולא רוצה לדעת, זה העלבון הכי נורא. ואני מדבר את הדברים אע"פ שאני רואי, אני רק כשליח ציבור להגיד את הדברים, כל שבת, כל זה, הרי הבחירה לפנינו. אדם שהוא חס ושלום מבולבל, לא שומע, אבל אם אנחנו באים כבר ושומעים קריאת התורה, למה לא למצות את זה, אפשר עם מחשבה ודעת לשמוע כל פעם, להשתייך למילים האלו, להעמיד את עצמו. כאילו שומע מפי ה', מפי משה רבינו. אם אומרים שאפשר אז שייך. וכמה שהוא שומע ככה הוא מקבל, למה לדחות את זה מאיתנו, למה לדחות את זה מאיתנו.

ככה זה כל דבר שבקדושה, אם זה תורה, אם זה שבת, שמוכרח להיות יום אחד בכל שבעת ימים שזה שבת, שזה מקור הקדושה, אדם יכול להפוך את זה ליום מנוחה, ליום של בטלה חס ושלום, אני מפחד לדבר.

ולחיות את השבת באיזה מידה כראוי וכנכון. טועמיה חיים זכו. התפילה של שבת שלא יהיה אותה תפילה. לשון הגאון באגרת הגר"א קודש קודשים. זה ממש לפנינו, הקב"ה נתן את זה לטוב לנו, ואנחנו דוחים את זה. כל הדברים הגדולים, הבחירה והכל ניתנו לנו כדי שלא יהיה נהמא דכיסופא, ואנחנו חס ושלום... לא צריך להמשיך.

ככה ראינו, אני ראיתי את זה בעיני, אצל הגאון מטשעבין תמיד היה שמחת התורה, הרעב עצען שלו שהיתה במלחמה לפעמים היתה קצת משיחה כדרך האדם, על הבנים שלה שנהרגו, וכשהיה נדמה לה שהרב צריך להגיע אמרה לא לא, היא

לא רוצה שהוא ישמע. ולא הפשט שהיא סובלת את זה. תמיד היה שמחת התורה. תמיד הרגשנו שממחישים מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. זה היה הגדלות שלהם המיוחדת.

הקב"ה אומר למשה חבל על דאבדין ולא משתכחין. אברהם יצחק ויעקב, שמי ה' לא נודעתי להם ולא הרהרו אחרי, מי יכול להגיד דבר כזה, רק הקב"ה. לא הכוונה היא רק שלא... לא הרהרו אחרי, כך הקב"ה מעיד. הקב"ה מבטיח לו ופרצת ימה וקדמה, רש"י אומר בפרשה הזאת בשם חז"ל, שהיה צריך להחביא את אשתו ולחפש לו מקום וזה, ולא הרהרו אחרי, לא הכוונה שלא באו בטענות, לא הרהרו אחרי, לא טענות, לא הרהרו, זה הייחוד של האבות שלא משתכחין. ופה ראינו את זה במוחש, אדם דבק בתורה בדבר ה', בחסד.

צריך לחזק. גם זה ראיתי פעם שהיה צריך לחזק וחזק מהר מהר ומיד חזר לתלמודו, לא צריך שום דבר, אנחנו עבדי ה', לא להרהר שום דבר, זה לא פשוט. לא להאריך יותר, אבל רק להזכיר, אני מדבר דברים שלא תכננתי להגיד בדיוק, רק הזכרנו מתי יגיעו מעשי, אומרים שרואים תמיד.

ואחרי כן בא רבינו הגדול שהתאספנו לזכרו היום, והוא החזיק בעוז ובגבורה, החזון איש והאביעזרי פתחו את האור הגדול, הם ישבו בבית שלהם, בד' אמות שלהם, וזה השפיע על כל העולם. העמל התורה והיום, כאילו התורה לא השתנתה, קשה לפרט. האביעזרי החזיק את זה בריש גלי וביד רמה. משניהם ידוע דברים נוראים מאד, גם מהחזון איש אני יודע, וגם ממרן האביעזרי. גם אצל הבריסקער רב ראינו כמה כיבד אותו, פעם הוא התבטא על גדלותו של מרן האביעזרי.

היה באמת ימים יקרים, פעם אמרתי תקופת הזהב, שאז באמת כל דבר היה באמת מה הקב"ה רוצה, מה התורה רוצה, ללא שום תירוצים חלשים מה אפשר ומה לא אפשר. זה היה הדגל, זה היה העוז, זה היה מובן לכל. אפילו אלה שלא, ידעו שזה נקי וזך ואין שום נגיעות באמונה.

היה פעם שזכיתי להיות אצלו והוא בכה הרבה והוא אמר, הוא דיבר עוד על הדור שלו, מה היה לפני שהחפץ חיים נפטר ומה היה אחרי. התורה, הוא זכר, כמה שהיה עמל, אבל זה לא מספיק, אמר שצריך יותר, עם יותר לשמה, עם בכיות עצומות, בכיות ממש, אנחות ממש. ובסוף הוא אמר שזה הוא יגיד בעולם האמת לקב"ה, שלפחות הוא היה עוסק בצרכי ציבור באמונה.

ממרן הגרי"ש, הרב אלישיב, שמעתי ממנו מה ששמעתי גם מאבי מורי, שהרבה זמן לא היה מנהיג כזה. זה השבח הכי גדול, שאדם מעיד על עצמו שהוא יבא לפני כסא הכבוד ויגיד עסקתי בצרכי צבור באמונה, זה שבח.

דברי תורה צריכים חיזוק. פה התאספנו באמת כמה מיראי ה' ומחושבי שמו, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו. לא מספיק רק לחשוב, צריך להיות נדברו איש אל רעהו. וזה שמתאספים אין פה שום כוונה לשום פניות, לא לשום דבר, רק שדבר ה' יקום לעולם, רק לחזק את ההמשך, מה שלכאורה פשוט ביותר, תמיד צריך להסביר למה צריך להסביר את זה, אבל מגיעים למצבים כאלה.

לחזק את האין לנו שיור אלא התורה הזאת, וזה רק התורה, שהתורה תהיה דברים שמחים כנתינתם מסיני, שמחים, כל המחשבות זה בא כי קשה לעמוד בזה, כי צריך לחזק את האנשים שיהיו עם מצב רוח יותר טוב, פה כתוב היפך היפך ממש, אם זה כנתינתם מסיני אז זה השיא של השמחה. אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. כל הדברים האחרים והעקומים מה שזה לא כמו שהקב"ה התגלה בהתחלה...

ישר כאשר עשהו אלוקים, כמו שהרמב"ם אומר. אנחנו קוראים עכשיו ספר בראשית ספר האבות נקרא ספר הישר, האבות שהם הישרים אין אבות אלא שלשה, הם האבות שלנו, המעלה שלהם זה ישרים. אלוקים עשה את האדם ישר והמה בקשו

חשבונות רבים. כמו שהמדרש אומר בבראשית, את הרע אתם עשיתם. הקב"ה ברא את האדם ישר. היה יצר מבחוץ, לא היה מציאות של רע, היה אמת ושקר. היה נחש, הוא היה יכול להגיד שקרים, זה היה המציאות הכי פשוטה.

כשהאדם הגדול בענקים, אדם הראשון קודם החטא אין לנו שום השגה בו, טעמי מצוות לא נתגלו לאדם הראשון קודם החטא, אפילו משה רבינו לא היה יכול להשיג טעמי תורה עד תכליתם. זה היה... אפילו משה רבינו שלא קם כמשה.

כשהוא עשה מעשה ונתבע על השקרן הגדול, הרמאי הגדול, היצר הרע, והוא עשה למעשה ונפל למצב של אכלתי ואוכל, רבינו הגאון אומר שכשאדם נכשל, טבע האדם, אדם עלול להיכשל, אבל צריך מיד לקום. מה הרווח מיד לקום, אם היה מיד מבין שנפל וזהו, היה מתקן. אבל הוא נפל במצב כזה שהרע נהפך למציאות.

כי הקב"ה נתן ש"י עולמות, הארץ מסר לבני אדם לא רק את הלזרוע ולחרוש, את הכל, או שמוסיפין כח לפמליא של מעלה, או שמתישין כביכול פמליא של מעלה. אז הוא הפך את זה למציאות. וכל המעלה שלה אבות זה שהם התחילו לתקן את העולם. לפני כן גם היה צדיקים, צדיקים נוראים ביותר, העולם היה קיים, אבל זה רק היה המשך שלא לקלקל יותר. פה היה צריך אחד שהתחיל את הבריאה מבראשית, כמה שאדם הראשון קלקל, העולמות נפלו למטה, בנשמת העולמות העולם לא זו ממקומו, כשמישית יבא רק אז זה יחזור.

אברהם אבינו שאמר וכי יש בירה בלא מנהיג, כמה שאברהם אבינו... אין לנו השגה מה זה אברהם אבינו, שכל המציאות שלו היה בזמן מקולקל, במדרש כתוב שאברהם אבינו היה באותו זמן של דור ההפלגה, היה ביסוד הכפירה הנוראה, לא סתם גזל וחמס, היה כפירה באלוהים. באותו זמן הכיר אברהם את בוראו. היה דרגות, בגיל שלש התחיל לעמוד...

בזמן שיש זמנים מיוחדים אז או לכאן או לכאן. היה הרבה קיצין שעם ישראל עברו, עברו ואחר כך היה היפך, זה ההוכחה שבאמת היה ככה, אני לא רוצה להאריך בדברים כאלה. באמת היה ממש זמן מיוחד. ואז תלוי, מידת הדין תובעת, ואם מתחזקים, אז זה זמן הגאולה, ואם חס ושלום להיפך, אז להיפך.

בזמן דור ההפלגה דווקא אז היה זה לעומת זה, אחד היה אברהם, כל העולם מצד זה ואברהם אבינו בצד זה, כמו שיהושע אמר אני וביתי נעבוד את ה'. בזמן יהושע היה עבודה זרה, חז"ל מגנים את יהושע למה לא שבר את היצר של העבודה זרה, קוראים לו יושע בלשון גנאי, הוא אמר להם אני וביתי נעבוד את ה'. חז"ל הרי אומרים לנו שהיו כפלים כיוצאי מצרים נביאים, השכם ושלוח, ונבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, מה הפשט, אצל תלמידי חכמים אפילו שיחת חולין צריכה לימוד. נבואה מן השמים וודאי צריכה לימוד. נבואה שנצרכה לדורות הכוונה היא היום זה נכתב.

גם מה שיהושע אומר אני וביתי נעבוד את ה', יהושע אומר לי אין בעיות, לכם יש בעיה, אני וביתי נעבוד את ה', כלל ישראל לא נוגע, אני וביתי נעבוד את ה', זה דבר שהוצרך לדורות, זה גם היום כל אחד צריך לדעת את זה.

אבל על כל פנים נשוב לענין, אברהם אבינו הוא התחיל את הבריאה משורשה, כתוב הרי בחז"ל שהם התחילו לתקן כמה שאפשר. הקלקול של אדם הראשון בעיקר, האלוקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, נטו מהישרות, חשבונות לשם שמים כתוב בגאון. רצה להכניס את היצר בתוכו ולהתגבר עליו, נמשך אחרי חכמות הטבע ועוד.

אדם נתבע, לשון המדרש אתם קרובים לאדמה, אדם הוא קרוב לאדמה אז הוא רוצה להסתכל. אבל הוא צריך להסתכל בשורש החכמה, בחכמה מהקב"ה, והחכמה תחיה בעליה, מי שקשור לחכמה ממש, החכמה העליונה, אז מלך חפץ בחיים, אז תחיה בעליה, ומי שנטה מזה אז ומת לעולם.

אבל העולם היה צריך הרבה תיקון כדי שיהיה ראוי למתן תורה אחר כך. בחוקו מוסדי ארץ אלו אבות אומרים חז"ל. זה היה התפקיד של האבות הקדושים, שאחר כך כענק על גבי ענקים הגיע משה רבינו גם כן, אבל הם היו מוכרחים לתקן את העולם הזה דווקא, קודם אלוקי השמים ועכשיו אלוקי הארץ. זה עשו האבות הקדושים, זה הם מוכרחים לעשות.

מה זה העיקר, ישרים, ספר הישר, גם לשון הרמב"ם שאומר לא שבט לוי בלבד, הרמב"ם הידוע בא לבאר שאין התורה ניתנה רק לשבט לוי, לא שייך דברים כאלו, בחובות הלבבות גם כן יש לשון קצת אחר, נדבו לבו לעזוב עול חשבונות הרבים להיות ישר כאשר עשהו אלוקים. זה שיא השלימות. זאת אומרת לא צריכים לחדש יש מאין משהו אחר, להוריד את כל הקלקולים, והאלוקים עשה את האדם ישר.

יש איזה פגם נורא שאדם הראשון חטא, שכדי לתקן צריך לצפות ולחכות לעולם התיקון ונגלה כבוד ה' במהרה בימינו. אבל עד עכשיו עוד יש הרבה בדרגות להגיע לישר כאשר עשהו אלוקים. הרמב"ם מגדיר את זה שזה שבט לוי, וזה לא רק השבט הזה.

זה התחילו האבות, ישר כאשר עשהו אלוקים, ישר בלי עקמומיות. זה התואר שנותנים לנו. חז"ל כשמגדירים את האבות, זה הישרות. הישרות נקרא כאשר צווה ה', פיקודי ה' ישרים משמחי לב, אם זה כאשר צווה ה' זה משמחי לב, משמחי לב ממש. גם מה ששייך בעולם הגשמי, בעולם הזה. יש במגיד משנה לשון, שהנפש יודעת מה היא צריכה. כשאדם עושה מצווה בשמחה אז זה השמחה האמיתית, לא הבלבול בזה.

זה בעיקר התפקיד הנורא והחובה של כל אחד מישראל, הדברים הפשוטים ביותר, לא כבוד הציבור כל כך להגיד, שממש קטונתי מלעמוד, רק קשה לעמוד נגד ציבור רב. אבל הדברים שאמרנו היו פשוטים וידועים, לא חלמנו תקופה, תמיד יש יצר הרע לקלקל, אבל כשצריכים להסביר את הדברים, את האלף בית, אני לא רוצה להרחיב יותר מידי... אני מוכרח לדבר, עת לדבר. הדברים הידועים, לא באתי פה להרים מדרגות. האלף בית, היסוד, בלי שום דברים אחרים. כשהאבות נקראו ישרים, זה המעלה, כי המציאות של הרע, ההבדל הכי גדול כמו שכתוב בנפש החיים ולפניו, החורבן הכי גדול זה מה שיש רע במציאות, כמו שאמרנו לשון הרמב"ם הזהב שקודם היה יצר הרע מבחון, היה נחש, היה כוחו גדול מאוד, הנחש גרר את העונש. הוא נקרא זקן וכסיל, אבל הכסיל הזה...

היצר הרע לא מתכוון רק לעבירה הזאת, הוא מתכוון להוריד את השאיפות שלך, ראית, אתה נכשל, תעשה פעם תשובה... זה שלמה המלך בא בחכמתו ממקומך אל תנח, שאפילו שתעשה את הדבר הכי גדול, חס ושלום, שלא נגיע, אבל ממקומך אל תנח, אתה עדין עם אותם שאיפות. זה היצר הרע רוצה בחכמתו. להמשיך להמשיך.

אבל אחרי שאדם הראשון נכשל אז היצר נמצא בתוך האדם עצמו, הוא אכל את זה, הוא בלע את זה. אז אדם מגיע למצב שלא צריכים לפתות אותו. הוא בטוח שמה שהיצר מפתה זה הוא רוצה את זה. הוא יצר הרע, הוא מלאך המוות, ה' ישמרנו. מבקש להמיתו, אני תמיד מדגיש את זה שני מימרות בחז"ל, מתחדש בכל יום ומתגבר בכל יום. והקלקול הכי נורא מה שנהיה זה שאדם חושב שהוא רוצה את זה. זה דרגא, אדם צריך להתרחק מזה. להיות לבי חלל בקרבי. ככה דוד המלך אמר, הוא הוציא את היצר הרע ממנו. עדין יש יצר מבחון, הוא יכול לפתות, זה הקב"ה ברא לכתחילה בעולם, אבל זה לא בתוכו, זה לא נהיה האני שלו.

היסוד ושורש העבודה משבח את אחד הנסתרים בזמן הגר"א שהיה עיוור, ודיבר עם היצר כמו שמדברים עם אדם בלשון נוכח. זה הגדלות שלו. הכוונה היא הוא הבין, הוא יודע שלא סתם מתחשק לו והוא רוצה, לא, הוא הבין. לא חלל של דוד המלך, אבל הוא הבין שיש פה עסק עם מלאך המוות.

הדברים האלו הם פשוטים וידועים, אבל עדין צריכים חיזוק. צריכים לדעת את האושר הגדול, את האור הגדול, טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. צריך לחזור היום הרבה על זה. בימי הנעורים רוצה לבלוע את העולם, אדם נמצא בעיניים פתוחות, הוא רוצה הכל, הוא רוצה להיות מאושר, דווקא אז זה הזמן לקחת עול. הגיד לך אדם מה טוב. כולם מחפשים את הטוב. דווקא בנעוריו, זה הזמן הכי מאושר, זה החירות האמיתי, אז נהיה משוחרר. אם הולך אחרי מה שנח לו, אז הגאון מאריך שזה כף הקלע. פה החושך יכסה ארץ, וכשמגיע לעולם האמת עם הכל, כל רצון שלו נקלע, שם זה לא המקום, אז נזרק מפה לשם, רוצה זה, רוצה זה.

טוב לגבר, הכי מאושר כי ישא עול בנעוריו. ר' שמחה זיסל ברוידא היה מסתובב בזקנותו בבית המוסר והיה שר זכור ימי בחורותיו, שאלו אותו פעם, והיה אומר כל יום מזדקנים יותר. אבל זה אחר כך, לא לשכות, לזכור שתמיד, אבל וודאי שימי הנעורים ממש, כשעדיין הניר חלק. מרבינו החזון איש אני יודע שהיה תובע מאנשים מבוגרים, להתחיל ללמוד, כי גם על ניר מחוק כותבים, חז"ל רצו להגדיל את המעלה של ניר חלק, לא לקלקל חס ושלום את הניר מחוק.

צריכים לדעת את האושר הגדול מה שיש טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, ובפרט בזמנים ש... כמה הזהירו אותנו מהערב רב, הלוואי שלא היה מתקיים, אם לא היה מתקיים לא היה קושיא, אבל זה לא דבר, שלא יבלבלו את הראש, חז"ל הזהירו אותנו על זה.

הגאון מאריך מה שאצל אדם הראשון כבר, אני לא מבין בזה, שהתחיל כבר מאדם הראשון אז כבר היה ערב רב, ערב רב זה א שווערע מציאות, א שווער פרשה. מה שמשה רבינו קירב אותם זה שורש כל הצרות.

זה זמנים שצריכים להתבונן. קשה לתפוס את הדברים בעצמם כשאדם בתוך זה, היצר הרע מחכה, טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, האושר הכי גדול. וכל הדברים הפשוטים שהזכרנו, אני לא בא לחדש, רק... חיים הם למוצאיהם, הדברים הפשוטים הנוקבים שזה האמת לאמיתה, האמת לאמיתה ממש ממש.

וכמו שהזכרנו הגדולי ישראל, צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, שתלן בכל דור ודור, היה מתן תורה וצריך לזכור את מעמד הר סיני. וקרבתנו למעמד הר סיני. לפעמים זוכים לזה, להיזכר במעמד הר סיני. בתורה זה א גאנצע פרשה, זכור אל תשכח, הרמב"ם מונה את זה כחלק מתרי"ג מצוות, לזכור מעמד הר סיני זה גם כן, לזכור כפשוטו, לא שאם שואלים אותו אם היה הוא אומר כן אני יודע שהיה, זה באיזה בחינה...

אשרי איש שלא ישכחך, יש הרבה דרגות. אני מתבייש לדבר על זה, מה זה אשר אנכי מצווח היום כחדשים. אבל צריך לחתור, לחתור להגיע. מתי יגיעו מעשי. לזכור מעמד הר סיני, את הדבריו שמעת מתוך האש, קול גדול ולא יסף. הוא אומר כל יום אשר אנכי מצווח היום, אם לא אז השטר לא מקוים. איפה זה היום.

ואין תפילה דומה לחברתה, כמו שהירושלמי מאריך, שכל תפילה אין תפילה דומה לחברתה, כי כל תפילה מתחדשת, כל דבר מתחדש, ותורה זה גם ענין של חזרה, תרגילנו בתורתך. אבל תפילה אם אחד חוזר על אתמול זה בושה וכלימה, לא טעם טעם של תפילה.

כל יום זה מציאות, הנפש החיים, הדברים ידועים שכל יום מחדש, כל יום, יש לשון של המדרש שאחד שקרא קריאת שמע דומה הוא שלא קרא קריאת שמע מעולם, מה הפשט, כי זה באמת, אם אחד תקופה חס ושלום מפסיק לנשום, רק לכמה שעות מפסיק לנשום, חס ושלום, אם יש שכל, מי שקורא את הקריאת שמע כמו שהזכרנו קודם, אם זה הנשמת חיים, לא שייך. הכי הם חיינו זה כפשוטו ממש, כי הם חיינו. הלוואי שנשתייך לדברים כאלו.

ימי הנעורים, כי ישא עול בנעוריו, ויזכיר לו יום המיתה, אל תאמין בעצמך עד יום מותך, היצר לא מתעייף, אפילו אם לא ניצח אותך לא מתייאש ועוד הפעם.

סוף דבר הכל נשמע, אני לא רוצה להאריך מידי, אני לא ראוי לעמוד בשער אבל קשה לי לסרב, הדברים פה, רק עצם הדבר שנאספו לכבוד שמים, כמו רבינו יונה הידוע, לא צריך להזכיר, מה שנאספים זה גם כן הרבה דרגות, תמיד תמיד.

רבי עקיבא איגר והחתם סופר הזכירו באותו לשון כמעט שכל העם רואים את הקולות, ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים. גם במעמד הר סיני היה בלבול גדול, ראו את כל הקולות והברקים, הם גם ראו. ומשה ניגש אל הערפל, אל עומק הנקודה אשר שם האלוקים. שאדם יכול להגיע עם התרגשות והכל.

ותמיד כשמתאספים, לזכור את אשר שם האלוקים. ה' יזכנו. לעבוד את ה' יתברך כרצונו, כמו שאנחנו ראינו דור דעה של גדולי וחכמי ישראל, אין אף אחד שחולק על זה, יש איזה בלבולים ותירוצים, אבל אף אחד לא חולק על זה חס ושלום, ומה שיותר נתחזק, מה שיותר נכיר שאין שום דבר, אין לנו שיוור אלא התורה הזאת זה לא אנחה, זה שמחה, לא מאסות ולא געלות, שואל המדרש נבואה אין לנו, אורים ותומים אין לנו, בית המקדש אין לנו, אבל יש לנו את התורה. אנחנו בזה מאושרים. כמה יחידי עולם העמידו לדעת את כל התורה.

שיהיה הדברים חיים וקיימים באמת בשמחה, בימי הנעורים, ועד זקנה ושיבה, לא שום דבר שלא כנתינתם מסיני, וזה וודאי יקרב את הגאולה השלימה, וגדולי ישראל ימליצו עלינו שנוכל לקיים, ושיהיה פחות נסיונות, ונגלה כבוד ה' ונראהו עין בעין בשובו אל נוהו אמן ואמן.

